

تہفسیری رہوان

بۇ تېگە يىشتى قورۇن

بہرگی [۱۴]

نووسین

مہ لہ مہ خمودی کہ لالہ بی

جزمی PU

منتدى اقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

تەفسیری رەوان

بۆ تیگەیشتنی قورئان

بەرگی چواردەیهەم

نوو سینى

مەلا مەحموودى گەلاڤى

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

✦ تەڧسىرى رەۋان بۇ تىگە يىشتى قورئان.

✦ نوسىنى : مەلا مەحمۇدى گەلەلى.

✦ چاپى يەكەم.

✦ چاپخانى ئۇڧسىتى تىشك.

✦ تىراژ: (۵۰۰) دانە.

✦ ژمارەى سپاردن: (۸۲۸) ى سالى (۲۰۰۴)

✦ مافى چاپکردنەۋەى پارىزراۋەۋ تەنھا ھى نووسەرە.

تەفسیری رەوان

بۆ تیگەیشتنی قورئان

بەرگی چواردەیهەم

نووسینی

مەلا مەحموودی گەلاڵەیی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

✦ تەڧسىرى رەۋان بۇ تىگە يىشتى قورئان.

✦ نوسىنى : مەلا مەحمۇدى گەلا ئەيى.

✦ چاپى يەكەم.

✦ چاپخانى ئۇڧسىتى تىشك.

✦ تىراژ: (۵۰۰) دانە.

✦ ژمارەى سپاردن: (۸۲۸) ى سائى (۲۰۰۴)

✦ مافى چاپکردنەۋەى پارىزراۋەۋ تەنھا ھى نووسەرە.

ذُرُوءًا ﴿سۆیئد بهو (با) به هیژه ی خشت و خۆل و هەر شتێك شیای رافراندن
بێ ههڵده گری و به گه ڤادوندا بلاوی ده کاته وه یاسای (جاذبیه) ی زهوی
ده شکینن.

﴿فَالْحَامِلَاتِ وَفِرًا﴾ سۆیئد بهو هه ورانه ی بارانی زۆر ههڵده گرن و
باریان قورسه، ﴿فَالْجَارِيَاتِ يُسْرًا﴾ سۆیئد بهو که شتیانه ی به ئاسانی بهو
باره گرانه ی له سه ریانه به ناو ده ریادا دین و ده چن.

﴿فَالْمُقَسَّمَاتِ أَمْرًا﴾ سۆیئد بهو فریشتانه ی رزق و رۆزی و باران
دابهش ده کهن، فریشته هه ریه که یان کار و فرمان و ئهرکی سه رشانی
جودایه، هه زه تی جو برائیل تایبه ته به هینانی سروش بۆ پیغه مبه ران،
میکائیل تایبه ته به دابهش کردنی رزق و رۆزی به سه ر زینده وه ران دا،
ئیسرافیل ئهرکی فوو کردنی به که ره نای صوردا له سه ر شانه. عیذرائیل
گیانکی شانی زیندوانی له نه ستویه.

پهروه ر دگار سۆیئدی بهو دیارده بوونه وه ریانه و بهو هیژه کاریگه رانه
(به دیار و نادیار یانه وه) خوارد له سه ر ئه وه: که ئه وه ی واده دراوه
به ئاده میزادان له زیند و بوونه وه وه شه رو حیه سابه و لی کۆلینه وه وه سزاو
پاداش دینه جۆ نه هاتنیان مه حاله. فهرمووی: ﴿إِنَّمَا تُوْعَدُونَ لَصَادِقٌ
وَإِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ﴾ ئه وه ی واده تان بێ دراوه له سه ر زمانی پیغه مبه ران

که بریتیه له‌زیندوبونه‌وه و هه‌شرو نه‌شر. پاداشدانه‌وه و تۆله له‌ئێستاندن شتیکی په‌یدا به‌وه هیچ گومان له‌په‌یدا بوونی دا نیه.

په‌روه‌ردگار: که سویند به‌مه‌خلوقاتى خۆی ده‌خوا ئاماژه به‌فراوانی و ره‌هایی ده‌سه‌لاتى خۆی ده‌کا، نه‌وه ده‌گه‌یه‌نى: که که‌سیک بتوانى نه‌و شتانه دروست بکا و چۆنى بوی ئاوا وه‌گه‌ریان بجا، به‌ئاسانى ده‌توانى مردوان زیندو بکاته‌وه و قیامت هه‌لسی‌تۆ پاداشی چاکه‌کارو سزای خراپه‌کاران بداته‌وه. له‌لایه‌کی تره‌وه عه‌ره‌به‌کان پێیان وابوو پێغه‌مبه‌ر به‌لگه‌و ده‌لیلێ به‌هێزی هه‌بوه، له‌به‌لگه‌ هێنانه‌وه‌دا ده‌ستی بالایی هه‌بوه، په‌روه‌ردگار: که سویند به‌و شته رێزدارانه ده‌خوا بۆ نه‌وه‌ی جه‌خت له‌سه‌ر راستی په‌یامی پێغه‌مبه‌ر بکاته‌وه، له‌سه‌ریکی تره‌وه عه‌ره‌به‌کان پێیان وابوو سویندی به‌درۆ ولات وێرانکه‌ره‌و زیان به‌سویند خۆره‌که ده‌گه‌یه‌نى، په‌روه‌ردگار سویند به‌و شتانه ده‌خوا بۆ نه‌وه‌ی بپروا به‌پێغه‌مبه‌ر بکه‌ن، ده‌شیانزانی پێغه‌مبه‌ر سویند به‌درۆ ناخوا، دواى سویند خواردنه‌که‌شى تووشی زیان نه‌بوو.

هیشتا سویند خواردن به‌و چوار شتانه به‌کۆتا نه‌هاتوه‌و تارماییان ماوه. سویندیکی تر ناراسته ده‌کا و ده‌فه‌رموی: ﴿وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْحُبُكِ إِنَّكُمْ لَفِي قَوْلٍ مُّخْتَلَفٍ. يُؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ أُفِكَ﴾ سویند به‌ئاسمان که خاوه‌ن جوانی و شکۆمه‌ندییه یان سویند به‌ئاسمان که نه‌وه هه‌موو

ئەستىرە مانگو خۆرەي پىدا دىن و دەچن، رىگاوبانى قايم و قۆلى
 ئەستىرەكانى تىدايە، قايم و پتەو و رەختەيە، مەلايىن سالە دروستكراو و
 بى كۆلەكە راو ەستاو و شوئىنىكى نەپروخاوە. ئىيە ئەي قورەيشىيەكان
 لەبىرو باوەرپىكى چەواشەدان، قسەو بىرپارتان بى سەروبەرەو ەيچى بەسەر
 ەيچەو ە نييە، بىروبۆچونتان دەربارەي قورئان و پىغەمبەر نابەجى و
 خەيال و گومانە. جارىك دەلئىن: قورئان شىعرە دەمىك دەبىژن سىحرو
 جادوبازىيە، چەلئىك بەچىرۆك و ئەفسانەي حسىب دەكەن، دەربارەي
 پىغەمبەرىش رۆژىك دەلئىن: شاعىرە، دەمىك دەلئىن كۆلەو ەناتىيە،
 فالگرەو ەو جادوبازە، كاتىكىش دەبىژن شىتە، ەيچ كاتىك لەسەر
 قسەيەك يەكديگر نابىن، بىگومان كەسەك روو لەم قورئانە وەردەگىرئ:
 كە خۆي لەخۆي دا گومرا بى، نەزان و گىل بى و شوئىن ەواو ەو ەسى
 سەر كەشى خۆي كەوتبى، ەقل و ەوشى خۆي بەكار نەهئىن، چونكە
 ئەوان دەلئىن: پىغەمبەر شىتە، وەختى وايش ەيە دەلئىن شاعىرە،
 ساحىرە، كاھىنە، دەي خۆ شاعىرى و ساحىرى و كاھىنى. بەبى ەقل
 ئەنجام نادىن كەسەك ەقلئى نەبى ناتوانئ سىحرو جادو بكا، شىعرو
 قسەي ەست ەزىنى بۆ داناندىن، بى ەقل كەي دەتوانئ كاھىنى
 بكا!؟

كەوابى ئەي كافرەكانى قورەيش ئىيە وان لەناو گوفتارو وتوئى
 جىاجىا، قسەكانتان بى سەروبەرن ەيچىان بەسەر ەيچەو ە نيە.

ده‌توانن راناو له‌وشه‌ی (عنه) دا بۆ (قول مختلف) به‌رینه‌وه، نه‌و کاته ماناکه به‌م جوړه ده‌بی ﴿يُؤْفِكُ عَنْهُ مَنْ أَفَكَ﴾ له‌و قسه‌ پرپوچانه لا ده‌درئ که‌سیک که‌خودا ته‌وفیقی بدا لییان لابدرئ و نه‌یانلئ. ﴿قُتِلَ الْخَرَّاصُونَ الَّذِينَ هُمْ فِي غَمْرَةٍ سَاهُونَ﴾ به‌درؤخه‌ره‌وه‌کان به‌هیلاک چون، فه‌وتان، به‌دبه‌خت و چاره‌ره‌ش بوون، نه‌وانه‌ی له‌بی‌هوشی و نه‌زاتی‌دان، ده‌رباره‌ی قیامت هه‌رچی ده‌یلئین : به‌گومان و ته‌خینه، له‌زه‌لکاوی کوفردا ده‌تلیئنه‌وه، بی‌ئاگان له‌راستی و به‌لگه‌ی یه‌قین، شک و گومانیان هه‌یه له‌و روژی قیامت‌ه‌ی به‌ره‌وړوی ده‌چن. به‌گالتو قه‌شمه‌ری کردنه‌وه ﴿يَسْأَلُونَ أَيَّانَ يَوْمُ الدِّينِ﴾ پرسیار له‌پیغه‌مبه‌ر ده‌که‌ن ده‌لئین: نه‌وه قیامت که‌ی دی؟ واته: به‌درؤی ده‌زانن و پییان وایه زیندو بوونه‌وه هه‌ر نیه.

نه‌ی موحه‌ممد پئیان بلئ: ﴿يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُفْتَنُونَ﴾ قیامت نه‌و روژه‌یه که‌ نه‌وان به‌ناگری دۆزه‌خ سزا ده‌درئین، له‌سه‌ر لیواری دۆزه‌خ راده‌گیرئین و دوا‌یی توپ ده‌درینه‌ ناوی و ده‌سو‌تئندرئین. نه‌بجار پییان ده‌گو‌ترئ ﴿ذُوقُوا فَسَتْكُمْ﴾ سزای خو‌تان به‌چئژن، ده‌بخو‌ن و نه‌وه ده‌ردتان بی ﴿هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ﴾ نه‌مه نه‌و عه‌زابه‌یه: که‌ په‌له‌تان له‌هاتنی ده‌کرد له‌دونیا‌دا بروتان پئی نه‌بوو بۆیه به‌گالتو په‌له‌تان له‌هاتنی ده‌کرد.

پاداشتی له خودا ترسان و هه‌ئس و که‌وتو ئاکارو ره‌فتاریان له‌دونیادا

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ

وَعُيُونٍ ﴿١٥﴾ آخِذِينَ مَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ

﴿١٦﴾ كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ ﴿١٧﴾ وَبِالْأَشْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ

﴿١٨﴾ وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿١٩﴾ وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ

لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٢٠﴾ وَفِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٢١﴾ وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ

وَمَا تَوْعَدُونَ ﴿٢٢﴾ فَوَرَبِّ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ لَحَقٌّ مِّثْلَ مَا أَنَّكُمْ

نَطِقُونَ ﴿٢٣﴾

له‌وه‌پیش حالو وه‌زعى تاوانباران و به‌دبه‌خته‌کانی به‌یان کرد نه‌وانه‌ی
بروایان به‌زیندوبوونه‌وه نه‌بوو، نینکاری پیغه‌مبه‌رایه‌تی موحه‌مه‌دیان
ده‌کرد، هاوه‌لیان بو خودا داده‌نا، نه‌جار دیته‌سه‌ر باسکردنی حالو
وه‌زعى خوداپه‌رستان و پاداشی قیامه‌تیان. ده‌فه‌رموئ: ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي
جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ. آخِذِينَ مَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ﴾ بیگومان نه‌وانه‌ی ته‌قوای
خودایان کردوه، خو‌یان، پابه‌ندی فه‌رمان و جله‌وگیریه‌کانی په‌روه‌ردگار
بوون، نه‌وانه‌ روژی قیامه‌ت له‌ناو باغو و باغاتى به‌ه‌شتدا: که سه‌رچاوه‌و

کانیاوی جوانو ره‌گینیان تیدایه ده‌گوزهرینن. ههرچی په‌روه‌ردگاریان پی‌ی به‌خشیون به‌ره‌زامه‌ندی‌یه‌وه وه‌ری ده‌گرن، ههرکه‌سه به‌به‌شی خوی رازییه. دل‌خوشن به‌وه‌ی پی‌یان دراوه. به‌پی‌چه‌وانه‌ی به‌دبه‌خت و چاره‌په‌شه‌کان: که له‌ناو عه‌زابی سه‌خت و شه‌که‌نجه‌دا ده‌می‌ننه‌وه.

ئه‌و خوداپه‌رست و له‌خودا ترسانه‌ی به‌ره‌زامه‌ندی ته‌واوه‌وه به‌خشش و فه‌یضی په‌روه‌ردگار وهرده‌گرن و له‌پاداشی عیباده‌تی دل‌سۆزانه‌ی‌اندا به‌خته‌وه‌رن ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ﴾ چونکه بی‌گومان ئه‌وان له‌ژیانی دونیا یان دا‌خاوه‌ن باوه‌ریوون به‌دل‌سۆزی خوداپه‌رستی خویان شه‌نجام داوه. وه‌کوو له‌نایه‌تی‌کی تردا ناما‌ژه به‌م مانایه ده‌کاو ده‌فه‌رموی: ﴿كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ﴾ (الحاقه: ۲۴).

ئه‌جار په‌روه‌ردگار شی‌وه‌ی عیباده‌ت و خوداپه‌رستی دونیا یان دیاری ده‌کاو ده‌فه‌رموی: ﴿كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ﴾ ئه‌وانه له‌دونیا دا به‌شه‌و که‌م ده‌نوستن و زۆربه‌ی کاتی شه‌ویان به‌نویژکردن و خوداپه‌رستی و یادی په‌روه‌ردگاریان به‌سه‌ر بردووه.

﴿وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ﴾ له‌کو‌تایی شه‌ودا دوا ی شه‌ونویژو عیباده‌تی جزوا و‌جۆر تۆبه‌و ئیستیغفار یان ده‌کرد، نزا و پارانه‌وه‌یان ئه‌وه‌بوو ده‌یان‌گوت: خودایه لی‌مان خۆشبه، ره‌جمان پی‌ بکه، ئه‌وه‌نده له‌خودا ترسن زۆربه‌ی شه‌و خه‌ریکی خودا په‌رستین که‌چی: که ده‌گه‌نه

بهره‌به‌یان ده‌ست ده‌کهنه پارانه‌وه و تۆبه و ئیستیغفار، و کوو نه‌وه تاوانیان کردبی، نه‌مه‌ش داب و نه‌ریتی ئاده‌میزادی ره‌وشت به‌رزه، باشترین دیاریی ده‌هینی و که‌چی به‌که‌می ده‌زانسی، چروک و دل‌پسیس به‌پیچه‌وانه‌وه‌یه، که‌مترین شت ده‌هینی، که‌چی منه‌تی زۆر ده‌کا.

نیمام حه‌سه‌ن مانای نایه‌ته‌که‌ی به‌م جۆره کردووه، ده‌فه‌رموی: شه‌و تا به‌یانی سه‌رگه‌رمی شه‌و نوێ بوون، نه‌بجار له‌بهره‌به‌یان دا ده‌ستیان کردووه به‌تۆبه و ئیستیغفار.

کۆمه‌لێکی زۆر له‌هاوه‌لان له‌پیغه‌مبه‌ره‌وه (ﷺ) ریاوایه‌ت ده‌که‌ن و ده‌فه‌رمون: پیغه‌مبه‌ر فه‌رموویه‌تی: (ان الله ينزل الى سماء الدنيا حتى يبقى ثلث الليل الأخير، فيقول: هل من تائب، فأتوب عليه؟ هل من مستغفر غافغر له؟ هل من سائل فيعطى سنله؟ حتى يطلع الفجر..) زۆربه‌ی زۆری موفه‌سسیرین پێیان وایه حه‌زه‌ته‌تی (یه‌عقوب): که‌ فه‌رموی: ﴿سوف استغفر لكم ربی﴾ (یوسف: ۹۸) دو‌عا و نزا‌که‌ی دو‌اخست بو کاتی به‌ربه‌یان و نه‌و کاته له‌خودا پارایه‌وه: که‌ له‌تاوانی کۆره‌کانی خۆش بیی. نه‌و خودا په‌رسته شه‌و بی دارو عیباده‌تکارانه وێرای نه‌و عیباده‌ته جه‌سته‌بیه‌یان ﴿وفي أموالهم حق للسائل والمحروم﴾ به‌شیک له‌مال و سامانیان ده‌به‌خشن به‌هه‌ژارو بی‌نه‌وایان. (سائل) واته: سو‌ال‌که‌ر، (محروم) نه‌و که‌سه‌یه هه‌ژاره‌و روی نایه سو‌ال بکا و خه‌لکیش نازانن: که‌ هه‌ژاره تایارمه‌تی بده‌ن.

موسلیم و یوخاری فەرموده یه کی پیغهمبه ریان ریوایهت کردوه ده فهرموئ: (ليس المسكين بالطواف الذي ترده اللقمة واللقمتان. والتمرة والتمران، ولكن المسكين الذي لا يجد غنا يغنيه، ولا يظن له فيتصدق عليه) مسکین نهو کهسه نیه ده رگاو ده رگا ده گهری که رته نانیک دوو که رته نان، دهنکه خورما یه ک دوو دهنکه خورما ده یگیرته وهو قنیاتی پی ده کا. به لکو مسکین نهو کهسه یه موحتاجه و که سیش پی نازانی تا یارمه تی بدا. چند حه دیسی تریش بهم مانایه ریوایهت کراون. هه موو نهو رون ده که نه وه: که فه قیرو مسکین دوو زاراوه ی جودان (مسکین) و (محروم) یه ک مانایان هه یه، نیمام نه حه دو نه بو داود له حوسه ننی کوری عه لی یه وه ریوایهت ده کهن ده فهرموئ: پیغهمبه ر (ﷺ) فهرموئ: (للسائل حق وان جاء على فرس) سوال کهر حه قی هه یه بیدریتی با به سواری (نه سپ) یش بی بۆ سوال کردن. ماوه ته وه بزاین مه به ست به (حق) له نایه ته که دا چیه؟ زۆربه ی زۆری موفه سسیرین پیان وایه مه به ست زه کاته، ئاماژه به نایه تی کی تر: که ده فهرموئ: ﴿وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ. لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ﴾ (المعارج: ۲۴-۲۵) دیاره (حق معلوم) زه کاته، زه کات چه ندیهت و چۆنیه تی رونکراوه ته وه، که ی ده درئ و به کی ده درئ، کی دهیداو چۆنی ده دا، هه موو نه مانه ی دیاری کراون، به لام خیرو خیراتی تر نم شتانه ی دیاری نه کراوه. فهرموده یه کی تر هه یه پشتگیری نم مانایه ده کا، نه بو هوره یه ریوایه تی کردوه ده لی

پیغمبر (ﷺ) فرموده تی: (اذا أدیت زکاة مالک فقد قضیت ما علیک) نه بوسه عیدی خودی ده لی: پیغمبر (ﷺ) فرمودی: (اذا ادیت زکاة مالک فقد قضیت الحق الذی یجب علیک) نه مدیثانه پشتگیری نه وانه ده کن که مانای (حق معلوم) یان به زه کاتی فرز لیك داوه ته وه، وه لی هه چهنده هه دیشه کان صه حیحنو زوربه ی رای (موفه سسیرین) یش هه روایه. لی ره دا نیشکالیك سر هه لده دا نه ویش نه وه یه: سوره ته که وه کوو وتمان: مه ککیه، زه کات له مه دینه فرز کراوه. جا نه گهر ته فسیری (حق معلوم) به زه کات بکه ین، نهو کاته نابیته صیفه تی مه دح بو ته قواکاران چونکه هه موو موسولمانیک زه کاتی مالی خوی ده دا.

پیاویك پرسیاری له نیبنوعومهر کرد دهرباره ی مانای (حق معلوم) ی نه نایه ته له وه لامدا فرمودی مه به ست زه کاته. جگه له زه کاتیش حه قی تر له مالی ناده میزاددا هه ن.

جا نه وانه ی که ده لی: جگه له زه کات حه قی تریش له مال و ساماندا هه یه نهو هه دیشه ده که نه به لگه که (الشعبی) له فاتیمه ی کچی قه یسه وه ریوایه تی کردوه ده لی پرسیارم له پیغمبر کرد نایا له مال و ساماندا جگه له زه کات حه قی تر هه یه؟ پیغمبر یش (ﷺ) له وه لامدا نایه تی ﴿لَيْسَ الْبِرُّ أَنْ تُولُوا وَجُوهَكُمْ قَبْلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ...﴾ (البقرة: ۱۷۷) ی خوینده وه: که دوا ی نایه تی ﴿وَأَتَى الْمَالَ عَلَى

حَبَّهٗ ۞ جَارِیْکِی تَر ۞ آتِی الزَّکَاةَ ۞ یشی هیئاوه. دهی خُو ناکرِی
مانای ههردوو رسته که (وَأَتِی الْمَالَ ۞) وه کوو له نایه تیکی تردا ۞ وَاَتِی
الزَّکَاةَ ۞ یهک بن، که وای نه وه تا ۞ وَاَتِی الْمَالَ عَلٰی حَبَّهٗ ۞ یه کی که لهو
حقانه ی جیا له زه کات له مال و سامان دا هه ن.

نه جار پهروه ردگار جهخت له سه ر رابوونی قیامت ده کاته وه:
به هیئانه وهی به لگهی جوړاو جوړ له زه ویو ده فهرموئ: ﴿وَفِی الْأَرْضِ
آیَاتٍ لِّلْمُوقِنِیْنَ﴾ له دیارده کانی زه وی دا نیشانه ی جوړاو جوړ هه ن بُو
که سانی که باوه ریان به تا که و ته نهایی خودا هه بی، نه م نه ستیره ی نیمه
له سه ری ده ژین نمایشگایه کی گه و ره و سه یرو سه مه ره یه بُو نیشانه کانی
هه بونی خودا و ده ستره نگینی و کارسازی پهروه ردگار، نمایشگایه که تا
نیستا که می لئ نیشان دراوه، رۆژانه و سالانه شتی تازه قه للاثی
دهرده که وی، تا زانیاری پیش بکه وی و زانیان تی بفرن به لگهی جوړاو جوړ
ده خه نه پرو. هه تا سه یری کیوو که ژو دهشت و ساراو شیوو دۆلی زه وی
بکه ی له دارو درهخت و که شو هه و او کانی و کانی او جوگه و چه م و
روباره کانی ورد ببنه وه، پتر نیشانه کانی دهسلاتی خودا دهرده که ون. تا
سه یری زینده وهران و ئاده میزادان بکه ین له زمان و زاراوه و رهنگ و
روخساریان ورد ببینه وه، بیر له عه قلو تیگه یشتن و دهنگ و صه داو
ته بیعت و حزو ناره زویان بکه ینه وه به لگهی ئاشکراو به هی زمان بُو
دهرده که ون له سه ر تا که و ته نهایی خودا و دهسلاتی ره هاو زانیاری
بی سنوو رو بی نه ندازه ی.

و پیرای غم‌یشگای زهوی، غم‌یشگایه‌کی تری سه‌یرو سه‌مه‌ره‌تر له‌خودی
 ناده‌میزاددا هه‌یه ده‌فرموی: ﴿وَفِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ﴾ له‌خودی
 خۆتاندا نایه‌تی جۆراوجۆر هه‌ن له‌سه‌ر تاك و ته‌نهایی خوداو راستیی
 پیغه‌مبه‌ریه‌تی و حه‌قیقه‌تی نه‌و په‌یامه‌ی هیئاویانه . نه‌و به‌جۆری
 به‌چاویکی وردیبنانه سه‌یری بوونه‌وهر ناکه‌ن؟ بۆچی له‌خۆتان ورد نابنه‌و؟
 هه‌تا نه‌و دیاردانه بکه‌نه به‌لگه له‌سه‌ر تاك و ته‌نهایی په‌روه‌ردگار، دلتیابن
 نه‌م بوونه‌وهر به‌صودفه نه‌هاتۆته دی، سروشت ئیوه‌ی نه‌هیئاوه‌ته دی،
 به‌لکو به‌دییه‌ینه‌ری هه‌موو شتیک خودای زاناو دانایه . می‌شکی
 ناده‌میزاد: که مه‌لایین خانه‌ی تیداوه مه‌لبه‌ندی بیرو هۆش و زانسته
 زانیاریه، هه‌ستی بیسته و دیت و تامکردن و له‌مس و بۆنکردن، هه‌موو
 جم و جۆلیکی جه‌سته، هه‌موو بیرکردنه‌وه و زانین و زانیاریه‌ک به‌هۆی
 می‌شکه‌وه نه‌نجام ده‌درئو له‌وه‌وه ئیعاز وهرده‌گرن. نامیری دیت، نامیری
 بیسته، هه‌لسورانی خوین به‌ناو ره‌گه‌کانی جه‌سته‌دا، کۆنه‌ندامی هه‌زم و
 زاوژی،.. هه‌تا به‌لگه‌ی به‌هیزو ئاشکران له‌سه‌ر ده‌سه‌لاتی بی‌سنووری په‌روه‌ردگار .

﴿وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ﴾ له‌ئاسمانه‌وه مه‌زنده‌ی
 چۆنیه‌تی و چه‌ندیتی رزق و رۆزی ئیوه ده‌کری. هه‌ر له‌ئاسمانه‌وه واده‌ی خێرو
 هه‌ره‌شه‌ی سزاتان لی ده‌کری، له‌ویوه، دیاری ده‌کری کێ به‌هه‌شتیه‌و کێ
 دۆزه‌خیه، کێ شیایو پاداشتی باشه‌و کێ شیایو سزای دۆزه‌خه،
 له‌ئاسمانه‌وه باران ده‌بارئو رزق و رۆزی ئیوه پیک دینی، هه‌روه‌ها

هۆکاره‌کانی رزق‌ورۆزی ئیوه: که مانگ و خۆرو نه‌ستیره و گه‌لی شتی تره : که به‌هۆی نه‌وانه‌وه وهرزه‌کان ده‌گۆرپن و هاوین و پایزو زستان و به‌هار یه‌که به‌دوای یه‌کدا دینه‌دی، له‌ئاسمانه‌وه ده‌سته‌به‌ر ده‌بن، گۆرانکاری شه‌وو رۆژو کورتی و درێژیان، گۆرانی وهرزه‌کان و هه‌ورو هه‌لاو باو گونجانی که‌شو هه‌وا بۆ رسکان و په‌روه‌رده بوونی گژوگیو به‌روبوم دانه‌ویته، نه‌مانه هه‌مویان له‌ئاسمانه‌وه مه‌زنده ده‌کرین و دابین ده‌کرین، هه‌مویان خودا به‌دی هی‌ناون و هه‌لیان ده‌سورپینی و نه‌خشه‌یان بۆ ده‌کیشی و ته‌نفیزیان ده‌کا.

ئه‌جار په‌روه‌ردگار سویند به‌زاتی پاکی خۆی ده‌خواو جه‌خت له‌سه‌ر به‌رعوده‌بونی رزق‌ورۆزی هاتنی قیامه‌ت و زیندوبونه‌وه‌ی دوای مردن ده‌کاته‌وه و ده‌فه‌رموی: ﴿فَوَرَبِّ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ لَحَقٌّ مِّثْلَ مَا أَنَّكُمْ تَنْطِقُونَ﴾ سویند به‌خودای ئاسمان و زه‌وی ئه‌وه‌ی له‌و نایه‌تانه‌دا پیتان راگه‌یه‌نرا هه‌قه‌و هیچ گومانیکێ تیدا نیه، ئه‌وه‌ی که واده‌تان پێ دراوه ده‌باره‌ی قیامه‌ت و زیندوبونه‌وه و حساب و لی‌کۆلینه‌وه له‌قیامه‌ت‌دا و دابین کردنی رزق‌ورۆزی له‌دونیادا هه‌قه‌و هیچ گومانیکێ تیدا نیه. قیامه‌ت دیته‌ دی و هیچ شک و گومان‌تان تییدا نه‌بێ. وه‌کو چۆن شک و گومان‌تان نیه له‌ئاخاوتن و قسه‌ی خۆتان که ده‌یکه‌ن. چۆن ئیوه له‌قسه‌کردنی خۆتاندا گومان‌تان نیه له‌و هه‌والانه‌ی پیتان راگه‌یه‌نرا گومان‌تان نه‌بێ.

نیبنو جه ریرو نیبنو ته بی حاتم و نیبنو ته بی عوده ی له حه سه نی
به صریه وه ریوایه ت ده که ن ده لی نیغه مبه ر () فره مویه تی: (قاتل الله
اقواما اقسام لهم ربهم ثم لم یصدقوا) نه و گه لو نه ته وانه داوه شین و
خودا بیان کوژی په روه رد گاریان سویندی بو خواردن که چی پروایان پی نه کرد.

چیروکی میوانه کانی حه زره قی نیبراهیم و نه رکی سه رشانیان بو

له ناو بردنی قهومی لوط

هَلْ أَنتَ حَدِيثُ ضَيْفٍ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِ ﴿٢٤﴾

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴿٢٥﴾ فَرَاغَ إِلَىٰ

أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعَجَلٍ سَمِينٍ ﴿٢٦﴾ فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ

﴿٢٧﴾ فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ وَبَشَرُوهُ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ

﴿٢٨﴾ فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ فِي صَرَخٍ فَصَكَتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ

﴿٢٩﴾ قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٣٠﴾

﴿٣١﴾ قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾ لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّن طِينٍ ﴿٣٣﴾ مُّسَوَّمَةً عِندَ رَبِّكَ

لِّلْمُسْرِفِينَ ﴿٢٤﴾ فَأَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣٥﴾ فَمَا وَجَدْنَا
فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِّنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٣٦﴾ وَتَرَكْنَا فِيهَا آيَةً لِلَّذِينَ يَخَافُونَ
الْعَذَابَ الْآلِيمَ ﴿٣٧﴾

له وه پیش هه لوئستی موشریکه کانی ده باره ی رابونی قیامت و
زیندوبونه وه راگه یاند، به لگه ی بۆ هیتانه وه وه هره شه ی لیگردن، نه مجار
لیره دا دلدانه وه ی پیغه مبه ر(ﷺ) نه نجام ددها، نه وه ی پی راده گه یه نی: که
پیغه مبه رانی تریش به ره وروی هه مان هه لوئستی گه لونه ته وه
سه رپه قه کانیان بوونه وه، نه زیه ت دراون، به درۆ خراونه وه، پشت
له په یامه که یان هه لکراوه، سه ره تا چیرۆکی حه زره تی ئیبراهیم (ساوکی
پیغه مبه ران) مان بۆ ده گپرتته وه. بۆ نه وه ی موشریکه کانی مه که که
په ندنامیز ببنو به خو یاندا بچنه وه، بترسن له وه ی که به سه ر گه لی لوط
هات به سه ر نه وانیش بی. ده فه رموی: ﴿هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ
الْمُكْرَمِينَ. إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ﴾ نایا
سه رگورشته ی میوانه کانی (ئیبراهیم) ت پی گه ییوه چیرۆکی نه وه
فریشتانه ی نیردرابون بۆ له ناو بردنی قه ومی لوط و له ریگایاندا لایان دایه
مالی ئیبراهیم، هیچی لی ده زانی؟ کاتی که نه وه فریشتانه به گویره ی

ئوصول و عاده‌ت له‌سەر شیوه‌ی ئاده‌میزاد چوونه مائی ئیبراهیم و
 سلاویان لی کرد، ئیبراهیم وه‌لامی دانه‌وه‌و وتی: سلاو له‌سەر ئیوه‌ بی،
 ئیوه‌ که‌سانیکن له‌وه‌پیش ناسیاویمان نه‌بووه‌و نازانم کی‌ن و چ که‌سی‌کن،
 خۆتانم پی بناسینن.

وا پی ده‌چی ئهم رسته‌یه‌ی که‌ ده‌فهرموی: ﴿قوم منکرون﴾ هه‌زهره‌تی
 ئیبراهیم ئاراسته‌ی میوانه‌کانی نه‌کرد پی، به‌لکو له‌دلی خۆی دا
 گوتیستی، یان به‌مال و مندال و خزمه‌تچی و که‌سانی دیکه‌ی وت پی که‌له
 مه‌جلیسه‌ که‌دا له‌گه‌لی بوون. چونکه‌ درکاندن ئهم جوهره‌ گوشتارانه
 به‌ره‌و روی میوان جوهره‌ قورساییه‌کی تیدایه‌.

﴿فَرَاغَ إِلَىٰ أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعِجْلٍ سَمِينٍ. فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ﴾
 خیراخۆی له‌میوانه‌کانی دزیه‌وه‌و چوو بۆلای مال و خیزانی فهرمانی دا
 به‌نامه‌ده‌کردنی خواردنی باش بۆ میوانه‌کان. هینده‌ی پی نه‌چوو
 گۆلکه‌له‌یه‌کی قه‌له‌ویان سه‌ربری و گوشته‌که‌ی برژیندراو نامه‌ده‌کرا،
 هه‌زهره‌تی ئیبراهیم هینایه‌ به‌رده‌م میوانه‌کان به‌پێژه‌وه‌ فهرموی کردن و
 خواردنی لی نزیک کردنه‌وه: که‌ میوانه‌کان ده‌ستیان بۆ خواردنه‌که‌ نه‌برد،
 هه‌زهره‌تی ئیبراهیم وه‌ده‌نگ هات و وتی: ئه‌وه‌ بۆ ناخۆن؟ خواردن بۆ ئیوه
 نامه‌ده‌کراوه‌ که‌چی ئیوه‌ ده‌ستی بۆ نابهن!! ﴿فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً﴾ که‌
 رویان له‌خواردن نه‌کرد و ده‌ستیان بۆ نه‌برد له‌دلی خۆی دا ترسیکی لی

په‌یدا بوو، چونکه نان نه‌خواردن و خوگرته‌وه‌ی میوان له‌خواردن له‌مالی خانه‌خوی‌دا ناماژه‌ی خیری تیتدا نیه‌و چاوه‌پروانی ناشتی لی ناکری.

وه‌کوو له‌نایه‌تیکی تردا ناماژه به‌م مانایه ده‌کاو ده‌فه‌رموی: ﴿فَلَمَّا رَأَىٰ أَيْدِيَهُمْ لَا تَصِلُ إِلَيْهِ نَكِرَهُمْ وَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً﴾ (هود/۷۰) ناله‌م کاته‌دا: که گوشتی برژاو له‌به‌رده‌م میواندا دانراوه ده‌ستی بو نابرئ، حه‌زره‌تی ئیبراهیم دله‌راوکه‌یه‌تیو ترسی لی نیشتووه ﴿قَالُوا لَا تَخَفْ وَبَشِّرُوهُ بِغُلَامٍ عَالِمٍ﴾ فریشته‌کان به (ئیبراهیم) یان گوت مه‌ترسه، ئیمه فریشته‌ین نیردراوین بو له‌ناوبردنی گه‌لی لوط. له هه‌مان کاتدا مزگیتیان پی دابه‌وه که کوپکی زاناو ئاغری ده‌دری‌تی. ئه‌ویش حه‌زره‌تی ئیسه‌حاقه، وه‌کوو له‌نایه‌تیکی تردا ناماژه به‌وه ده‌کاو ده‌فه‌رموی: ﴿فَبَشِّرْنَاهَا بِإِسْحَاقَ وَمِنْ وَرَاءِ إِسْحَاقَ يَعْقُوبَ﴾ (هود/۷۱) هه‌والیکی سه‌رنج راکیش بوو له‌گویتچکه‌ی خیزانی حه‌زره‌تی ئیبراهیم دا زرنگایه‌وه، ﴿فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ فِي صَرَّةٍ فَصَكَّتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ﴾ خیزانی ئیبراهیم، (ساراخاتون) که له‌سوچیکی ماله‌که‌دا بوو گوئی له‌م موژده خوشه بوو، به‌ره‌و روی میوانه‌کان هات و به‌ده‌ستی له‌رومه‌تی خوی ده‌داو هاواری ده‌کرد، ئه‌یه‌رۆ من و مندا!! پیره‌ژنیکی نه‌زۆک و به‌سال‌اچووی وه‌کوو من مندالی ده‌بی؟؟

من به گه نجی مندا لم نه بووه، نیستا بهم پیرییه مندا لم ببی؟ وه کوو له نایه تیکی تردا ناماژه بهم مانایه ده کاو ده فهرموئ: ﴿قَالَتْ يَا وَيْلَتَى أَلِدُ وَأَنَا عَجُوزٌ وَهَذَا بَعْلِي شَيْخًا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عَجِيبٌ﴾ (هود: ۷۲) ثم هه والّه نه خافله سه رسامی کرد، نه وهی له بیر چووه وه که نهو موژده یه فریشته هیئاویانهو بریاری خودایه، بژیه فریشته کان خیرا ره دیان دایه وهو ﴿قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ﴾ وتیان وه کوو چۆن پیما گوتی خودا ناوای فهرموو: نهو بریاری پهروه ردگارهو دیته جی و هیچ شك و گومان تئیدا نه بی، به لاته وه کاریکی گنگ نه بی. نیمه فروستاده ی خوداینو نهو هه والّه ت پی راده گیه نین، نهو موژده یه ت ده ده نینی، بیگومان خودا به سهر هه موو شتی کدا خاوهن ده سه لات و به توانایه، زاناو ناگاداره به سهر هه موو شتی کدا، هیچی لی گوم نابیی، ده زانی کئ شیایو چیه.

هه لبه ته ثم گوفت و گژیه له گه ل سارا خاتون و حه زره تی نیبراهیمیش بووه وه کوو له سوره تی (الحجر/ ۵۳-۵۴) دا هاتووه: لهوئ ههر حه زره تی نیبراهیمی ده ست نیشان کرد، لیتره سارا خاتون. لهوئ ناوی سارای نه هیئا چونکه لیتره ناوی هیئاوه، لیتره ش ناوی حه زره تی نیبراهیمی نه برد چونکه لهوئ ده ست نیشانی کرد. نه مجار دوا ی ثم موژده پیدانه به حه زره تی نیبراهیم و سارا خاتون، حه زره تی نیبراهیم روی کرده میوانه کان و ﴿قَالَ

فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿۱﴾ وَهُوَ بَوَّحٌ كَارِيكِي گَرَنگ هاتوون و پەروەردگار چ نیشیکی پی سپاردون؟! ﴿قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَى قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ. لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ طِينٍ. مُسَوِّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ﴾ و تیان: ئیمە نێردراوین بۆ سەر گەلی (لوط) ئەو گەلە ی کافرو سته مکارو تاوانبارن، ئەخلاق و رەوشتیان تێدا نەماوە نێردراوین بۆ ئەوێ بەسوالەت بەردەبارانیان بکەین، بەردەکان نیشانە کراون بۆ ئەو تاوانبارە سته مکارانە، ئەوانە ی رۆچون لە گومرایی و بەدرەوشتیدا.

ئەجار پەروەردگار ئەو رادەگەیەنێ: کە ئەم عەزابه تەپرو وشکی پێکەووە نەسوتاندووە، بەلکوو تاییەت بوووە بۆ تاوانباران، دەفەرموی: ﴿فَأَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ. فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾ کاتی و یستمان قەومی لوط لەناو بەرین، هەرچی موسولمانی ناو ئەو قەومە هەبوو هەموومان هێنانە دەری، بۆ ئەوێ عەزابه کە نەیانگریتەو. لەسەرانی ئەو گوندو شارانە ی گەلی (لوط) ی تێدا نیشتەجێ بوون تەنها یەك خیزانیان هەبوو موسولمان بێ ئەویش خانەوادە ی حەزەرە تی لوط بوو جگە لەژنە کە ی. سەعیدی کوری جوبەیر دەلی: ژمارەیان سیانزە کەس بوو. لەنایەتییکی تردا ناماژە بەو دەکاو دەفەرموی: ﴿قَالَ إِنَّ فِيهَا لُوطًا قَالُوا نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَنْ فِيهَا لَنُنَجِّيَنَّهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ﴾ (العنکبوت: ۳۲) ژنە کە ی حەزەرە تی لوط لە گەل گەلە سته مکارە کە ی لەناومان بردن و عەزایی سەخت و دژوار تێکێهوە پێچان.

﴿وَتَرَكْنَا فِيهَا آيَةً لِلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ﴾ لهو شارو گونده ویرانکراواندها شوینه وارو دیاردهو نیشانه مان هیشتبونه وه بو هه موو نهوانه ی لهعه زابی خودا ده ترسن: که موسولمانن. نهو کافرو سته مکارانه مان کردنه پهن دو عیبرهت بو نه وه ی که سانی دیکه پییان پهن دنامیز بن، خو له سزای خودا بیاریزن، خو یانمان بهعه زابی سهخت له ناو بردو خاک و لایمان ژیر و ژور کردن، نیشتمانه که یانمان کرده ده ریاحیه کی بوگهن: که ده ریاحیه ته به ریه یه.

له ناو بردنی گه لی لوط عیبرهت و نیشانه یه بو هه موو که سیک، وه لی نه وه ی بهو شوینه وارانه پهن د نامیز بوون و ده بن ناده میزادی له خودا ترسو خاوه ن ناوه زن.

وه کورو له نایه تی کی تر دا ناماژه بهوه ده کاو ده فرموی: ﴿وَلَقَدْ تَرَكْنَا مِنْهَا آيَةً بَيِّنَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ (المنکبوت: ۳۵)

چیرۆکی هه ندی له پیغه مبه رانی تر له گه ل نه ته وه کانیا ن

وَفِي مُوسَى إِذْ أَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ﴿٣٨﴾ فَقَالَ بِرُكْنِهِ وَقَالَ سِحْرٌ أَوْ مَجْنُونٌ ﴿٣٩﴾ فَأَخَذَتْهُ وَجُودُهُ فَبَذَلْنَاهُمْ فِي آلِيمٍ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿٤٠﴾ وَفِي عَادٍ إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ

الْعَقِيمَ ﴿٤١﴾ مَا نَذَرُ مِنْ شَيْءٍ أَنْتَ عَلَيْهِ إِلَّا جَعَلْتَهُ كَالرَّمِيمِ ﴿٤٢﴾
 وَفِي ثَمُودَ إِذْ قِيلَ لَهُمْ تَمَنَّوْا حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٤٣﴾ فَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ
 فَأَخَذْتَهُمُ الصَّاعِقَةُ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٤٤﴾ فَمَا اسْتَطَاعُوا مِنْ قِيَامٍ
 وَمَا كَانُوا مُنْصِرِينَ ﴿٤٥﴾ وَقَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا
 فَاسِقِينَ ﴿٤٦﴾

له وه پیش کورته یه کی له سه رگورشته ی هه زره تی تیبراهیم و هه زره تی
 لوط گتپراه وه، ناماژه ی به په ندو عیبره ت لی وهرگرتنیان کرد، نه مجار
 لیږده ناماژه به سه رگورشته ی هه ندی له پیغه مبه رانی تر ده کا: که
 گه له کانیان به عه زابی ریشه کیش له ناو بران له تولی به درو خستنه وه ی
 پیغه مبه ره کانیان. ده فرموی: ﴿وَفِي مُوسَىٰ إِذْ أَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ
 بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ. فَتَوَلَّىٰ بُرْكَانِهِ وَقَالَ سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ﴾ له سه رگورشته ی
 موسادا په ندو ناموژگاری هیه، نهو کاته ی ناردمان بو سه ر فیرعه ونو
 نه ته وه که ی به به لگه ی به هیژو نیشانه ی ناشکراوه.

ناردمان بو سه ر فیرعه ونی سته مکارو بی ویژدانو مله ور
 بانگه وازی و کرد بو تیمانه ی تنان، موعجیزه ی جزواو جزوی نواندن،
 له عه زابی خودا ترساندی نه گهر سه ریچی بکا، موژده ی به خته وه ری پیدا

نه‌گهر ئیمان بیتی. وه‌لی فیرعه‌ون پشتی هه‌لکردو ملی بۆ حه‌ق نه‌دا،
 پشت نه‌ستور بوو به‌هیتزو توانای خو‌ی، شانازی کرد به‌سو‌پاو دارو
 ده‌سته‌ی، به‌ملک و سه‌لته‌نه‌تی خو‌ی نازی. موسای به‌سوک زانیی،
 په‌یامه‌که‌ی ره‌تکرده‌وه، وتی: نه‌وه یان ساحیرو جادوبازه یان شیته،
 چونکه هه‌رچه‌نده هه‌ولیدا ته‌فسیریک بۆ نه‌و موعجیزانه بدو‌زیته‌وه
 نه‌یتوانی، هه‌ر نه‌وه‌نده‌ی پیکرا بلی: ساحیره یان شیته! لوه‌کوو
 له‌شوینیکی تردا ناماژه به‌وه ده‌کاو له‌سه‌ر زوبانی فیرعه‌ون ده‌فه‌رموی:
 ﴿ان هذا لساحر عظیم﴾ (الشعراء: ۲۷) یان ده‌فه‌رموی: ﴿قَالَ إِنَّ رَسُولَكُمْ
 الَّذِي أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ لَمَجْنُونٌ﴾ (الشعراء: ۲۷) سه‌ره‌قی و مله‌ورپی له‌را ده‌به‌ده‌ری
 بۆ سه‌ر نه‌چوو ﴿فَأَخَذْنَاهُ وَجُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ وَهُوَ مُلِيمٌ﴾
 فیرعه‌ون و داروده‌سته‌که‌یمان به‌عه‌زابی سه‌ختی خۆمان گرت، چ گرتیک؟
 هه‌ر باس نا‌کری، به‌تون‌دوتو‌لی گرتمان، تورمان دانه ناو ده‌ریاوه،
 فیرعه‌ون هه‌میشه لۆمه کراو و نه‌فه‌رت لی‌کراوه. چونکه کافرو سه‌ره‌ه‌قو
 خۆ به‌زل زانو بئ‌ویژدان و خۆ به‌خودا زان بوو ﴿وَفِي عَادٍ إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ
 الرِّيحَ الْعَقِيمَ. مَا تَذَرُ مِنْ شَيْءٍ أَتَتْ عَلَيْهِ إِلَّا جَعَلْنَاهُ كَالرَّمِيمِ﴾ هه‌روه‌ها
 له‌سه‌رگورشته‌ی قه‌ومی عاد په‌ندو غیبه‌ت هه‌یه، کاتی بای سه‌خت و
 ریشه‌کی‌شکه‌رو نه‌زۆک و بئ‌خی‌رو بی‌رمان نارده‌نه سه‌ر، بایه‌ک بوو بای
 به‌هیلا‌کبه‌رو فه‌وتی‌نه‌ر، به‌سه‌ر هه‌رشه‌تی‌کدا تی‌په‌ر بوایه
 ده‌یفه‌وتاندو ده‌یرزاند.

﴿وَفِي ثَمُودَ إِذْ قِيلَ لَهُمْ تَمَتَّعُوا حَتَّىٰ حِينٍ. فَعْتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ وَهُمْ يَنْظُرُونَ﴾ همدروها له چیرۆک و به سهرهاتی گهلی شهمودا په ندو عیبرت ههیه، کاتی پیمان کوتن: رابویرن و له زهت وهریگرن تاکاتی فهوتاندنتان، وه کوو له نایه تیکی تردا ناماژه به وه ده کاو ده فدرموی: ﴿فَعَقَرُوهَا فَقَالَ تَمَتَّعُوا فِي دَارِكُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ ذَلِكَ وَعْدٌ غَيْرُ مَكْذُوبٍ﴾ (مرد: ۶۵) وه لی شهو قهومه سهرسه خته په نندا میژ نه بوون له هه لویستی ناشیرینی خویان په شیمان نه بوونه وه، لوتبه رزییان نواند، گهردنگه چی فدرمانی خودا نه بوون. نیتر به عه زابی سوتینه ری به هیلاکبه ری (صاعیقه) گرمانن، به ناشکرا عه زابی فهوتینه ریان بینی و زهق زهق سهیریان ده کرد. یان چاوه پروانی بوون بیته سهیریان نه وه بوو نه وان سی روژ چاوه پروانی هاتنی شهو عه زابه بون، له بهر به بیانی روژی چواره م دا عه زابی واده پیدراویان بو هات سزایه ک بوو پراوپری تاوانه کانیان بوو. ﴿فَمَا اسْتَطَاعُوا مِنْ قِيَامٍ وَمَا كَانُوا مُتَّصِرِينَ﴾ نه یان توانی له جیگای خویان بچولین، بویان نه کرا رابکه نه وه ولی قوتار بوون بدهن، به لکوو ده ست له عاست هه موویان له مالی خویان دا سلار بوونه وه، کهس عه زابی خودای لی نه گیرانه وه، کهس نه بوو یارمه تییان بدا.

﴿وَقَوْمُ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ﴾ له پیش شهو گهل و نه ته وه سهرسه ختانه ی باسمان کردن گهلی (نوح) مان به توفان له ناو برد،

بیگومان نه و انیش گهل و نه ته وه یه کی فاسق و یاخی بوو بوون
له سنووری یاسای خودا دهر چوو بوون. نه مه به لگه یه کی به هیزه له سر
قودره ت و ده سه لاتی خودا نه وه تا ده توانی شتیك كه هؤکاری بوونه
بیکاته هؤکاری نه بوون، وه کوو زانراوه عونصوری ژیان و بوون بؤ
مه خلوقات چوار شتی سهره کی یه. (تاو، ههوا، تاگر، گل) دهی نه وه تا
قهومی (لوط) ی به گل له ناو برد، گهلی نوح و گهلی فیرعه ونی به تاو له ناو
برد، گهلی (عاد) ی به ههوا ریشه کی ش کردن، گهلی (ثود) ی به ناگر
دوا براو کردن.

به لگه ی جؤرا و جؤر له سهر تاك و ته نهایی خودا و ره های ده سه لاتی

وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ ﴿٤٧﴾ وَالْأَرْضَ

فَرَشْنَاهَا فَنِعْمَ الْمُهَيِّدُونَ ﴿٤٨﴾ وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ

لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٤٩﴾ فَقَرُّوا إِلَى اللَّهِ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥٠﴾

وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥١﴾

دوا ی نیسبات کردنی رابوونی قیامت و زیندو بونه وه، نه جار به لگه
له سهر تاك و ته نهایی خودا و ره های ده سه لاتی ده هیئته وه: كه به شتیك
له دیار ده کانی نه وه ده سه لاته دروست کردنی ئاسمانه به و پانی و به رفراوانی و

تۆکمەینی یە. ھەروەھا دروستکردنی زەوییه بەو شیوەی : کە دەلێتی
راخراوە بۆ ئەوەی زیندە و ەران بە ئادەمیزادیشەو بەتوانن لەسەری
ھەلبکەن و ژیان بەسەر بەرن، ھەروەھا دروستکردنی نێو مێیە لە ھەموو
رەگەزێک. ھەروەھا لە ھەموو صنفێک دوو شتی دژ بە یەکی ھێناوە دی:
ئاسمان و زەوی، دەریاو و شکانی، تەپ و وشک، تاریکی و ڕەناکی، مردن و
ژیان، زیندو و مردو، شەو و ڕۆژ... ھتد. دەفەرموی: ﴿وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَا بِأَيْدٍ
وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ﴾ بێگومان ئاسمان بە دیھێناوە بە ھێزو توانا، دُنیا بە
ئێمە خواوەنی ھێزو دەسلاتی ڕەھابن توانیومانەو دەتوانن بە ئاسانی
ئاسمان و غەیری ئاسمان بەتێنە دی، ھیچ ماندوبون و ئەرکیک تووشمان
نەھاتوو و تووشمان نابێ،

﴿وَالْأَرْضَ فَرَشْنَاهَا فَنِعْمَ الْمَاهِدُونَ﴾ زەویان بە دی ھێناوە و رامان
خستوو و ەکوو مافور، وامان دروستکردووە بۆ توانی ژیانی تێدا بەسەر
ببرێ، زیندە و ە لەسەری جێگیر بن، ئێمە زۆر باشمان کردووە بە بێشکەیی
تێدا ژیان، کەشو ھەوای تێدا ژیاغان تێدا ڕەخساندووە، پڕمان کردووە
لە خێر و فەر، لەسەر روبەری و لەناو دەریاو کون و کەڵە بەری دا ئادەمیزاد و
زیندە و ە رانی تر دەژین، لەناو سکی زەوی دا جۆرە ھا سامانی کەنازیی
تێدا یە، لەسەر روبەری جۆرە ھا گۆ و گیای گۆ و گۆلزار و درەخت ھەن،
لەناو دەریا کانی دا ھەزارە ھا جۆر ماسی و زیندە و ەری تر ھەن، جۆرە ھا

لوتلوئو مەرجان هەیه. لەهەواو بۆشایی دا جۆرەها بآلندەو پەلەوەر هەیه،
 ﴿وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ لەهەموو صنف و
 رەگەزێک نێرو میمان بەدیھێناو، دوو شتی لێک جوداوازو دژ بەیەکمان
 هێناو، تە دی، (نێرو می)، ساردو گەرم، تال و شیرین، سپی و پەش، نەرم و
 پەق، شەوو و رۆژ، نیمان و کوفر، مردن و ژیان، خێرو شەپ، بەهەشت و
 دۆزەخ.... هتد.) نەمانە هەموو بەلگە ی تەوێن: کە خودا تاک و تەنھایە و
 خاوەنی دەسەلاتی رەھایە.

کەوابی ﴿فَقَرُّوا إِلَى اللَّهِ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ﴾ هەرچی زو پەنا
 بۆ خودا بەرن، ملکەچی و بەندایەتی بۆ بنوێتن، لەهەموو کارەبارێکتاندا
 پشتی پێ ببەستن، تۆبە لەتاوانە کانتان بکەن و گویێراپەلێ فەرمان و جلەو
 گیرەکانی بن، بێگومان من لەلایەن خوداوە ئاگادار کەرەو و ترسێنەرم
 بۆتان. دەهەوی لەتاریکی کوفر پزگارتان بێ و بکەوێنە سەرپێبازی
 هیدایەت من بۆتێو ترسێنەریکی ئاشکرام.

﴿وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ﴾ هاوێلا بۆ
 خودا دامەنێن، کەس نیە بتوانێ بپێتە شەریکی خودا، پەرورەدگار
 خودایەکی ئەوتۆیە تاک و تەنھا، بەرزو شکۆمەند، خالی لەهەموو عەیب و
 لەککەیهک، هەر ئەو شیای خودایەتی یە. بەندایەتی و عیبادهت هەر بۆ
 ئەو دەکرێ و بۆ ئەو شیاوە.

هه‌ره‌شه‌کردن له‌موشریکه‌کان به‌ناردنی عه‌زاب بو‌سه‌ریان

كَذَلِكَ مَا آتَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ مُجْنُونٌ ﴿٥٢﴾ أَتَوَصَّوْنَ بِهِ بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ﴿٥٣﴾ فَوَلَّ عَنْهُمْ فَمَا أَنْتَ بِمَلُومٍ ﴿٥٤﴾ وَذَكَرْ فَإِنَّ الدِّكْرَى نَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٥﴾ وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾ مَا أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا أُرِيدُ أَنْ يُطِيعُونِ ﴿٥٧﴾ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ ﴿٥٨﴾ فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُنُوبًا مِثْلَ ذُنُوبِ أَصْحَابِهِمْ فَلَا يَسْتَعِجِلُونَ ﴿٥٩﴾ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ يَوْمِهِمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٦٠﴾

له‌وه پێش به‌لگه‌ی له‌سه‌ر رابوونی قیامه‌ت و تا‌ک و ته‌نهای
په‌روه‌دگار و ده‌سه‌لاتی فراوانی هه‌نایه‌وه، سه‌ره‌نجامی گه‌ل و نه‌ته‌وه کافرو
سه‌ره‌قه‌کانی رابوردوی دیاری کرد، شه‌جار بو‌ ته‌سه‌لا دانسه‌وه‌ی
پێغه‌مبه‌ر ته‌وه رۆن ده‌کاته‌وه: که هه‌موو پێغه‌مبه‌ریک له‌لایه‌ن گه‌لو
نه‌ته‌وه‌که‌یه‌وه به‌درۆ خراوه‌ته‌وه، هه‌ر ده‌لیتی ته‌و گه‌ل و نه‌ته‌وانه به‌درۆ
خسته‌نه‌وه‌ی پێغه‌مبه‌ره‌کانیان لی‌کتر گه‌راوه‌ته‌و له‌زاری یه‌کتر تفیون!

ده فہرموی: ﴿كَذَلِكَ مَا أَتَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ﴾ ئەى پێغه مبهەر! وه کوو موشریکه قورەیشییە کان تو بە درۆ دەخەنەوه و پەيامە کەت رەتدە کەنەوه، بە ساحیر و شیئ و ویتت دەزانن، گەل و نەتەوه پێشینە کانیش هەمان هەلویتت و داب و نەریتیان بوو، ئەوه پیشەى هەموو گەل و نەتەوێهێکی رابردووە. هەر تو نیت کە بە درۆ خراویتەوه و پەيامە کەت رەتکراوەتەوه، (أَتَوَاصُوا بِهِ بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ) نایا ئەو گەل و نەتەوانە لەیە کتریان گێراوەتەوه؟ هەر گەل و نەتەوێهێک وەصیەتی بو دوا خۆی کردووە کە هەر کاتێ پێغه مبهریان بو سەر رەوانە کرا بە درۆی بجنەوه؟ نەخەیر لەواقیع دا نامۆژگاریی یە کتریان نەکردووە، لەیە کتریان نەگێراوەتەوه، چونکە رۆژگار و سەردە میان زۆر لەیە کتر دوورە، وەلێ گەل و نەتەوێهێکی ملهپرو یاخی بوو بوون، هەموویان کافرو سەرپرەق و سنوور بەزین و یاساشکێن بوون، هەوێل و ئاخریان یەک داب و نەریتیان هەبوو، بێ بەلگە پێغه مبهەرەکانیان بە درۆ خستونەوه.

﴿قَتُولَ عَنْهُمْ فَمَا أَنْتَ بِمَلُومٍ﴾ ئەى پێغه مبهەر رویان لێ وەرگێرەو دەمەدەمیان لەگەڵ مەکە ئەتو پەيامی خۆت گەياندو نەرکی سەرشارنی خۆت نەنجام داو، تو لەلایەن خداوە هیچ گلەیی یەکت لەسەر نیە، چونکە پەيامی خودات پێرا گەياندون. پێغه مبه ریش هەر راگەياندنێ لەسەرە.

﴿وَذَكِّرْ فَإِنَّ الذِّكْرَ تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ﴾ نهی پیغه مبه ر نه تو به رده وام
 ناموژگاری خوتیان ناراسته بکه، به قورئان ره عظو نه صیحه تی
 ئیمانداره کان بکه چونکه بیرخستنه وه سودیان پی ده گه یه نی، یان مانا که
 بهم جوړه یه نه وه کوو سود له بیرخستنه وه ده که ن ئیلا که سانی که ده یکه ن:
 که دلیان ناماده باشی هیدایه ته ..

واته: رووهرگپران له کو مه لیک ناکاته نه وه رو له هه موو کو مه لان
 وهرگپری.. به لکوو نه تو که رو له کافره سدرسه خته کان وهرده گپری
 له هه مان کاتدا ناموژگاری موسولمانه کان بکه، چونکه نه وان سودی لی
 وهرده گرن.

﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ نه من عالمی جندو که و
 ناده میزادم که دروست کردون بویه م دروست کردون عیباده تم بکه ن، بویه م
 به دی هیناون به ندایه تیم بو نه نجام به دن و بم ناسن، نه گینا من
 په روه ردگاری بوونه وهرم بت نیازم له هه موو عالم، بون و نه بوونی عالم
 به نیسبه ت منه وه چون یه که. وه کوو له نایه تی کی ترده ناماژه بهم مانایه
 ده کاو ده فهرموی: ﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
 سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ (التوبة: ۳۱). مواهید ده لی: مانای نایه تی ﴿وما
 خلقت الجن والانس الا ليعبدون﴾ بهم جوړه یه، نه من جندو که و
 ناده میزادم: که دروست کردون بویه م دروست کردون فهرمانیان پی بکه م
 به عیباده ت کردن و به ندایه تی بو کردنم.

﴿مَا أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا أُرِيدُ أَنْ يُطْعَمُوا. إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ﴾ خواستم نیه تهوان رزقو رۆزیم بدهنئ نامه‌وی خۆراکم بۆ بیئن، من ناتاجی خواردن و خواردنه‌وه نیم، نیازی ته‌وه‌م لیسان نیه سودم پی‌یگه‌یه‌نن زیانم لی دوور بجه‌نه‌وه، پی‌یگومان خودا رزقو رۆزیده‌ره به‌هه‌موو گیانله‌به‌ری، ده‌وله‌مه‌ندیی ره‌های هه‌یه موحتاجی که‌س نیه‌و هه‌موو که‌س ناتاجی ته‌وه. خاوه‌ن ده‌سه‌لات و توانای ره‌هایه‌و پی‌باکه له‌هه‌موو شتیک.

به‌کورتی په‌روه‌ردگار به‌نده‌کانی دروست‌کردون بۆ ته‌وه‌ی به‌تاک‌وته‌نهای بناسن و به‌ندایه‌تی بۆ بکه‌ن، جا هه‌ر که‌سیک ملکه‌چی فه‌رمان و جله‌و‌گیریه‌کانی په‌روه‌ردگار بی پاداشی ده‌داته‌وه به‌به‌هه‌شتی رازاوه، که‌سیکی‌ش لی‌ی یاخی بی، به‌کوشنده‌ترین سزا سزای ده‌دا! به‌هه‌شتی دروست‌کردوه بۆ خودا‌په‌رستان و دۆزه‌خی ئاماده‌کردوه بۆ کافرو یاخی‌بووان! به‌پیغه‌مبه‌ران دا په‌یامی بۆ ئاده‌میزاد ناردوه‌و ریگای چاک و خراپی بۆ رون کردونه‌وه. ئیت‌ر هه‌موو که‌س له‌سه‌ره‌نجامی خۆی به‌رپر‌سیاره‌و به‌گویره‌ی کرده‌وه‌کانیان سزاو پاداشیان ده‌داته‌وه.

﴿فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُنُوبًا مِثْلَ ذُنُوبِ أَصْحَابِهِمْ فَلَا يَسْتَعْجِلُونَ﴾

بی‌یگومان بۆ ته‌وانه‌ی سته‌م‌کارو کافرو بی‌ویژدانن به‌نه‌نقه‌ست ری‌بازی کوفر ده‌گرنه‌به‌رو پیغه‌مبه‌ر به‌درۆ ده‌خه‌نه‌وه به‌شتیک له‌سزای سه‌خت هه‌یه

موسلیم و یوخاری فەرمودە یەکی پیڤە مەهریان ریوایەت کردووە
 دە فەرموئ: (لایس المسکین بالطواف الذی ترده اللقمة واللقمة
 والتمرة والتمرتان، ولكن المسکین الذی لا یجد غنا یغنیه، ولا یفطن له
 فیتصدق علیه) مسکین ئەو کەسە نیە دەرگا و دەرگا دە گەڕێ کەرته
 نانێک دوو کەرته نان، دهنکه خورما یەک دوو دهنکه خورما دە یگێڕێتە وەو
 قنیا تی پێ دەکا. بەلکو مسکین ئەو کەسە یە موحتاجە و کەشیش پێی
 نازانی تا یارمەتی بدا. چەند حەدیسی تریش بەم مانایە ریوایەت کراون.
 هەموو ئەو رون دەکەنەو: کە فەقیر و مسکین دوو زاراوی جودان
 (مسکین) و (محروم) یەک مانایان هەیە، نیمام ئە حەد و ئەبو داود
 لە حوسەینی کورپی عەلی یەو ریوایەت دەکەن دە فەرموئ: پیڤە مەهر (ﷺ)
 فەرمووی: (للسائل حق وان جاء علی فرس) سوالکەر حەقی هەیە
 بیدرێتی با بەسواری (نەسپ) یش بێ بۆ سوالکردن. ماوەتەو بزانین
 مەبەست بە (حق) لە نایەتە کەدا چیە؟ زۆرە ی زۆری موفەسسیرین پێیان
 وایە مەبەست زەکاتە، ئاماژە بە نایەتێکی تر: کە دە فەرموئ: ﴿وَالَّذِينَ
 فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ. لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ﴾ (المعارج: ۲۴-۲۵) دیارە (حق
 معلوم) زەکاتە، زەکات چەندیەت و چۆنیەتی رونکراوەتەو، کە ی
 دەدرێ و بەکێ دەدرێ، کێ دەیداو چۆنی دەدا، هەموو ئەمانە ی دیاری
 کراون، بەلام خێرو خێراتی تر ئەم شتانە ی دیاری نەکراوە. فەرمودە یەکی
 تر هەیە پشتگیری ئەم مانایە دەکا، ئەبو هورەیرە ریوایەتی کردووە دەلی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سوره‌تی (الطور)

ئەم سوره‌ته ناوئراوه (الطور) چونكه وشەى (الطور) لەسەرەتای
سوره‌ته‌كه‌دا هاتوووه‌و خودا سووندى پى خواردوه‌و مەبەستى
كىئوى (طور)ە، كه كىئوىكى دارستاناوييه، په‌روه‌ردگار هه‌زهره‌تى موساى
بانگ كرد بۆ سەر ئەو كىئوه‌و ئاخوتنى له‌گەڵ دا ئەنجام دا، هەر له‌ويش‌ه‌وه
هه‌زهره‌تى عيساى ره‌وانه‌ كرد، به‌مه‌ش زێده‌ رێزى بۆ ده‌سته‌به‌ر بووه‌.

مونا‌سه‌به‌ى سوره‌تى (طور) له‌گەڵ سوره‌تى (الذاريات) دا له‌چەند رويه‌كه‌وه‌:

هه‌ردوو سووره‌ته‌كه‌ مه‌ككىن و جه‌خت له‌سەر بنه‌ماسه‌ره‌كويه‌كانى
ئىسلام ده‌كه‌نه‌وه‌، باسى ته‌وحيد و رابوونى قيامه‌ت و باس و خواسى رۆژى
جه‌زاو راستى پيغه‌مبه‌رايه‌تى هه‌زهره‌تى موحه‌مه‌د و پوچه‌لكردنه‌وه‌ى
بيروباوه‌پى موشريكه‌كانى له‌خۆ گرتوو.

سه‌ره‌تاو كۆتايى سووره‌ته‌كان له‌يه‌ك ده‌چن، له‌سەرەتای هه‌ردو
سوره‌ته‌كه‌دا حال و چۆنيه‌تى خودا په‌رستان له‌رۆژى قيامه‌ت دا نمایش ده‌كا.
ئەوه‌تا له‌سەرەتای سوره‌تى (الذاريات) دا ده‌فه‌رموئ: ﴿ان المتقين فى
جنت و عيون﴾ له‌سەرەتای سوره‌تى (الطور) يشدا ده‌فه‌رموئ: ﴿ان
المتقين فى جنت و عيون﴾ له‌كۆتايى سوره‌تى (الذاريات) دا

ده‌فهرموی: ﴿فویل للذین کفروا﴾ له‌کوتایی (الطور) یشدا ده‌فهرموی ﴿فالذین کفروا هم المکیدون﴾.

له‌هه‌ردو سوره‌ته‌که‌دا سویند به‌نایه‌تی که‌ونیی ده‌خوا، له‌سوره‌تی (الذاریات) دا سویندی به‌(با)ی سودبه‌خشو له‌سوره‌تی (الطور) یشدا سویند به‌کیوی (الطور) ده‌خوا.

له‌هه‌ردو سوره‌ته‌که‌دا فەرمان به‌پیغه‌مبەر کراوه: که‌رو له‌کافره‌کان وهریگیژی و به‌رده‌وام بی له‌سەر ناموژگاری موسولمانان، له‌(الذاریات) دا دهرباره‌ی کافره‌کان فهرمووی: ﴿فتول عنهم﴾ دهرباره‌ی موسولمانه‌کانیش فهرمووی: ﴿وَذَكِّرْ فَإِنَّ الذِّكْرَی تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِیْنَ﴾.

له‌سوره‌تی (الطور) یشدا دهرباره‌ی موسولمانه‌کان ده‌فهرموی: (فذكر فما أنت بنعمة ربك بكاهن ولا مجنون) دهرباره‌ی کافره‌کانیش ده‌فهرموی: ﴿فَذَرَهُمْ حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ... الْآیَةُ﴾.

رابوونی قیامه‌تا و هه‌بوونی عه‌زاب له‌ژیانی قیامه‌تدا

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالطُّورِ ۝ وَكُتِبَ مَسْطُورٍ ۝ فِي رَقٍ مَّنْشُورٍ ۝ وَالْبَيْتِ
الْمَعْمُورِ ۝ وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ ۝ وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ ۝ إِنَّ

عَذَابَ رَبِّكَ لَوْ قَعُ ﴿۷﴾ مَا لَهُ مِنْ دَافِعٍ ﴿۸﴾ يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ
مُورًا ﴿۹﴾ وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًا ﴿۱۰﴾ فَوَيْلٌ لِلْمُكَذِّبِينَ
﴿۱۱﴾ الَّذِينَ هُمْ فِي خَوْضٍ يَلْعَبُونَ ﴿۱۲﴾ يَوْمَ يُدْعَوْنَ إِلَىٰ نَارٍ
جَهَنَّمَ دَعَاً ﴿۱۳﴾ هَذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴿۱۴﴾
أَفِحْرُ هَذَا أَمْ أَنْتُمْ لَا بُصُرَوتَ ﴿۱۵﴾ أَصْلَوْهَا فَاصْبِرُوا
أَوْ لَا تَصْبِرُوا سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ إِنَّمَا تُحْزَنُونَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿۱۶﴾

له سوره‌تای نهم سوره‌ته‌دا په‌روه‌ردگار سویند به‌کیوی (طور) ده‌خواو
ده‌فرموی: ﴿والطور﴾ سوینده‌که به‌کیوی طوری سه‌ینا: که کیویکی
داره‌ستاناوییه‌و گه‌لی رودای گه‌وره‌ی له‌سهر روداوه، حه‌زرتی موسا
له‌سهر نه‌و کیوه‌ خودا ناخاوتنی له‌گه‌ل کرده، له‌وی ته‌وراتی بو‌ نازل
کرده، حه‌زرتی عیسا له‌ویوه‌ کراوه‌ به‌پیغه‌مبه‌رو ره‌وانه‌کراوه‌ گ
بو‌ سهر گه‌له‌که‌ی.

﴿وَكِتَابٍ مُّسْتَوْرٍ﴾ سویند به‌نامه‌ی ریک‌وپیک‌ نوسراو که نامه
ناسمانییه‌کانن (ته‌ورات و زه‌وروو ټینجیل و قورنان) به‌لام لیږده‌دا ده‌تواندرئ
بگوترئ مبه‌ست قورثانه. (فِي رَقٍّ مُّنْشُورٍ) که نوسراوه‌ته‌وه‌ له‌پیستیکی
بلاوه‌بووی خزشکراوداو گه‌وره‌ترین نامه‌ی ناسمانییه‌و که‌ته‌لوکی

بوونه‌وه ره‌وبه‌رنامه‌ی ژیانه. ﴿وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ﴾ سویند به‌و خانه‌یه‌ی
 ناوه‌دانه به‌نویژ‌که‌ران و ته‌وافکاران: که‌که‌عبه‌ی پیروژه‌و یه‌که‌م خانویه‌که
 دروست‌کراوه بۆ خوداپه‌رستی‌ی و له‌هه‌موو کسون و قوژبنی‌کی جیهانه‌وه
 به‌شه‌وو به‌روژ له‌نویژ‌دا موسولمانان روی تیده‌که‌ن و له‌ته‌وافدا به‌ده‌وری‌دا
 ده‌سوپینه‌وه. چرکه‌یه‌ک نیه کۆمه‌لی موسولمان رویان تی نه‌کردبۆ و
 کۆمه‌لی‌کیش ته‌وافی نه‌که‌ن. ﴿وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ﴾ سویند به‌سه‌قف
 بلند‌کراوی زۆر به‌رزو شکۆمه‌ند که‌ناسمانی به‌رفراوان و تۆکه‌ه و پته‌وه.
 وه‌کوو سه‌قف وایه بۆ زه‌وی. وه‌کوو له‌ئایه‌تی‌کی تردا ئاماژه به‌م مانایه
 ده‌کاو ده‌فرموی: ﴿وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ سَقْفًا مَحْفُوظًا وَهُمْ عَنْ آيَاتِهَا
 مُعْرِضُونَ﴾ (الانبیاء).

﴿وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ﴾ سویند به‌ده‌ریالووشی پرو لیوانلیتو له‌ئاو: که
 به‌هیزی کی‌شنده ناهیل‌دری ئاوه‌که‌ی سه‌رریژ بکاو وشکانی داپۆشی.

به‌راستی ناسمان و ده‌ریا دوو نیشانه‌ی گه‌وره‌و مه‌زنن له‌سه‌ر
 تا‌ک‌وته‌نهایی خوداو ره‌هایی ده‌سه‌لاتی، ناسمان به‌هه‌زاران و به‌میلیۆنه‌ها
 نه‌ستیره‌و مانگ و خۆری تیدان و دین و ده‌چن. هه‌ریه‌که‌ له‌و مانگ و خۆرو
 نه‌ستیرانه، رپه‌ه‌وی خۆی هه‌یه‌و شوینه‌ه‌لات و شوین ئاوا‌بوونی هه‌یه،
 هه‌یچیان لی‌ک ناخشین و ده‌عم ناکه‌ن، هه‌موویان په‌روه‌ردگار هه‌لیان
 ده‌سوپینی و به‌هیزی کی‌شنده رای‌گرتوون و ناهیلن هه‌لوه‌رن. مه‌لایین سال

ئەم کەونە لەهەلسورپان و هاتووچۆدایە و شتیکی نەسواوە و پەکی
نەکەوتە، بەهەلسورپانی زەوی و مانگ و خۆرو ئەستێرەکان بەو شیوە
یاسا خوداییە. سالت و مانگ و شەو و رۆژ و ەرزەکانی سالت دینە کایەو،
تاریکی و روناکی، ساردی و گەرمی، تەپ و وشکی پەیدا دەبێ.

(دەریالوشی)یش بەو ەموو پانی و قولی یەکی کە ەهیه‌تی، بەو
ەموو شەپۆلانی دەیانهاوێ و دەیانکیشیتەو، بەرزیان دەکاتەو و نزمیان
دەکاتەو بەو ەموو کەشتی و پاپۆرانی بەباری قورسەو پێیدا دین و
دەچن، بەمیلیۆنەهاو ملیارەها گیاندارێ ناوی کە لەناویا ەلەدەکەن و ژیان
بەسەر دەبەن، بەو ەموو لوتلوئو مەرجانەتی تێیدا، ئەمانەو دەیان و
سەدان و زیاتریش لەدیاردە کەونییەکان بەناشکراو بەنهیێنی بەگۆچکەکی
ئادەمیزاددا دەچرپێنن و ەئاگای دەهیننەو بۆ ئەوێ لەدیاردەکانی
دەسلاتی پەرورەدگار بنواپێ و پروا بەتاک و تەنهایی خوداو زانایی و کار
دروستی و دەسلاتی بێ سنووری بکا.

پەرورەدگار بەو پێنج مەخلوقە رێزدارانە سوپندی خوارد و فرموی:
﴿إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ . مَا لَهُ مِنْ دَافِعٍ﴾ دُنیا بەرۆژی قیامت دێ و
حییساب و لیکۆلینەو و سزا و پاداش رۆدەدات، کەس نیە بتوانێ عەزابی
خودای لەتۆ بگێرێتەو، دووری بختەو، نەهیلێ بێ. بێ شک و گومان
عەزابی سەخت و دژوار یەخە کافرو یاخی بوان دەگری و کەس نیە
بەرەودوا پالێ پتوێ بێ.

﴿يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا. وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًا﴾ نهو رۆژهی ئاسمان
 تیکه وه ده هاوی، نهو ئاسمانه بهرزو ریک و پیک و پته وه تیک ده چی و
 ده که ویتته جونبوش و وه کوو ده ریا شه پۆل ده هاوی، کیوه کان له جیگای
 خویان ده ترازین و هیزی کیشنده نامین و شاخه کان لیک هه لده وه شین.
 ده بن به ته پ و تۆزو به حه وادا ده چی. نه مهش نیشانه ی نه هیه: که ئیتر
 بپرای بپرای جاریکی تر گه پانه وه بۆ دنیا نه ماوه ته مهنی دنیا
 به سه رچوو. چونکه ئاسمان و زهوی و مانگو خۆروو ته ستیره و
 کیو... هۆکاری ئاوه دانی دنیان و بۆ سود لی وهرگرتن: که هومیدی
 گه پانه وه بۆ دنیا نه میتی ئیتر سود له مانه وه ی نهو شتانه نامین.

﴿قَوْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ﴾ ئای عه زابی سهخت و دژوار یان شیوی
 دۆزهخ لهو رۆژه دا بۆ نه وانه ی پیغه مبهریان به درۆ خستۆته وه، په یامی
 ئیسلامیان رهت کردۆته وه (الَّذِينَ هُمْ فِي خَوْضٍ يَلْعَبُونَ) نهو به درۆ
 خه ره وانه ی به قسه ی پرپوچ گالته جار یاری به قورئان ده کهن چۆره ها
 بوختان و قسه لۆک بۆ پیغه مبهر هه لده به ستن. ﴿يَوْمَ يُدْعَوْنَ إِلَىٰ نَارِ جَهَنَّمَ
 دُعَاً﴾ نهو رۆژه ی به زهخت پال به بی پروایانه وه ده نری و رایچی ناو ناگری
 دۆزهخ ده کرین و تور ده درینه ناوی.

نه جار بۆ زنده ته عزیب و سه رزه نشتکرد پیمان ده گوتری: ﴿هَذِهِ النَّارُ
 الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ﴾. نهو ناگری دهی بینن نه هیه: که پیغه مبهر
 له دنیا دا دهیترساندن لی و پرواتان پی نه کرد. ده تانگوت نهو قورئانه ی

موحه‌مه‌ده هیناویه‌تی جادوی جادوکه‌رانه. یان ده‌یانگوت چیرۆکه کۆن و نه‌فسانه‌ی پیشینه‌نه. نه‌جار به‌شیره‌ی گالته پیکردن پیتان ده‌گوتری: ﴿أَفَسِحْرٌ هَذَا أَمْ أَنْتُمْ لَا تُبْصِرُونَ﴾ نایا نه‌وه‌ی ئیستا ده‌بیینن سیحرو جادوبازییه وه‌کوو له‌دونیا‌دا ده‌رحق به‌نامه ناسمانیه‌کان و پیغه‌مبه‌ران ده‌تانگوت. نایا نه‌مه‌ راسته؟ یان لی‌ره‌شدا جادوتان لی‌ نه‌کراوه؟ نه‌ه جادوتان لی‌ نه‌کراوه به‌لکوو نه‌مه‌ حق و راسته‌و جادوتان لی‌ نه‌کراوه.

﴿اَصْلَوْهَا فَاصْبِرُوا أَوْ لَا تَصْبِرُوا سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ جا: که ئیستا به‌ناشکرا نه‌وه‌ ده‌بیینن و هیچ ئینکارییه‌کتان بۆ ناکرئ، ده‌چنه‌ ناو دۆزه‌خه‌وه‌و عه‌زابی. دژوار بجیژن، ئیتر صه‌بر بگرن یان صه‌بر نه‌گرن چون یه‌که، هیچ شتیک دادتان نادا، چی ده‌که‌ن بیکه‌ن، بی‌سووده‌و رزگار بو‌نتان نیه‌ سزای کرده‌وه‌ی خۆتانه وه‌ری ده‌گرنه‌وه.

بۆ خۆشیان هه‌ست به‌و واقیعه‌ تاله‌ ده‌که‌ن، وه‌کوو له‌نایه‌تیکی تردا ناماژه‌ی پی‌ ده‌کاو له‌سه‌ر زویانی دۆزه‌خییان ده‌قه‌رموی: ﴿سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَجَزْنَا أَمْ صَبَرْنَا مَا لَنَا مِنْ مَحِيصٍ﴾ (ابراهم: ۲۱).

پاداشی ته قواکاران و نیعمه تی خودا به سه ریانه وه له به هشت دا

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَعِيمٍ ﴿١٧﴾ فَكِهِينَ بِمَا ءَاتَاهُمُ رَبُّهُمْ
وَوَقَّاهُمْ رَبُّهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿١٨﴾ كُلُّوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا
كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾ مُتَكَبِّرِينَ عَلَى سُورٍ مَّصْفُوفَةٍ وَزَوَّجْنَاهُم
بِحُورٍ عِينٍ ﴿٢٠﴾ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا
بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلَتْنَاهُمْ مِّنْ عَمَلِهِمْ مِّنْ شَيْءٍ كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ
رَهِينٌ ﴿٢١﴾ وَأَمَدَدْنَاهُمْ بِفِكَهَةٍ وَلَحْمٍ مِّمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٢٢﴾ يَنْزِعُونَ
فِيهَا كَأْسًا لَا لَغْوٌ فِيهَا وَلَا تَأْتِيهِمْ رِيطٌ عَلَيْهِمْ غُلَمَانٌ
لَّهُمْ كَأَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ مَّكُونٌ ﴿٢٣﴾ وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ
﴿٢٤﴾ قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ ﴿٢٥﴾ فَمَنَّ اللَّهُ
عَلَيْنَا وَوَقَّانَا عَذَابَ السَّمُومِ ﴿٢٦﴾ إِنَّا كُنَّا مِن قَبْلُ
نَدْعُوهُ إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ ﴿٢٨﴾

له‌وه‌پیش باسی رابوونی قیامت و سزادانی کافره‌کانی کرد، که بیگومان تووشیان ده‌بی و ناتوانن له‌خوژیانی لابده‌ن و نه‌جار باسی ته‌قواکاران ده‌کا و پاداش و نیعمه‌ته‌کانی په‌روه‌ردگار به‌سه‌ریان‌ه‌وه‌ نمایش ده‌کا. نه‌مه‌ش ئوسلوبی قورئانه: که شته دژ به‌یه‌که‌کان ده‌هینئ و به‌مه‌به‌ستی ته‌رغیب و ته‌رهب ریان ده‌نوئئ. هه‌رکاتئ باسی دنیا بکا، ناماژه به‌قیامتیش ده‌کا، حال و وه‌زعی دۆزه‌خییان رون ده‌کاته‌وه، نازو نیعمه‌تی به‌هه‌شتیه‌کانیش باس ده‌کا... هتد بۆ ئه‌وه‌ی سه‌ره‌نجی ناده‌میزاده‌کان راکیشئ و بیر له‌سه‌ره‌نجامی خویان بکه‌نه‌وه، واز له‌کوفرو بیدینی بینن، روبکه‌نه خودا په‌رستی. ده‌فه‌رموئ: ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَعِيمٍ. فَاكِهِينَ بِمَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ وَوَقَاهُمْ رَبُّهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ﴾ بیگومان ته‌قواکاران و له‌خواترسان له‌باخاتی به‌هه‌شت و نازو نیعمه‌تی جوړاو جوړو نه‌پراوه‌دان، دلخو‌ش و ته‌پ ده‌ماخن به‌و نازو نیعمه‌تانه له‌زه‌ت و چیژیان لی و ه‌رده‌گرن و به‌ئاره‌زو‌ی خویان راده‌بوئرن. خواردنی خو‌ش و پو‌شاکی جوان و شوینی دلگ‌یرو هاوسه‌رو خیزانی شو‌خ و شه‌نگ و نه‌ونه‌مام چییان بو‌ی و چۆنیان بو‌ی بۆیان ناماده‌یه. له‌هه‌مان کاتدا خودا له‌عه‌زابی دۆزه‌خ پاراستونی. نه‌مه‌ش ئه‌وپه‌ری به‌مرازگه‌یشتن و خوشنودیه، به‌خته‌وه‌ری و کامه‌رانییان بۆ هه‌تاهه‌تایه.

فریشته کان پییان بیژن: ﴿كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾
 بخون و بخونه وه، چ شتیک نارهزو بکهن بۆتان بهرده سته و نوشی گیانتان
 بی، خواردن و خواردنه و تان بی عهیب و خهشه، به تام و له زه ته. نه مهش
 له پاسای نه و کردار و رهفتاره باشانه تان: که له دنیا دا نه نجامتان داوه.
 خدا به فله زل و نیحسانی خوی نیوهی خستوته نه م نازو نیعمه تانه وه.

نه مجار پهروه ردگار باسی راخهرو شوینی حه وانه وه و کورسی و
 مویله و رابواردن له گه ل هوسه ره کانیان داده کاو ده فرموی: ﴿مُتَكِّبِينَ عَلَى
 سُرُرٍ مَّصْفُوفَةٍ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ﴾ نه و به هه شتیانه حال و وه زعیان
 وایه: پالیان داوه ته وه له سه ر کورسی و مویله ی نه رم و جوان و رازا وه
 ریزکراو، حوری چاوره شو و شوخ و شه نگمان کردونه هوسه ریان و
 له گه لیان راده بویرن.

ویرای نازو نیعمه تی به هه شتییه کان خویان، خوشیییه کی تریشیان
 ههیه ته ویش ته وهیه: که به م نایه ته ئامازه ی پی ده کاو ده فرموی:
 ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلَتْنَاهُمْ
 مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْءٍ﴾ نه وانه ی نیمانیان هیناوه به کرده وه نیمانداری
 خویان چه سپاندوه، منال و وه چه شیان له بیروبا وه ردا شوینیان که وتوون،
 خدا به فله ضل و گه ورهیی خوی بۆ زیده خوشگوزهرانی و فینکایی چاویان و
 مندا له کانیان به مرز ده کاته وه بۆ پله و پاییه ی باو که کانیان و شایسته ی نه و

جیگا و نازو نیعمه ته نه بن، به لئی خودا له بهردلی باوکه کانیان نه و شوینه بهرزو خوشانه یان ده داتی. وه حال تۆز قالیك له پله و پایه ی باوکه کانیان کهم ناکه ی نه وه. له هه مان کاتدا نه گهر پله و پایه ی منداله کان بهرزتر بی، نه وه پله و پایه ی باوکه کانیان ده گه یه نینه هی منداله کانیان بو نه وه ی زیاتر خوشنوو دی و کامه رانی ده سه بهر بکه ن. حافیظی طبه رانی له ئیبنو عه بباسه وه له پیغه مبه ره وه ریوایه تی کردوه: که پیغه مبه ر (ﷺ) فرموده یه تی: (اذا دخل الرجل الجنة سأل عن ابويه و زوجته و ولده، فيقال: انهم لم يبلغوا درجتك. فيقول: يارب قد عملت لى ولهم فيؤمر بالحاقهم به.) که مروؤ ده چیت به هه شته وه پرسیار ده کا: ناخو باوک و دایک و خیزان و منداله کانی له کوین، پی ده گوتری: نه وان نه گه یشتونه پله ی تۆ، ده لئی: نه ی خودایه من بو خۆم و بو نه وان هه و لم داوه، ئیتر فرمان ده کری: که بیانیه ننه لای و بهرزیان بکه نه وه بو پله و پایه ی نه و. نه جار ئیبنو عه بباس نایه تی ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ... الآية﴾ خۆنده وه.

نه مه ش فه ضل و ئی حسانییکی تری پهروه ردگاره به سه ر به هه شتیه کانه وه: که به هۆی باوک و دایکیانه وه پله یان بهرز ده کریته وه، ههروه کوو چۆن به هۆی مندال و هه چه کانیانه وه پله یان بهرز ده بیته وه.

نیمام نه محمد له نه بوهورهیره وه ریوایه ت ده کا: ده لئی: پیغه مبه ر (ﷺ) فرموی: (ان الله ليرفع الدرجة للعبد الصالح في الجنة، فيقول يا رب انى لي هذه؟ فيقول: باستغفار ولدك لك) له سه حیخی موسلیم دا فرموده یه ک پشتگیری نه م فرموده ده کا: نه بوهورهیره له پیغه مبه ر وه ریوایه ت ده کا ده فرموی: (اذا مات ابن آدم انقطع عمله الا من ثلاث صدقة جارية، او علم ينتفع به، او ولد صالح يدعو له) که ناده میزاد له دونیا ده رچوو نیتر هیچ کاریگه ریه کی له سر جیهان نامینئی جگه له وهی له ژبانئی خوی دا خیرو چاکه یه کی نه پراوه و برده و امی نه نجم دابی، یان زانیاریه کی سودبه خشی بلاؤ کرد بیتته وه، یان مندالتیکی صالح و راستالی له دوا به جئی مابئی و دوعای بؤ بکا، خیرو خیراتی بؤ بنیڑی.

﴿كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ﴾ هه موو ناده میزادیکی ژیرو بالغ له روژی قیامه تدا پابه ندی کرده وه کانی خویه تی و له ملی نابیته وه، ههروه ها هیچ که سیکیش به کرده وهی یه کیکی تر گیروده نابئی. وه کوو له نایه تیکی تر دا ده فرموی: ﴿كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ. إِلَّا اصْحَابَ الْيَمِينِ﴾ (المذثر: ۳۸-۳۹).

نه مجار باسی نه وه ده کا: که خواردن و خواردنه وهی به هه شتییه کان له تام و رهنگو بؤن دا هه میشه یه ک جور نین، به لکوو ناو به ناو به پئی ثاره زوی خویان ده گورپن، ده فرموی: ﴿وَأَمْدَدْنَاهُمْ بِفَاكِهَةٍ وَلَحْمٍ مِّمَّا

يَسْتَهْوُونَ ﴿٢٧﴾ لهه موو جوړه ميوه يه ك و گوشتی ته پرو تازه كه نار زوی بكن
به ویستی خوین بویان دابین ده کین.

﴿يَتَنَازَعُونَ فِيهَا كَأْسًا لَا لَغْوٌ فِيهَا وَلَا تَأْلِيمٌ﴾ به حه ماس و حه زو
ناره زووه پیاله‌ی شهرباب له یه کتری و هره ده گرن ده لئی خه ریکن جهنگی
له سر بکن، بو خوشی و یاری کردن پیاله مهی له یه کتری ده فرینن،
یه کیکیان پیاله شهربابك و هره ده گری و توزیکی لی ده خواته وه و نه جار
دهیدا به یه کیکی ترو ده بیته قاقای پیکه نین و مه جلیس ده رازیته وه،
سروشتی نهو شهربابه و هه یه عه قل تیک ناداو نهو که سهی ده یخواته وه
قسهی پروپوچ و قسهی تاوان ناکا، وه کوو مه یخوره کانی دنیا لیان
روده دا. نیبنو قوته یه له مانای نه م نایه ته دا ده فرموی: نهو شهربابه
عه قلیان نابا تا قسهی پروپوچ بکن، شتیک نالین تاوانی تیدا بی.

﴿وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ لَهُمْ كَأَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ مَّكْنُونٌ﴾ به مه به سستی
خزمه تکر دنی به هه شتییه کان چند غیلمان و تازه لاو به پیاله مه یه وه
به سهریان دا ده گهرین و خزمه تیان ده کهن، نهو نه ده جوانجاك و قوزن ده لئی
مرواری ناو سه ده فن. وه کوو له نایه تیکی تر دا ده فرموی: ﴿يَطُوفُ عَلَيْهِمْ
وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ. بِأَكْوَابٍ وَأَبَارِيقَ وَكَأْسٍ مِنْ مَّعِينٍ﴾ (الواقعة).

پاش نهو پیاله لیك و هه گرتن و یاری و پیکه نینه ﴿وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى
بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ﴾ به هه شتییه کان روده که نه یه کتری و پرسیار

لهسه رگورشته یی یه کتر ده کهن، نه میان لهو ده پرسئی ته ری له ژیا نی دنیا دا وه زعو حالت چۆن بووه و چۆنت ژیا ن به سه ر بر دوه؟ نه ویا ن له م ده پرسئی ته دی تو چیت کرده هه لئس و که وتت چۆن بووه؟ ﴿قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ. فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا وَوَقَّانَا عَذَابَ السَّمُومِ﴾ ولام ده ده نه وه ده لئین: ئیمه له دنیا دا ته قوا کارو له خودا ترس بووین، ترسیی عه زابی خودا مان هه بوو، خو مان له بی فەرمانیی خودا ده پاراست. ئیتر خودا به فاضلو گه وره یی خو ی لیخو شبون و ره همه تی خو ی به سه ردا رشتوین و هیدایه تی داوین بو نه نجامدانی کرده وه ی چاک، له عه زابی سه خت و دژواری دۆزه خ رزگاری کردوین و نه م نازو نیعمه ته ی پی به خشیوین.

﴿إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ نَدْعُوهُ إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ﴾ ئیمه له دنیا دا خودا ناس و یه کتاپه رست بووین، بو هه موو کاریک هاوارمان ده گرده قاپی ره همه تی و هانامان بو ده بردو لیی ده پاراینه وه: که لیخو شبون و ره همه تی خویمان به سه ردا برپژی. دوعای قبول کردین و مه رامی به جی هیئاین، بیگومان خودا له گه له بنده کانی دا زۆر چاکه کارو میهره بانه. ره همه ت و ئیحسانی ده ریای بی بنه و به شی هه موو که س ده کا.

فرمان کردن به پیغمبر: که به رده‌وام بن له سر بانگه‌وازی و
 گه یاندنی په یامی پیروزی

فَذَكِّرْ فَمَا أَنْتَ بِنِعْمَتِ

رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا مَجْنُونٍ ﴿٢٩﴾ أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَّبَرَّيْصُ بِهِ رَيْبَ

الْمُنُونِ ﴿٣٠﴾ قُلْ تَرَبَّصُوا فَإِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُتَرَبِّصِينَ ﴿٣١﴾

أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَحْلُمُهُمْ بِهَذَا أَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ﴿٣٢﴾ أَمْ يَقُولُونَ نَقُولُهُ

بَلْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٣﴾ فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِثْلِهِ إِن كَانُوا صَادِقِينَ

له‌وپیش په‌روه‌دگار سویندی خوارد: که عه‌زابی قیامت دی و
 گومانی تیدا نیه، حال و وه‌زعی بی‌پروایان و پرواداران‌ی به‌یان کر، نه‌جار
 فرمان ده‌کا به‌پیغمبر (ﷺ) که له‌نام‌وژگاری‌کردنی خوی دوا نه‌که‌وئو
 نه‌رکی سرشانی خوی پاشگوئ نه‌خا، گوئ نه‌دا به‌وانه‌ی که په‌یامه‌که‌ی
 رت ده‌که‌نه‌وه هه‌روه‌ها نه‌و قسه‌و بوختانه‌ی کافره‌کان به‌پیغمبریان
 ده‌کرد هه‌مووی ره‌تکرده‌وه‌و فرمانوی: ﴿فَذَكِّرْ فَمَا أَنْتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ
 بِكَاهِنٍ وَلَا مَجْنُونٍ﴾ نه‌ی پیغمبر! ته‌تو به‌رده‌وام به‌له‌سر کاری خوت،

ناموژگاریی خوٚت بکه و پشتت سارد نه بیٚته وه. ئه وهی بوٚ توٚ
 هه لده به ستن پوچ و بیٚ بناغه یه، ئه توٚ له سایه ی ره همه تی خودا وه نه فالچی و
 نه شیٚتی. ئه توٚ پیٚغه مبهرو فروستاده ی پهروه ردگاری هه رچی ده یلی و
 هه رچی نه نجامی ده ده ی له روانگه ی سروشه وه یه. به پیٚی نیگای ناسمانی
 هه لئس و کهوت ده که ی. فالچی هه رچی ده یلی گوتره کاریسه و هیچ
 بنه مایه کی راستیی نیه، شیٚتیش هه رچی عه قل و ژیری بیٚ نیه تی. وه لی
 توٚ به ئیعتیرافی هه موو قور شه ی شییه کان ژیرو تیٚگه یشتوی و ئه مین و
 ده سٚپاکی. راستگو و ره وشت جوانی. له لایه کی تره وه شیٚتی و فالچییه تی
 زور له یه که وه دورن، چونکه فالچی ئه و که سه یه له سه رو سیمار قسه و
 گوفتاری ئه و که سانه ی فالیان بوٚ ده گرنه وه زانیاری خوٚی ده رده هیٚنی و
 بلاوی ده کاته وه. ده ی خوٚ ئه مه پیٚویستی به جوٚره زیره کی و
 لیٚهاتوویٚنی یه که هیه ژیری و بیریکی تاییه تی ده وئ. شیٚتیش ئه مانه ی
 هیچ تیٚدا نین. که وایی قسه کانیان دژ به یه کن.

نه مجار پهروه ردگار ره خنه له و ته یه کی تری کافره کان ده گری و ره تی
 ده کاته وه و ده فره موی: ﴿أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَّتَرَبَّصُ بِهِ رَيْبَ الْمُنُونِ﴾
 به لکوو نه وان ده لیٚن: موحه مه د شاعیر یکه وه کوو نابغه و زوه یرو
 هاوویٚنه کانیان، چاوه پروانی مردنی ده که یز و روژگار له ناوی ده با وه کوو
 چوٚن شاعیره کانی پیٚشو مردوون، ئیتر له کوٚلمان ده بیٚته وه و رزگارمان
 ده بیٚ له ده سٚتی!

نه عجار په‌روه‌ردگار فرمان به‌پیغه‌مبه‌ر ده‌کا: که هه‌ره‌ش‌ه‌یان لی بکا ده‌فرموی: ﴿قُلْ تَرَبَّصُوا فَإِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُتَرَبِّصِينَ﴾ نه‌ی پیغه‌مبه‌ر پییان بلی: چاره‌روانی مردنی من بن، منیش له‌گه‌لتان دا چاره‌روانی سه‌ره‌نجامم بزاتم قه‌زاو قه‌ده‌ری خودا چیتان لی ده‌کا، له‌وه به‌و لاهه‌ بۆتان ده‌رده‌که‌وی سه‌ره‌که‌تن بۆ کی ده‌بی. من دل‌نیام خودا پشتیوانه‌و یارمه‌تیم ده‌دا.

﴿أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَخْلَاظُهُمْ بِهَذَا﴾ نایا نه‌وان نامه‌یه‌کی ناسمانییان بۆ سه‌ر نازل بووه پشتگیری بۆچونه‌کیان بکا؟ یان عه‌قل و تاوه‌زیان فرمانی نه‌وه‌یان پی ده‌کا: یان نه‌و قسه‌ پر‌وپوچانه‌ بلاو بکه‌نه‌وه: که هیچیان به‌سه‌ر هیچه‌وه نیه. ده‌میک ده‌لین قورئان سی‌هره‌و موحه‌مه‌د ساحیره، چه‌لنیک یه‌ژن قورئان شی‌هره‌و موحه‌مه‌د شاعیره، کاتیکیش ده‌لین: موحه‌مه‌د شیت و ویت، یان قالچی کۆله‌وه نانییه. ده‌ی نه‌م قسانه‌ هیچیان به‌سه‌ر هیچه‌وه نیه‌و بی سه‌روبه‌رن.

﴿أَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ﴾ به‌لکو نه‌وانه‌ گه‌لو نه‌ته‌وه‌یه‌کی یاخی بوو سه‌رکیشن، دل ره‌ق و نه‌فامن بۆیه نه‌م بوختانانه‌ بۆ پیغه‌مبه‌ر هه‌لده‌به‌ستن، نه‌م ره‌وشته‌ ناشیرینه‌ی پال ده‌ده‌ن.

﴿أَمْ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُ بَلْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ نایا ده‌لین: قالچی یان شایه‌ره، یان ده‌لین موحه‌مه‌د بۆ خو‌ی نه‌م قورئانه‌ی هه‌لبه‌ستوه‌و دانراوی

خۆیه‌تی. نه‌خه‌یر وانیه‌و سه‌ریان دای له‌به‌رد، به‌لکوو کوفرو
بیدی‌نیان، بروا نه‌بوونیان به‌په‌یامی ئیسلام، وای لێ کردون ئه‌م قسه‌و
قسه‌لۆکانه‌ هه‌لبه‌ستن ئه‌و جووره‌ بوختانانه‌ به‌پیغه‌مه‌بر بکه‌ن.

﴿فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِثْلِهِ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ﴾ ئه‌گه‌ر ئه‌وان راست ده‌که‌ن
موحه‌مه‌د بۆ خۆی قورئانی هه‌لبه‌ستوه‌، ده‌ی با ئه‌وانیش له‌لایه‌ن
خۆیانوه‌ نمونه‌یه‌کی ئه‌م قورئانه‌ بێنن، خۆ ئه‌وان شوپه‌سواری به‌لاغه‌ت و
فه‌صاحه‌تن، له‌بواری شیعوو په‌خشاندا شاره‌زاو تیگه‌یشتون.

به‌لام با دلنیا بن ئه‌گه‌ر هه‌موو دانیشتوانی سه‌ر زه‌وی به‌ئاده‌میزادو
جندۆکه‌وه‌ کۆ بینه‌وه‌ ناتوانن که‌لامی‌کی ئاوا ره‌وان دابنێن، به‌لکوو
ناتوانن ده‌ سوره‌ت ته‌نانه‌ت سوره‌تی‌کیش دابنێن!

به‌لگه‌ی جوړاو جوړ له‌بونه‌وه‌رو له‌نه‌فسی ئینسان له‌سه‌ر هه‌بوونی

خوداو تاک و ته‌نهایی زاتی پاکی

أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمْ الْخَلْقُوت ﴿٣٥﴾ أَمْ خَلَقُوا
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بَلْ لَا يُوقِنُونَ ﴿٣٦﴾ أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ
رَبِّكَ أَمْ هُمْ الْمُصِيطِرُونَ ﴿٣٧﴾ أَمْ لَهُمْ سُلَّمٌ يَسْتَمِعُونَ فِيهِ فَلْيَأْتِ
مُسْمِعُهُمْ بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿٣٨﴾ أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمْ الْبَنُونَ ﴿٣٩﴾

نیبنوجهریرو نیبنو نه بی حاتم و نیبنو نه بی عوده ی له حه سه نی
به صرییه وه ریوایه ت ده که ن ده لی نیغه مبه ر () فره مویه تی: (قاتل الله
اقواما اقسام لهم ربهم ثم لم یصدقوا) نه و گه لو نه ته وانه داوه شیئ و
خودا بیانکوژی پهره رد گاریان سوئندی بو خواردن که چی بروایان پی نه کرد.

چیروکی میوانه کانی حه زره تی نیبراهیم و نه رکی سه رشانیان بو

له ناو بردنی قهومی لوط

هَلْ أَنتَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِ ﴿٢٤﴾

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴿٢٥﴾ فَرَاغَ إِلَىٰ

أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعَجَلٍ سَمِينٍ ﴿٢٦﴾ فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ

﴿٢٧﴾ فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ وَبَشَرُوهُ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ

﴿٢٨﴾ فَأَقْبَلَتْ امْرَأَتُهُ فِي صَرٍّ فَصَكَتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ

﴿٢٩﴾ قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٣٠﴾

﴿٣١﴾ قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾ لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّنْ طِينٍ ﴿٣٣﴾ مُّسَوَّمَةً عِندَ رَبِّكَ

﴿وَلئن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ﴾ (لقمان: ۲۵).
 به‌لام ته‌وان بر‌ویان به‌تاک‌وتنه‌نهای خ‌ودا نیه، که ده‌لین: خ‌ودا
 به‌دی‌هینه‌ریان به‌دل‌ه‌وه نایلین. له‌ناچار به‌ بر‌وا نه‌بوونی راسته‌قینه‌یان
 به‌وه: که خ‌ودا به‌دی‌هینان، هه‌لینان که په‌یامی ئی‌سلام ره‌ت بکه‌نه‌وه،
 هاوه‌ل بۆ خ‌ودا دابنن، هه‌زره‌تی موحه‌ممه‌د به‌پیغه‌مبه‌ر نه‌زانن. نه‌گینا
 نه‌گه‌ر له‌واقیع و حه‌قیقه‌ت دا یه‌قینیان به‌وه هه‌بوا به‌: که به‌دی‌هینه‌ری
 خ‌ویان و ئاسمانه‌کان و زه‌وی و ته‌وه‌ی تی‌یان‌دایه‌ “خ‌ودایه‌، پشتیان
 له‌عباده‌تی هه‌ل‌نه‌ده‌کرد و پیغه‌مبه‌ریان به‌درۆ نه‌خسته‌وه.
 بته‌رستی‌یان نه‌ده‌کرد

﴿أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَّبِّكَ﴾ نایا ته‌وان خاوه‌نی خه‌زینه‌کانی ره‌حه‌تی
 خ‌ودای تۆن، دابه‌ش‌کردنی رزق و رۆزی و پیغه‌مبه‌ریتی ببه‌خشن
 به‌هه‌ر که‌سی‌ک خ‌ویان بیانه‌وی‌و بی‌گرنه‌وه له‌وانه‌ی نایانه‌وین. رزق و رۆزی
 به‌ده‌ن به‌مو بی‌گرنه‌وه له‌و؟

﴿أَمْ هُمُ الْمُضْطَرُونَ﴾ یان ته‌وان بالاده‌ستن به‌سه‌ر بونه‌وه‌رداو
 ده‌توانن به‌ویستی خ‌ویان ئاسمانه‌کان و زه‌وی هه‌ل‌سورپینن و ته‌سه‌رو‌فی‌ان
 تیدا بکه‌ن؟ واته‌: نه‌خه‌یر ته‌مانه‌ هی‌چیان به‌ده‌س ته‌وان نین، هه‌مو
 شتی‌ک به‌ده‌ست په‌روه‌رد گاره‌.

نه مجار پله یه کی تر ده یانه نیته خوارئو پرسایان لی ده کاو
 ده فەرموی: ﴿أَمْ لَهُمْ سُلَّمٌ يَسْتَمِعُونَ فِيهِ فَلَيَاتِ مُسْتَمِعُهُمْ بِسُلْطَانٍ
 مُّبِينٍ﴾ نایا نهوان په یژه و پلیکانیان هیه پی یدا سه ربکه ون بۆ ناسمان و
 گوئ بگرن له ناخاوتنی فریشته کان و نهو سروشه ی بۆیان دئو ناگادارن
 به سه ر زانیاری غه یبدا؟ بۆیه له هه لویستی خۆیان لانه ده و سورن
 له سه ر کوفر. ده ی که وایه با نهو که سه ی سه رده که وئ بۆ ناسمانه کان و
 ده نگویاسی عاله می بالا وهرده گری با له گه ل به لگه ی رۆشن دا بیخاته رو
 قسه کانی خۆی پی بچه سپین.

به کورتی موحه مه د: که ده لئ پیغه مبه رمو نه م قورئانه م به نیگا بۆ
 هاتوه، کافره کانی قوریش به درۆی ده خه نه وه، نایا نهوانه هیج به لگه و
 زانیاریه کی تریان لا هیه: که زانیاری پیغه مبه رم به درۆ بخاته وه! نایا نهو
 زانیاریه ی نهوان گروتینیکی وای تیدا یه سه رو دل و دهرون داگیر بکاو
 ناده میزاد ناچار بکا پروایان پی بکا، وه که نهو تین و ته وژمه ی له قورئانی
 نازل کراو بۆ سه ر موحه مه د هیه؟

نه مجار ره دی نهوانه ده داته وه: که ده لئ: فریشته کچی خودان،
 گالته به عقل و هوشیان ده کا: که کچ بۆ خوداو کوپ بۆ خۆیان داده نیئ
 ده فەرموی: ﴿أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمُ الْبُنُونَ﴾ نایا نیوه کچ بۆ خودا داده نیئ و
 کوپ بۆ خۆتان قۆرخ ده که ن، له کاتیکدا که خۆتان ناتانه وی کچتان ببی،

که بهیه کیکتان دهوتری: کچت بوو رهنگی رهش داده گیرسی، واته هیج شهرم ناکهن بهشه باشه که بو خویان و بهشه خراپه که بو خودا داده نین! نه مه هه ره شهیه کی توندوتیژه لهو کافره نه فامانه. که وایی که سیك نه مه راو بوچونی بی لئی به دوور ناگیرئ که نینکاری زیندوبونه و بکا! له هه مان کاتدا ناماژهی نه وهشی تیدایه: که نه مانه نه وه بیروباوه پریان بی هه رگیز به عه قل و فام دانانرین چ جای نه وه یان لی بوه شیته وه ده ستیان بگاته ناسمان و بتوانن سروش وه ریگرن.

﴿أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ﴾ نایا تو نهی پیغه مبه ر له پیناوی بانگه وازی کردند بو موسولمان بونی نه و بتپه رستانه داوای کرئیان لی ده که ی و نیت نه وان له بهر گرانیی باری غه رامه و نه و کرئیه ی که داوایان لی ده که ی ناتوانن موسولمان بن، نه خهیر هه رگیز شتی وا نیه و نه تو هیج داوایه کیان له و باره وه لی ناکه ی!

﴿أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُمُونَ﴾ یان نه وان زانیاری غه بییان لایه و هه رچی له له و حوله حفظدا نووسراوه نه وان به سه ریا ناگادارن و دهینوسنه وه و رای ده گه یه نن به ناو مه ردومدا بلاوی ده که نه وه، هه رچی تویش بیلیی نه وان به پوچی نه زانن؟! نه خهیر نه مه هیچی وا نییه، جگه له خودا که س عیلمی غه یب نازانئ! ﴿أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا﴾ به لکوو نه و کافرا نه ده یانه وئ فیل له پیغه مبه ر بکه و پیلانی کوشتنو له ناو بردنی بو

دارپژن، وه‌کوو ئه‌وه: که له (دار الندوة) دا هه‌موو سه‌رانی قسره‌یش کۆ بونه‌وه بریاریان دا پیغه‌مبه‌ر بکوژن ﴿فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمْ الْمَكِيدُونَ﴾ ئه‌وانی کافرو بپروان هه‌ر ئه‌وان فیل لێ کراون و زه‌ره‌ری فیله‌که‌یان بۆ خۆیان ده‌گه‌رپێته‌وه. واته‌ ئێوه نه‌گه‌ر ئیدی‌عای زانی‌نی غه‌یب ده‌که‌ن، ئه‌وه درۆ ده‌که‌ن و جگه‌ له‌خودا که‌س غه‌یب نازانی، خۆ نه‌گه‌ر پیتان وایه ده‌توانن به‌سه‌ر پیغه‌مبه‌ردا زال ببن، ئه‌وه بی‌گومان ئێوه به‌هه‌له‌ چون چونکه‌ خودا یارمه‌تی ده‌رو پشتیوانیه‌تی و به‌سه‌ر ئێوه‌دا زالی ده‌کا. خۆ نه‌گه‌ر به‌ته‌ما‌بن فیلی لێ بکه‌ن و له‌ناوی به‌رن ئه‌وه دُنیا بن زیانی فیله‌که‌ خۆتان ده‌گرێته‌وه و خۆتان له‌ناو ده‌چن.

﴿أَمْ لَهُمْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ نایا ئه‌و بی‌باوه‌رانه جگه‌ له‌خودای تا‌ک و ته‌نیا خودایه‌کی تریان هه‌یه له‌سزای خودا بیانپاریزی، خودا پاک و مونه‌ززه‌هه له‌هه‌موو غه‌یب و هاو‌به‌شیک که‌ بۆی په‌یدا بکه‌ن. خودا تا‌ک و ته‌نها و بی‌هاوه‌ل و بی‌نه‌ظیره‌ بی‌ وێنه‌ و نه‌مثاله، به‌رزو پیرۆزو شکۆمه‌نده، بالاده‌ست و به‌ده‌یهێنه‌رو هه‌لسۆپێنه‌ره، په‌روه‌ردگاره‌و خاوه‌نی بونه‌وه‌ره.

رو وەرگیران له کافره‌کان، چونکه نینکاری مه‌حسوسات ده‌که‌ن

وَإِنْ يَرَوْا كِسْفًا

مِّنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا يَقُولُوا سَحَابٌ مَّرْكُومٌ ﴿٤٤﴾ فَذَرَهُمْ حَتَّىٰ يُلَاقُوا

يَوْمَهُمُ الَّذِي فِيهِ يُصْعَقُونَ ﴿٤٥﴾ يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا

وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤٦﴾ وَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا عَذَابًا دُونَ ذَلِكَ وَلَٰكِنْ

أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٧﴾ وَأَصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ

بِحَمْدِ رَبِّكَ حِينَ نَقُومُ ﴿٤٨﴾ وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَإِدْبَرَ النُّجُومِ ﴿٤٩﴾

له‌وه‌پیش نه‌و هه‌موو به‌لگانه‌ی هه‌تایه‌وه، بیروباوه‌ری پوچ و
بی‌بناغه‌ی موشریکه‌کانی به‌پاش‌دا برده‌وه ده‌رباره‌ی هه‌بونی خودای
تاک‌وته‌نهاو بالاده‌ستی و زانیاری به‌رفراوانی خودا دوا، به‌لگه‌ی
جوړاو‌جوړی ئاراسته‌کردن، راستیی پیغه‌مبه‌رایه‌تی و رابوونی قیامه‌تی
به‌به‌لگه‌سه‌لمانده. ئیتر نه‌گهر له‌روی لاساری و سه‌هنده‌بیه‌وه نه‌بی‌حق
وایه‌بی‌سێ و دوو ئیمان‌بینن و له‌هه‌لۆیستی ئاله‌باری خوێان په‌شیمان‌بینه‌وه.

به‌لام نه‌وان سوورن له‌سه‌ر سه‌ره‌ره‌قی خوێان و به‌هیچ کلۆجی ئیمان
ناهیئن، نه‌مجار فرمان به‌پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی ده‌کا: که‌ رویان لی وەرگیرێ و
له‌به‌رامبه‌ر تانه‌و ته‌شه‌رو بوختان و درۆ ده‌له‌سه‌یان خۆگر بێ، هه‌والی

ئەوەشى دەداتى كە سزای خودا دەیانگری و لەدوونیاو قیامەتدا لى رزگار نابن، دەفەرموى: ﴿وَإِنْ يَرَوْا كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا يَقُولُوا سَحَابٌ مَّرْكُومٌ﴾ ئەوانە هیئەدە لاسارو سەھندەن، ئەگەر بەچاوی خۆیان ببینن پارچەبەگەر گەرەمى ناگراوى لەئاسمانەو بەگەرەتە خوار بۆ سەریان بیانسوتینى، بپروا ناکەن و واز لەکوفرو بیدینى خۆیان ناهینن، بەلگەو دەلین: ئەوە ھەورینكى گەوال گەوال و توى توى لەسەرنەك كەلەكە بوو و بارانان بۆ دەبارینى. وەگەر لەئایەتیکى تردا ئاماژە بەو مانایە دەکا و دەفەرموى: ﴿وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِم بَابًا مِنَ السَّمَاءِ فَظَلُّوا فِيهِ يَعْرُجُونَ . لَقَالُوا إِنَّمَا سُكَّرَتْ أَبْصَارُنَا بَلْ نَحْنُ قَوْمٌ مَسْحُورُونَ﴾ (الحجر: ۱۴-۱۵) ئەجار خودا بەپێغەمبەر دەفەرموى: (فذرهم) وازیان لى بینە، گوئیان پى مەدە ﴿حتى يلاقوا يومهم الذى فيه يصعقون﴾ ھەتا توشى رۆژىکیان دەبن كە رۆژى قیامەتەو تێیدا بەھیلاك دەچن، سزای تاوانەکانیان لى دەسەنریت.

﴿يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ ئەو رۆژە رۆژیکە فرت و فیلان دادیان نادا، ئەو پیلانەى دایان رشتوو بەو لەناوبردنى پێغەمبەر(ﷺ) سودیان پى ناگەيەنئى، ئەو عەزابەى دیتە سەریان ناگەریتەو کەس نە بەھانایانەو بپو یارمەتیا بەدا.

جا وه نه بی سزای نه وانه همر له قیامت دا بی و بهس، به لک وو ﴿وَإِنَّ
 لِلَّذِينَ ظَلَمُوا عَذَابًا دُونَ ذَلِكَ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بیگومان
 له ژیا نی دنیادا هیه بۆ نه وانه ی سته میان له خویان کردوه به وه: که
 سورن له سهر کوفرو بته رستی و دارشتنی پیلان دژی پیغه مبه ر سزای
 سهخت و دژوار: له کوشتن و نه خوشی و ترسو هه ژاری و بی پاراتی و
 له ناوچونی مال و سامان و مردنی مندا ل و که سوکار بۆ نه وه ی
 له هه لویستی خویان په شیمان ببنه وه. وه لی نه وانه نازانن چ عه زایک
 دیته سهریان و چون له ناو ده چن، کاتیکیش عه زاب یه خه یان ده گری و
 ته نگیان پی هه لده چنی، نه گهر خودا به فاضلی خو ی عه زابیان له سهر
 هه لگرئ، له جیاتی نه وه ی سوپاسی خودا بکه نه و واز له هه لویستی
 ناشیرینی خویان بیتن ده ست ده که نه وه به کوفرانی نیعمهت و خراپتر
 له جارن کوفرو بی دینی نه نجام ده ده نه و سپله یی خویان ده نویتن.

نه مجار سوره ته که به فهرماندان به پیغه مبه ر کۆتایی پی دینی
 فهرمانی پی ده کا به وه: که خۆراگر بی له بهرامبه ر هه لویستی کافره کان و
 ده فهرموی: ﴿وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ حِينَ
 تَقُومُ﴾ ته ی پیغه مبه ر له بهرامبه ر هه لویستی کافره کان پشوو درێژ به،
 گوی مه ده ره هه لویستی ناشیرینیان، تا نه و کاته ی عه زابی چاوه پروانکرا و
 یه خه یان ده گری، ته و له ژیر چاوه دی ری نیمه دای، پارێزگاریت ده که یین،

ناهیلین کهس دهستریئیت بکاته سەر. تهقدیسو تهنزیهی خودای خۆت بکه، لهههموو عهیبو خهوشیک بهدووری بگره، ههرشتیک شیاوی نهو نهبی پالی مهده: ههرکاتیک ههلسای بۆ نویژ یان لهخه ههلسای یان لهکۆرو مهجلیس ههستای یان لهشوینیکهوه چوی بۆ جینگهیهکی تر نهوه تهسبیحی خودای خۆت بکه. واته: بلی: (سبحان الله وبحمده) یان (سبحانک اللهم و بحمدک اشهد ان لا اله الا انت، استغفرک واتوب الیک) له بارهوه زۆر ویرد ریوایهت کراون.

﴿وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَإِدْبَارَ النُّجُومِ﴾ بهشو کاتیک لهخه رادهبی تهسبیحاتی خودا بکه، عیبادهتی بۆ نهغام بده لهکۆتایی شهودا که نهستیهرهکان بهرهو ناوابون دهچن سهرگهرمی عیبادهتکردن بهچونکه نهوکاتانه عیبادهتکردن تهکیکی قورسهو خهو خۆشهویسته. سازشو ریاکاریی تیدا نیه.

موقاتیل دهرموی: ﴿وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ﴾ مهبهست نویژی شیوانو نویژی خهوتنانه. ﴿وَإِدْبَارَ النُّجُومِ﴾ مهبهست نویژی بهیانیه. ئیمامی رازی دهرموی: وایندهچی مهبهست لهستهی ﴿وَإِدْبَارَ النُّجُومِ﴾ نویژی کاتی بهیانی بی چونکه نهو کاته نهستیهرهکان بهرهو ناوابون دهچنو بههوی روناکی خۆرهوه روناکیان کز دهبیو نامینتی.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سوره‌تی (النجم)

ئەم سوره‌ته ناونراوه سوره‌تی (النجم) چونکه له‌سه‌ره‌تای سوره‌ته‌که
خودا سویندی پێ خواردوه، فهرمویه‌تی: ﴿وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ﴾ سویند
به‌ئەستێره کاتی ناوا ده‌بێ. په‌یوه‌ندی ئەم سوره‌ته به‌سوره‌تی پێشوووه
له‌چەند رویه‌که‌وه‌یه:

۱- کۆتایی سوره‌تی پێشوی به‌رسته‌ی ﴿وَإِذَا بَرَ النَّجْمُ﴾ هینا، سه‌ره‌تای
ئەم سوره‌ته‌ش به‌وشه‌ی (والنجم) ده‌ست پێکرد.

۲- له‌ سوره‌تی پێشوودا ئه‌وه‌ی باسکرد: که‌ کافره‌کان بوختانی ئه‌وه
ده‌که‌ن موحه‌مه‌د خۆی قورئانی هه‌لبه‌ستبێ. له‌سه‌ره‌تای ئەم
سوره‌ته‌ش به‌جەخته‌وه‌ رده‌ی ئه‌وه‌ی دایه‌وه‌.

۳- له‌ سوره‌تی پێشوودا ده‌رباره‌ی باوک و دایکی موسوڵمان فهرمووی:
مندالۆ وه‌چه‌کانیان پێ ده‌گه‌یه‌نینه‌وه‌ بۆ ئه‌وه‌ی زیاتر خوشنوو‌دی و
کامه‌رانیان بۆ ده‌سه‌به‌ر بێ.

له‌م سوره‌ته‌شدا ده‌رباره‌ی کافرو مندالۆ گه‌وره‌یان فهرمووی: ﴿وَإِن
لَّيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى﴾ ئەم سوره‌ته‌ وه‌کوو باقی سوره‌ته
مه‌ککیه‌کانی تر گرنگی ده‌دا به‌سه‌لماندن و چه‌سپاندنی بنه‌ماکانی

عه‌قیده. له‌ته‌وه‌ره‌ی باسی یه‌کتاپه‌رستی و راستیی پیغه‌مبه‌رایه‌تیی و رابوونی قیامت‌دا ده‌سوپ‌تیه‌وه. باس له‌چۆنیه‌تی نازل‌بوونی نیگا بۆ پیغه‌مبه‌رو وهرگرتنی ده‌کا، قسه له‌باره‌ی هیچ و پوچی بت و صه‌نم ده‌کا...

سه‌ره‌تا سوره‌ته‌که دیارده‌ی نیگا و سروش ده‌سه‌لمیئنی که به‌هۆی جویرانیله‌وه بۆ پیغه‌مبه‌ر دئ. ئە‌ه‌جار باسی می‌عراجی پیغه‌مبه‌رو نزیک‌بونه‌وه‌ی له‌په‌روه‌ردگار ده‌کا. ئاماژه به‌وه ده‌کا: که پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) له‌شهو‌ی می‌عراج‌دا جویرانیلی له‌سه‌ر شیوه‌ی خۆی بینیه، له‌مه‌له‌کو‌تی ئاسمانه‌کان شتی عه‌جایب و سه‌رسوپ‌هێنه‌ری دیوه،

ئه‌ه‌جار هه‌پ‌رش ده‌کاته سه‌ر بته‌په‌رسته‌کان له‌سه‌ر نه‌وه‌ی: که دارویه‌رد ده‌په‌رست، فریشته به‌کچی خودا له‌قه‌ل‌م ده‌ده‌ن. دوایی دیت‌ه سه‌ر باسکردنی عه‌داله‌تکاری پی‌روه‌ردگار و ئاماژه به‌وه ده‌کا: که سزا و پاداش به‌گویره‌ی کرده‌وه‌ی ئاده‌میزاده‌کان خۆیان‌ه‌و نه‌وه ده‌سه‌لمیئنی: که هه‌موو که‌س به‌رپر‌سیاره‌و هه‌موو که‌س پر‌سیاری لی ده‌کری. که‌س تاوانی که‌س هه‌ل‌ناگری و که‌س له‌سه‌ر که‌س سزا ندری.

ئه‌ه‌جار باسی ره‌هایی توانا و زانیاری په‌روه‌ردگار ده‌کا و نه‌وه راده‌گه‌یه‌نی: که هه‌ر خودا خاوه‌نی بونه‌وه‌ره‌و مردن و ژیان، سامانداری و هه‌ژاری، له‌ش‌ساغی و نه‌خۆشی،... هتد هه‌مووی به‌ده‌ست خودایه.

راستی بیغه مبه رایه تی و دیارده ی سروش

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ ﴿١﴾ مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ ﴿٢﴾ وَمَا يَنْطِقُ
عَنِ الْهَوَىٰ ﴿٣﴾ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ﴿٤﴾ عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ ﴿٥﴾
ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَىٰ ﴿٦﴾ وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَىٰ ﴿٧﴾ ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّى ﴿٨﴾
فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ ﴿٩﴾ فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ ﴿١٠﴾
مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَىٰ ﴿١١﴾ أَفَتَسْمُرُونَ عَلَىٰ مَا يَرَىٰ ﴿١٢﴾ وَلَقَدْ رَآهُ
نَزْلَةً أُخْرَىٰ ﴿١٣﴾ عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَىٰ ﴿١٤﴾ عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَىٰ ﴿١٥﴾
إِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشَىٰ ﴿١٦﴾ مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَىٰ ﴿١٧﴾ لَقَدْ رَأَىٰ
مِنْ ءَايَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَىٰ ﴿١٨﴾

ده فهرموی: ﴿وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ﴾ سویند به نه ستیره کاتی به ره و
ناوابون ده چی. چونکه به هوی جولان و کشان به ره و ناسوی ناوابون،
باشورو باکورو روزه لات و خورشاوا ده زاندری. ﴿مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا
غَوَىٰ﴾ هاوریکه تان: که موحه مه ده، له ریتی حق و راست لای نه داوه،

گومرا نەبوو، قسەى بەتالو بىناغە نالتى : ئەو موخەمەدەى لەخۆتانەو لەمنالتى يەو لەناوتاندايەو تا ئىستا درۆتان لى نەبيستوو، ھەر لەمندالتى يەو دەستپاك و راستگۆو عاقل و ژىر بوو، رۆژ دواى رۆژ ئەم رەوشتانەى زياتر تىدا بەرجەستە بوون و لەھەلس و كەوتى دا رەنگيان داوہتەو. ئەدى چۆن ئىستا درۆتان لەگەل دەكا؟! نەخەير ھەرگىزاو ھەرگىز ئەو بىرو بۆچونانەتان راست نىن، زۆر لەواقىعەو دەوورن. پەرورەدگار : كە سويند بەنەستىرە دەخوا، ناماژە بەو دەكا : كە عالەمى ئەستىرە عالەمىكى گەورەو بەرفراوان و سەرسوپھىنەر، چ لەبارەى قەبارەو زەبەللاحييانەو، چ لەبارەى تىژرەوى و جم و جولى خويان و تىژرەوى روناكىيە كەيانەو. وەكوو زانايانى فەلەك و ئاسمانشوناسى دەبيژن خىرايى نورى ئەستىرە سىسەد ھەزار كىلومەترە لەچركەيەكدا . واتە : روناكى ئەستىرە لەحەوتىەكە چركەيەكدا جارېك بەدەورى زەوى دا دەسوپتەو. خۆر ملىونىك و سىسەد ھەزار جار لەزەوى گەورەترە. لەكاتىكدا خۆر بۆ خۆى يەككىكە لەسى ھەزار ملىون خۆر، كۆمەلەى خۆرىو يازدە ئەستىرە گەرۆكەكان بەشىكن لەعالەمى (مەجەرە) مەجەرەش سى ھەزار ئەستىرەى لەخۆ گرتو، ئەستىرەى وايان تىدايە لەخۆر گەورەتر. ئەو مەجەرەى كە خۆر سەر بەئەو قوطرەكەى سەد ھەزار سالى تىشكىيە سالى تىشكىش بەشەش ملىون ميل مەزەندە دەكرى. ھەبوون و پالەپەستوى ھىزى كىشنەدى نىوان مەجەرەكان

بەرادىيەكى زۆر لەغازو مەوداى تر، بۆشايىيە رەشايىيەكانى ناو مەجەرەكان دەكەنە تىر ئەستىيەى ناگراوى (شهاب مشتعلە) ئەمەش بەدەگمەن و لەماوەى ملىۆنەها سالدا جاريك رودەدا.

تيرە ئەستىيە دەشوبەيتە ئەستىيە، وەلى تيشكى موگناتيسىيى زۆرتەرە لەهى ئەستىيەى ناسايى. دوورى تيرە ئەستىيە لەزەوى بەدەها ھەزار ملىۆن سالى تيشكىي مەزەندە دەكرى.

وھكوو دەزاندرى خۆر لەماوەى سالدا لەدوانزە كەلوو (برج)دا جيگۆركى دەكا، لەھەموو بورجىك مانگىك دەمىنيتەو، بەدوانزە مانگ واتە: (۳۶۵) رۆژو شەش سەعات و (۹) دەقيقەو (دە) شانىەدا دەورەى خۆى تەواو دەكا. بەمە دەگوترى سالى خۆرى و لەرۆژى (۲۱)ى ئازار دەست پى دەكا.

مانگىش كەلو (برج)ى ھەن پىيان دەگوترى: مەنزل، مانگ ھەر رۆژە لەمەنزلەكدا دەبى، لەمانگىكدا (۲۹) يان (۳۰) مەنزل دەبينى، دوا مەنزل پى دەگوترى: مەحاق.

((لەدەورى تۆيە ئەى خۆرشيدى پرتەو بەخشى شەو گەردان
كە نالى وا لەحالاتى مەحاقى ماھى نەودايە))
(نالى)

له نایه تیکی تردا ناماژه بهو مانایه ده کاو ده فهرموی: ﴿هُوَ الَّذِي
جَعَلَ الشَّمْسُ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا وَقَدَرَهُ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِّينَ
وَالْحِسَابَ مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَلِكَ إِلَّا بِالْحَقِّ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ
يَعْلَمُونَ﴾ (یونس: ۵) .

له بهر گرنگی نهستی ره کان پهروه دگار سویتند به تهستی ره ده خوا
له سهر نه وه: که موحه محمد گومرا نیه سهری لی تیک نه چووه و له حق لای
نه داوه. چونکه موحه محمد پیغه مبه ره و له خداوه سروشی بو ده نیردری
﴿وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ. إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ﴾ موحه محمد به هه واو
هه وه سو له خووه قسه ناکا، بو مه بهستی تایبه تی خوئی بانگه وازی بلاو
ناکاته وه، راگه یاندنی قورثان بو بهر ژه وه ندیی تایبه تی خوئی نه نجم نادا،
نه وهی رای ده گه یه نن سروشی خودایه و بوئی نیردراوه و فهرمانی پیکراوه
نه نجامی بدا، نه رکیکه و خراوه ته سهر شانی. هه رچی ده یلی: حقه و
راسته و له خداوه یه. نیمام نه همه دو نه بوداودو نیبنو ته بی شه یه
له عه بدوللای کورپی عومه ره وه ریوایه ت ده کهن ده فهرموی: هه ر شتی کم
له پیغه مبه ره ده بیست خیرا ده منووسی، بو نه وهی له بهری بکه م،
قوره یه شه کان نه یان لی ده کردم، وتیان: نه تو هه رچی له پیغه مبه ری
ده بیسی ده ینووسی، پیغه مبه ریش ئاده میزادی که جاری و هه یه
به توره یه یه وه قسه ده کا، نیت وازم له و کاره هینا، پاشان نه م روداوه م بو
پیغه مبه ره (ﷺ) باس کرد فهرموی: (اكتب فو الذی نفسی بیده ما خرج

منی الا الحق) بنوسه سویندم بهو که‌سه‌ی گیانی منی به‌ده‌سته هه‌رچی
 وتومه و ده‌یلیم حه‌قه له‌حق به‌ولاره هیچم نه‌گوتوه. ته‌جار په‌روه‌ردگار
 باسی مامۆستای پیغه‌مبه‌ر(ﷺ) ده‌کا: که جویرائیل‌ه و به‌رپرسیاری
 هیئانی سروشه له‌خوداوه بۆ ئه‌و. ده‌فه‌رموی: ﴿عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَى﴾
 قورئانی فیتی پیغه‌مبه‌ر کردوه فریشته‌یه‌کی خاوه‌ن هی‌زو توانا
 له‌زانیا‌ری و کارکردن‌دا، ته‌ویش جویرائیل‌ه، هه‌رچی خودا فه‌رمانی پی
 بکا ته‌نجامی ده‌داو هیچی لی یاخی نابئی. هه‌رچی ته‌نجامی‌شی ده‌دا
 به‌فه‌رمانی خودایه و له‌خوداوه‌یه، ﴿ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَى﴾ خاوه‌نی ژیری و
 بیروپروای به‌رزه، ئه‌و سروشه‌ی له‌خوداوه و هری ده‌گری به‌ته‌مانه‌ته‌وه
 ده‌یگه‌یه‌نی به‌پیغه‌مبه‌رو هیچی له‌بیر ناچیتته‌وه، جویرائیل له‌سه‌ر شیوه‌ی
 تایبه‌تی خۆی ویتتاو پیغه‌مبه‌ر بینی!

ئه‌وه بوو پیغه‌مبه‌ر زۆر هه‌زی ده‌کرد که فریشته‌ی سروش له‌سه‌ر
 شکل و وینه‌ی تایبه‌تی خۆی بینن، به‌دل له‌خودا ده‌پارایه‌وه: که به‌و
 شیوه تایبه‌تییه جاریک نیشانی بدا، خودا داواکه‌ی گیرا کرد دوا ئه‌و
 ماوه‌یه‌ی که سروش له‌پیغه‌مبه‌ر بپا^۱ جویرائیل به‌شیوه‌ی فریشته‌یی
 خۆیه‌وه ها‌ته‌ خوارئ بۆ لای راست ویتتاو له‌ناسۆی به‌رزه‌وه خۆی نیشانی
 پیغه‌مبه‌ر(ﷺ) دا که ناسۆی خۆره، که‌می له‌ناسۆکه به‌رزتر بوو، هه‌موو
 ناسۆکه‌ی پرکرد! ﴿ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّى﴾ پاشان جویرائیل ورده ورده دابه‌زی و

له پیغه مبهەر نزیک کهوتیهوه، بهسروشیهوه هاته خزمه تی، که مکهم دابه زیو
له پیغه مبهەر (ﷺ) نزیک بووه وه تا وای لی هات ﴿فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ
أَدْنَى﴾ مه سافه ی نیوان پیغه مبهەر (ﷺ) و جویرانیل دیاریی ده کا
به نه ندازه ی دوو کهوان یان که متر له دوو کهوان بوو.

عه ره به کان دابو نه ریتیان وابوو مه سافه ی نزیکیان به کهوانی: یان
دوو کهوان یان به رمیک مه زنده ده کرد. وه کوو چۆن ئیمه ی کورد نهو
جوړه شتانه به بستو به ههنگاوو به گوریس مه زنده ده کهین. مه به ست
نهو به زۆری لی نزیک بووه.

جا: که هه زه ته ی جویرانیل وا له پیغه مبهەر (ﷺ) نزیک کهوتیهوه
﴿فَاَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ﴾ ئیتر خودا به هو ی نهو فریشته وه سروشی
کرد بۆ بهنده ی خو ی: که موحه مده - بهو سروشه ی بۆی کرد: که قورثانی
پیروژه، کاروباری ئایینی فیتر کرد. دهشتوانین بهم جوړه مانای بکهین
بلین: ئیتر جویرانیل سروشی به بهنده ی خودا که هه زه ته ی موحه مده
راگه یاند، نهو سروشه ی بۆی هی نابوو فیتر کرد.

نهم بینینه ی پیغه مبهەر بۆ جویرانیل له سه ر شیوه ی فریشته یی خو ی
له سه ر زه وی بووه، جاریکی تریش له لای دره ختی (سدره المنتهی) بهو
شیوه تایبه تییه بینویه تی.

عبداللّای کوری مه‌سعود له‌ته‌فسیری ئەم نایه‌ته‌دا ریوایه‌ت ده‌کا
ده‌فهرموئ: پێغه‌مبه‌ر(ﷺ) فهرمووی: جویرائیل له‌سه‌ر شیوه‌ی خۆی
بینی شه‌شعه‌د بالی هه‌بوو!!

به‌لّی: ئەم بینینه‌ بینینیکی نزیک‌ی بوو، بینینی فێرکردن و سروش
پێراگه‌یان‌دنبوو، بینن بوو به‌چاوی سه‌رو ناسین بوو به‌چاوی دڵ، بینینیکی
بێ په‌رده‌ بوو، بینینی مو‌شاهه‌ده‌و یه‌قین بوو.

﴿ما کذب الفؤاد ما رأى. أفتمارونه على ما يرى﴾ دلی پێغه‌مبه‌ر
ئه‌وه‌ی به‌چاوی سه‌ر له‌په‌رده‌ی غه‌یبا بینن ره‌تی نه‌کرده‌وه، به‌لکو
به‌راستی زانی و بروای پێ کرد. نه‌دی چۆن ئیوه‌ ده‌مه‌ده‌می له‌گه‌ڵ
ده‌که‌ن و به‌درۆی ده‌خه‌نه‌وه له‌شتی‌که‌دا: که به‌چاوی خۆی له‌نزیکه‌وه
بینویه‌تی و دلێشی به‌راستی زانیوه. به‌ئه‌وه‌هام و خه‌یالی حسیب نه‌کرد،
نه‌یگوت: ئه‌وه شه‌یتانه یان جندۆکه‌یه!!

له‌لایه‌کی تره‌وه ئەم بینینه‌ی پێغه‌مبه‌ر(ﷺ) بۆ جویرائیل یه‌که‌جار
نه‌بوو به‌لکوو جاریکی تریش هه‌ر له‌سه‌ر شیوه‌ی فریشته‌یی خۆی
جویرائیلی بینیه‌، وه‌کوو ده‌فهرموئ: ﴿وَلَقَدْ رَآهُ نَزْلَةً أُخْرَىٰ﴾ بێگومان
جاریکی تر پێغه‌مبه‌ر(ﷺ) له‌شه‌وی میعراج‌دا جویرائیلی له‌سه‌ر شیوه‌ی
فریشته‌یی خۆی بینی ﴿عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَىٰ﴾ له‌لای دره‌ختی(سدره): که
له‌ئاسمانی هه‌وته‌م‌دایه‌، یان له‌ئاسمانی شه‌شه‌مه‌.

هرچی زانیاری و گوشتارو کرداری مه خلوقات هیه تا نهوئ دهرواو
 سدرده کهوئ. واته کردهوی بهنده کان به ناده میزادو فریشته وه تا نهوئ بر
 ده کات و ئیتر ده وهستی، لهوئ به ولاره نه کهس دهیزانی چیه و نه کهس
 دهیگاتی. له شهوی میعراج دا جویرانیل له گهل پیغه مبهردا بهرز بژه تا
 گه یشته درهختی (سدره المنتهی) ئیتر لهوئ ویستاو جی ما،
 پیغه مبهردا (ﷺ) به ته نهها ماوهیه کی تر رۆبی تا نزیک بووه له باره گای
 په روهردگار، نه مانه هه موو غه یین و خودا نیشانی پیغه مبهردا، نیمه
 هیچی لی نازانین.

(عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَى) نهو به هه شته ی ئارامگای خودا په رستانه
 له نزیک درهختی (سدره وهیه). نیمه ده بی پروامان به درهختی (سدره
 المنتهی) هه بی بهو شیوهیه ی قورئان باسی ده کا، به بی نه وهی
 شوینه که ی و چۆنیه ته که ی دیاری بکهین، مه گهر فرموده ی صه حیچی
 پیغه مبهردا (ﷺ) لهو باره وه شتی کمان بو دیاری بکا. ئیمام نه جمه دو
 موسلیم و تیرمیزی له ئیبنومه سعوده وه ریوایهت ده کهن ده لی: کاتیک
 شه وره وی به پیغه مبهردا (ﷺ) کرا، بهرز کرایه وه تا گه یشته لای درهختی
 (سدره المنتهی) که له ئاسمانی حه وته مه، هرچی له زه وییه وه بهرز
 ده بیته وه تاوئ ده گاو لهوئ وهرده گیرئ، هرچی له عالیه می بالاوه
 داده بهزی ده گاته وئو لهوئ وه وهرده گیرئ.

له ریوایه‌تی صحیحی موسلیم‌دا له‌ئینبومه‌سعوده‌وه ریوایه‌تکراوه
 که دره‌ختی (سدره) له‌ئاسمانی شه‌شه‌مه. له‌ریوایه‌تیکی تری موسلیم‌دا
 له‌ئهنه‌سه‌وه ریوایه‌تکراوه ده‌لئی: پیغه‌مبهر (ﷺ) فه‌رموی: کاتیک
 به‌رزکرامه‌وه بۆلای دره‌ختی (سدره) که له‌ئاسمانی حه‌ته‌مه میوه‌که‌سیم دی
 هینده‌ی کوبه‌ی ولاتی هه‌جهر ده‌بوون، که‌لاکانی وه‌کوو گوێچکه‌ی
 فیل وه‌هابوو.

﴿إِذْ يَغْشَى السُّدْرَةَ مَا يَغْشَى﴾ ئەو کاته‌ی سیدره‌ی داپۆشی نه‌وه‌ی
 داپۆشی، واته‌ نه‌وه‌ی سیدره‌ی داپۆشی له‌نوری ته‌جه‌للاو دابارینی
 فریشته به‌سه‌ریا: که ههر وه‌صفو باسی ناکرێ، ههر خودا ده‌زانێ چۆن و
 چه‌نده. به‌کورتی زمان کۆله‌و ناتوانێ باسی که‌وره‌ییو زۆری نه‌و شته‌ بکا
 که به‌سه‌ر سیدره‌دا هات.

﴿مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى﴾ چاوی پیغه‌مبهر (ﷺ) نه‌ملاو نه‌ولای
 نه‌کرد، له‌وه‌ی: که فه‌رمانی پێ درابوو سه‌یری بکا لای نه‌دا، له‌و شه‌وه
 پیروژه‌داو له‌وده‌مه‌هه‌ساس و ناسک و ده‌گمه‌نه‌دا، له‌و ساته‌دا: که
 له‌میژووی ئاده‌میزادا جارێک بووه‌و دوباره‌ نه‌بۆته‌وه، پیغه‌مبهر (ﷺ)
 چاوی سه‌رو چاوی دئی برییه‌ نورو مه‌له‌کوئی په‌روه‌ردگارو گه‌لێ نیشانه‌ی
 بینین: که یه‌کیکیان وینه‌ی فریشته‌یی جویرانیل بوو، چاوی نه‌تروکانسو
 نه‌یسوړاند. موشاهه‌ده‌ی حه‌قیقو ئاشکرا بوو، شک و گومانی تیدا
 نه‌بوو، راسته‌وخۆ دئی په‌یوه‌ست بوو به‌حه‌قیقه‌ته‌وه، هه‌یچ په‌رده‌و
 له‌مبه‌ری له‌نیوان نه‌ما.

﴿لَقَدْ رَأَىٰ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَىٰ﴾ بیگو مان پیغه مبه ر له و شه و دا
 زور نایات و نیشانه ی گه و ره گه و ره ی پروه رد گاری دی، که به زمان نایه نه
 و ه صف و با سکردن، بینینی رون و ناشکرا و بی پهرده و حجاب. پله و
 پایه یه ک بوو درا به پیغه مبه رو جار یك روی داو و دوباره نایته و و
 نه و نده ی خودا حز بکا نه سراری مه له کوتی نیشان درا، نه ینی
 بو و نه و هری بینی.

هیج و یوچی بیرو با و هری بتیه رستی

أَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزَّىٰ ﴿١٩﴾ وَمَنُوءَ
 الثَّلَاثَةِ الْآخِرَىٰ ﴿٢٠﴾ أَلَكُمُ الذَّكْرُ وَلَهُ الْأُنثَىٰ ﴿٢١﴾ تِلْكَ إِذَا قِسْمَةٌ
 ضِيزَىٰ ﴿٢٢﴾ إِنَّ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءُ سَمِيَّتُوهَا أَنْتُمْ وَءَابَاؤُكُمْ مَّا أُنزِلَ
 اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْأَنْفُسُ
 وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنْ رَبِّهِمُ الْهُدَىٰ ﴿٢٣﴾ أَمْ لِلإِنْسَانِ مَا تَمَنَّى ﴿٢٤﴾ فَلِلَّهِ
 الْآخِرَةُ وَالْأُولَىٰ ﴿٢٥﴾ وَكَمْ مِنْ مَلَكٍ فِي السَّمَوَاتِ لَا تُغْنِي
 شَفَعَتُهُمْ شَيْئًا إِلَّا مِنْ بَعْدِ أَنْ يَأْذَنَ اللَّهُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَرْضَىٰ ﴿٢٦﴾

له وه پیش په روه ردگار راستیی پیغه مبه رایه تی و راستی هاتنی نیگا و
 سروشی بۆ حه زره تی موحه ممد (ﷺ) به به لگه وه چه سپاند، نه عجار لیږه دا
 باسی نه وه ده کا: که پتویسته پیش هه موو شتیک پیغه مبه ر (ﷺ)
 بانگه وازی بۆ بکا: نه ویش بریتییه له یه کتا په رستی و قه لاچۆ کردنی
 بته رستی و روه نکرد نه وه ی نه وه: که نه و بت و صه نه مانه هیچ وپوچ و
 بی که لکن و هیچیان له ده ست نایه. نه دی چۆن عیباده تیان بۆ ده که ن؟ چۆن
 په رستگا و شوی نی په رستیان بۆ داده نین؟! که عبه: که مالی خودایه و
 ئیبراهیم بۆ خودا په رستی تی دا کردن بنیاتی ناوه، نه وان کردویانه
 به مه لبه ندی بته رستی؟!

ده فرموی: ﴿أَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزَّىٰ. وَمَنَاةَ الثَّالِثَةَ الْأُخْرَىٰ﴾ نایا
 ئیوه چۆن روانیوتانه بۆ (لات) که بتی شقیفو (عوزا) که بتی
 قوره شیه کان و (مناة) سییهم بته بی ریژه که: که بتی هۆزی هوزه یل و
 خوزاعه و نه وس و خه زره جه نایا چیتان لا دیون و چ که لکیکیان به ئیوه
 گه یاندوه؟! که ریژیان لی ده گرن و کۆشکیان به سه ره وه ده که ن و په رده یان
 به سه ردا ده ده ن و ناژه لیان بۆ سه ده برن؟

۱- (اللات) به ردیکی سپی نه خشینرا و بوو له طانیف خانویکیان
 به سه ره وه کردبوو، په رده یه کیان به سه ردا دابوو مجه ورو زیوانیان بۆ
 راگرتبوو، به ده وری خانه که دا حه وشه و باغیکی زۆر ته رخا کرابوو، نه م

بته لای دانیشتوانی شاری (طائف) که هۆزی سه‌قیف بوون، زۆر ریزی لی ده‌گیراو عیباده‌تی بۆ ده‌کرا. جگه له‌قوره‌یش شانازیان به‌سه‌ر هه‌موو خێله‌ عه‌ربه‌کانی تر دا ده‌کرد. به‌وه‌ی که خاوه‌نی ئه‌م بته ریزداره‌ن. ته‌نها قوره‌یشییه‌کان^ن له‌خۆیان بالا‌تر ده‌بینی چونکه خاوه‌نی (کابه) بوون: که ئیبراهیم بنیاتی نابوو!

۲- (العزى) دره‌ختێك بوو له‌شیوی (النخلة) له‌نیوان مه‌ككه‌و طایفدا، شوراو دیواری به‌ده‌وردا کرابوو په‌رده‌ی به‌سه‌ردا درابوو قوره‌یشییه‌کان ده‌یانپه‌رست و شانازیان پێوه ده‌کرد، بۆ غونه‌ رۆژی غه‌زای ئوحد ئه‌بوسه‌فیان به‌رامبه‌ر موسولمانه‌کان ده‌یگوت: (لنا العزى ولا عزى لكم) پێغه‌مبه‌ر (ﷺ) فه‌رمووی وه‌لامی بده‌نه‌وه بلین: (الله مولانا ولا مولى لكم).

له‌ سالی رزگارکردنی مه‌ككه‌دا پێغه‌مبه‌ر (ﷺ) خالیدی کۆپی وه‌لیدی نارد بیبرێ، خالید ته‌وری به‌ده‌سته‌وه گرت و لی ده‌داو ده‌یگوت: (يا عز كفرانك لا سبحانهك - انى رايت الله قد أهانك).

۳- (مناة) به‌ردێك بوو لای (قه‌دید) له‌نیوان مه‌ككه‌و مه‌دینه، هۆزی هوزه‌یل و خوزاعه‌و نه‌وس و خه‌زه‌ج ده‌یانپه‌رست، ناژه‌لی قوریانی هه‌دیان له‌لا سه‌رده‌بپی و خۆنیان ده‌پشت. له‌ویوه‌ ده‌ستیان ده‌کرد به‌حه‌جکردن.

له نیو دورگهی عهره بی دا زۆر لهو بتو سه نه مانه هه بوون و
 عهره به کان ده یان په رستن وه لی ته م سی بته له ههره گه وره و ریزداره کانیا
 بوون. وا پیده چی ته م بتانه ره مزو نیشانه ی فریشته بوون، که فریشته
 به لای بتی په رسته کانه وه کچی خودان، بۆیه په رستشیا بۆ ده کردن و ته م
 بتانه ش به می دانراون. پاشان ته م بنه ماو ته صلّه له بیر چۆته وه و خودی
 نیشانه و ره مزه که بووه به په رستراو. ^(۱)

ته مجار دوا ی به یان کردنی بی عه قلی قوره یشیه کان و نه فامیا بیه وه:
 که دارو به رد ده په رستن، سه رزه نشتیکی تریان ده کا له سه ر نه وه: که
 فریشته به کچی خودا داده نی و په رستشیا بۆ ده که ن، سه یرو سه مه ریه،
 بۆ خۆیا پتیا ناخۆشه کچیا هه بی، ته گه ر یه کیکیان هه والی پی
 به رایه: که کچی بووه رهنگی ره ش هه لده گه پا و خۆی له خه لکی
 ده شارد وه، نه یده زانی چۆن ته م سوکایه تیه له شانی خۆی دامالّی. که کچی
 فریشته یان به کچی خودا ده زانی و هه ندیکیان په رستشیا بۆ ده کردن. بۆ
 خۆشیا کوریا قورغ کرد بوو. ده فه رموی: ﴿الْکُمُ الذَّکَرُ وَلَهُ الْأُنْثٰی﴾
 نایا بۆ ئیوه نیرو بۆ خودا میینه بی؟! نایا ئیوه به چ عه قلیک مندّا بۆ
 خودا بریار ده ده ن، ته مجار کچ بۆ خودا داده نی و بۆ خۆتان کوپ
 هه لده بۆین؟ ﴿تِلْکَ اِذَا قِسْمَةٌ ضِیْرٰی﴾ ته گه ر ئیوه له نا و خۆتان دا شت

(۱) فی ظلال القرآن ج ۷ / ۲۱۸

ئاوا بهش بکهن، بهشکردنیکی سته مکارییهو له حق به ده ره، چ جای
له گهل خودادا دابهشکردنی ئاوا بکهن. ئیوه بهشیک بو خودا داده نین: که
بو خوتان ناتانه وی، وه کوو له نایه تیکی تردا بهشیوهی ئیستیفهامی
ئینکاریی ده فرموی: ﴿أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمْ الْبَنُونَ﴾ (الطور: ۳۹) نه مجار خودا
قسه کانیان به دواوه ده باته وه ده فرموی: ئهی هاو بهش پهیدا کهره کان
﴿إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءٌ سَمِيَّتُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ
سُلْطَانٍ﴾ نهو بتانهی ناوتان ناوان خوداو عیباده تیان بو ده کهن له کاتیکی
نهو بتانه نه ده بینن نه ده بیستن، نه ده توانن زیان بگهی نه نه قازانجیان
لی چاوه پروان ده کری، له راستی دا نهو بتانه ههر نهو ناوانن ئیوه و باوک و
باپیرانتان لیتان ناوانو به خوداتان داناونو پرستشیان بو ده کهن، نه گینا
چ حقیقه تیکیان نیه و خودا لهو باره وه هیچ بهلگه و نیشانه یه کی نازل
نه کرده تا ئیوه بیکه نه بهلگه و به خودایان بزائن.

وه کوو له نایه تیکی تردا ده فرموی: ﴿مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا
أَسْمَاءٌ سَمِيَّتُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ﴾ (یوسف: ۴۰)
کهوابی نه ناوانه (لات) و (عزی) و (مناة) و زوری تر لهو بابته، ههروا
ناو بردنیان به فریشته و به پرستراو، ناو بردنی فریشته به میینه و دانانیان
به ————— خ ————— خودا، ه ————— مو ————— نه مان ————— ه ————— ناوانو
ئیسمی بی (مسمی) ن.

﴿إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْأَنْفُسُ﴾ تهوانه لهه او هلا دانان بۆ
 خوداو له بریاردانی نهو بتانه به خوداو لهه موو بیرو باوه پیکتی تریان دا
 تنهئا شوین گومان و هه وه سبازی خوین که وتوون، هیچ رویان له حق
 نه کردوه ﴿وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنْ رَبِّهِمُ الْهُدَى﴾ بیگومان نهوانه له خودا وه
 به لگه و نیشانه ی ناشرکاو عه یانیان بۆ هاتوه، که نهو بتانه خودا نین
 به که لکی عیبادهت بۆکردن نایه. نهو هتا قورئانمان بۆ پیغه مبه ر ناردوه
 لهوئ دا روغان کردو ته وه: که نهو بتانه هیچ و پوچ و که لکی هیچیان نیه،
 که چی نهو نه فامانه رویان لی وهر گپراو پشتیان لی هه لکردو بوختانیان
 بۆ پیغه مبه ر کردو به ساحیر و شاعیریان له قه لهم دا!

تهجار پهروه ردگار نهوه رون ده کاته وه که (قضیه) که به ویست و
 خواستی ناده میزاد نیه، نهو بتانه هیچ سودو قازانجیکیان نیه، هیچیان
 له دهست نایه. دهفه رموی: ﴿أَمْ لِلْإِنْسَانِ مَا تَمَنَّى. فَلِلَّ الْآخِرَةِ وَالْأُولَى﴾
 نایا ههرچی ناده میزاد ناره زوی بکاونا واته خوازی بی ده بی بوی بیته جی؟!
 نهخیر هه موو شتیک به ویستی ناده میزاد نایه ته جی. نهوه ی
 ته مه نهای ده که ن: که نهو بتانه شه فاعه تتان بۆ بکه ن و سودیان لی
 وهر گرن ههر گیز نایه ته دی، ده سه لاتی دونیا و قیامهت و هه موو کاریکی
 نایینی و دونیایی به دهست خودایه، ههر نهو کاروبار هه لده سورپین و بتو
 سه نه مه کان هیچیان به دهست نیه نه له دونیادا نه له قیامهت دا: وه کسو

له نایه‌تیکی تردا ده‌فرموی: ﴿لَيْسَ بِأَمَانِيكُمْ وَلَا أَمَانِي أَهْلِ
 الْكِتَابِ...﴾ (النساء: ۱۲۳) نه‌مجار په‌روه‌ردگار به‌یه‌کجاری موشریکه‌کان
 ناهومیډ ده‌کا له‌وه‌ی به‌ته‌مایینی: که بریتیه له‌شه‌فاعه‌تکردنی فریشته‌و
 بت‌و صه‌نهم بۆیان، ده‌فرموی: ﴿وَكَمْ مِنْ مَلَكٍ فِي السَّمَاوَاتِ لَا تُغْنِي
 شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا إِلَّا مِنْ بَعْدِ أَنْ يَأْذَنَ اللَّهُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَرْضَى﴾ زور
 له‌فریشته به‌ریزه‌کان له‌ناسمانه‌کان‌دا ویرای عیباده‌ت‌و په‌رستشی زور
 زه‌به‌نده‌یان بۆ په‌روه‌ردگار ری‌زو نرخیان لای خودا شه‌فاعه‌ت بۆ هیچ‌کس
 ناکن، نه‌گهر له‌فرزیک‌دا بیشی‌کن بئ‌سوده. مه‌گهر خودا رو‌خصه‌تیا
 بداو رازی بئ: که شه‌فاعه‌ت بۆ ه‌ندی‌کس بکن: که شی‌او
 شه‌فاعه‌ت بۆ‌کردن بن‌و خودا بیه‌وی شه‌فاعه‌تیا بۆ بکړی. نه‌دی به‌چ
 عه‌قلیک نه‌و موشریکانه به‌ته‌مای شه‌فاعه‌تی نه‌و بت‌و صه‌نهم له‌دارو
 به‌رد تاشراوانه‌ن؟ به‌کورتی فریشته شه‌فاعه‌ت بۆ‌کس تا‌کن مه‌گهر
 نی‌زیا بئ‌ بدری‌و خودا بیه‌وی شه‌فاعه‌تیا وه‌ری‌گیر، شه‌فاعه‌ت بۆ
 کراوه‌کانیش له‌پیری یه‌کتا په‌رستان بن، که‌وابئ به‌هیچ جوړی
 موشریکه‌کان به‌شیان له‌و شه‌فاعه‌ته‌دا نیه. جا که نه‌وه حال‌ی شه‌فاعه‌تی
 فریشته ری‌زداره‌کانی نزیک باره‌گای نه‌قده‌س بئ‌ ده‌بئ بت‌یکسی بئ‌گیانی
 داتاشراو له‌به‌ردو دار چ نرخیکسی ه‌بئ؟ به‌ته‌مای چ سودیکسی نه‌و بت‌و
 صه‌نهمه بئ‌ گیانانه بن؟!

سهرزه نشتکردنی موشریکه کان چونکه فریشته یان به کچی خودا داناون
 إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ لَيُسَمُّونَ الْمَلَائِكَةَ تَسْمِيَةً الْأُنثَى ﴿٢٧﴾
 وَمَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ
 الْحَقِّ شَيْئًا ﴿٢٨﴾ فَأَعْرِضْ عَنْ مَنْ تَوَلَّى عَنْ ذِكْرِنَا وَلَمْ يُرِدْ إِلَّا الْحَيَاةَ
 الدُّنْيَا ﴿٢٩﴾ ذَلِكَ مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ
 سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدَى ﴿٣٠﴾

دوای نه وهی په روه ردگار موشریکه کانی سهرزه نشت کرد له سهر
 بته پرستی و نه وهی رونکرده وه: که نهو بتانه له دونیاو قیامت دا هیچیان
 له ده ست نایه، جاریکی تر سهرزه نشتیان ده کا له سهر نه وه: که بوختانی
 نه وه ده که نه ده لئین: فریشته کچی خودان، نه وه رون ده کاته وه: که نه م
 ئیدی عایه شیان به تالو بی بنج و بناوانه و درویه کی شاخداره، روژی قیامت
 خودا تو له یان لی ده ستینئ، ده فهرموی: ﴿إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ
 لَيُسَمُّونَ الْمَلَائِكَةَ تَسْمِيَةً الْأُنثَى﴾ نهو موشریکه بی باوه پرانه: که پروایان
 به زیندوبونه وه و حیساب و لی کو لینه وه نیه، پییان وایه هه موو فریشته
 مینه و کچی خودان!!

دهك مالویران بن بۆ بوختاندر دهیکهن، بیگومان خودا بهرزو
 پیروزه، دووره لهوهی پالی دهدهن، وهکوو له نایه تیکی تردا ناماژه بهم
 مانایه دهکاو دهفرموی: ﴿وَجَعَلُوا الْمَلَائِكَةَ الَّذِينَ هُمْ عِبَادُ الرَّحْمَنِ
 إِنَّا شَاهِدُوا خَلْقَهُمْ سَتُكْتَبُ شَهَادَتُهُمْ وَيُسْأَلُونَ﴾ (الزخرف: ۱۹) بهراستی
 نهوه تهوپه پری بی شهرمرو کهوده نییه: که منال بۆ خودا داده نیو
 مناله کهش کچه، له کاتی که ده کهر بۆ خویان کچیان هه بی پێیان نهنگه
 هه ندی جار بۆ سرینه وهی تهو نهنگیه کچی خویان زینده به چال دهکهن.

﴿وَمَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ﴾ وه حال نهوان له سه رهه قسه ناشیرین و
 ناما قولانه یان هیچ به لگه و زانیارییه کیان به دهسته وه نیه نهوان نه
 فریشته یان ناسیوه، نه دیوانه و نه هه والده ریکی راستگو هه والی پی داو،
 به لکوو له روی نه زانیو گومراییه وهیه که جورته تی نهوه دهکهن تهو
 بوختانه گه وهیه بلاو بکه نه وه: ﴿إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي
 مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا﴾ به لکوو نهوان شوین گومان کهوتوون، گومانیش هیچ
 شتیکی پی ناچه سپی، ناده میزاد به شک و گومان راستی دهست ناکه وئ،
 حه ق و راستی به زانیو ورد بوونه وه دهسته بهر ده بی، بۆیه پیغه مبه ر(ﷺ)
 دهفرموی: (ایاکم والظن فان الظن اکذب الحدیث) خۆتان پاریزن
 له گومان و گۆتره کاریی چونکه بیگومان گومان درۆترین قسهیه.

﴿فَأَعْرِضْ عَنْ مَنْ تَوَلَّى عَنْ ذِكْرِنَا وَلَمْ يُرِدْ إِلَّا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا﴾ نهی
 پیغهمبر رو وهرگیره لهوانه ی پشت لهقورثان هه لده کهن و گوی بۆ
 فهرمان و جله وگیری پهروه دگار ناگرن و پروایان بهزیندوبونه وه نیه، کار
 بۆ نه و ژیا نه جاویدانیه ناکهن، ههر ژیا نی دونیایان مه بهسته و هیچی تر.
 ﴿ذَلِكَ مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ﴾ نهو دنیا په رستی به یان نهوپه پری
 تیگه یشتیانه و ههر هه لپه یانه بۆ به ده سته یتانی ثاره زوه کانی جیهان.
 بویه پیغهمبر له دوعاو پارانه وه کانی. یا ده یفه رموو: (اللهم لا تجعل
 الدنيا أكبر همنا ولا مبلغ علمنا) خدایه و امان لی مه که هه ره کاری
 گرن گمان دنیا کۆکردنه وه بی و نهوپه پری زانیاریمان کاروباری دنیا بی.
 ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدَى﴾
 نهی پیغهمبر تو گوی مه دهره نهوان پشتیان لی هه لیکه، دلنیا به خدا
 باش دزانی کئ گومرا بووه و ریبازی حقی لی گوم بووه و کی ریبازی
 هیدایه تی گرتۆته بهر، هه موو که سیك به گویره ی کرده وه کانی سزاو
 پاداش وهرده گریته وه.

سزاو پاداشی خراپه کاران و چاکه کاران

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا

فِي الْأَرْضِ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسْتَوُوا بِمَا عَمِلُوا وَيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا

بِالْحُسْنَى ﴿٣١﴾ الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَثِيرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَحِشِ إِلَّا اللَّمَمَ
 إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ إِذْ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ
 وَإِذْ أَنْتُمْ أَجِنَّةٌ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ فَلَا تُزَكُّوا أَنْفُسَكُمْ هُوَ أَعْلَمُ
 بِمَنِ اتَّقَى ﴿٣٢﴾

له‌وه پیش په‌روه‌ردگار نه‌وه‌ی رونکرده‌وه: که خوی زاناو ناگاداره
 به‌وه‌ی له‌ناسمانه‌کانو زه‌وی‌دا هه‌یه، سزاو پاداشی به‌نده‌کانی به‌عه‌دالته
 ده‌داته‌وه، نه‌بجار نه‌وه رون ده‌کاته‌وه: که خوی خاوه‌نی عالیه‌می بالاو
 جیهانی پایینه، به‌ویستی خوی ته‌صه‌روفیان تیدا ده‌کا، له‌روانگی نه‌وه
 ده‌سه‌لاته ره‌هایه و زانیاریه به‌رفراوانو بی سنوره پاداشی چاکه‌کارانو
 سزای خراپه‌کاران ده‌داته‌وه. ده‌فه‌رموی: ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي
 الْأَرْضِ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسَاءُوا بِمَا عَمِلُوا وَيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا
 بِالْحُسْنَى﴾ هه‌رچی له‌ناسمانه‌کانو زه‌وی‌دا هه‌یه هه‌مووی هی خودایه‌وه
 له‌ژیر ده‌سه‌لاتی ره‌های نه‌ودایه خودا بی‌ئاتاجه له‌هه‌موو که‌سو هه‌موو
 که‌س پی‌ویستیان به‌وه، به‌حق و راستیی بونه‌وه‌ری وه‌دی هی‌ناوه‌وه
 سه‌ره‌نجامی به‌نده‌کانی وا داناوه: که هه‌رکه‌سه به‌گویره‌ی کرده‌وه‌کانی
 سزاو پاداش وه‌ریگریته‌وه، جا نه‌گهر کرده‌وه‌کانیان باش بوو پاداشیان
 به‌هه‌شته نه‌گهر به‌دییان کردبوو سزایان دۆزه‌خه.

نه مجار باسی ره‌وشتی چاکه کاران ده‌کات و ده‌فرموی: ﴿الَّذِينَ
يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ إِلَّا اللَّمَمَ﴾ چاکه کاران نه‌وانه‌ن: که
خویان ده‌پاریزن له‌تاوانی گهره‌ی وه‌کوو هاوه‌لدانان بو خوداو کوشتنی
ناده‌میزاد به‌ناحق و خواردنی مالی هه‌تیو، هه‌روه‌ها خوی پاراستبی
له‌فاحیشه‌و تاوانی گهره‌ی وه‌ها: که خودا هه‌پره‌شی دۆزه‌خی له‌بکه‌رانی
کردبی. خویان پاراستبی له‌و تاوانانه جگه له‌تاوانی بچوک، نه‌میش
به‌مه‌رجیک به‌رده‌وام نه‌بی له‌سه‌ریان و تۆبه‌یان لی بکا. چونکه سوربوون
له‌سه‌ر تاوانی بچوک ده‌یکاته گونا‌هی گهره‌ی ، وه‌کوو له‌نایه‌تیکی تردا
ده‌فرموی: ﴿إِنْ تَجْتَنِبُوا كَبَائِرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ نُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ
وَنُدْخِلَكُمْ مُدْخَلَ كَرِيمٍ﴾ (النساء: ۳۱) .

له‌فرموده‌ی صه‌یحی پیغه‌مبه‌ردا هاتوه‌ تاوانی گه‌ووه‌ هه‌وتن و
به‌هیلاکبه‌رن، نیمامی عه‌لی فرموده‌که‌ی ریوایه‌ت کردوه‌و ده‌لی
پیغه‌مبه‌ر فرموی: (اجتنبوا السبع الموبقات: الاشرار بالله تعالی
والسحر و قتل النفس التي حرم الله ا بالحق و اكل الربا و اكل مال
الیتیم و التولی يوم الزحف و هذف المحصنات الغافلات المؤمنات) خۆتان
پاریزن له‌و هه‌وت تاوانه‌ی به‌هیلاکبه‌رن: هاوه‌لدانان بو خودا ،
جادو‌بازی، کوشتنی نار‌ه‌وا، خواردنی مالی هه‌تیو، سود‌خواردن، هه‌لاتن
له‌صه‌فی غه‌زا، بوختان‌کردن به‌نافره‌تی داوینپاکی بی‌ناگا.

نیمامی ذهه بی له کتییی (الکبائر) دا تاوانه گه وره کانی به حه فتا
تاوان مه زنده کردوه. طبه رانی ده لئی پیاویک به ئیبنوعه بباسی گوت:
گوناھی گه وره حه وتن. ئیبنوعه بباس فهرمووی: بلی: حه وت سه د!

نه جار په ره رد گارده رگای هیوا له بهنده تاوانباره کانی ناوه لا ده کاو
ده فهرموئ: ﴿إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ﴾ به راستی خودای تو زور
لئی بورده یه، له تاوانی تاوانباران خوش ده بی، نه گهر به دل تۆبه بکه نو
په شیمان ببنه وه. وه کوو له نایه تیکی تر دا ده فهرموئ: ﴿قُلْ يَا عِبَادِيَ
الَّذِينَ اسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ
الدُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ (الزمر: ۵۳).

به کورتی هه موو تاوانی ک گه وره و بچوک جگه له شیرک نه گهر تۆبه ی
لئی بکری له وانه یه خودا چارپۆشی لئی بکا. ئیبنوجهریر فهرموده یه کی
له نه به وهره یه وه ریاوایه ت کردوه ده رباره ی ته فسیری نایه تی ﴿الَّذِينَ
يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ إِلَّا اللَّمَمَ﴾ فهرموویه تی: (اللمة) نه وه یه زینا بکا،
دواپی تۆبه بکاو نه گهریته وه سه ری، دزی بکاو دواپی تۆبه بکاو
نه گهریته وه سه ری، مه ی بخواته وه تۆبه بکاو نه گهریته وه سه ری..

مامۆستا سه بیید ده فهرموئ: من نه م ته فسیره م به لاوه په سه نده و
گونجاوه له گه ل مانای ﴿ان ربك واسع المغفرة﴾ لیخۆشبوونی ره هاو
به رفراوان، گونجاوه له گه ل نه وه ی کابرا نه و تاوانانه نه نجام بداو دواپی تۆبه

بکا. بدم جۆره (استثناء) هکه مونقه طیع نابیی و موحسینین نهو که سانهن
 خویان لهو جۆره تاوانه گهورانه ده پاریزن، ههرگا قاجیان هه لخلیسکاو
 تۆشی نهو جۆره تاوانانه بوون، خیرا ده گهرینه وهو تۆبه ده کهن. وه کوو
 له نایه تیکی تردا ده فهرموی: ﴿وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا
 أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ
 يُصِرُّوا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ (آل عمران: ۱۳۵) بهو جۆره که سانه
 ده گوتری: خو پاریزو ته قواکار، خودا موژدهی به ههشتی پی داون. نه مجار
 کو تایي نایه ته که بهوه ده هیئی: که سزاو پا داشدانه وهی بهنده کانی
 به دۆزه خو به به ههشت له وهوه سهرچاوه ده گری: که خودا حهقیقهت و
 ناوه روکی هه موو شتیک ده زانی، نهو قۆناغانه ی ژیا نی ناده میزادی پیدا
 تی ده پهری لای خودا رونو ناشکرایه، ده فهرموی: ﴿هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ إِذْ
 أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَإِذْ أَنْتُمْ أَجْنَةٌ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ﴾ خودا ناگاداره
 به حال و وه زعی ئیوه له هه موو قۆناغه کانی ژیا نتان دا، هه موو کردار و
 رهفتار و گوفتاریکتان لای نهو ناشکراو نمایانه، نهو کاته ی باوکی ئیوه که
 ناده مه له گل دروستی کرد، وه چهو نهوه کانی له پشتهی هیئایه ده ری، نهو
 کاته ی له سکی دایکتانا شیوه و روخساری ئیوه ی کیشاو پهروه ده ی کردن،
 خودایه که ناگاداری زاروک بی له ناو مندالدانی دایسکا که تساریکترین
 شوینه، دیاره وه زعو حالی تری بهنده کانی لی گوم نابیی، ناگای له حال و
 وه زعی ئیوه بووه هیشتا نه هاتوونه وجود، ناگای لی تان بووه که له ناو

تاریکایی منداالدانی دایکتانا بوون و روناکیان نه دیوه، خودا زانیه
 بهه موو شتیک پیش نه وهی بیته قوناغی ظهور، زانیه بهسروشتی
 هه موو شتیک لهه موو تهورو قوناغه کاند، کهوابی ﴿فَلَا تُزَكُّوا أَنْفُسَكُمْ
 هُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقَى﴾ مه دحو وه صفی خوتان مه کهن، پا کانه بو خوتان
 مه کهن، به خوتان دا هه لمه لین، سوپاسی خودا بکهن له سهر طاعه تکردن و
 بترسن له تاوان، خودا بو خوی ده زانی کی ته قواکاره و خو له تاوان
 ده پاریزی. وه کوو له نایه تیکی تر دا ده فرموی: ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْكُونَ
 أَنْفُسَهُمْ بِاللَّهِ يُزَكِّي مَنْ يَشَاءُ وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا﴾ (النساء: ۴۹).

سه رزه نشتکردنی موشریکه مله وره کان چونکه پشتیان له حهق کرد

أَفَرَأَيْتَ الَّذِي تَوَلَّى ﴿٣٣﴾ وَأَعْطَى قَلِيلًا وَأَكْدَى
 ﴿٣٤﴾ أَعِنْدَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهُوَ يَرَى ﴿٣٥﴾ أَمْ لَمْ يُنَبَّأْ بِمَا فِي صُحُفِ
 مُوسَى ﴿٣٦﴾ وَإِبْرَاهِيمَ الَّذِي وَفَّى ﴿٣٧﴾ أَلَا نَزَرُ وَزِرَةٌ وَزِرَ أُخْرَى
 ﴿٣٨﴾ وَأَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى ﴿٣٩﴾ وَأَنْ سَعَاهُ سَوْفَ
 يَرَى ﴿٤٠﴾ ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءَ الْأَوْفَى ﴿٤١﴾ وَأَنْ إِلَى رَبِّكَ الْمُنْتَهَى

۴۲ وَأَنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَى ۚ ۴۳ وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتَ وَأَحْيَا ۚ ۴۴
 وَأَنَّهُ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ۚ ۴۵ مِن نُّطْفَةٍ إِذَا تُمْنَىٰ ۚ ۴۶ وَأَن
 عَلَيْهِ النَّشَأَ الْأُخْرَىٰ ۚ ۴۷ وَأَنَّهُ هُوَ أَغْنَىٰ وَأَقْنَىٰ ۚ ۴۸ وَأَنَّهُ هُوَ رَبُّ
 الشَّعَرَىٰ ۚ ۴۹ وَأَنَّهُ أَهْلَكَ عَادًا الْأُولَىٰ ۚ ۵۰ وَثَمُودَ إِذْ تَبَقَىٰ ۚ ۵۱
 وَقَوْمَ نُوحٍ مِّن قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا هُمْ أَظْلَمَ وَأَطَىٰ ۚ ۵۲ وَالْمُؤَنَفَكَةَ
 أَهْوَىٰ ۚ ۵۳ فَغَشَّاهَا مَا غَشَّىٰ ۚ ۵۴

له‌وه‌پیش په‌روه‌ردگار ده‌سه‌لاتی بی‌سنوورو به‌رفراوانی زانیاری خوی
 راگه‌یاند به‌وه: که رؤزی قیامت پاداشتی چاکه‌کارو سزای تاوانباران
 ده‌داته‌وه. نه‌زانی موشریکه‌کانی رونکرده‌وه، به‌فونه‌باسی یه‌کیتک له‌وه
 بته‌پرستو نه‌فامانه‌ی کرد: که رویان له‌نیمانه‌پنانه‌وه‌رگی‌پراوه‌و پشتیان
 له‌بانگه‌وازی پیغه‌مبه‌ر کرده‌و پیتی وایه‌که‌سانی تر ده‌توانن تاوانه‌کانی
 بۆ‌هه‌ل‌بگرنو خوی لییان به‌رپرسیار نه‌بی.

ده‌فه‌رموی: ﴿أَفَرَأَيْتَ الَّذِي تَوَلَّىٰ. وَأَعْطَىٰ قَلِيلًا وَأَكْدَىٰ﴾؟ نایا
 هه‌والته‌پن‌گه‌یشتووه‌و کاری نه‌و که‌سه‌ده‌زانی که‌پشتی له‌خیر کرده‌و
 روی له‌حق وهرگی‌پراوه، که‌میکی مال داو‌نیت‌وازی هینا، واته‌که‌میکی
 دا له‌و مال سامانه‌ی بریار بوو بیدا به‌و که‌سه‌ی به‌رعوده‌ی عه‌زابی دۆزه‌خ

بوو بوؤی ئەوی تری لی گل دایه‌وه و نه‌یدایه. موحاهیدو ئیبن‌وزەید دە‌لێن: ئەو نایه‌ته له‌شانی وه‌لیدی کۆری موعه‌یره نازل بووه، که چووه خزمەت پیغه‌مبەر و موسولمان بوو، یه‌کیک له‌موشریکه‌کان پی‌ی گوت: ئەوه بۆچی موسولمان بووی؟ وه‌لیدیش ده‌لێ له‌ترسی ناگری دۆزه‌خ، کابرا ده‌لێ: من بۆت به‌رعۆده‌ی ناگری دۆزه‌خ ده‌م به‌مه‌رجی ئەوه‌نده‌م مالا به‌ده‌یتی، وه‌لیدیش ده‌لێ باشه، پی‌شه‌کی بریکی پاره ده‌داتی، له‌پاشا لی‌ی په‌شیمان ده‌بیته‌وه و باقیه‌که‌ی ناداتی. ئیتر به‌م بۆنه‌وه ئەم نایه‌ته نازل بوو.

﴿أَعِنْدَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهَوْ يَرَى﴾ نایا ئەو کافره به‌دخووه: که کوفری به‌سه‌ر ئیمان‌دا هه‌ل‌بژاردوه، زانیاری غه‌یبی لایه‌و ده‌زانی هه‌وه‌له‌که‌ی به‌رعۆده‌ی تاوانه‌کانی ده‌بی؟ نه‌خه‌یر با وا نه‌زانی، کار به‌و شیوه‌یه نیه: که ئەو بۆی چووه. هه‌ر که‌سه بۆخۆی به‌رپرسیاره له‌کرده‌وه‌ی خۆی و که‌س تاوانی که‌س هه‌ل‌ناگری. غه‌یب زان هه‌ر خودایه‌و جگه‌ له‌و که‌س نایزانی، که‌وابی با ئاده‌میزاد هه‌میشه له‌حه‌زه‌ردا بی‌و ته‌قواو خودا په‌رستی به‌رده‌وام بی، به‌خشنده‌یی و خێرو خێراتی نه‌وه‌ستینی، هه‌میشه ترسی عه‌زاب و هیوای ره‌حه‌تی خودای هه‌بی، نه‌جار ئەوه به‌یان ده‌کا: که له‌شه‌ریعه‌تی خودادا هه‌میشه به‌رپرسیاریتی شه‌خصیه‌، ده‌فه‌رموی: ﴿أَمْ لَمْ يُنَبَّأْ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسَى. وَإِبرَاهِيمَ الَّذِي وَفَّى﴾ نایا ئەو کابرایه: که وه‌لیدی کۆری موعه‌یره‌یه یان هه‌رکه‌س و تاقمیکی

تری لهو بابه تهیه خه بهردار نه کراوه بهو یاسایه ی له ته ورات دا ههیه، ههروا له صوحوفی ئیبراهیم دا، شهو ئیبراهیمه ی وهفای خوی بهرام بهر پدروهر دگاری به جی هینا. ههرچی فهرمانی پی کرا نه نجامی دا، ههرچی نه ی لی کرابوو توخنی نه کهوت، په یامی خوی بهوپه ری دلسۆزی یه وه گه یاند، شیاوی نه وه بوو بکریته پیشه وای ناده میزاد به گشتیی، وه کوو له نایه تیکی تر دا ده فره موئ: ﴿قَالَ إِنِّي جَاعِلٌ لِلنَّاسِ إِمَامًا﴾ (البقرة/۱۲۴) بویه ناوی صوحوفی (ئیبراهیم و موسا) ی هینا چونکه موشریکه کان لافی نه وه یان لی ده دا: که له سه ر ناینی ئیبراهیمن، نه هلی کیتابیش خویان به پابه ند بووی ته ورات ده زانن. نه مجار یاسای ناو ته ورات و صوحوفی ئیبراهیم رون ده کاته وه: که پانه خالی سه ره کین ده فره موئ:

۱- ﴿أَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى﴾ هیچ کهس تاوانی کهس هه لئاگرئ، هه رکه سیك تاوانیک نه نجام بدا خوی لی بهر پر سیاره وه کهس تر بهر عۆده ی نابئ. وه کوو له نایه تیکی تر دا ده فره موئ: ﴿وَإِنْ تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلَىٰ حِمْلِهَا لَا يُحْمَلْ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ إِنَّمَا تُنذِرُ﴾.

۲- ﴿وَأَنْ لَّيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى﴾ ناده میزاد ههرچی بو خوی نه نجامی نه دا دهستی ناکه وئ، پادا شت له سه ر شتیک وه رئاگرئ که خوی نه یکردبئ. ههروه کو چون کهس بهر عۆده ی سزای کهس نابئ که سیش

به‌روبومی کۆششی که‌سیکی تر وه‌رناگری. تیمامی شافیعی له‌م نایه‌ته
ئه‌وه‌ی ده‌ره‌یتناوه: که‌ خویندنی قورئان خیره‌که‌ی به‌مردو ناگا چونکه
خویندنی قورئان سه‌عی و کۆششی مردوه‌که‌ نیه‌.

وه‌لئێ رای په‌سه‌ندو قسه‌ی بره‌پایه‌کراو له‌لای زانیانی هه‌ر چوار
مه‌ذه‌ب (مالیک، حه‌نه‌فی، شافیعی، نه‌حه‌دی) ئه‌وه‌یه: که‌ خیری
قورئان خویندن ده‌گاته‌ مردوو چونکه‌ دوعاو پارانه‌وه‌یه‌ به‌قورئان: که‌
له‌کاتی خویندنه‌وه‌ی دا ره‌حه‌ت ده‌بارئ، له‌فه‌رموده‌ی سه‌حیحی
په‌غه‌مبه‌ردا هاتوه‌، که‌ پارانه‌وه‌و خیرو سه‌ده‌قه‌ ده‌گاته‌ مردوو، موسلیم
له‌سه‌حیحی خۆی‌داو بوخاری له‌ (الادب) دا (أصحاب السنن) جگه‌
له‌ئینبوماجه‌ - له‌ئه‌به‌هوره‌یره‌وه‌ ریویه‌تیا‌ن کردوه‌ ده‌لئێ په‌غه‌مبه‌ر (ﷺ)
فه‌رموی: (اذا مات الانسان انقطع عمله الا من ثلاث، صدقة جارية او
علم ينتفع به، او ولد صالح يدعو له) که‌ ئاده‌میزاد مرد ئیتر له‌دو‌نیا
داده‌برئ و هیچی بۆ نا‌کری و سود له‌هیچ کرده‌وه‌یه‌ک نابینی جگه‌ له‌سێ
جۆر کرده‌وه‌: سه‌ده‌قه‌یه‌کی جاری نه‌نجام دابی، پرۆژه‌یه‌کی کردبیتسه‌وه‌
سوده‌که‌ی به‌رده‌وام بی، یا‌ن زانیاریه‌کی بلاو کردبیتسه‌وه‌ سودی لی
ببیندرئ. یا‌ن مندا‌لێکی صالحی له‌دوا جی‌ما‌بی دوعای لی‌خۆشبوونی بۆ
بکا. قورطربی ده‌فه‌رموی: زۆر فه‌رموده‌ی په‌غه‌مبه‌ر (ﷺ) هه‌ن نه‌م
مه‌عنایه‌ دو‌یات ده‌که‌نه‌وه‌و ئه‌وه‌ راده‌گه‌یه‌نن: که‌ موسو‌لمان پادا‌شتی
کرده‌وه‌ی غه‌یری خۆی پێ ده‌گا.

۳- ﴿وَأَنْ سَعِيَهُ سَوْفَ يُرَى﴾ کرده وه کانی تو مار کراون روژی قیامت له ته رازی کرده وه کانی دا ده بینرین. به سهر خوی و نه هلی مه حشه ردا راده نوینرین. وه کوو له نایه تیکی تردا ناماژه بهو مانایه ده کاو ده فهرموی: ﴿وَقُلْ اَعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ وَسَتُرَدُّونَ إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ (التوبة: ۱۰۵) لهو روژدها خودا ناکامی بهنده کانی راده گیه نیو پاداش و سزای عداله تکارانه یان ده داته وه چاکه به چاکه و خراپه به خراپه.

۴- ﴿ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءَ الْأَوْفَى﴾ ناده میزاد له قیامتدا پاداشت و سزای ته وای خوی ده دریتته وه، هیچی لی کهم ناکریتته وه، بو خراپه پراو پر سزای خوی وهرده گری، بو چاکه ده چه ندانه تا هه و تصد چه ندانه پاداش وهرده گریته وه.

۵- ﴿وَأَنْ إِلَىٰ رَبِّكَ الْمُنْتَهَىٰ﴾ سهره نجام و ناکام گه رانه وه بو لای خودایه، هه موو ده چیتته وه بهر قایی پهروهر دگار، نه ویش به عادالانه له سهر کرده وه ی گه و ره و بچوک پاداش و سزایان ده داته وه.

۶- ﴿وَأَنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَى﴾ ههر خودایه بهنده ی خوی که یفخوش ده کاو ده یه ییتته پیکه نین. خهفه تباری ده کاو ده یخاته شین و گریان، واته خوشی و ناخوشی به ده ست خودایه.

ھەر خۇدايە تاييەتمەندى پىكەننى و تاييەتمەندى گريانى
 لەئادەمىزادا رەخساندو، ھەردوکیان (پىكەننى و گریان) نەئینەکن
 لەنەئینەکانى پىكەتەى ئادەمىزادو کەس نازانى چۆن پەيدا
 دەبن. پەرورەدگار ھۆکارى پىكەننى و ھۆکارى گریانى لەئادەمىزادا
 ھىئانە دى، بەگویرەى چەند نەئینەكى (معقد) و شىنەکراو وای
 لەئادەمىزاد کردو بەشتىك پىكەننى و بۆشتىك بگرى، وا دەبى ئەو
 ئەمرو پى پى دەکەننى سبەینى بۆ دەگرى و بەپىچەوانەشەو لایەنى
 جەستەبى و لایەنى دەروونى ھەردوکیان پىکەو ئەو پىکەننى و گریانە
 وەدى دینن. وادەبى روداوتىك كۆمەلەك دەگرەننى و كۆمەلەك
 پى دەکەننى، ھەریەکەیان بەگویرەى کاریگەرى تايەتى خۇیان ئەو
 دیاردەیان لیو دیارى دەدا.

۷- ﴿وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتَ وَأَحْيَا﴾ بەراستى ھەر خۇدا مردن و ژيانى
 دروست کردو، وەکوو لەئایەتتىكى تردا دەفەرموى: ﴿الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ
 وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ﴾ (المک: ۲)

۸- ﴿وَأَنَّهُ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى. مِنْ نُطْفَةٍ إِذَا تُمْنَى﴾ ھەر
 خۇدايە: کە دوو رەگەزى لەئادەمىزاد بەدى ھىئاو، نۆرىنەو مینەى
 دروست کردو، لەدلۆپە ئاوتىك کە دەرژىندىتە ناو مندالدانى مینەو.
 پاش ماوہىەك خۇدا گيانى بەبەردا دەکاو دەبیتە ئادەمىزاد یان
 گياندارىكى تر...

۹- ﴿وَأَنَّ عَلَيْهِ الشَّاتَا الْآخَرَى﴾ هەر له‌توانای خودادایه که دواى مردن روژى قیامت ناده‌میزاد زیندو بکاته‌وه بو ئه‌وه‌ی هەر که‌س سزاو پاداشی کرده‌وه‌کانی خۆی وه‌ریگریته‌وه.

۱۰- ﴿وَأَنَّهُ هُوَ أَغْنَىٰ وَأَقْنَىٰ﴾ به‌راستی هەر خودا مال و سامان ده‌دا به‌که‌سیک بیه‌وئ ده‌وله‌مه‌ندیی بکا، هەر که‌سیکیشی بوئ هه‌ژاری ده‌کا. نهم سه‌نگ و سوکییه نه‌نجام ده‌دا به‌گویره‌ی حیکه‌تی خۆی و به‌رژه‌وه‌ندیی مه‌خلوقات، ده‌وله‌مه‌ند کردن و هه‌ژار کردنى ناده‌میزاد به‌ده‌ست خودا خۆیه‌تی! ۱۱- ﴿وَأَنَّهُ هُوَ رَبُّ الشَّعْرَى﴾ هەر په‌روه‌ردگار خودای نه‌ستیره‌ی که‌لاویژه، نهم نه‌ستیره‌یه له‌کاتی تینی گهرمادا له‌دوا نه‌ستیره‌ی جه‌وزاوه هه‌لدئ، پئی ده‌گوترئ (مرزم الجوزاء) یان (عه‌بور) له‌پیش هاتنی نیسلامدا هۆزی خوزاعه‌و حیمیه‌ر په‌رستویانه. یه‌که‌م که‌سیک که په‌رستنی نهم نه‌ستیره‌ی داهینا پیاویک بوو ناوی ئه‌بوکه‌شه بوو یه‌کیک بوو له‌پیاوماقولانی عه‌ره‌بو یه‌کیکه له‌باپیره‌کانی پیغه‌مبه‌ر(ﷺ) له‌لایه‌ن دایکیه‌وه.

به‌م بۆنه‌وه بووه: که قورە‌یشیه‌کان به‌پیغه‌مبه‌ریان ده‌گوت (ابن ابی کبشه) چونکه نه‌میش وه‌کوو نه‌و له‌نایینی باوک و باپیرانی لای داوه. وه‌کوو ده‌لێن: دوو نه‌ستیره‌ی شیعره‌ هیه، شیعرای یه‌مانی و شیعرای شامیی. لیته‌دا مه‌به‌ست شیعرای (یه‌مانی)یه: که

پرشن‌گدارترین نه‌ستیره له‌کۆمه‌له نه‌ستیره‌ی (الکلب).
 به‌پرشن‌گدارترین نه‌ستیره دیته به‌رچاوو له‌باشووری هیلای (استواء)
 به‌مه‌سافه‌ی (۱۸) ده‌ره‌جه ده‌بیندری. به (النجم الکلبی) مه‌شه‌ووره،
 سی هه‌زار سالتیک پیش ئیستاو له‌سه‌رده‌می فیرعه‌ونه‌کان‌دا به‌و ناوه
 ناسراوه. هه‌لبه‌ته له‌م نه‌ستیره گه‌وره‌ترو روناکت‌ر زۆرن، وه‌لی که
 به‌تایبه‌تی ناوی نه‌می هینا له‌م روه‌ویه: که وقمان له‌پیش ئیسلام‌دا هۆزی
 حیمیه‌رو خوزاعه په‌رستویه. میصریه کۆنه‌کانیش په‌رستویه، چونکه
 ده‌رکه‌وتنی له‌لای خۆره‌ه‌لاته‌وه له‌ده‌ورو به‌ری ناوه‌پاستیی مانگی (یولیو-
 حوزه‌یران)‌دا پیش ده‌رکه‌وتنی خۆر هاوکات بووه له‌گه‌ڵ فه‌یه‌ضانی نیل
 له‌میصری ناوه‌راست‌دا، واته: هاوکات بووه له‌گه‌ڵ گرن‌گترین رودای سالت.
 نه‌مه‌ش یه‌که‌م نیشانه‌ی دیاریکردنی درۆژی سالت بووه له‌هه‌موو جیهان‌دا
 . چونکه ده‌رکه‌وتنی نه‌ستیره‌ی شیعرا له‌پیش خۆردا سالتی جارێک
 روده‌دا. بۆیه به‌سه‌ره‌تای سالتی تازه دانراوه.

مامۆستا سه‌یید ده‌فه‌رموئ: نه‌ستیره‌ی شیعرا بیست هینده‌ی خۆر
 قورسه‌و تیشکه‌که‌ی په‌نجای هینده‌ی تیشکی خۆره‌و دووری له‌ئیمه
 به‌ئه‌ندازه‌ی ملیۆنێک جار دووری خۆره له‌ئیمه.

تیشکی نه‌م نه‌ستیره‌یه به‌هه‌شت سالت ده‌گاته ئیمه له‌کاتی‌که‌دا
 تیشکی خۆر به‌هه‌شت ده‌قیقه ده‌مانگاتی. نه‌گه‌ر نه‌ستیره‌ی شیعرا

به‌ماوه‌ی چهند سه‌عاتیک به‌ئەندازە‌ی خۆر لیمان نزیک بیته‌وه ژیان
له‌سه‌ر زه‌وی‌دا نامینی و ده‌ریاکان دینیته کۆل و جۆش و وشکانییه‌که‌ی
ده‌کاته سوتە مه‌رۆ!!

زانایانی ئاسمانشوناسیی ده‌بیژن له‌ئاسمان‌دا ئەستێره‌ی وا هه‌یه ده
هه‌زار جارو زیاتریش له‌ئەستێره‌ی گه‌لاویژ گه‌وره‌تره تیشکدارترو
گه‌رم‌تره، وه‌لی له‌به‌ر دورییان له‌ئێمه به‌خه‌فۆک و بچوک دینه به‌رچاو.

۱۲- ﴿وَأَنَّهُ أَهْلَكَ عَادًا الْأُولَى﴾ به‌راستی هه‌ر خودا گه‌لی عاد:
که قه‌ومی هه‌زه‌ره‌تی (هود) بوون له‌ناوی بردن له‌دوای قه‌ومی نوح گه‌لی
عاد یه‌که‌م نه‌ته‌وه‌یه‌ک بوون خودا له‌ناوی بردن، ئەم گه‌له له‌نه‌وه‌ی (عاد)
کۆپی (نیره‌م) کۆپی (سام) ی کۆپی (نوح) بوون، ئەم گه‌لی عاده
به‌هێزترین و به‌شان‌و‌شه‌و‌که‌ترین ئاده‌میزاد بوون، گه‌لیکی یاخی بوو
سه‌سه‌خت بوون، خودا به‌ره‌شه‌باو زریانی سه‌خت له‌ناوی بردن.

۱۳- ﴿وَتَمُودَ فَمَا أَبْقَى﴾ هه‌روه‌کوو چۆن گه‌لی عاد ی فه‌وتاند،
گه‌لی ئە مودیشی له‌ناو‌بردو که‌سیان لی قوتار نه‌بوو.

۱۴- ﴿وَقَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا هُمْ أَظْلَمَ وَأَطْفَى﴾ هه‌روه‌ها
له‌پیش ئەو دوو نه‌ته‌وه‌یه‌دا گه‌لی (نوح) مان له‌ناو برد بی‌گومان ئەمان
زۆر له‌گه‌لی عاد و گه‌لی ئەم‌ود سته‌م‌کارتر و سه‌ره‌قه‌تر بوون، چونکه
ئەمان سه‌ره‌تا ریبازی سته‌م‌کارییان دا‌هێناو یه‌که‌م نه‌ته‌وه بوون

نیبنو جه ریرو نیبنو ته بی حاتم و نیبنو ته بی عوده ی له حه سه نی
به صرییه وه ریوایه ت ده که ن ده لی نیغه مبه ر () فره مویه تی: (قاتل الله
اقواما اقسام لهم ربهم ثم لم یصدقوا) نه و گه لو نه ته وانه داوه شین و
خودا بیان کوژی په روه رد گاریان سویندی بو خواردن که چی پروایان پی نه کرد.

چیروکی میوانه کانی حه زره قی نیبراهیم و نه رکی سه رشانیان بو

له ناو بردنی قهومی لوط

هَلْ أَنتَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِ ﴿٢٤﴾

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴿٢٥﴾ فَرَاغَ إِلَىٰ

أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعَجَلٍ سَمِينٍ ﴿٢٦﴾ فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ

﴿٢٧﴾ فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ وَبَشَرُوهُ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ

﴿٢٨﴾ فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ فِي صَرَخٍ فَصَكَتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ

﴿٢٩﴾ قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٣٠﴾

﴿٣١﴾ قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾ لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّن طِينٍ ﴿٣٣﴾ مُّسَوَّمَةً عِندَ رَبِّكَ

له دواى نهوئى پهروهردگار نيعمه ته كاني خوئى به سهر ئاده ميزاددا رانواندن نه مجار هه ندى غونهى له سهر ده سلا ت و تواناي بى سنوورى خوئى هينايه وه، كه پرئك لهو نيعمه تانه به هيلاك بردنى نهو گهل و نه ته وانه بوو كه كوفرانى نهو نيعمه تانه يان كرد، نهو هشى رونكرده وه كه ژيان و مردن به ده ست خودايه، نه مجار سه رزه نشتى نهو كه سانه ده كا: كه ئينكاريى نيعمه ته كاني خدا ده كه ن، هه پر شه يان لئ ده كا كه بترسن لهوئى توشى گهل ه سته مكاره كاني پيشوو بووه تووشى قوره يشييه كانيش بى، نه مجار نهو راده گه يه نئ: كه رابوونى قيامت نزى كه و هاكا پهيدا سو. واته: نهى موحه ممد با قوره يشييه كان بزائن: كه نهو هيزو توانايه ئه وان پئى ده نازن له ناست هيزو ده سلا تى خودادا زور هيچ وپوچه، نهو هيزو ده سلا تى گهلئ نوح و عادو شعو دى له ناو برد، ده توانئ ئيه وش ريشه كيش بكا، نه گهر له سهر نه م بئ پروايى يه ئى خوتان به رده وام بن. له راستى دا له ناو بردنى گهل و نه ته وهى به دخوو گه و ره ترين نيعمه تى خودايه، چونكه عاليه ميك له نه زيه تدان و سته م رزگار ده كا، له ناو بردنى پياو خراپ و سته مكار، ده بيتته هوئى به خته وهى گهل و ولات، كه وابه ئى ﴿فَبَآئٍ آلَاءِ رَبِّكَ تَتَمَارَى﴾ به چ نيعمه تى كى خوداى ؟

﴿هَذَا نَذِيرٌ مِنَ النُّذُرِ الْأُولَى﴾ نه م قورئانه ترسيئنه ريكه له ترسيئنه ره كاني پيشوو، قورئان وه كوو نامه ئاسمانيه كاني تر ترسيئنه ره،

موحه‌مه‌د پیغه‌مبه‌رو فروستاده‌ی خودایه وه‌کوه باقی پیغه‌مبه‌رانی
 پیشوو، نه‌ویش ئیوه له‌سزای خودا ده‌ترسیئن وه‌کوه چۆن پیغه‌مبه‌ره‌کانی
 پیشوو گهل و نه‌ته‌وه‌کانی خۆیان له‌سزای خودا ترساندوه. وه‌کوه
 له‌نایه‌تیکی تردا ئاماژه به‌م مانایه ده‌کاو ده‌فرموی: ﴿إِنَّ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ
 لَّكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ﴾ (سبا: ۴۶).

﴿أَزِفَتِ الْأَازِفَةُ﴾ هاتنی رۆژی قیامه‌ت زۆر نزیک بۆته‌وه، رۆژ دوا‌ی
 رۆژ زیاتر نزیک ده‌بیته‌وه، نه‌وه‌نده نزیک بۆته‌وه هه‌ر ده‌لێی خه‌ریکه رابی.
 ﴿لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ﴾ جگه له‌خودا که‌س نیه بتوانی
 کاتی هاتنی رۆژی قیامه‌ت دیاری بکا، چونکه نه‌یئنی ترین غه‌یبی
 په‌روه‌ردگاره، وه‌کوه له‌نایه‌تیکی تردا ده‌فرموی: ﴿إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ
 السَّاعَةِ﴾ (نعمان: ۳۴) یان ده‌فرموی: ﴿لَا يُجَالِيهَا لَوْقَتُهَا إِلَّا
 هُوَ﴾ (اعراف: ۱۸۷) یان مانای نایه‌ته‌که به‌م جۆره‌یه (جگه له‌خودا که‌س نیه
 بتوانی پاشو پیشی بخا).

نه‌جار سه‌ره‌زه‌نشتی موشریکه‌کان ده‌کا له‌سه‌ر نه‌وه: که په‌دیامی
 قورئان ره‌ت ده‌که‌نه‌وه ده‌فرموی: ﴿أَفَمِنْ هَذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ.
 وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَ. وَأَنْتُمْ سَامِدُونَ﴾ نایا سه‌رتان له‌م قورئانه سوپ
 ده‌میئنوو په‌دیامه‌که‌ی ره‌ت ده‌که‌نه‌وه "له‌روی گالته پیکردنه‌وه
 بینکه‌نینتان پێی دی، ناگرین بۆ حاڵی خۆتان، به‌ج عه‌قلێک قورئان به‌درو

ده‌خه‌نه‌وه؟ چۆن گالتیه به‌نایه‌ته‌کانی ده‌که‌ن؟ که‌وابی ئیوه له‌فه‌رو
 به‌ره‌که‌تی قورئان بی به‌شن، ده‌بویه باوه‌ری پی‌بکه‌ن و له‌هه‌ره‌شه‌کانی
 به‌ترسن، به‌په‌ندو نامۆزگارییه‌کانی دلتان نه‌رم ببویه و له‌ترسی عه‌زابی
 سه‌ختی دۆزه‌خ بگریانایه. که‌چی ئیوه بی‌ئاگاو نه‌فامن، یان خۆتان له‌و
 په‌یامه ئاسمانیه گیل کردوه، لوتبه‌رزیی ده‌نوینن، له‌کاتی خویندنه‌وه‌ی دا
 ده‌یکه‌نه ده‌نگه‌ده‌نگ و هه‌راو هوریا بۆ نه‌وه‌ی گویتان لی نه‌بی ئه‌مجار
 تی نه‌گه‌ن ﴿فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا﴾ نه‌ی موسولمانان ئیوه سوجه‌ بۆ
 خودا به‌رن له‌سه‌ر نه‌وه: که‌ هیدایه‌تی داو، به‌ندایه‌تی هه‌ر بۆ خودا
 بکه‌ن. واز له‌په‌رستنی بت و سه‌نه‌م و نه‌ستی‌ره‌و شتی تر بی‌نن.

بسم الله الرحمن الرحيم

(سورة القمر)

ئەم سۆرەتە ناوئراوە سۆرەتی (القمر) چونکە بەهەوائی لەتیبوونی مانگ دەستی پێ کراوە: کە وەکوو موعجیزەیەك بۆ پیغەمبەر (ﷺ) رۆی دا. ئەم سۆرەتە جگە لەنایەتەکانی (۴۴-۴۵-۴۶) مەکیه، نایەتەکانی (۵۵) نایەتە ، لەدوای سۆرەتی (الطارق) نازل بوو، پەيوەندیی ئەم سۆرەتە بەسۆرەتی پیشەوهی لەسێ روهوهیه:

۱- لە کۆتایی سۆرەتی (النجم) دا فرمووی: ﴿أَزْفَتِ الْآزْفَةُ﴾ زۆر نزیکه قیامت رابیی ، لەسەرەتای ئەم سۆرەتەش دا فرمووی: ﴿اَقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَالشَّقَّ الْقَمَرُ﴾ .

۲- گونجانی ناوی هەردوو سۆرەتەکە لەپەنایەکەوه چونکە (النجم) و (القمر) تەنسیق و هاوڕێکیان لەناودایە.

۳- لەسۆرەتی پیشوودا بەکورتی باسی بەهیلاکچونی هەندێ گەل و نەتەوهی کرد، لەم سۆرەتەدا زی دەی بەباسەکان داو زیاتر بەسەرھاتەکانیانی رونکردووە.

سەرباس و ناوەرپۆکی سۆرەتەکە وەکوو باقی سۆرەتە مەکیهکان بۆ چەسپاندنی بنەماکانی عەقیدەیه. باسی نازلێبوونی نیگا و سروش بۆ پیغەمبەر و هەرەشەکردن لەکافرەکان لەسەر ئەو کە نایەتەکانی خودا،

ئەو ئایەتانی لەسەر دەستی پێغەمبەر (ﷺ) دەیانویستی بە درۆیان
دەخەنەو. ئەمجار باسی حیساب و لیکۆلینەوێ قیامت و عەزابی دۆزەخ
بۆ کافرەکان و نێعمەتەکانی بەهەشت بۆ خوداپەرستانە.

بە کورتیی ئەم سورتە پرە لەوادی هەرەشە، لەپەند و نامۆزگاری،
لەسەرگۆشتە نەتەو پێشینەکان، هەرەشەکردن لە کافرەکان بەو جوۆرە
عەزابی گەلە رابوردووەکانی پێ لەناو برا، وادە دان بەخوداپەرستان
بەنازو نێعمەتی بەهەشتی رازاوە.

هەردوو پیری فەرموودە (موسلیم و بوخاری) لەئێبنومەسعودەو
ریوایەتیان کردووە دەتێ پێش کۆچی پێغەمبەر بۆ مەدینە بەچاوی خۆم
دیم مانگ دوو لەتبوو، قورەیشیەکان وتیان مانگ جادوی لێ کراوە،
ئێتر ئایەتی ﴿اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ﴾ نازل بوو.

موحەممەدی کۆپی جوپە یرو ئەبوداودی (الطیالیسی) و بەیەقی
لەعەبدوڵلای کۆپی مەسعودەو ریوایەت دەکەن دەتێ: لەسەر دەمی
پێغەمبەر دا مانگ دولەت بوو، قورەیشیەکان وتیان: ئەمە سیحری ئێبنو
ئەبی کەبشەیه سیحری لێ کردوین، بزانی پرسیار لە کاروانچی و رێبواران
بکەن ئاخۆ لەدەرەوێ مەککە ئەو دیاردەیان دیوە؟

پرسیاریان لێ کردن، هەموو وتیان بەتێ دیمان مانگ دوولەت بوو،
ئێتر پەرەردگار ئایەتی ﴿اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ﴾ لێ نازل کرد.

دووله تېوونی مانگو وه لویستی موشریکه کان بهرامبه ری

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَقْرَبَ السَّاعَةِ وَأَنْشَقَّ الْقَمَرُ ﴿١﴾ وَإِنْ يَرَوْا آيَةً يُعْرَضُوا

وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُّسْتَمِرٌّ ﴿٢﴾ وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ

وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ﴿٣﴾ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْأَنْبَاءِ

مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ ﴿٤﴾ حِكْمَةٌ بَلِغَةٌ فَمَا تُغْنِ النُّذُرُ

﴿٥﴾ فَتَوَلَّ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعُ إِلَى شَيْءٍ نُّكْرٍ ﴿٦﴾

خُشْعًا أَبْصَرُهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ كَأَنَّهُمْ جَرَادٌ مُّنتَشِرٌ ﴿٧﴾

مُهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكَافِرُونَ هَذَا يَوْمٌ عَسِرٌ ﴿٨﴾

پهروه ردگار هه والی نزیکیوونه وی رابوونی قیامت راده گه یه نی و

ده فهرموی: ﴿اقتربت الساعة﴾ رابوونی قیامت نزیك بۆته وه، ته مه نی

دونیا کۆتایی هات، نهو ماوه ی ته مه نی دونیا: که ماوه دوا ره وانه کردنی

حه زره تی موحه مه د(ﷺ) به نیسبت نهو ماوه ی له وه پيش رویشته وه، زور

که مه، وه کوو له نایه تی کی ترده ناماژه به نزیکیوونه وی رابوونی قیامت

ده کاو ده فهرموی: ﴿اتى أمر الله فلا تستعجلوه﴾ (النحل: ۱)، یان

ده فەرموی: ﴿اَقْتَرَبَ النَّاسُ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ مُّعْرِضُونَ﴾ (الانبیاء: ۱)
 ئەبو بە کری (البزار) رییوایت دەکا لە ئەنەسەو دەئێ: پێغەمبەر (ﷺ)
 وتاری دا بۆ هاوێڵەکانی، لەو کاتەدا خۆر خەریک بوو ئاوا بێ، تیشکیکی
 کەمی مابوو، فەرموی: (والذی نفسی بیدە، ما بقی من الدنیا فیما
 مضی منها الا کما بقی من یومکم هذا فیما مضی منه، و ما نری من
 الشمس الا یسیرا)

فەرموودەیه کی تر هەیه پشتگیری ئەم فەرموودەیه دەکا، موسلیم و
 بوخاری و ئیمام ئەحمەد لەسەهلی کۆری سەعدەو رییوایتیان کردووە دەئێ:
 شەهوتم پێغەمبەر دەیفەرموو: (بعثت أنا والساعة هكذا) رەوانە کراوم و
 بوم بە پێغەمبەر، رۆژگاری من و قیامەت ئاوا لە پەنایە کەوێ، قامکی
 شایەتومان و قامکە درێژە ی ناوەراستی بەیه کەوێ جوت کردن و ئاماژە ی
 بە نزیکیی رابوونی قیامەت کرد.

ئەجار پەرورەدگار هەوائی لەتبوونی مانگ رادەگەیسەنێ و
 دە فەرموی: ﴿وَأَنشَقَّ الْقَمَرُ﴾ مانگ دوولەت بوو کردمانە موعجیزە
 لەسەر راستیی پێغەمبەرایەتی حەزەرەتی موحەممەد و نیشانە یە ک بۆ
 نزیکبوونەوێ هاتنی قیامەت. ئیبنو کەئیر دەئێ: لەسەر دەمی
 پێغەمبەر (ﷺ) مانگ لەتوو، لەسەر راستیی ئەم روداوێ زۆر حەدیشی
 مۆتەواتەر و صەحیح هەن و کۆرای زانایانی ئیسلامی لەسەر دامەزراوە.
 ئەو لەتبوونە موعجیزە یە کی گەورە ی پێغەمبەر بوو...

هه رچه نده له و کاته وه: که ثم نایه ته نازل بووه هه زارو چوار سه دو
 نه وه نده ساله تی پیه ریوه و قیامت رانه بووه، وه لی ده توانی بگوئی:
 نزیکه که ی به و نیعتی باره یه که هاتنه که ی مسوگه ره و هه رچی هاتنی
 مسوگر بی به نزیک داده نری.

نه هه دو بوخاری و موسلیم و هی تریش له نه نه سه وه ریوایه ت ده که ن
 ده لی: دانیش توانی مه که که داوایان له پیغه مبه ر (ﷺ) کرد: که
 موعجیزه یه کیان نشان بدا، نه ویش مانگی به دو و له تی نشان دان.

هه ر موسلیم و بوخاری له ئینومه سعوده وه ریوایه تیان کردوه ده لی:
 له سه رده می پیغه مبه ردا مانگ بوو به دو و له ت، له تیکی له سه ر کیوی
 (حراء) و له تیکی له خواریه وه بوو، ئیت پیغه مبه ر (ﷺ) فه رموی
 (اشهدوا) پروان و ببینن. یان شایه تومان بینن: که من پیغه مبه رم.

نه هجار په روه ردگار هه لویستی کافه کان دیاری ده کاو سه رره قی و
 قیسی چه بیان له به رامبه ر موعجیزه ی ناشکرای پیغه مبه ردا دیاری
 ده کا. ده فه رموی: ﴿وَإِنْ يَرَوْا آيَةً يُعْرِضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُّسْتَمِرٌّ﴾ نه گه ر
 نه و موشریکه نه فامانه موعجیزه یه کی ناشکرا ببینن: که به لگه یه
 له سه ر راستی پیغه مبه رایه تی موحه مه د، پشتی لی هه لده که ن و نیمانی
 پی ناهینن و به دروی ده خه نه وه ده لیّن سیحریکی ناشکراو گه وره و
 به رده وام و پته وه، بالاده ستی هه موو سیحریکه ..

موسلیم و یوخاری فەرمودە یەکی پیڤە مەهریان ریوایەت کردووە دە فەرموی: (لایس المسکین بالطواف الذی ترده اللقمة واللقمتان. والتمرة والتمران، ولكن المسکین الذی لا یجد غنا یغنیه، ولا یفطن له فیتصدق علیه) مسکین ئەو کەسە نیه دەرگا و دەرگا دە گەڕێ کەرته نانیک دوو کەرته نان، دهنکه خورما یه دوو دهنکه خورما ده یگێرێته و ده قنیا تی پێ دەکا. بەلکو مسکین ئەو کەسە یە موحتاجە و کەشیش پێ نازانی تا یارمەتی بدا. چەند حەدیسی تریش بەم مانایە ریوایەت کراون. هەموو ئەو رون دەکەنەو: کە فەقیر و مسکین دوو زاراوی جودان (مسکین) و (محروم) یەک مانایان هەیە، نیمام ئەحمەد و ئەبو داود لە حوسەینی کورپی عەلی یەو ریوایەت دەکەن دە فەرموی: پیڤە مەهر (ﷺ) فەرموی: (للسائل حق وان جاء علی فرس) سوالکەر حەقی هەیە بیدرێتی با بەسواری (نەسپ) یش بێ بۆ سوالکردن. ماوەتەو بزانین مەبەست بە (حق) لە نایەتە کەدا چیە؟ زۆرە ی زۆری موفەسسیرین پێیان وایە مەبەست زەکاتە، ئاماژە بە نایەتێکی تر: کە دە فەرموی: ﴿وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ. لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ﴾ (المعارج: ۲۴-۲۵) دیارە (حق معلوم) زەکاتە، زەکات چەندیەت و چۆنیەتی رونکراوەتەو، کە دەدری و بەکێ دەدری، کێ دەیداو چۆنی دەدا، هەموو ئەمانە ی دیاری کراون، بەلام خێرو خیراتی تر ئەم شتانە ی دیاری نەکراوە. فەرمودە یەکی تر هەیە پشتگیری ئەم مانایە دەکا، ئەبو هورەیره ریوایەتی کردووە دەلی

بئی بۆ نه‌وه‌ی واز بیئن له‌خراپه‌کاریی. ده‌ست هه‌لگرن له‌بته‌رستی و یاخی بون و سه‌رکه‌شی و سوربوون له‌سه‌ر به‌درۆخستنه‌وه‌ی پیغه‌مبه‌ر.

﴿حِكْمَةً بَالِغَةً﴾ نه‌و هه‌والۆ په‌ند و نامۆژگارییه‌ی له‌قورئاندا بۆیان نێردراوه‌و به‌گوێچکه‌یاندا دراوه‌، هه‌موویان حیکمه‌ت و دانایی و له‌تۆپه‌لاکی حیکمه‌ت و ره‌وانی‌دان، بئی که‌م و کوپین، ده‌لی: ﴿فَمَا تُغْنِ التُّذْرُ﴾ نامۆژگاریی و په‌ند دادان بۆ نه‌و جوۆره‌ ئاده‌مییه‌ سه‌ر په‌قانه‌ بئی سوده‌، چونکه‌ سه‌رکه‌شی و لوتبه‌رزییان وایان لی ده‌کا گوئی به‌حق نه‌ده‌ن، ترساندنێ ترسینه‌ران بۆ که‌سانی بئی‌پروا هیچ سودیک نادا، چونکه‌ ده‌رگای دلیان داخراوه‌. نه‌تۆ نه‌ی پیغه‌مبه‌ر له‌لاساریی نه‌وان دڵگران مبه‌، تۆ نه‌رکی سه‌رشانی خۆت نه‌نجام داوه‌، په‌یامی خۆت گه‌یانده‌، نه‌وان لی‌ی به‌هه‌رمه‌ند نه‌بوون، ئیمه‌ له‌عوّده‌یان دی‌یین.

نموونه‌ی ئهم نایه‌ته‌ نایه‌تیکی تره‌: که‌ ده‌فه‌رموئ: ﴿وَمَا تُغْنِي الْآيَاتُ وَالنُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ (یونس: ۱۰۱).

نه‌جار فه‌رمان به‌پیغه‌مبه‌ر ده‌کاوه‌ ده‌فه‌رموئ: ﴿قَتُولَ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ إِلَى شَيْءٍ نُّكْرٍ﴾ نه‌ی موحه‌مه‌د نه‌تۆ پشتیان لی هه‌ل بکه‌و چرتر خۆتیان له‌گه‌ل مانده‌ مه‌که‌، چونکه‌ هه‌ولدان له‌گه‌لیان بئی سوده‌، چاوه‌ڕوانی سه‌ره‌نجام به‌، نه‌ی موحه‌مه‌د بی له‌وه‌ بکه‌وه‌: که‌ روژیک دی ئیسرافیل فو به‌که‌ره‌نای صوردا ده‌کا بانگیان ده‌کا بۆ شتیکی ناخۆش

له سەر دلۆ دهرونیان، بۆ شتیکی سامناک: که له وه پێش نه یان دیوه،
ئه ویش حیساب و لیکۆلینه وهی ساری مه حشه ره: که تا بلتی تر سناکه.

﴿خُشَعًا أَبْصَارُهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ كَأَنَّهُمْ جَرَادٌ مُّنتَشِرٌ﴾ نه و
روژه روژیکه کافره کان تییدا چاو به ره و ژیر ریسوا، به و حاله مه هتوکییه و
سه ر شوپیه له گۆره کانیان ینه ده ره وه، له بهر زوری و قه ره بالفی و تیکه وه
هاویشتن و هاتوچۆی خیراو کیشکردنیان بۆ گۆره پانی حیساب و به پیره وه
چوونی بانگه وازی نیسرافیل ده لیتی کولله ی به ره ل لا بو ی تیکه لو
پیکه لن. هه ر تیکه وه ده هاو ن. وه کوو له نایه تیکی تر دا ده فره مو ی: ﴿يَوْمَ
يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ﴾ (القارعة: ۴).

﴿مُهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكَافِرُونَ هَذَا يَوْمٌ عَسِرٌ﴾ به هه له داوان و
په له پروه دین به پیر بانگه وازییه که وه، نه مجار به ده م را کردنو هاتنی
به په له وه کافره کان ده لیتن: نه مپۆ روژیکه سه خت و دژواره له سهر نیمه.

نموونه ی نه م نایه ته نایه تیکی تره: که ده فره مو ی: ﴿فَذَلِكَ يَوْمٌ مِّنْ يَّوْمٍ
عَسِيرٍ عَلَى الْكَافِرِينَ غَيْرُ يَسِيرٍ﴾ (المدثر: ۹-۱۰) وه لی پروا داران نه و ترسو
بیمه یان له سهر نیه.

گیرانه وهی سه رگورشتهی نه ته وه پیشینه کان : که پیغه مبه ره گانیان
به درو خسته وه.

۱- چیرۆکی قهومی نوح (عليه السلام)

كَذَّبَتْ

قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا مَجْنُونٌ وَازْدَجَرَ ﴿٩﴾ فَدَعَا
رَبَّهُ: أَنِّي مَغْلُوبٌ فَأَنْصِرْ ﴿١٠﴾ فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُنْهَمِرٍ
﴿١١﴾ وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَى أَمْرٍ قَدْ قُدِرَ ﴿١٢﴾
وَحَمَلْنَاهُ عَلَى ذَاتِ أَلْزَاقٍ وَدُشِرَ ﴿١٣﴾ بَحْرِي بِأَعْيُنِنَا جَزَاءً لِمَنْ كَانَ
كُفْرًا ﴿١٤﴾ وَلَقَدْ تَرَكْنَاهَا آيَةً فَهَلْ مِنْ مُدْرِكٍ ﴿١٥﴾ فَكَيْفَ كَانَ
عَذَابِي وَنُذْرٍ ﴿١٦﴾ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْءَانَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدْرِكٍ
﴿١٧﴾

له ره پیش به کورتی باسی هه ندی له نه ته وه پیشینه به درو خه ره وه گانی

کرد. نه بچار لیږدا هه ندی به دریژی باسی چوار لهو سه رگورشته نه ده کاو
ده فهرموی: ﴿كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا مَجْنُونٌ

وَازْذُجِرْ ﴿۱﴾ ئه‌ی پیغه‌مبهر له‌پیش قه‌ومه‌که‌ی تۆدا قه‌ومی نوح پیغه‌مبهری خۆیان به‌درۆ خسته‌وه، به‌نده‌و فروستاده‌ی ئیمه: که نوح بوو به‌درۆیان خسته‌وه، وتیان شیته، هه‌ره‌شه‌یان لی کرد، ئه‌زیه‌تیان دا جوتینیان پی‌دا، وتیان: ئه‌گهر واز نه‌هیتنی به‌رده‌بارانت ده‌که‌ین. هه‌زره‌تی نوح نۆسه‌دو په‌نجا سال له‌ناو قه‌ومه‌که‌ی‌دا مایه‌وه بانگه‌وازیی کردن، هه‌ولتی له‌گه‌ڵ دان، درێژه‌ی به‌نامۆزگاریی‌دا، ساله‌های سال به‌لیتپانه‌وه له‌گه‌ڵیان خه‌ریک بوو، هه‌تا ئه‌م زیاتر بانگه‌وازیی بکردنایه ئه‌وان شیلگیرتر ده‌بوونو په‌ره‌یان به‌یاخییبوونی خۆیان ده‌دا، پتر سور ده‌بوون له‌سه‌ر کوفرو بیدینی خۆیان، تا کار گه‌یشه ئه‌وه هه‌زره‌تی نوح لییان ناومید بوو، دلتیا بوو له‌وه‌ی که ئیمانی پی ناهیتن. ئیتر ئه‌و کاته: ﴿فَدَعَا رَبُّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَأَنْتَصِرْ﴾ نوح له‌خودای خۆی پاراپه‌وه‌و وتی: خودایه من له‌به‌رامبه‌ریکردنی ئه‌وان بی هیتم ناتوانم چیتر په‌ره به‌بانگه‌وازیی بدهم، ئه‌و هه‌موو ماوه دوورو دریمژه له‌گه‌ڵیان خه‌ریک بووم هیچم به‌هیچ نه‌کرد، که‌سیان باوه‌ری پی نه‌کردم. به‌لکوو هه‌تا من زیاتر نامۆزگاریان بکه‌م ئه‌وان شیلگیرتر ده‌بن. هانات بو دینمو لیست ده‌پارپیمه‌وه که یارمه‌تی ئایینی خۆت بده‌ی، تۆله‌یان لی بستینه‌و له‌ناویان به‌ره. ﴿فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُنْهَمِرٍ﴾ ده‌رگای ئاسمانیان لی کردنه‌وه، به‌رێژنه بارانمان به‌سه‌ردا باراندن، ﴿وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَى أَمْرٍ قَدْ قُدِرَ﴾ زه‌ویمان لی کردنه کانیاو‌ی هه‌لقولاو

نیبنوجهریرو نیبنو نه بی حاتم و نیبنو نه بی عوده ی له حه سه نی
به صریه وه ریوایه ت ده کن ده لی نیغه مبه ر () فره مویه تی : (قاتل الله
اقواما اقسام لهم ربهم ثم لم یصدقوا) نه و گه لو نه ته وانه داوه شیئ و
خودا بیانکوژی پهره رد گاریان سوئندی بو خواردن که چی بروایان پی نه کرد .

چیروکی میوانه کانی حه زره تی نیبراهیم و نه رکی سه رشانیان بو

له ناو بردنی قهومی لوط

هَلْ أَنتَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِ ﴿٢٤﴾

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴿٢٥﴾ فَرَاغَ إِلَىٰ

أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعَجَلٍ سَمِينٍ ﴿٢٦﴾ فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ

﴿٢٧﴾ فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ وَبَشَرُوهُ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ

﴿٢٨﴾ فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ فِي صَرَخٍ فَصَكَتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ

﴿٢٩﴾ قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٣٠﴾

﴿٣١﴾ قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾ لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّنْ طِينٍ ﴿٣٣﴾ مُّسَوَّمَةً عِندَ رَبِّكَ

﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرِي﴾ نهی بیسەر پروانه و ورد به‌ره‌وه، بزانه سزای سه‌ختی من چون بوو بۆ نه‌وانه‌ی پروایان به‌من نه‌کردو پیغه‌مبه‌ره‌کانیمان به‌درۆ خسته‌وه؟ چیم به‌سەر نه‌وانه هینا: که گالته‌یان به‌فروستاده‌و ترسینه‌ره‌کانم کرد؟ چون یارمه‌تی پیغه‌مبه‌ره‌کانم داو تو لّم له‌ناحه‌زو به‌درۆ خه‌ره‌وه‌کانیان ستاند؟ ئیستیفه‌ماه که بۆ سه‌رزه‌نشت‌کردن و ترساندن، واته ئیوه‌ش بترسن له‌عه‌زابی خوداو و مه‌که‌ن به‌ده‌ردی نه‌وان بچن. ﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ﴾ به‌راستی ئیمه قورئانمان ئاسان کردوه بۆ له‌به‌رکردن و تیگه‌یشتن، وشه‌کانیمان ئاسان کردوه بۆ نوطق پی‌کردن، مانای نایه‌ته‌که‌مان ئاسان کردوه بۆ تیگه‌یشتن، پرمان کردوه له‌په‌ندو نامۆژگاری، هه‌رکه‌سیک بیه‌وئ لێتی به‌هه‌ره‌مه‌ند ده‌بی، نایا که‌سیک هه‌یه پیتی په‌ند نامیژ بۆ و عیبه‌ت و هه‌ر بگه‌ی؟

نایه‌ته‌که به‌رونی ئاده‌میزاد هه‌ل‌ده‌نی: که خوو بده‌نه خویندنێ قورئان و فێربوونی و تیگه‌یشتن له‌مانای نایه‌ته‌کانی و ئه‌جبار پابه‌ند بوون به‌فه‌رمان و جله‌وگیریه‌کانی. وه‌کوو له‌نایه‌تیکی تردا ده‌فه‌رموئ: ﴿كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ (ص: ۲۹) یان ﴿فَإِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ لِتُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِينَ وَتُنذِرَ بِهِ قَوْمًا لُدًّا﴾ (مریم: ۹۷). ئیبنوعه‌بباس ده‌فه‌رموئ: ئه‌گه‌ر خودا قورئانی بۆ ئاده‌میزاد ئاسان نه‌کردایه نه‌یده‌توانی که‌لامی خودا بخوینیته‌وه.

له‌م سورته‌دا چهند جاریک نایه‌تی ﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدْكِرٍ﴾ دوباره بۆته‌وه، پیده‌چی حی‌کمه‌ته‌که‌ی بیدار کردنه‌وه و ناموژگاری‌کردن بئ بۆ ته‌وه‌ی زیاتر پهن‌دی لی وهری‌گیری و سدرنج بدریته سدره‌نجامی گه‌له پیشینه‌له‌ناو براوه‌کان و پهن‌لو عیبه‌تیان لی وهری‌گرین و له‌زه‌ین‌دا بنج به‌ست ببن و هه‌میشه‌له‌به‌رچاومان بن و بترسین له‌و ناکام و سدره‌نجامه. چونکه دوباره کردنه‌وه‌ی شت ماناکه له‌ذل‌دا جی‌گیر ده‌کا. بیرخستنه‌وه بئ ناگا بیدار ده‌کاته‌وه.

چیرۆکی عاد (قهومی هود) (القصص)

كَذَبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٍ ﴿١٨﴾ إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمٍ نَحْسٍ مُّسْتَمِرٍّ ﴿١٩﴾ تَنْزِعُ النَّاسَ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ مُّنْقَعِرٍ ﴿٢٠﴾ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٍ ﴿٢١﴾ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُّدْكِرٍ ﴿٢٢﴾

دوابه‌دوای چیرۆکی قهومی نوح: که نه‌و هه‌موو پهن‌لو ناموژگارییه‌ی له‌خۆ گرتبون سه‌رگورشته‌ی گه‌لی (عاد) مان بۆ ده‌گیریتته‌وه. بۆ ته‌وه‌ی زیاتر پهن‌لو عیبه‌تیان لی وهری‌گیری. جه‌خت له‌سه‌ر ته‌وه ده‌کاته‌وه: که سه‌ره‌نجامی موشریک و یاسخی‌بوو سته‌مکاران له‌ناو‌چون و فه‌لاکه‌ته.

جوداوازی له‌نیوان ئەم گەلو ئەو گەلدا نیه. دە‌فەر‌مو‌ی: ﴿كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٍ﴾ واتە: چۆن گەلی نوح و پی‌غه‌مبەرە‌که‌یان بە‌درۆ خستە‌وه، گەلی (عاد)یش پی‌غه‌مبەری خۆیان بە‌درۆ خستە‌وه. بر‌وایان پێ نه‌کردو ئە‌زیه‌تیان دا، ئێ‌مه‌یش تۆ‌له‌مان لێ‌ ستاندن. دە‌ی ئە‌ی کۆ‌مه‌ڵی قور‌ه‌یش و هه‌موو ئاده‌میزاد بر‌وانو و بی‌یستو بزائن: چۆ‌م سزادان و چیم بە‌سەر هێ‌تان! وا ئێ‌ستا بە‌درۆ‌ی بۆ‌تان باس ده‌که‌ین ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمٍ نَحْسٍ مُّسْتَمِرٍّ﴾ ئێ‌مه ره‌شه‌باهه‌کی توندو تی‌ژو ساردو بە‌رده‌وام و نه‌پساومان ئاده‌ سە‌ریان له‌رو‌ژ‌تی‌کی شومو نه‌گه‌تدا، نه‌گه‌ت بوو بۆ‌ ئە‌وانو بە‌رده‌وام بوو له‌سە‌ریان، تا له‌بی‌خی ده‌رنه‌هێ‌تانو ئاسه‌واری نه‌بر‌ینه‌وه نه‌وه‌ستایه‌وه. له‌ناوی بردن و خست‌نی‌ه عه‌زایی سه‌خت و دژواری ژ‌یانی قیامه‌ته‌وه سزای دونیایان به‌سزای قیامه‌تیانه‌وه په‌یوه‌ست بوو. نمونه‌ی ئە‌و نایه‌ته‌ نایه‌تی‌کی تر: که ده‌‌فەر‌مو‌ی: ﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي أَيَّامٍ نَّحِسَاتٍ﴾ (نصت: ۱۶) یان ده‌‌فەر‌مو‌ی: ﴿سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَنَعًا لَّيَالٍ وَتَمَانِيَةً أَيَّامٍ حُسُومًا﴾ (الحاقه: ۱۷) هێ‌ژو ته‌و‌ژی ئە‌و ره‌شه‌با سارده‌ وه‌هابوو ﴿تَنْزِعُ النَّاسَ﴾ زه‌لامی له‌زه‌وی وه‌کوو دره‌خت هه‌ڵ ده‌که‌ندو ده‌ی‌برد به‌ئاسماناو له‌حه‌وا‌را سە‌ری‌ه‌ره‌وخوار ده‌یدان به‌زه‌وی‌داو ملی ده‌ته‌قاندنو سە‌ریان له‌لاشه‌یان جودا ده‌به‌وه، هه‌موویان لالو پال به‌مردویی ده‌که‌وتن ﴿كَانَهُمْ أَعْجَازٌ نَّخْلٍ مُّنْقَعِرٍ﴾ ده‌تگوت بنکه دارخورمای هه‌لکه‌ندراون، وه‌کوو دارخورمای هه‌لکه‌ندراو فر‌یدراو لالو پال لێ‌ی که‌وتبوون.

نایه ته که ناماژه بهوه دهکا: که گهلی عاد قه دو بالایان در یژ بووه،
 جهسته یان گه وره و چوارشانه و تیگسمراو بوون، ره شه باکه سه ری
 هه لکه ندون و جهسته یان لهو ده شته که وتوه. ره شه باکه جهسته ی و شک
 کردونه وه و گوشتی پیوه نه هیشتون، وه کوو داری و شک و ره قی لی کردون.
 نه عجار ترسناکیی عه زابه که دوباره ده کاته وه و ده فهرموی: ﴿فکیف
 کان عذابی و نذر﴾ پروان سزای سه ختی من چون بوو چیم به سر
 هینان و ترسانده کم چون بوو؟!

﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ﴾ بیگومان قورنغان ناسان
 کرده بۆ بیر لی کردنه وه و پند لی وهرگرتن و، نه صیحه ت و ناموژگاری،
 ناموژگاری زورمان تییدا کرده. واده و هه ره شه ی جورا و جورمان تییدا
 لی کردون، نایا که سیگ هه یه پند نامیز بی و عیبه ت وهریگری؟ به لی
 سه ره نجامی گه لی عاد شوم و نه گبه تی بوو، له ناوچونیان بهوشیوه داخوازی
 نه وه یه ناده میزاد بیر له خو یان بکه نه وه، بترسن له و سه ره نجام و ناکامه
 تیگه یشتن له وه ش ناسانه چونکه قورنان به شیوه و شیوازیکی ناسان و
 سه هل غایشی کرده، هه ر که سی دلی بداتی لی حالی ده بی و ده توانی
 خو ی به خته وهر بکا.

چیرۆکی ئه‌مۆد (حه‌زه‌ته‌تی صالح (ﷺ))

كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرِي ﴿١٨﴾ إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ
رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمٍ نَحْسٍ مُّسْتَمِرٍّ ﴿١٩﴾ تَنْزِعُ النَّاسَ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ
نَخْلٍ مُّنْقَعِرٍ ﴿٢٠﴾ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرِي ﴿٢١﴾ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ
لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُّذَكِّرٍ ﴿٢٢﴾

له‌وه‌پیش چیرۆکی قه‌ومی نوح و قه‌ومی عادێ گێڕانه‌وه، ئیستا دیته‌
سه‌رگێڕانه‌وه‌ی چیرۆکی سییه‌م که‌ سه‌رگوزه‌شته‌ی قه‌ومی ئه‌مه‌، هه‌ر
که‌ سییکیش پیغه‌مبه‌ریک به‌ درۆ بخته‌وه‌ وه‌ کوو ئه‌وه‌ وایه‌ هه‌موو
پیغه‌مبه‌رانی به‌ درۆ خسته‌بیته‌وه‌، چونکه‌ هه‌موویان له‌بئه‌ماکانی
عه‌قیده‌دا یه‌کن.

مو‌عجیزه‌ی هه‌زه‌ته‌تی صالح بریتی بوو له‌وشت‌ریک به‌فه‌رمانی خودا
له‌به‌ردێک هی‌نرا‌بو‌ه‌ ده‌ر، ئه‌م وشته‌ روژێک ناوی بیر یان کانیه‌که‌ی
ده‌خواره‌وه‌، روژی دوا‌یی شیریان لی‌ ده‌دۆشی، شیره‌که‌ی به‌شی هه‌مو
خپله‌که‌ی ده‌کردو لی‌شیان زیاد ده‌بوو. هه‌لسان وشته‌که‌یان کوشت، خودا
به‌عه‌زابی گرمه‌و ده‌نگی به‌رزی له‌را‌ده‌به‌ده‌ر له‌ناوی بردن. ده‌فه‌رموی:
﴿كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ﴾ هۆزی ئه‌مۆد پیغه‌مبه‌ری خۆیان که‌ ناوی صالح
بوو به‌درۆ خسته‌وه‌، که‌سی‌کیش پیغه‌مبه‌ریک به‌درۆ بخته‌وه‌ ده‌شی پێی

بگوتری ههمو پیغه مبه‌رانی به‌درۆ خستونه‌وه، چونکه ههموویان له‌بنه‌مای عه‌قیده‌دا له‌هێله گشتی‌یه‌کانی شه‌ریعه‌ت‌دا یه‌ك په‌یره‌وو پرۆگرامیان هه‌س.

ئه‌جار په‌روه‌ردگار شیوه‌ی به‌درۆ‌خستنه‌وه‌که‌یان رون ده‌کاته‌وه‌و ده‌فه‌رموی:

۱- ﴿فَقَالُوا أَبَشَرًا مِّنَّا وَاحِدًا نَّتَّبِعُهُ إِنَّا إِذَا لَفِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ﴾

له‌ناو خۆیان‌دا که‌وتنه‌ قسه‌و مقۆمقۆ، وتیان: چۆن ده‌بی ئیمه‌ شوین ئاده‌میزادی‌ك بکه‌وین له‌ره‌گه‌زو هۆزی خۆمان بی به‌ته‌نیا بی‌و که‌سی له‌پشت نه‌بی. که‌س شوینی نه‌که‌وتبی؟! به‌راستی ئه‌گه‌ر ئیمه‌ شوین که‌سی‌کی ئاوه‌ها بکه‌وین خه‌ساره‌مه‌ندو سه‌رلێشی‌واوین، له‌حه‌ق و راستی لاما‌ن داوه‌، شی‌ت و ویتین، خۆمان توشی جۆره‌ها عه‌زایی سه‌خت و دژوار کردوه‌..

سه‌یره‌ خۆیان به‌گومرا ده‌زانن ئه‌گه‌ر شوین پیغه‌مبه‌ری خودا بکه‌ون، خۆیان به‌دۆزه‌خی و عه‌زا‌بخورده‌ حسیب ده‌که‌ن ئه‌گه‌ر رێگای هیدایه‌ت بگرنه‌ به‌ر، بۆیه‌ تۆمه‌تی درۆزنی پال پیغه‌مبه‌ره‌که‌یان ده‌ده‌ن و به‌چاو‌چنۆک و به‌رژه‌وه‌ند په‌رستی له‌قه‌له‌م ده‌ده‌ن. ده‌لێن: ﴿أَلْقِيَ الذِّكْرُ عَلَيْهِ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُوَ كَذَّابٌ أَشِرٌ﴾ چۆن نه‌و زیده‌ له‌ئیمه‌ تایبه‌ت کراوه‌ به‌وه‌ بکریته‌ پیغه‌مبه‌رو سه‌روشی بۆ بی؟ له‌کاتی‌که‌دا هی واما‌ن تێدا‌یه‌ زۆر

له‌ئو شیاوتره بۆ ئه‌و پله‌ویایه، به‌لکوو ئه‌و درۆ ده‌کاو له‌درۆزنێ دا
سنووری شکاندوه، به‌ناپه‌وا لافی پیغه‌مبه‌ریتی لیّ ده‌دا. چاوچنۆک و
ته‌مه‌عکاره، به‌رژه‌وه‌ندیی خۆی گه‌ره‌که‌و ده‌یه‌وی به‌م بۆنه‌وه خۆی
به‌سه‌رمان دا به‌سپینێ. خۆ به‌زلزان و لوتبه‌رز، ئه‌م فیزو ته‌که‌ببوره‌ی وای
لیّ کردوه ئه‌م درۆ زله‌ پیکه‌وه نی.

نیستاش زۆر له‌داعیانی ریبازی نیسلام و موجهیدانی خۆبه‌ختکه‌ر
ئهم جوړه تۆمه‌تانه‌یان ده‌دریته پالۆ جوړه‌ها بوختانی ناجۆریان بۆ ده‌که‌ن!
ئه‌جار په‌روه‌ردگار هه‌ره‌شه‌یان لیّ ده‌کاو ده‌فه‌رموی: ﴿سَيَعْلَمُونَ
غَدًا مِنَ الْكَذَابِ الْأَشْرُ﴾ له‌وه به‌ولاوه به‌م نزیکانه له‌وه ده‌مه‌دا: که
عه‌زابی سه‌ختی خودا یه‌خه‌یان ده‌گری له‌دونیادا یان له‌قیامه‌ت دا،
ده‌زانن کێ درۆزن و چاوچنۆکه، کێ شیاوی پیغه‌مبه‌رایه‌تی. واته: هه‌ر
ئه‌وان درۆزن و لوتبه‌رزو سه‌ر ره‌قن.

داهاتوو ده‌ری ده‌خا حه‌قیقه‌ت چۆنه‌و چۆن نیه، دانیابن له‌وه
حه‌قیقه‌ته‌ رزگاریان نابێ..

ئه‌جار په‌روه‌ردگار باسی تاوانه‌که‌یان ده‌کاو ده‌فه‌رموی: ﴿إِنَّا مُرْسِلُو
النَّافَةِ فَتَنَةً لَهُمْ فَارْتَقِبْهُمْ وَاصْطَبِرْ﴾ نێمه وشتیریکی شیرده‌ری گه‌وره
له‌به‌ردیکی ره‌ق و ته‌ق دێینه‌ ده‌ر وه‌کوو خۆیان داوایان کردوه، بۆ ئه‌وه‌ی
بیته‌ نیشانه‌ی پیغه‌مبه‌رایه‌تی صالح و بیته‌ تاقیکردنه‌وه‌یان.

چاوددیریان بکه بزانه چی ده کهن و هه لوئستیان چی ده بی بیهرامبهر نهو موعجیزیه. دان به خوتا بگرو پشوو دریژ به بهرامبهر نه زیه تدانیان، دلنیا به سه ره نجام و سه رکه وتننی راستیی له دونیاو قیامتدا هی تویه.

﴿وَبَنَّهُمْ أَنَّ الْمَاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْ كُلُّ شَرْبٍ مُحْضَرٌ﴾ پییان رابگه یه نه: که ناوی بیره که، یان کانیه که له نیتوان نهوان و خوشتره که یان دا بهشکراوه، رۆژیک قۆرغی نهوانه و رۆژیک تاییه ته به خوشتره که وه. هه موو به شه ناویک خاوهنی خۆی هه یه و ده بی له نۆره ی خۆی دا ناماده بی. واته: له نۆره ی خوشتره که دا نابی نهوان نهوان ناماده بن و له نۆره ی نهوانیشدا نابی خوشتره که لهوی بی. نمونه ی شه نایه ته نایه تیکی تره: که ده فه رموی: ﴿قَالَ هَذِهِ نَاقَةٌ لَهَا شِرْبٌ وَلَكُمْ شِرْبُ يَوْمٍ مَعْلُومٍ﴾ (الشعراء: ۱۵۵) مواهید ده لی: واته قه ومه که ناماده ی ناوه که ده بن، رۆژی نۆره ی خۆیان بۆ خواردنه وه ی ناو و رۆژی نۆره ی خوشتره که ش ناماده ده بن بۆ شیر دۆشین، نه گهر وشتره که لهوی نه بوو ناو بخۆنه وه، نه گهر لهوی بوو شیر بدۆشن. شه نۆیه کاری و دابهشکردنه له بهر نه وه بوو ناژه لی گونده که له خوشتره که ده ترسان، نه گهر خوشتره که یان بدیایه نه شه هاتن بۆسه ر ناوه که. به مهش دانیشتوانی گونده که ته نگه تاو بون و ویستیان له خوشتره که رزگاریان بی. بۆیه ﴿فَنَادُوا صَاحِبَهُمْ فَتَعَاطَى فَعَقَرَ﴾ هاواریان له شه قاوه و پیاو کوژی هاوه لیان کرد: که قوداری کوپی سالف

بوو، له هه موانیان زیاتر شه قاوه بوو پیاویکی نازاو به نیکدام بوو، هه لیان
 نا بۆ نه وهی حوشره که بکوژی و له م ناو به شکردن و نۆره ناوه رزگار یانابی.
 نه ویش تاوی دایه شمشیر و دایوه شانده قاچی حوشره که و چوار په لی برین.
 نه جار سه ری بری. به م شیوه تاوانی گه وهی نه عجم دا. ﴿فَكَيْفَ كَانَ
 عَذَابِي وَنُذْرٍ﴾ سزام دان پروانه سزا که م چند سخته و دژوار بوو، سه ری
 بکه چ تۆله یه کم لی ستاندن له سه ر کوفرو بی دینی و به درۆ خستنه وهی
 پیغه مبه ره که م، نه و پیغه مبه ره ی نامۆزگاری کردن و ترساندن له و
 ناکامه به دب ختیه. نه جار جوړی عه زابه کیان دیاری ده کاو ده فهرموی:
 ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَاحِدَةً فَكَانُوا كَهَشِيمِ الْمُحْتَظِرِ﴾
 جویراتیلمان ناردنه سه رو نه په ی به سه را کردن، هه موویانی دوا بر او
 کرد، که سیان لی دهر نه چوو هه موویان مردن و رزین و وشک بوونه وه. وه کوو
 قانگه لاشک و چیلکه و چه ویل و پر ژوبالی دره ختی کۆکراوه ی ژیر پی
 که وتووی ناژه لیان لی هات، هیچیان به سه ر هیچه وه نه ماو هار دران!!
 ﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ﴾ بیگومان قورئانمان
 ئاسان کردوه بۆ بیر کردنه وه و په ند وهر گرتن له رودای رابردو، ئایا که سیك
 هه یه په ند وهر بگری؟!

۴- چیرۆکی قهومی لوط (اللیل)

كَذَبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالَّذِي ﴿٣٣﴾ إِنَّا أَرْسَلْنَا
 عَلَيْهِمْ حَاصِبًا إِلَّا ءَالَ لُوطٍ بَحَيْنَتَهُمْ بِسَحْرِ ﴿٣٤﴾ نِعْمَةٍ مِّنْ عِنْدِنَا
 كَذَلِكَ بَحْرِي مِّنْ شُكْرٍ ﴿٣٥﴾ وَلَقَدْ أَنْذَرَهُمْ بَطْشَتَنَا فَتَمَارَوْا
 بِالَّذِي ﴿٣٦﴾ وَلَقَدْ رَاودُوهُ عَنْ ضَيْفِهِ، فَطَمَسْنَا أَعْيُنَهُمْ فَذُوقُوا
 عَذَابِي وَنُذِرٍ ﴿٣٧﴾ وَلَقَدْ صَبَحَهُمْ بُكْرَةً عَذَابٌ مُّسْتَقَرٌّ ﴿٣٨﴾
 فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذِرٍ ﴿٣٩﴾ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْءَانَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُّذَكِّرٍ

ئەمە چیرۆکی چوارەمی ئەم سۆرەتەیە، چیرۆکی گەلی (لوط) ه
 درودی خودای لی بئی. خودا لەناوی بردن لەتۆلەی ئەو هەدا
 پیغەمبەرە کهیان بە درۆ خستەو هەو رفتار و رهوشتی ناشیرینیان پەیره و
 دە کرد. دە فەرموێ: ﴿كَذَبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالَّذِي﴾ گەلی (لوط)
 پیغەمبەرە کهیان بە درۆ خستەو هە، گوئیان بە نامۆژگاری و هەره شه کانی
 نەدا، سوور بوون لەسەر کردەو هی ناشیرین و کوفرو بیدینی خۆیان، که
 یه کێ له کاره ناشیرینه کانیان نێربازی بوو. ئەم چیرۆکه له چەند شوێنی

تری قورئان دا به‌دریژی هیئراوه، لیژدها مه‌به‌ست گپ‌رانه‌وه‌ی ته‌فصیلاتی
 نه‌و سه‌رگورشته‌یه نیه، به‌لکوو مه‌به‌ست په‌ندو عیبره‌ت وه‌رگرتنه
 له‌سه‌ره‌نجامی کوفرو به‌درؤخستنه‌وه‌ی پیغه‌مبه‌رو سوربوون له‌سه‌ر کاری
 نابه‌جی. نه‌ج‌ار په‌روه‌ردگار جزری عه‌زاب و شیوه‌ی له‌ناوبردنه‌که‌یان
 دیاری ده‌کاو ده‌فهرموی: ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا إِلَّا آلَ لُوطٍ نَّجَّيْنَاهُمْ
 بِسَحَرٍ﴾ ئیمه ناردمانه سه‌ریان ره‌شه‌بایه‌کی توندو به‌هیژ که له‌گه‌ل خویا
 به‌رده وردده و زنجی هه‌لده‌گرت، به‌رده‌وام بوو له‌سه‌ریان تا له‌ناوی بردن و
 ئاسه‌واریی برینه‌وه، هه‌موویانی له‌ناو برد جگه‌له (لوط) و نه‌وانه‌ی
 شوئینی که‌وتبوون، نه‌وانه‌مان له‌به‌ره‌به‌یان دا پیش هاتنی عه‌زاب له‌شار
 وه‌ده‌رنان و رزگارمان کردن. شایانی باسه نه‌وانه‌ی رزگاریان بوو حه‌زره‌تی
 لوط خوی و (۲) که‌چه‌کی بوون، نه‌گینا که‌سی تر ئیمانی پی نه‌هینابوو
 ته‌نانه‌ت ژنه‌که‌یشی عه‌زابی خودا گرتیه‌وه، چونکه نه‌ویش یارمه‌تیده‌ری
 بی‌په‌وشته‌کان بوو. هوی رزگار بوونی رزگار بوه‌کان ئیمانیه‌ئان و شوکرو
 سوپاسگوزاریان بوو، ده‌فهرموی: ﴿نِعْمَةً مِنْ عِنْدِنَا﴾ نه‌وانه‌مان رزگار
 کردن له‌روی فه‌ضلو نیعمه‌تی خۆمانه‌وه، ریزمان لی‌گرتن و فریایان
 که‌وتین: ﴿كَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ شَكَرَ﴾ ئیمه به‌و شیوه پادا‌شتی که‌سیک
 ده‌ده‌ینه‌وه که ئیمان بی‌تی و پابه‌ندی فهرمان و جله‌وگیریه‌کانمان بی‌و
 سوپاسگوزار بی.

نه مجار په‌روه‌ردگار باسی عه‌داله‌تکاری خوی ده‌کاو ده‌فرموی:
﴿وَلَقَدْ أُنذِرْهُمْ بِطُشَّتِنَا فَتَمَارَوْا بِالْأُنْذِرِ﴾ بی‌گومان پیغه‌مبیره‌که‌یان زوری
ناموژگاری کردن و ترساندن له‌هه‌لمه‌تی نیمه. زوریان له‌گه‌ل خه‌ریک بوو
پی‌ی وتن نه‌گه‌ر ئیمان نه‌هیئنن خودا به‌عه‌زایی سه‌خت له‌ناوتان ده‌با،
وله‌ی نه‌وان هیچ گوییان پی‌ی نه‌دا، نه‌ک هه‌ر نه‌وه‌نده به‌لکوو گومانیان
له‌هاتنی عه‌زابه‌که کردو پیغه‌مبیره‌که‌یان به‌درؤ خسته‌وه. ته‌نانه‌ت کوفرو
بی‌دینی و خراپه‌کاریان گه‌یشته نه‌وه ته‌ماع له‌میوانه‌کانی بکه‌ن،
ده‌فرموی: ﴿وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَنْ ضَيْفِهِ﴾ ویستیان کاری نی‌ریازی له‌گه‌ل
میوانه‌کانی‌دا بکه‌ن، که کۆمه‌لێک فریشته بوون له‌شیوه‌ی چهند کورپکی
لاودا ببوونه میوانی. ژنه‌که‌ی هه‌زهره‌تی (لوط) هه‌والی به‌قه‌ومه‌که دابوو:
که کۆمه‌لێک گه‌نجی جوان به‌میوانی هاتوونه مالی لوط، ئیتر نه‌وان
به‌هه‌له‌داوان هی‌رشیان کرده‌سه‌ر مالی هه‌زهره‌تی لوطو به‌رده‌رگایان لی
گرت و داوای به‌ده‌سته‌وه‌دانی میوانه‌کانیان لی کرد. نه‌ویش ده‌رگای لی
داخستن و که‌وته به‌رگری کردن لی‌یان، هه‌ولیان دا ده‌رگا بشکیئن و سواری
میوانه‌کان بن، هه‌زهره‌تی لوط ناموژگاری کردن، ره‌هنومایی کردن: که
بچن ناگری جینسیی خویان به‌چونه‌لای خیزانه‌کانیان بکوژیننه‌وه، واز
له‌ره‌وشتی نی‌ریازی بی‌سنن. (هه‌نه‌حه‌به‌شه‌ی) نی‌وان هه‌زهره‌تی لوطو
قه‌ومه‌که‌ی درێژه‌ی کیشاو سوربوون له‌سه‌ر چونه‌ژوره‌وه ده‌ستدریژی‌کردن
بو سه‌ر میوانه‌کانی ئیتر ده‌ستی قودره‌ت که‌وته‌کار، فریشته‌کان ده‌ستیان

کرد به نه نجامدانی کاری خوین، ده فمرموی: ﴿فَطَمَسْنَا أَعْيُنَهُمْ﴾ چاومان کویر کردن، وایان لی هات هیچیان نه ده بینی، نه یانتوانی چیت زهخت له حه زه تی لوط بکن بۆ به دهسته وه دانی میوانه کانی، به لکوو هه ولیان دا بگه پینه وه ریگیان دهر نه کرد، به کویره کویره دهستیان به دیواری خانوه کان گرت و گه پانه وه، هه پره شیان له حه زه تی لوط کرد: که ههر روژیان لی بیتته وه و ده کهن و وا بچی!

شایانی باسه نه مه یه که بجاره قورئانی به ناشکرا نامازه به کویریوونی چاوایان بکا... له شوینیکی تر دا ده فمرموی: ﴿قَالُوا يَا لُوطُ إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ لَنْ يَصِلُوا إِلَيْكَ﴾ (هود: من الآية ۸۱).

ئیمام (الضحاک) ده لی: خودا چاوی کویر کردن و فریشته خو به میوان نیشاندر اوه کانیان نه بینن، وتیان: ئیمه بینیمانن چونه ناو خانوه که وه، نه دی بۆ کویر چون؟ هیچیان دهست نه که وت و گه پانه وه.

نه بجار له سه زمانی فریشته پیمان گوتن: ﴿فَذُوقُوا عَذَابِي وَذُرْ﴾ ده بچیژن تازاری عه زابی سهخت و ناکامی هه پره شه کام. نه مه نهو عه زابه یه ئیوه مان لی ترساند بوو، نهو سه ره نجامه یه گوماتان لی هه بوو. نه بجار پهروه ردگار جزری عه زابه کهو کاتی هاتنی دیاری کردو فمرموی: ﴿وَلَقَدْ صَبَّحَهُمْ بُكْرَةً عَذَابٌ مُسْتَقِرٌّ﴾ بیگومان له به ره به یان دا هیرشی هی نایه سدریان عه زابیکی کوشنده ی برده وام، لیان نه به وه تا

له‌بیخی دهره‌یتان. عه‌زابه‌که ره‌شه‌بایه‌ک بوو زه‌وی له‌و کافرو
نی‌ریازانه پاک کرده‌وه، له‌و کاته‌دا: که عه‌زاب یه‌خه‌ی گرتبوون له‌نه‌وپه‌ری
نازارو ناخوشی‌دا بوون، بانگیان لی کراو پییان گوترا ﴿فَذُوقُوا عَذَابِي
وَأُنذِرْ﴾ سزای کرده‌وه‌کانتان بچیژنو و سه‌ره‌نجامی ترساندن و
هه‌ره‌شه‌کامان بیینن!!

﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ﴾ بی‌گومان ئیمه
نایه‌ته‌کانی قورئانمان بو لی حالی بوون و بیرخستنه‌وه ناسان کردوه نایا
که‌سیک هه‌یه‌په‌ند و هه‌ریگری؟! په‌ندو ناموژگاریی زۆرن وه‌لی په‌ند لی
وه‌رگرتن که‌مه‌.

نهم چوار زنجیره‌ چیرۆکانه‌ی باسکران له‌ناوه‌وه‌ی جزیره‌ی عه‌ره‌ب‌دا
بوون، ئیستا دیته‌ سه‌ز باسکردنیکی زنجیره‌یه‌کی تر له‌ده‌ره‌وه‌ی نیوه
دورگه‌ی عه‌ره‌بی‌دا.

چیرۆکی فیرعه‌ون و داروده‌سته‌که‌ی

وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ ﴿٤١﴾ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا فَأَخَذْنَاهُمْ

أَخَذَ عَزِيزٌ مُّقْتَدِرٌ ﴿٤٢﴾

ئه‌مه چیرۆکیکی تره له‌سه‌رگورشته‌ی گه‌ل و نه‌ته‌وه سته‌مکاره‌کان که
خودا له‌ناوی بردن و زه‌وی لی پاك کردنه‌وه، وه‌لی زۆر به‌کورتی ئاماژه‌ی
پێ ده‌کاوه‌وه‌رموئ: ﴿وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النَّذْرُ﴾ بێگومان له‌سه‌ر
زمانی موساو هارون مژده‌و ترساندنێ زۆر ئاراسته‌ی فیرعه‌ون و
داروده‌سته‌که‌ی کرا، هه‌ره‌شه‌یان لی کرا نه‌گه‌ر سه‌رپێچی بکه‌ن، مژده‌یان
پێدرا نه‌گه‌ر پابه‌ندی فه‌رمانی خودا بن، هه‌ولیان له‌گه‌ڵ درا، موعجیزه‌و
نیشانه‌ی گه‌وره‌و ئاشکرایان نیشان درا.

به‌لام نه‌وان هه‌یچیان به‌گوێدا نه‌چوو به‌لکوو ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا
فَأَخَذْنَاَهُمْ أَخَذَ عَزِيزٌ مُّقْتَدِرٌ﴾ هه‌موو ئایه‌ت و موعجیزه‌کانی ئێمه‌یان
به‌درۆ خسته‌وه، موعجزه‌کانیان به‌سیح‌ر دانان و خاوه‌نی موعجیزه
به‌ساحیر. ئیتر له‌تۆله‌ی لاساری و سه‌ره‌په‌قییان خودا به‌عه‌زایی دژوار
گرتنی و له‌ناوی بردن. که‌سیان لی له‌پاش به‌جێ نه‌ما. به‌توانا و هه‌یزی
له‌بن نه‌هاتوو گرتنی، هه‌یزو ده‌سه‌لاتیک له‌گه‌ڵ جه‌به‌روت و لوتبه‌رزیمان
گونجاو بێ.

سه‌ره‌نشته‌کردنی موشریکه‌کانی قوره‌یش و ئاماژه‌کردن به‌سزای
تاوانباران و پاداشتی خودا په‌رستان.

أَكْفَارُكُمْ خَيْرٌ مِّنْ أُولَٰئِكُمْ أَمْ لَكُم بَرَاءَةٌ

فِي الزُّبُرِ ﴿٤٣﴾ أَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُنْتَصِرٌ ﴿٤٤﴾ سَيَهْرَمُ الْجَمْعُ
 وَيُولُونَ الدُّبُرَ ﴿٤٥﴾ بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَذًى وَأَمْرٌ
 ﴿٤٦﴾ إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ﴿٤٧﴾ يَوْمَ يُسَجُّونَ فِي النَّارِ
 عَلَى أُجُوهِهِمْ ذُوقُوا أَمْسَ سَقَرٍ ﴿٤٨﴾ إِنَّا كُلُّ شَيْءٍ خَلَقْتُهُ بِقَدَرٍ ﴿٤٩﴾
 وَمَا أَمَرْنَا إِلَّا وَاحِدَةً كَلِمَةً بِالْبَصَرِ ﴿٥٠﴾ وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا
 أَشْيَاعَكُمْ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ﴿٥١﴾ وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ
 فِي الزُّبُرِ ﴿٥٢﴾ وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُسْتَطَرٌّ ﴿٥٣﴾ إِنَّ الْمُتَّقِينَ
 فِي جَنَّاتٍ وَنَهَرٍ ﴿٥٤﴾ فِي مَقْعَدٍ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِكٍ مُّقْدِرٍ ﴿٥٥﴾

له‌و‌پیش باسی له‌ناو‌بردنی هندی له‌گه‌ل نه‌ت‌وه پ‌یشینه‌کانی
 کرد (قه‌ومی نوح و هود و صالح و لوط) و فی‌عه‌ون و دارود‌ه‌سته‌که‌ی. نه‌جار
 خیطاب ناراسته‌ی قوره‌یشیه‌کان ده‌کا و به‌نوسلوبی پرسیاری نینکار‌نام‌یز
 هه‌ره‌شه‌یان لی ده‌کا. نه‌وه‌یان پ‌یرا ده‌گه‌یه‌نی: که نه‌و عه‌زاب و
 له‌ناو‌بردنه‌ی توشی گه‌له پ‌یشینه‌کان بووه دور نیه توشی نه‌مانیش ببی.
 نه‌گه‌ر به‌رده‌وام بن له‌سه‌ر کوفرو بی‌دینی و سور بن له‌سه‌ر به‌درؤ
 خسته‌وه‌ی پ‌یغه‌مبه‌ر (ﷺ). ده‌فه‌رموی: ﴿أَكْفَارُكُمْ خَيْرٌ مِنْ أُولَئِكَ أَمْ

لَكُمْ بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ ﴿١﴾ نایا کافره کانی ئیوه (ئهی موشریکه کانی قوره یش) باشتن لهو بی پروایانهی سهرگورشته کاغان گێپارانهوه؟ که خودا له تۆلهی سهرهقی و به درۆخستنهوهی پیغه مبه رانیان به عه زابی سهخت ریشه کیشی کردن. یان ئیوه له خوداوه نه ماننامه تان پی دراوه و له کتیبه ناسمانیه کاندایوتان نوسراوه: که ههرچی بیکه ن چاوپۆشیتان لی ده کریو سزاو عه زابی خودا ناتانگریتهوه!

واته: ئهی قوره یشیه کان کافره کانی ئیوه له کافره کانی نه تهوه پیشینه کان باشت نین، ئیوه له نهوان ریزدارتر نین. ههتا له عه زابی خودا نه مین بن و خۆتان به په نادراو له عه زاب حسیب بکه ن. له کتیبه ناسمانیه کانیشدا نه ماننامه تان پی نه دراوه: که له عه زابی خودا به دوورن. بینگومان نه مه هه ره شه یه کی تونده ئاراسته ی قوره یشیه کان کراوه، ترساندنیه به عه زابی دونیاو قیامهت، پوچه لبوونه وهی هه موو شو به وه گومانیکه: که نهوان په نای بۆ بهرن، گرتن و کۆنترۆلکردنی هه موو کون و که له بهرو ریگاوه ده روایکه بیانه وی لێیه وه قوتار بن. نه وه ئاکام و سهره نجامی گه له سته مکارو بی پروا کانی رابردوه، هیچ شتیک نیه بتوانی ئیوه لهو چاره نووسییه بیاریزی و نه هیللی توشی نهو سهرنجامه بن. که وابی چی زوه به خۆتان دا بچنه وه و له هه لویستی خۆتان په شیمان بنه وه. بۆ نه وهی به ده ردی نهوان نه چن و نه وهی به سه ر نهوان هات به سه ر ئیوه نه یی..

نیبنو جه ریرو نیبنو ته بی حاتم و نیبنو ته بی عوده ی له حه سه نی
به صرییه وه ریوایه ت ده که ن ده لی نیغه مبه ر () فره مویه تی: (قاتل الله
اقواما اقسام لهم ربهم ثم لم یصدقوا) نه و گه لو نه ته وانه داوه شین و
خودا بیان کوژی په روه رد گاریان سویندی بو خواردن که چی پروایان پی نه کرد.

چیروکی میوانه کانی حه زره قی نیبراهیم و نه رکی سه رشانیان بو

له ناو بردنی قهومی لوط

هَلْ أَنتَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِ ﴿٢٤﴾

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴿٢٥﴾ فَرَاغَ إِلَىٰ

أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعَجَلٍ سَمِينٍ ﴿٢٦﴾ فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ

﴿٢٧﴾ فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ وَبَشَرُوهُ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ

﴿٢٨﴾ فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ فِي صَرَخٍ فَصَكَتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ

﴿٢٩﴾ قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٣٠﴾

﴿٣١﴾ قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾ لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَابَ مِّنْ طِينٍ ﴿٣٣﴾ مُّسَوَّمَةً عِندَ رَبِّكَ

پیغه مبهری گرت و وتی: نهی پیغه مبهری خودا به سه چیتر مه پارپوه،
زۆرت نیلحاح کرد، نهوجار پیغه مبهر (ﷺ) هاته دهره وه و نایه تی ﴿سَيَهْرَمُ
الْجَمْعُ وَيُولُونَ الدُّبْرَ﴾ ده خویند....

نهجار پهروهر دگار ناماژه بهوه دهکا: که نهو کافرانه ههر بهوه نده
وازیان لی ناهیندری، بهلکوو کار زۆر لهوه گه وره تره و نهوانه عهزابی
قیامتیان له پیشه و گیرۆدهی دهبن لی قوتار نابن. دهفرموی: ﴿بَلِ
السَّاعَةِ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَذْهَى وَأَمْرٌ﴾ بهلکوو قیامت کاتی
سزادانیانه، نهو عهزابهی له دونیادا توشیان دهبن له کوشتن و برین و دیلی و
تیشکان، ههموو عهزابی هه ره شه پی لیکراویان نیه، بهلکوو سه ره تای
عهزابیانه، عهزابی قیامت زۆر له عهزابی دنیا دژوارو به نیش تره،
عهزابیکی نه پراوه و بهرده وامه...

نهجار جۆری عهزابی قیامت دیاری دهکا و دهفرموی: ﴿إِنَّ
الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعْرٍ﴾ بیگومان نهوانه ی هاوهل بو خودا داده نین و
ههموو کافرو تاوانبارانی گهل و نه ته وه کان به کۆن و نویانه وه له ژیا نی
دونیادا سه رگهردان و سه رلئ شه یواون له قیامتیشدا له ناو ناگری
هه لگیرسای دۆزه خدان بو هه تاهه تایه تییدا ده میتنه وه.

﴿يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ﴾ بیگومان تاوانبارە کافره‌کان لەناو دۆزه‌خدا بەناگر سزا دەدرێن، بەناو ناگردا لەسەر رویان رادەکیشترێن، بۆ زێدە سەرزنەنشتکردن و سوکایەتی پێکردن پێیان دەگوترێ دە نازارو سوتانی ناگری دۆزه‌خ بچێژن، ئەمە سزای کردەوهو پاساوی هەلویستەکانتانە،

ئەجار پەرەردگار ئەوه بەیان دەکا: کە هەر خۆی بەدیھێنەر و مەزندانە کارو نەخشەکیشە بۆ هەموو شتێک تەنانەت کردەوهی بەندەکانیشی خۆی بەدیھێنەریانە دەفەرموێ: ﴿إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ﴾ هەموو شتێک هەموو کردەوهیەک لەم بوونەوه‌ژدا لەژیانی دنیادا بەخێرو چاکەیه‌وه خودا دروستی کردووە، خودا بەگوێرە‌ی حکمەت و دانایی خۆی مەزندانە‌ی کردووە و هیناویەتیە وجود، هەرچی پەیدا بوو و پەیدا دەبێ هەمووی لای خودا تۆمارکراوە و لەله‌وحوڵە‌حفوظدا چەسپاوە، پێش پەیدابوونی، لەزانیاری خودادا دیاری و ناشکرایە، چۆنیەتی و چەندیەتی، حال و زەمان و مەکانی بەتەواویی دیاری کراوە... وەکوو لەنایەتیکی تردا دەفەرموێ: ﴿وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقْدَرَهُ تَقْدِيرًا﴾ (الفرقان: ۲) یان دەفەرموێ: ﴿سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَىٰ. الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّىٰ. وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَىٰ﴾ (الاعلیٰ ۱-۳) تەهلی سوننەت و جەماعەت ئەم نایەتیەیان کردۆتە بەلگە لەسەر هەبونی تەقدیر کردنی پەرەردگار بۆ هەموو شتێک زانیاری

تەواوی بەو شتانه پیش پەیدا بوونیان و تۆمار کردنیان لەلەحوڵەحفوظدا
پیش بەدیھێنانیان. ئیمام ئەحمەد و موسلیم لەئیبنوعومەرەو ەریوایەت
دەکەن دەڵێ: پیغەمبەر(ﷺ) فەرموی: (کل شیء بقدر حتی العجز
والکسل) ھەموو شتێک بەئەندازەو نەخشەو تەقدیری خودایە، تەنانەت
نەتوانین و تەمبەلێش. ئیمام ئەحمەد و تیرمیزی و حاکم لەئیبنوعەبباسەو
ریوایەت دەکەن دەفەرموێ: پیغەمبەر(ﷺ) پێی فەرمووم: (یا غلام انی
اعلمک کلمات: احفظ الله يحفظك، احفظ الله تجده تجاهك، اذا سألت
فاسأل الله، واذا استعنت فاستعن بالله، واعلم أن الأمة لو اجتمعت على
أن ينفعوك بشيء لم ينفعوك الا بشيء قد كتبه الله لك، وان اجتمعوا
على ان يضروك بشيء لم يضروك الا بشيء قد كتبه الله عليك رفعت
الاقلام و جفت الصحف) ئەی کۆری خۆشەویست من چەند وشەیکەت
فێر دەکەم، لەدلیان بگەرەو بیانکەرە بەرنامەی ژیاونت. ناگاداری فەرمان و
جلەوگیرییەکانی خودا بە، خودا چاودێریت دەکاو لەگیرۆدەبون دەتپاریژی.
خودات لەیاد بێ و پشستی پێ ببەستە، ھەمو کاتی یارمەتیدەر تەو
بەھاناتەو دە. ھەرکاتی داوای شتێکت کرد لەخودا داوا بکە، پێویستت
بەپشتیوان بوو خودا بکەرە پشتیوانی خۆت. داوای کۆمەکی ھەر لەو
بکە. باش بزانی ئەگەر ھەموو عالەم بیانەوێ یارمەتیەکت بدەن
لەشتێکدا، ناتوانن یارمەتیت بدەن مەگەر خودا بۆی نووسیوی، ئەگەر
ھەموو گەل و نەتەوێکان کۆ ببنەو بیانەوێ زیانیکت پێ بگەییەن ناتوانن

زیانت پی بگه‌یه‌نن مه‌گمر خودا له‌چاره‌ی نووسیبی، هه‌موو شتیک له‌لای
خودا له‌له‌وحومله‌فوطدا نووسراوه‌و قه‌لهم هه‌لگیراوه‌ته‌وه‌و مه‌ره‌که‌بی کاغه‌ز
وشك بۆته‌وه‌.

ئه‌جار په‌روه‌ردگار کاره‌جی‌یی و ده‌ست رۆبیسوی خۆی رون
ده‌کاته‌وه‌و ده‌فرموی: ﴿وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَاحِدَةٌ كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ﴾ فەرمانی
نیمه‌یه به‌ده‌یه‌ینانی مه‌خلوقات هه‌ر ئه‌وه‌نده‌یه پی‌ی ده‌لێن: ببه‌و خیرا
ده‌بی، پتویست به‌دوباره‌کردنه‌وه‌ی فەرمانه‌که ناکا، چاوتروکاندنیک
پی‌ناوی. وه‌کوو له‌نایه‌تی تردا ده‌فرموی: ﴿إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ
يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ﴾ (یس: ۸۲) ئه‌جار ده‌گه‌رپتته‌وه بۆ دوباره‌کردنه‌وه‌ی په‌ند
دادان و ناگادارکردنه‌وه‌ی ئاده‌میزاد ده‌فرموی: ﴿وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا أَشْيَاعَكُمْ
فَهَلْ مِنْ مُدْكِرٍ﴾ سویند بی به‌خودا نیمه ئه‌ی قوره‌یشیه‌کان زۆرمان
له‌هاوۆینه‌کانی ئیوه له‌کوفرو بێدینیدا به‌هیاک بردوه، له‌گه‌ل و نه‌ته‌وه
پیشینه‌کان له‌تۆله‌ی نه‌وه‌دا: که پیغه‌مبه‌ره‌کانیان به‌درۆ خستنه‌وه، ئایا
که‌سیک هه‌یه په‌ند وه‌رگیرئ به‌ریسوابون و له‌ناوچوونی ئه‌وان. که‌سیک
هه‌یه بیر له‌سه‌ره‌نجامی خۆی بکاته‌وه‌و خۆی تووشی ئه‌و نه‌گه‌سته‌تیو
چاره‌په‌شیه به‌پاریزی؟

﴿وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الزُّبُرِ . وَكُلَّ صَغِيرٍ كَبِيرٍ مُسْتَطَرٍ﴾ هه‌رچی
ئاده‌میزاد کردویانه‌و ده‌یکه‌ن له‌خێرو شه‌ر هه‌مووی

له له حوله محفوظا تومار کراوه و له دهفته رو تو مارگه ی فریشته کاندای نووسراوه، هیچ شتیک نیه گه وره بی یا بچوک، کردار بی یا گوشتار بایه خدارو بی بایه خ ئیلا له له و حوله محفوظا نووسراوه له تو مارگه و سجلی فریشته کاندای چه سپاوه، وه کوو له نایه تی کی تردا ناماژه به وه ده کاو ده فهرموئ: ﴿مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ﴾ (ق: ۱۸)

ئیمام نه حمه دو نه سائی و ئیبنو ماجه له عائیشه وه ریوایه ت ده که ن ده فهرموئ: پیغه مبه ر (ﷺ) ده فهرموو: (یا عائشة ایاک ومحقرات الذنوب فان لها من الله طالبا) نه ی عائیشه خۆت بیاریژه له گوناھی بچوک و هیچ و که م بایه خ چونکه فریشته کانی خودا کۆیان ده که نه وه. نه مجار په روه ردگار له بهرام بهر سزاو عه زابی کافره کاندای باسی پاداشتی خودا په رستان ده کاو ده فهرموئ: ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَهَرٍ﴾ بیگومان ته قواکاران له ناو باخاتی رازاوه و جوان و قه شهنگ و جوگا و کانیای جۆراو جۆردان، جوگای ناو و ههنگوین و شیرو مهی: که سه ره خوشکه ر نیه ﴿فِي مَقْعَدٍ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِكٍ مُّقْتَدِرٍ﴾ له یانه و مه جلیسی ریز نرناو و حق و راستدان له لای خودای خۆیان ریزیان لی ده گیرئ، خودای خاوه ن ده سه لات و به دیهینه رو کار به جئ و زاناو داناو مه لیکی بوونه وه ر.

نیبنو جه ریرو نیبنو ته بی حاتم و نیبنو ته بی عوده ی له حه سه نی
به صرییه وه ریوایه ت ده که ن ده لی نیغه مبه ر () فره مویه تی: (قاتل الله
اقواما اقسام لهم ربهم ثم لم یصدقوا) نه و گه لو نه ته وانه داوه شین و
خودا بیان کوژی په روه رد گاریان سویندی بو خواردن که چی پروایان پی نه کرد.

چیروکی میوانه کانی حه زره قی نیبراهیم و نه رکی سه رشانیان بو

له ناو بردنی قهومی لوط

هَلْ أَنتَ حَدِيثُ ضَيْفٍ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِ ﴿٢٤﴾

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴿٢٥﴾ فَرَاغَ إِلَىٰ

أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعَجَلٍ سَمِينٍ ﴿٢٦﴾ فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ

﴿٢٧﴾ فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ وَبَشَرُوهُ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ

﴿٢٨﴾ فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ فِي صَرَخٍ فَصَكَتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ

﴿٢٩﴾ قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٣٠﴾

﴿٣١﴾ قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾ لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّن طِينٍ ﴿٣٣﴾ مُّسَوَّمَةً عِندَ رَبِّكَ

ده ترسین توشی نه زیه‌ت و ناره‌ه‌تیت بکه‌ن، ئیمه ده‌مانه‌وئی که سیک
به‌وکاره هه‌لسی که سوکاری زوری هه‌بی، به‌رگری لی بکه‌ن.
ئیب‌نومه‌سعود گوئی به‌وه نه‌داو له‌لای (المقام) به‌ده‌نگی به‌رز وتی (بسم
الله الرحمن الرحیم، الرحمن، علم القرآن...) ئیتر درێژه‌ی پی‌داو ده‌نگی
لی به‌رز کرده‌وه و قوره‌پشیه‌کان له‌یان‌ه‌کانی خۆیان‌دا بوون گوئیان لی
گرت و ده‌یان‌گوت: نه‌وه کوره‌که‌ی ئوموعه‌بده یه‌ژئی چی؟ وتیان: نه‌وه‌ی
موحه‌مه‌د پی‌ی وایه به‌نیگا بۆی هاتوه ده‌خوینیته‌وه... و په‌لاماریان داو
ده‌ستیان کرد به‌لیدانی.

له‌لایه‌کی تره‌وه نه‌وه چه‌سپاوه: که پیغه‌مبه‌ر(ﷺ) جارێک نویژی
به‌یانی له‌(نه‌خله) کردو سوره‌تی (الرحمن) ی تیدا خویند، کۆمه‌لیک
جندۆکه به‌وی‌دا تیپه‌رین و گوئیان لی بوو ئیمان‌یان به‌پیغه‌مبه‌ر هینا.

تیرمیدی له‌جابه‌ره‌وه ریوایه‌ت ده‌کا: ده‌لی: پیغه‌مبه‌ر(ﷺ) هاته‌لای
هاوه‌لانیو له‌سه‌ره‌تاوه بۆ کۆتایی سوره‌تی (الرحمن) ی به‌سه‌ردا خویندنه‌وه،
هاوه‌لان بیده‌نگ بوون، پیغه‌مبه‌ر(ﷺ) فه‌رمووی: ئه‌م سوره‌ته‌م به‌سه‌ر
جندۆکه‌دا خویند له‌(لیلة‌ الجن) دا نه‌وان باشت کاردانه‌وه‌یان تیدا بوو، هه‌ر
که ده‌گه‌یشتمه ﴿فَبَآئِيَ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ ده‌یان‌گوت: خودایه ئیمه
به‌رامبه‌ر هیچ نیعه‌م‌تیکی تۆ سپه‌له‌و پینه‌زان نین. ئه‌م ریوایه‌تانه به‌لگه‌ی
نه‌وه‌ن که سوره‌ته‌که مه‌که‌یه‌یه.

نیبنو جه ریرو نیبنو ته بی حاتم و نیبنو ته بی عوده ی له حه سه نی
به صرییه وه ریوایه ت ده که ن ده لی نیغه مبه ر () فره مویه تی: (قاتل الله
اقواما اقسام لهم ربهم ثم لم یصدقوا) نه و گه لو نه ته وانه داوه شین و
خودا بیان کوژی په روه رد گاریان سویندی بو خواردن که چی پروایان پی نه کرد.

چیروکی میوانه کانی حه زره قی نیبراهیم و نه رکی سه رشانیان بو

له ناو بردنی قهومی لوط

هَلْ أَنتَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِ ﴿٢٤﴾

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴿٢٥﴾ فَرَاغَ إِلَىٰ

أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعَجَلٍ سَمِينٍ ﴿٢٦﴾ فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ

﴿٢٧﴾ فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ وَبَشَرُوهُ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ

﴿٢٨﴾ فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ فِي صَرَخٍ فَصَكَتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ

﴿٢٩﴾ قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٣٠﴾

﴿٣١﴾ قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾ لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّن طِينٍ ﴿٣٣﴾ مُّسَوَّمَةً عِندَ رَبِّكَ

گه وره ترین نیعمه تی خودا له دونیا و قیامت - نیعمه تی قورئان و

نیعمه ته که ونیه کان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّحْمَنُ ۝ عَلَّمَ الْقُرْآنَ ۝ خَلَقَ الْإِنْسَانَ ۝
 عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ۝ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ ۝ وَالنَّجْمُ
 وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ ۝ وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ ۝
 أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ ۝ وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ
 وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ ۝ وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ ۝
 فِيهَا فَكِكْهُ ۝ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ ۝ وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ
 وَالرَّيْحَانُ ۝ فَبِأَيِّ آيَةٍ رَبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ۝

وه کوو وتمان: رای په سهند نه وه یه: که شه سورته مه کی بی.
 سورته که: نوسلوب و نه سه قی کی تایبه تی هدیو راگه یاندنی کی گشتی یه
 له گۆره پانی بونه و رد، رانواندن و ناساندنی نیعمه ته جوړاو جوړه کانی
 په ورو رد گاره به سهر به ننده کانی دا: کار به جی بی په ورو رد گارو ده ستره نگینی
 له به دیمینانی مه خلوقات دا له وژندنی نیعمه ته کانی دا به سهر شاده میزادو

گیاندارانی، له‌نه‌خه‌خشه‌کی‌شانی بۆ بوونه‌وه‌رو شه‌وه‌ی تی‌یدایه، به‌شایه‌ت گرتنی بوونه‌وه‌ره له‌سه‌ر ئاده‌میزادو جندۆکه: که به‌م سوره‌ته خیطابیان ئاراسته کراوه له‌گۆره‌پانی بوونه‌وه‌رداو له‌پیش چاوی هه‌موو بوونه‌وه‌ر ده‌فه‌رموی: (الرحمن) خودای خاوه‌ن ره‌حمو به‌زه‌یی قورئانی فی‌ری پی‌غه‌مبه‌ر کردووه‌و به‌نیگاو سه‌روش بۆی ناردوه تا شه‌ویش به‌موسولمانانی بگه‌یه‌نی و فی‌ریان بکا، بی‌ته به‌لگه له‌سه‌ر ئاده‌میزادو رۆژی قیامه‌ت بیانویان نه‌بی: فی‌ری‌وونو تی‌گه‌یشتنی قورئانی ئاسان کردوه بۆ شه‌وانه‌ی خودا ره‌حمیان پی‌بکاوه‌یدایه‌تیا، بۆ شه‌وه‌ی بخوینن و له‌به‌ری بکه‌ن و فی‌ری بب‌ن و ئاداب و خووره‌وشتی جوانی لی فی‌ر بب‌ن و بیکه‌نه یاسی ژیانیان و لی به‌هه‌ره‌مه‌ند بب‌ن و به‌خته‌وه‌ری دویا و قیامه‌تی لی ده‌سته‌به‌ر بکه‌ن.

جا چونکه ئه‌م سوره‌ته مه‌به‌سته‌سه‌ره‌کیه‌که‌ی رانواندنی نیعمه‌ته جو‌را و جو‌ره‌کانی په‌روه‌ردگاره به‌سه‌ر به‌نده‌کانی دا بۆیه هه‌ر له‌سه‌ره‌تاوه باسی گه‌وره‌ترین نیعمه‌تی خودای کرد: که نیعمه‌تی فی‌ری‌ونی قورئانه، چونکه جه‌مه‌ری خۆشه‌ختیی دویا و قیامه‌ته: که ته‌لوکی بوونه‌وه‌ره‌و به‌نامه‌ی ژیا‌نه.

ئه‌جار نیعمه‌تی‌کی تر راده‌نوین، شه‌ویش نیعمه‌تی دروستکردنی ئاده‌میزاده: که ئامی‌ری ئاوه‌ندان‌کردنه‌وه‌ی زه‌وییه. ده‌فه‌رموی: ﴿خَلَقَ الْإِنْسَانَ﴾ ئاده‌میزادی له‌نه‌به‌وه‌ه دروست کردوه ﴿عَلَّمَهُ الْبَيَانَ﴾ فی‌ری

قسه کردنی کردوه، ئیمه ده بینین ئاده میزاد ئاخاوتن ئه نجام ده دا، ته عبیر له ههست و شعوری خوی ده داته وه، تیده گاو کهسانی دیکه تیده گیه نی، نه مه خوی له خوی دا موعجیزه یه کی گه لی مه زنه و له بهر زۆر دوباره بونه وه و زۆری لیمان بووه ته شتیکی ئاسایی، ههست بهم نیعمه ته گه وه سه رسوپه یه نه ناکه یین، بۆیه قورئان له چهند شوئیتیلدا ئاماژه به و نیعمه ته ده کاو له خهوی بێ ئاگایی به خه بهرمان دینێ و سه رنجمان بۆ گرنگی نوتق ته عبیر دانه وه له ههست و شعور راده کیشی.

ئهم ئینسانه چیه و له چ پهیدا بووه و چون ته عبیر له ویسته کانی ده داته وه؟..! بێگومان ئهم ئاده میزاده سه رسوپه یه نه سه ره تا له خانه یه کی مه نه وی له مندال دانی دایکی دا ژیان دهست پێ ده کا. خانه یه کی زۆر بچوکی وایه که به چاو نابیندری، زۆری پێ ناچی ئهم خانه یه له مندال دانی ده کسه ده کاو ده بیته کۆرپه له یه کی پیکهاتوو له ملیونه ها خانه ی جیا جیا. ئیسقان، ماسولکه، ده مار، پیست... هتد.

ئه بچار ئامیری ههسته کان بۆنکردن، دیتن، بیستن، چه ژتن، له مسکردن و کاره گرنگه کانی ئهم ههستانه له و کۆرپه له دا سه ره تایان سه ره له ده دا و ورده ورده گه شه ده کهن. ئه بچار نه یینی گه وه و موعجیزه ی سه رسوپه یه نه له و زارۆکه دا دیته دی ئه ویش بریتیه له تیگه یشتن و ته عبیر دانه وه. له ههست و شعور و ئیلهام و خه یال... هتد.

عه‌قیده. له‌ته‌وه‌ره‌ی باسی یه‌کتاپه‌رستی و راستیی پیغه‌مبه‌رایه‌تیی و رابوونی قیامت‌دا ده‌سوپ‌تیه‌وه. باس له‌چۆنیه‌تی نازل‌بوونی نیگا بۆ پیغه‌مبه‌رو وهرگرتنی ده‌کا، قسه له‌باره‌ی هیچ و پوچی بت و صه‌نم ده‌کا...

سه‌ره‌تا سوره‌ته‌که دیارده‌ی نیگا و سروش ده‌سه‌لمیئنی که به‌هۆی جویرانیله‌وه بۆ پیغه‌مبه‌ر دئ. ئە‌ه‌جار باسی می‌عراجی پیغه‌مبه‌رو نزیک‌بونه‌وه‌ی له‌په‌روه‌ردگار ده‌کا. ئاماژه به‌وه ده‌کا: که پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) له‌شهو‌ی می‌عراج‌دا جویرانیلی له‌سه‌ر شیوه‌ی خۆی بینیه، له‌مه‌له‌کو‌تی ئاسمانه‌کان شتی عه‌جایب و سه‌رسوپ‌هێنه‌ری دیوه،

ئه‌ه‌جار هه‌پ‌رش ده‌کاته سه‌ر بته‌په‌رسته‌کان له‌سه‌ر نه‌وه‌ی: که دارویه‌رد ده‌په‌رست، فریشته به‌کچی خودا له‌قه‌لم ده‌ده‌ن. دوایی دیته سه‌ر باسکردنی عه‌داله‌تکاری پی‌روه‌ردگار و ئاماژه به‌وه ده‌کا: که سزا و پاداش به‌گویره‌ی کرده‌وه‌ی ئاده‌میزاده‌کان خۆیا نه‌وه ده‌سه‌لمیئنی: که هه‌موو که‌س به‌رپرسیاره و هه‌موو که‌س پرسیاری لی ده‌کری. که‌س تاوانی که‌س هه‌لناگری و که‌س له‌سه‌ر که‌س سزا ندری.

ئه‌ه‌جار باسی ره‌هایی توانا و زانیاری په‌روه‌ردگار ده‌کا و نه‌وه راده‌گه‌یه‌نی: که هه‌ر خودا خاوه‌نی بونه‌وه‌ره و مردن و ژیان، سامانداری و هه‌ژاری، له‌ش‌ساغی و نه‌خۆشی،... هتد هه‌مووی به‌ده‌ست خودایه.

ئاده‌میزاد کاتیک هه‌ست ده‌کا به‌پیوستی قسه‌کردن، نه‌و هه‌سته
 له‌عه‌قله‌و یان له‌گیانه‌وه ده‌گواستریته‌وه بۆ می‌شک و له‌ویوه بۆ کۆنه‌ندامی
 نامیری ئاخاوتن. ده‌لێن: می‌شک له‌ریگهی نه‌عصابه‌وه فه‌رمان ده‌رده‌کا
 بۆ وتنی نه‌و قسه‌یه‌ی ده‌یه‌وی بی‌کا، وشه‌که خودا فی‌ری ئاده‌میزادی
 کردوه. نه‌و کاته سییه‌کان برێک له‌هه‌وای که‌ تی‌یدایه‌ توپ ده‌دا بۆ نه‌وه‌ی
 بگاته بۆریه‌کانی هه‌واو له‌ویوه بۆ قورگه‌و داوه ده‌زوه ده‌نگیه‌کان: که‌ تا
 بلێتی سه‌رسوپه‌ینه‌رن، ئیتر نه‌و هه‌وايه‌ له‌قورگه‌دا ده‌بیته‌ ده‌نگ و عه‌قل
 به‌ویستی خۆی شیوه‌که‌ی له‌به‌رزوی و نزمی، خیرایی و له‌سه‌ره‌خۆیی زبری و
 نه‌رمی... هتد سنوردار ده‌کا. زمان و لیو و ددان و مه‌لاشو هاوکاری قورگ
 ده‌که‌ن بۆ وه‌دی هی‌نانی وشه‌که. که‌له‌ چهند پیتی‌ک پێک دی، هه‌ر پیتیه‌
 کان و مه‌خره‌جی خۆی هه‌یه، به‌ریبازی خۆی دا له‌قورگه‌وه تا له‌دوو لیو
 ده‌رده‌چی قوناغه‌کانی خۆی ده‌برێ و له‌پیته‌کانی دی جیا ده‌بیته‌وه. زمان
 تایبه‌مه‌ندییه‌کی خۆی هه‌یه، نه‌ویش نه‌ویه هه‌موو پیتی‌ک له‌زمان‌دا
 ریبازی خۆی هه‌یه و پێیدا تیده‌په‌ری و ئیقاعیکی تایبه‌تی و جه‌ره‌سیکی
 تایبه‌تی لی پێیدا ده‌بی. نه‌مه‌ بۆ تاقه‌ وشه‌یه‌ک، که‌ بنمایه‌ بۆ رسته‌و
 باسو و فیکره‌و مه‌شاعیر، هه‌موو ئه‌مانه‌ جیهانیکی سه‌رسوپه‌ینه‌رن و
 له‌کیانی ئاده‌میزاددا دینه‌ دی و خودا ده‌یاغولقینی و به‌﴿علمه‌ البیان﴾
 ئاماژه‌ی پێکردن!!

عونسوره‌کانی فی‌رکردن: کتیبو مامۆستایه: که بریتین له‌قورئان و پیغه‌مبهر. قوتابییه. که ئاده‌میزاده، چۆنیه‌تی فی‌رکردنه: که درکاندن و به‌یانکردنه. به‌م چوار نایه‌ته په‌روه‌ردگار ئاماژه‌ی بۆ هه‌موو عونسوره‌کان کرد.

﴿الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ﴾ خۆر که خاوه‌نی ئه‌و تیشکه روناکه‌یه‌و مانگ که ئه‌و نوره جوانه به‌شه‌و ده‌به‌خشیتته زه‌وی هه‌ردوکیان به‌گوێهری حیساب و یاسایه‌کی زۆر وردو رێک‌وپێک هاتوچۆ ده‌کهن، هه‌ریه‌که‌یان بورج و مه‌نزلی خۆی هه‌یه رێگیری له‌یه‌که‌تر ناکهن، به‌و هاتووچۆیه‌ی خۆیان گۆرانکاری و هه‌رزه‌کان و ژماره‌ی رۆژو‌حه‌فته‌و مانگ و سال ده‌زاندری، کاته‌کانی گونجاو بۆ کشت‌وکال و به‌خت‌وکردنی باغ و دروینه‌و رنینه‌و چینی دانه‌وێله‌و به‌روبوومه‌کان دیاری ده‌کری. کاتی قه‌رز و مامه‌له‌ی بازرگانی و کارکردن و ته‌مه‌نی ئاده‌میزادیان پێ ده‌زاندری. سود و فه‌ری زۆریان بۆ ئاده‌میزاد و گیاندارانی ترو روه‌ک و دره‌خته‌کان هه‌یه. به‌گوێهری قانون و یاسایه‌کی زۆر ورد به‌شوین یه‌که‌تردا دین و ده‌پۆن و له‌ریبازی خۆیان لانه‌ده‌ن. بێگومان خۆر گه‌وره‌ترین قه‌باره‌یه‌ک نیه به‌ئاسمانه‌وه و نه‌به‌ی له‌هه‌موو نه‌ستیره‌کانی تر پرشنگدارتر بێ، چونکه له‌و بۆشاییه به‌رفراوانه‌دا که ئیتمه سنوره‌که‌ی نازانین ملیۆنه‌ها ملیۆن نه‌ستیره هه‌ن، ه‌ی وایان تێدایه زۆر له‌خۆر گه‌وره‌ترو تیشکه‌دارترو گه‌رم‌تره. شیعرا یه‌مانی قه‌باره‌که‌ی (۲۰) هێنده‌ی خۆره‌و تیشکه‌که‌ی په‌نجا هێنده‌یه‌تی.

ئەستیرە (السمك الرامح) قەبارەكەى ھەشتا ئەوئەندەى قەبارەى
خۆرەو تیشكەكەى ھەشت ھەزار جار ھیئەدى تیشكى خۆرە. ئەستیرەى
سیوھیل (سھیل) دووھەزارو پینج ھەد جار لەخۆر بەتین ترە.

وہلى خۆر بۆ ئیمەى دانیشتوى سەرزەوى لەھەموو ئەستیرەکانى تر
گرنگ ترە، چونکە مانەوہى زەوىو ژيانى زیندەوہرانى ناو دەریاو وشکانى،
پابەندە بەچەندیەتو چۆنیەتى تیشکو گەرمى ھێزى کیشندەى خۆرەوہ.

مانگیش یەکیکە لەئەستیرە بچوکە پەیوەندى دارەکان بەزەوى یەوہ.
وہلى گرنگییەكى تەواوى ھەیە بۆ ژيانى سەر زەوى، چونکە ھۆکارىکى
سەرەکییە بۆ مەددو جەزرى شەپۆلى دەریا.

قەبارەى خۆرو ئەندازەى گەرمىو دوورى لەئیمەو رۆیشتنى
لەفەلەكى خۆى دا، ھەروا قەبارەى مانگو دوورى لەزەوىو ھەلسورانى،
ياساو ريسايەكى زۆر وردیان بۆ کراوہ، گرنگىو تايبەتەندییەكى زۆریان
ھەيە بۆ ژيانى سەرزەوى ھەركامیکیان لەو ياساو ریبازەى خۆى لای دا
یان كەمو زیاد بكا ژيان لەسەر زەوى یان نامینى یان دەگمەن دەبێ. خۆر
(۵۹۲) ھەزار میل لەئیمە دوورە، نەگەر لەو ئەندازە نزیکتر بوايە زەوى
دەسوتا یان دەتوايەوہو دەبوو بەھەلمو بەناو بۆشایی دا بلاو دەسووہوہ،
نەگەر دوورتر بوايە سەرزەوى دەبوہ بەستەلەكو ژيانى لەسەر نەدەگونجا!

ئەو گەرمییەى لەخۆرەو دەمانگاتى پلەیه‌کە لەدە ملیۆن پلەى
گەرمى خۆر، لەو کەمتر بى یان زیاتر لەگەڵ ژيانى سەر زەوى ناگونجى.
کەوابى ئەو ئەندازەیهى گەرمى دەمانگاتى گونجاو بۆ ژيان. خۆ ئەگەر
ئەستێرەى (شیعرا) بەو قەبارەو گەرمییەى هەیه‌تى لەشوێنى خۆر بوايه،
ئەوا گۆى زەوى دەبوو بوخارو نەدەما.

هەر وەها مانگ بەقەبارەو دوورى لەزەوى یەو رێک لەگەڵ ژيانى
سەر زەوى گونجاو. واتە: ئەگەر قەبارەکەى گەورەتر بوايه یان لەزەوى
نزیکتر بوايه ئەوا ئەو مەددو جەزەرى لەدەریاکاندا پەیدای دەکرد هەموو
سەر زەوى دەکردە تۆفانو ئاو دايدەپۆشى و ژيان لەسەر زەوى نەدەبوو.
هێزى کێشندەى خۆرو مانگ بۆ راگرتنى زەوى لەسەر ئەو حالە
تایبەتییهى خۆى گرنگییه‌کى ئیجگار زۆریان هەیه، واتە لەراگرتنىدا یان
لەکاتى رۆینیدا بەناو ئەو بۆشایىیه‌ى برفراوانەدا، ئەو بۆشاییه‌ى کۆمەڵەى
خۆریی ئیمەى تێدا جەرەیان دەکا بەتیژى بیست هەزار میل لەسەر تێکدا.
بەرەو (برج الجبار) لەگەڵ ئەو هیشا بە ملیۆنەها ساڵ لەگەڵ ئەستێرەیه‌کى
تر دەعم ناکەن و بەیه‌کا هەڵاتەقن و لەم بۆشاییه‌ى برفراوان و
سەرسوڕهێنەرەدا سائەهای سائە ئەم ملیۆنەها ملیۆن ئەستێرەیه‌ دین و
دەچن و هەڵدەسوڕێن و هیچیان بە ئەندازەى تالەمویەک لەتەوەرەى خۆى
لاناو شیوێ هەلسوړان و چەندییه‌ت و چۆنیەتیا ناگۆڕى و حیسابى

هاوسه نگی و ریک و پیکیان تیک ناچی^(۱). (نیمانم ههیه به خوداو راستیی
 فهرمووه: حه قیقه ته و گومانی تیدا نیه که ده فهرموئی: ﴿الشَّمْسُ
 وَالْقَمَرُ بِحَسْبِآنِ!﴾

ئه مجار هه ندی دیارده ی سهرزه وی راده نوینی و ده فهرموئی: ﴿وَالنَّجْمُ
 وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ﴾ بیگومان نه و گژوگیایه ی قه دی نیه و نه و دره ختانه ی
 قه دیان ههیه به سروشت گهردنگه چی فهرمانی خودان و به گویره حال و
 وه زعی خۆیان سوجه بۆ خودای خۆیان ده بن، هه مو وه کوو ناده میزاد و
 جندۆکه و فریشته به نیختیار و ویستی خۆیان سوجه بۆ خودا ده بن، به لئ
 پهیدا بوونی گژوگیاو دارودره خت له سهر زه وی بۆ ماوه یه که و
 به ره مهینانیان بۆ به روبوم و دانه و یله و سود وهرگرتنی ناده میزاد لییان
 له زۆر لایه نه وه، نیشانه ی گهردنگه چییانه بۆ فهرمانی خودا، بیگومان
 نه م بونه وهره هه مووی په یوه ندیی گهردنگه چن و عیباده تی به خودای
 به دیهینه ره وه ههیه، گژوگیاو ره که و دره خت نمونه یه کی نه م بوونه وهره و
 به لگه ن له سهر مه یل و نیستیجاهی بونه وهر هه مووی.

بوونه وهر دروستکراویکی خاوه ن گیانه، به لام گیانیکی ههیه دیارده و
 روخسار و پله ی له کانیینی که وه بۆ کانیینیکی تر ده گوژی. وه لئ
 له حه قیقه تدا یه که گیانه.

نیبنو جه ریرو نیبنو ته بی حاتم و نیبنو ته بی عوده ی له حه سه نی
به صرییه وه ریوایه ت ده که ن ده لی نیغه مبه ر (ﷺ) فره مویه تی: (قاتل الله
اقواما اقسام لهم ربهم ثم لم یصدقوا) نه و گه لو نه ته وانه داوه شین و
خودا بیان کوژی په روه رد گاریان سویندی بو خواردن که چی پروایان پی نه کرد.

چیروکی میوانه کانی حه زره قی نیبراهیم و نه رکی سه رشانیان بو

له ناو بردنی قهومی لوط

هَلْ أَنتَ حَدِيثُ ضَيْفٍ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِ ﴿٢٤﴾

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴿٢٥﴾ فَرَاغَ إِلَىٰ

أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعَجَلٍ سَمِينٍ ﴿٢٦﴾ فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ

﴿٢٧﴾ فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ وَبَشَرُوهُ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ

﴿٢٨﴾ فَأَقْبَلَتْ أَمْرَأَتُهُ فِي صَرَرٍ فَصَكَتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ

﴿٢٩﴾ قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٣٠﴾

﴿٣١﴾ قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾ لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّن طِينٍ ﴿٣٣﴾ مُّسَوَّمَةً عِندَ رَبِّكَ

کردنی دا ههست دهکا: که بوونه وەر له ده و روبه ری هه مووی ههستیاریو
زیندوو و سهرگه رمی عیبادهت و خودا په رستییه، هه موو شتیک هاوشانی
ئاده میزادی خودا په رست و عیبادهتکاره!!

نه بچار سهر نجی ئاده میزاد بۆ لای دیاردهی هاوکی شهیی نیوان
تا که کانی بوونه وەر راده کیشتی و نه وه رون ده کاته وه که ته عا دلو
بهرام بهری و ته وازون له هه موو شتیک دا پیویسته و ده فرموی: ﴿وَالسَّمَاءَ
رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ. أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ﴾ نهو ئاسمانه بهر فراوانه ی
بهرز کردۆته وه و شکۆمه ندیی پی دا وه له ژوو زهوی یه وه راگیری کرد وه،
به و هه موو ملیۆنه ها کاکه شان وه، هه ر کاکه شیکیش ملیۆنه ها خۆرو
ئهستی ره ی تیدا یه! ته رازوی داد و عه داله تی له نیوان عالمی بالا و
عالمی پایین دا دانه وه، به دهستی قودرهت هاوکی شهی نیوانیانی
راگرتو وه، نه و هه زاران ملیۆن و بگه ر بلیۆن و زیاتریش له ئهستی ره
مانگ و خۆر له و فهضا بهر فراوانه دا ها تووچۆ ده که ن و له گه ردان،
ئهستی ره یه ک رینگا به ئهستی ره یه کی تر ناگرئ و له رپه وه ته وه ره ی خۆی
لانا دا و چرکه یه ک پاش و پیش نا که ن..

له ته ک نه و گه وه یی و ده سه لاته ی ئاسمانی پی بهرز کردۆته وه و
بو نه وه ری پی هه لده سو پین و له نگه رو ته وازونی نیوان نه و بلیۆنه ها
ئهستی ره و قه باره زه به للاحانه ی پی راگرتو وه. له سه ر زهوی ته رازوی هه ق و

نیبنوجهریرو نیبنو نه بی حاتم و نیبنو نه بی عوده ی له حه سه نی
به صرییه وه ریوایه ت ده که ن ده لی نیغه مبه ر () فره مویه تی: (قاتل الله
اقواما اقسام لهم ربهم ثم لم یصدقوا) نه و گه لو نه ته وانه داوه شیئ و
خودا بیانکوژی پهره رد گاریان سوئندی بو خواردن که چی پروایان پی نه کرد.

چیروکی میوانه کانی حه زره قی نیبراهیم و نه رکی سه رشانیان بو

له ناو بردنی قهومی لوط

هَلْ أَنتَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِ ﴿٢٤﴾

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴿٢٥﴾ فَرَاغَ إِلَىٰ

أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعَجَلٍ سَمِينٍ ﴿٢٦﴾ فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ

﴿٢٧﴾ فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ وَبَشَرُوهُ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ

﴿٢٨﴾ فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ فِي صَرَخٍ فَصَكَتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ

﴿٢٩﴾ قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٣٠﴾

﴿٣١﴾ قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾ لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّن طِينٍ ﴿٣٣﴾ مُّسَوَّمَةً عِندَ رَبِّكَ

نه مجار باسی نیعمه تی زهوی ده کاو ده فهرموئ: ﴿وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا
 لِلْأَنَامِ﴾ په روه ردگار وه کوو چۆن تاسمانی بهرز کردۆته وه، زهوی راخستوه
 بۆ نه وهی گیانله بهران سودی لی وهریگرن، کیوی تیدا داکوتاون بۆ نه وهی
 نه له رزیو گیانله بهرانی بتوانن له سه ری نارام بگرن، هه ندیک و شکانیو
 زوریه ی زۆری ده ریایه، برپیک دهشت و برپیک شاخ و داخه، به شیک
 دهشتاییو نه رمانه و به شیک تری ره قه نو له بلان و سوته مه رۆیه.
 هه ندیک ساردو کویتانه، هه ندیک گهرمه سیرو بیابانه. نیمه به هوی
 چیگیر بوغان له سه ر زهوی و راهاتنمان به که شو هه واو دیارده کانی،
 له وانیه که متر هه ست به و نیعمه ته گه وره یه بکه یین: که خودا بۆی
 ره خساندوین، وای له م زهوی یه پان و پۆره کردوه: که له گه ل باقی نه ستیره و
 خۆرو مانگو قه باره کانی ناو بۆشایی به رفراواندا له گه ردو خولدا بیو
 ژیانیشی له سه ر گونجاو بیو به نارامی له سه ری بژین. ته نانه ت هه ست به و
 نیعمه ته گه وره یه ناکه یین که بریتیی به له داسکنان و هه لکردن له سه ری
 مه گه ر نه و کاتانه نه بی که بوومه له رزه و بوپکانیک په ییدا ده بیو زهوی
 راده شله قیننو ژیان و مال و سامان و خان و به ره مان ده که ویتته خه تهره وه،
 له ماوه ی چه ند چرکه یه که دا

نه و جیگا نارامانه مان لی ده که ویتته شه قه تۆله و نه گه ر تیشدا نه چین
 له لیواری مه رگ ده گه رینه وه. ئاله و کاته دا هه ست به نیعمه تی گه وره ی

په‌روه‌ردگار ده‌که‌ینو ده‌زانین نه‌و نارام‌گرتنو (استقرار) همان چەند
خۆشه‌و چ نیعمه‌تیکی مه‌زنه!

له راستی‌دا ئاده‌میزاد شیایو نه‌وه‌ن، یا بلیین: نه‌رکی سه‌رشیانه:
که هه‌موو ساتو زه‌مانیک نه‌م حه‌قیقه‌ته‌یان له‌به‌رچاو بی‌و بزانی نه‌م
زه‌وییه‌ی وان له‌سه‌ری به‌و هه‌مو پان و پۆرییه‌ی هه‌یه‌تی، وه‌کو
که‌ردیله‌یه‌ک وایه له‌ناو بۆشاییه‌کی فراوانی ره‌هادا، ماسی ئاسا مه‌له
ده‌کاو هه‌ل‌ده‌سوپی‌و دوو جۆر سوپانه‌وه‌ی هه‌یه. سوپانه‌وه‌یه‌کی به‌ده‌وری
خۆی‌دا هه‌یه له‌سه‌عاتیک‌دا هه‌زار میل ده‌پڕی. سوپانه‌وه‌یه‌کیشی به‌ده‌وری
خۆ‌دا هه‌یه له‌سه‌عاتیک‌دا شه‌صت هه‌زار میل ده‌پڕی. له‌کاتیک‌دا زه‌ویو
خۆرو کۆمه‌له‌ی خۆری له‌و بۆشاییه‌ی کاکێ به‌کاگی‌یه‌دا به‌خێرای بیست
هه‌زار میل له‌سه‌عاتیک‌دا دوور ده‌که‌ونه‌وه‌و، به‌ره‌و بوورجی
(الجبار) ده‌کشین.

به‌ئێ نه‌گه‌ر ئاده‌میزاده‌کان بیریک له‌مه‌ بکه‌نه‌وه‌و بزانی که نه‌وان
هه‌میشه له‌سه‌ر پشتی نه‌م گۆ مه‌له‌که‌ره‌و به‌م خێراییه‌ له‌و بۆشاییه‌دا
له‌جه‌ره‌یان‌دان و جگه له‌قوده‌تی خودا هیچ شتیک رای نه‌گرتوون،
هه‌میشه دل‌یان له‌ترسا لێ هه‌م ده‌داو چاویان به‌ملۆق ده‌وه‌ستاو گیان و
جه‌سته‌یان ده‌که‌وته له‌رزین و ده‌حه‌به‌سان و هه‌میشه دل‌یان په‌یوه‌ست ده‌بوو
به‌خوداوه‌و هان‌یان بۆ ده‌بردو خۆیان ده‌خسته په‌نای مه‌حه‌که‌می و

سوپاسگوزاری نهو نیعمه ته گه ورهیه ده بوون. که زهوی بو گیانله بهران
راخستوهو به نارامی له سهرکده ژینو ههست به لهره و راتله قانندن ناکهن ههر
ده لئی و یستاهو جووله ناکا!

﴿فِيهَا فَاكِهَةٌ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ﴾ له ناو زهوی دا میوه هاتی
جوړاو جوړ ههیه له تام و بۆن و سود به خشی دا، له دیمه نو شیوه و رهنگ دا،
ههروه ها دارخورمای تیدایه: که خاوه نی گوپکه یه و دواپی ده بیته خورمای
شیرین و به تام. ﴿وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ﴾ ههروه ها گه لئی دانه ویله ی تری
وه کوو گه نمو جو. که خاوه نی کاو گیایه: که دانه ویله کی بژیوی
ئاده میزادو کاو گیایه کی نالقی ناژه له. ﴿وَالرَّيْحَانُ﴾ ریحانه و هه موو
گول و گیایه کی بوغخوش که به بۆنکردنیان ده بیته مایه ی حه سانه وهی
سهرومی شک و جهسته ده مار شیل ده کاو بژیوی گیانه

نه مجار خیطاب ناراسته ی ئاده میزادو جندۆ که ده کاو ده فهرموی:
﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ به کام نیعمه ته لهو نیعمه تانه ی باسکران که
خودا رشتونی به سهرتاند ا برپا ناکهن! نه گهر برپواتان به نیعمه ته کانی خودا
به بویه برپواتان به خویشی ده کرد، نه گهر برپواتان به خوی هه بویه ته نها
عیباده تان ههر بو نه و ده کرد. بت و صه نه و شتی ترتان
نه ده کرده هاوه لئی.

نیبنوجهریرو نیبنو نه بی حاتم و نیبنو نه بی عوده ی له حه سه نی
به صرییه وه ریوایه ت ده که ن ده لی نیغه مبه ر () فره مویه تی: (قاتل الله
اقواما اقسام لهم ربهم ثم لم یصدقوا) نه و گه لو نه ته وانه داوه شیئ و
خودا بیانکوژی پهره رد گاریان سوئندی بو خواردن که چی بروایان پی نه کرد.

چیروکی میوانه کانی حه زره قی نیبراهیم و نه رکی سه رشانیان بو

له ناو بردنی قهومی لوط

هَلْ أَنتَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِ ﴿٢٤﴾

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴿٢٥﴾ فَرَاغَ إِلَىٰ

أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعَجَلٍ سَمِينٍ ﴿٢٦﴾ فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ

﴿٢٧﴾ فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ وَبَشَرُوهُ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ

﴿٢٨﴾ فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ فِي صَرَخٍ فَصَكَتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ

﴿٢٩﴾ قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٣٠﴾

﴿٣١﴾ قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾ لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّن طِينٍ ﴿٣٣﴾ مُّسَوَّمَةً عِندَ رَبِّكَ

له قورپکی وشکوهه بووی ترینگه لیها توو به دی هیئاوه. له قورپکی سوروهه کراوه به ناگر: که ده شو بهایه سوالته و نه گهر به شتیکی تر لیتی بدرایه ترینگه ی لی ده هات.

شایانی باسه قورئان بو دهس نیشان کردنی نه صلی ناده میزاد جاریک ده فهرموئ: ﴿مَنْ تَرَابٌ﴾ واته: له گل، جاریک ده فهرموئ: ﴿مَنْ حَمًا مَسْنُونٌ﴾ واته له قورپکی گوراو به سهر یه کا ترشاو، له شوینیکی تردا ده فهرموئ: ﴿مَنْ طَيْنٌ لَازِبٌ﴾ له قورپکی لینج و به ده ستا نووساو، لی ره شا ده فهرموئ: ﴿مَنْ صَلْصَالٌ﴾ له سوالته. نه مه ناما ژه یه: که ناده م ﴿الْعَلَلُ﴾ سه ره تا له گل و دوا یی بووه ته قور و نه مجار قوره که ترشاوه و گوراوه، بونی لی هاتوه، نه مجاره قوره که لینج و جیر بوته وه، پاشان نه و قوره وشک بووه ته وه و بووه ته سوالته. نه مانه هه موو قوناغ بون به سهر جهسته ی ناده م دا تیپه ر بون پیش نه وه ی گیانی به به رد ا بکری؟.

﴿وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَّارِجٍ مِنْ نَارٍ﴾ په روه ردگار جندوکه ی له بلتیه ی ناگر دروست کردون، ناگریکی بی دوکه لی تیکه ل له رهنگی زه ردو سورو سه وز!

خاتوو عاتیسه ده فهرموئ: پیغه مبه ر ﴿الْعَلَلُ﴾ فهرموئ: فریشته له نوور دروست کراون، جندوکه له بلتیه ی ناگرو ناده م له و گل و قوره ی که بو تان باسکراوه. ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ ئیه نه ی کومه لی

ئادەمیزادو کۆمەلێ جندۆکە بە چ نێعمەتیکی خودا برۆا ناکەن و چ نێعمەتیکی رەت دەکەنەو؟ بۆچی ئەوەندە سێلەو پێنەزانن و سوپاسی نێعمەتە جۆراوجۆرەکانی ناکەن؟!

زانباریی تازە ئەوەی دەخستوو کە جەستەیی ئادەمیزاد لەو عەونەسورانی پێک هاتوو: کە زەوی لەخۆی گرتون. وەکوو کاربۆن و هایدروجین و ئۆکسجین و فسفۆر و کبریت و ئازۆت و کالسیۆم و پۆتاسیۆم و سۆدیۆم و کلۆر و مەگنسیۆم و ئاسن و مس و ئەلەمینۆم و سلیکۆن و یۆد و فلۆرین و کۆبالت و زەنگ و دەی ئەمانە هەر ئەم عەونەسورانە کە گلیان لێ پێک هاتو. هەرچەندە ئەو عەونەسورانە لەیەکیکەو بۆ یەکیکی تر جوداوازی هەیە، هەرەها رێژەیان لەئادەمیزادا جوداوازه لەو رێژەیە هەیە لەگلدا...

بەلام بەنێسبەت دروستکردنی جندۆکە لەبەلێسە ئاگر زانیاری ئادەمیزاد هیچی لێ نازانی چونکە ئەو مەوزوعیکە لەدەرەوێ سنووری توانای ئادەمیزادایە. ئەوان عەلمیکن لەئێمە نادیارو نەپین و زانیاری ئێمە پەییان پێ نابا. تاکە سەرچاوەدەربارە ئێوان قورئانە، خەبەری ئەو خودایە: کە بەدی هێناو و خۆی دەزانێ چۆنی دروست کردون، بۆ خۆی دەفەرموی: لەبەلێسە ئاگر دروستمان کردون، پێویستە ئێمە برۆامان بەو هەبێ و سەد دەرسەد بەراستی بزانی.

جندۆکه له‌سەر زه‌وی له‌گه‌ڵ ئاده‌میزادا ده‌ژین، وه‌لی نازانین شیوه‌ی ژیانه‌که‌یان چۆنه، قورئان له‌و باره‌وه هه‌یچی بۆ باس نه‌کردوین و پێویسته ئێمه‌یش له‌خۆمانه‌وه له‌و مه‌وزوعه نه‌دوین. قورئان ئاماژه به‌وه ده‌کا: که نه‌وانیش وه‌کوو ئاده‌میزاد خیطابی قورئانیان ئاراسته کراوه پێویسته شۆین په‌یامی ئیسلام بکه‌ون و حه‌زهرتی موحه‌مه‌د ﷺ پێغه‌مبه‌ری نه‌وانیشه!!

﴿رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ﴾ خدا خدای هه‌ردوو خۆره‌لاته خدای هه‌ردوو خۆرئاوایه، واته له‌شه‌ش مانگه‌ی به‌هار و هاوین دا خۆر له‌ژوور خه‌تی (ئێستیه‌وه) وه‌هه‌ڵدێ، رۆژگار کورت و شه‌وگار درێژ ده‌بێ، خۆر به‌م دوانزه مانگه (۱۲) که‌لو ده‌بێ و چوار وه‌رز (به‌هار، هاوین، پاییز، زستان) په‌یدا ده‌بن، که‌ش وه‌هوا به‌گۆیره‌ی گۆرانی وه‌رزه‌کان ده‌گۆرێن، سه‌رما و گه‌رما، هه‌ورو هه‌ساو، باران و بێ-بارانی... هتد هه‌موو په‌یدا ده‌بن و به‌سەر ده‌چن بۆ قازانجی ئاده‌میزاد و په‌ره‌پێدانی ژیان له‌سەر زه‌وی. نه‌گه‌ر ئهم وه‌رزانه نه‌بوونایه ژیان نه‌ده‌بوو، که‌وابێ ﴿فَبَآئِ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ به‌کام نێمه‌تی خدا ئێوه ئه‌ی کۆمه‌لی ئاده‌میزاد و جندۆکه بپوا ناکه‌ن و به‌درۆی ده‌خه‌نه‌وه...؟؟

له‌ نایه‌تیکی تر دا که ده‌فه‌رموی: ﴿فَلَا أُقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشَارِقِ وَالْمَغَارِبِ﴾ (المعارج/۴)، مه‌به‌ستی گۆرانی شۆینه‌لات و شۆین ئاوابوونه: که رۆژانه ده‌گۆرێ ﴿مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ. بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ﴾ هه‌موو

نیبنو جه ریرو نیبنو ته بی حاتم و نیبنو ته بی عوده ی له حه سه نی
به صریه وه ریوایه ت ده که ن ده لی نیغه مبه ر () فره مویه تی: (قاتل الله
اقواما اقسام لهم ربهم ثم لم یصدقوا) نه و گه لو نه ته وانه داوه شین و
خودا بیان کوژی په روه رد گاریان سویندی بو خواردن که چی پروایان پی نه کرد.

چیروکی میوانه کانی حه زره قی نیبراهیم و نه رکی سه رشانیان بو

له ناو بردنی قهومی لوط

هَلْ أَنتَ حَدِيثُ ضَيْفٍ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِ ﴿٢٤﴾

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴿٢٥﴾ فَرَاغَ إِلَىٰ

أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعَجَلٍ سَمِينٍ ﴿٢٦﴾ فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ

﴿٢٧﴾ فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ وَبَشَرُوهُ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ

﴿٢٨﴾ فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ فِي صَرَخٍ فَصَكَتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ

﴿٢٩﴾ قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٣٠﴾

﴿٣١﴾ قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾ لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّن طِينٍ ﴿٣٣﴾ مُّسَوَّمَةً عِندَ رَبِّكَ

نەبى ژيان لەسەر زەوى نامىنى، نەگەر ئاوى سوپى دەريانى بەكەنىش
 نەبى كەش و ھەواى سەرزەوى بەكەلەكى تىداژيان نابى و بارانىش نەبى.
 چۆمەكان ھەمويان لەسەر زەوى دەكشىن و سوپى لەگەل ھەبەن
 دەبەن و دەرژىنە ناو دەرياكەنەو. ھىچ سروشتى دەرياكەن تىك نەبەن،
 بەروالەتەش ئاستى رەبەرى چۆمەكان لەناستى دەرياكەن بەرزترە بۆيە
 دەرياكەنىش بەئاوى سوپى چۆمەكان داناپۆشن و سروشتى چۆمەكان ناگۆپن
 بەم جۆرە ھەميشە لەنىوان ئاوى سوپى ئاوى شىرىندا پەردەيەكى پتەوى
 خوداگرد ھەيەو ھىچ كام لەم دوناو تىكەل بەيەك نابى و سروشتى يەكتر
 ناگۆپن كەوابى ھەقە بگوترى ﴿فَبَآيَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ ئەى ئىتو ئەى
 كۆمەلى ئادەمىزادو جندۆكە بەكام لەنيعمەتەكانى خودا بپوا ناكەن و چ
 نيعمەتەتەكى بەدرۆ دەخەنەو...؟!

ئەو ھەتا ئاوى شىرىنى بۆ رەخساندون بۆ خواردنەوى خۆتانو
 زىندەو ھەرانى ترو ئاودانى باغو باغات و كشت و كال. ئاوى سوپىش بۆ
 پاككردنەوى ئاوى راو ھەستاو لەمىكرۆب و پاككردنەوى چىنى ھەوا
 لەگازى ژەھراوى و پىسو پەلۆخى ترو دەرھىنانى مروارى و شىلان لى.
 ھەكوو دەرھەمى: ﴿يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ﴾ دىتە دەر لەو دوو
 دەريايە يان لەيەكەكيان: كە دەريا سوپەكەيە مروارى و شىلان. (۲)

هه لئه ته لوتلوتو مهرجان له بنه پرتدا دو گیانداري ناو ده ريانو تا
 بلتي سهرسوپه پنه رن، لوتلوه له بنه پرتدا گیانداري که ده چي ته قولايي
 ده ریاوه، له ناو صده ده فيک دايه بو شهوي له خه ته ريات بپاريزي. نم
 گیانداره له هه موو کائين يکي زيندو جوداوازه چ لهروي پيکه اته يوه چ
 لهروي ژيان يوه، شبه که يه کی زور وردو سهر چنراوي هديه ناهي لي ورده
 زيخو شتي واي بچي ته ناو سکوه ههروه ها ناو هه واي بو ده پالي نوئ..
 له وديو شبه که کهوه چهند ده ميکي هديه وه کوو ده مي گیاندارو هه موو
 ده ميکي چوار ليوي هه ن، هه رکاتي گهرديله زيخک يان پارچه بهرديک
 يان گیانداريکي زيانه خرؤ خؤي گهيانده صده ده که خيرا نم گیانداره که
 بنه ماي لوتلونه ماده يه کی لنج ده رده کاو نهو بهرده ورده يان نهو گیانداره
 هيرش بهري پي سواخ ده داو پاش ماوه يه که رهق ده بي و ده يته لوتلوه..
 قه باره ي لوتلونه که به گوپره ي قه باره ي نهو شته يه: که به ماده لينجه که
 سواخ دراوه.. مهرجانيش يه کي که له گیانداره سهرسوپه پنه رن کان له قولايي
 ده ريدا ده ژي له خوار پينج مهتر تا سيصده مهتر، به لاي خواروي خؤي
 به بهرديکوه يان به قه ده دار يکوه ده نو سي ني، کوني ده مي که له لاي
 سهروي جهسته وه يه تي به چهند نه داميکي ورد ورده ده وره دراوه به کاريان
 ده هيني بو پهيدا کردني بژيو، هه رکاتي نم نه داما نه ي ده وري ده مي
 نيچيريکيان ده ست کهوت زوريه ي کاتيش گیانداري ورديله وه کوو کيچي
 ناوي ده بنه نيچيري يه که سه رله په لوپو ده که وي و پييه وه ده نو سي و

نامیره‌کان ده‌کشینه‌وهو نیچیره‌که بۆ لای ده‌می خوار ده‌بیته‌وه. ده‌چیته
 ناو سکیه‌وهو به‌ناو قه‌ناتیکی ته‌نگه‌به‌ردا تیده‌په‌ری: که ده‌ق ده‌شوبه‌یته
 قورگی ئاده‌میزاد. ئەم گیسانداره‌ خانه‌ی زاووزی لیوه ده‌رده‌چن و هیلکه
 گه‌راکان متوربه ده‌کا. ئەو زارولهی که خۆی به‌به‌رد یان به‌قه‌ده‌داره‌که‌وه
 هه‌لواسیوه پیوه‌ی ده‌نوسو ژیا‌نی ته‌نهایی ده‌ست پی ده‌کا. مه‌رجانی
 سور بریتییه له‌و پارچه ره‌قه‌ی ده‌میته‌وه پاش فەوتانی به‌شه زیندوه‌کان
 له‌گیانداره‌که. ئەم په‌یکه‌ره به‌ردیانه له‌بنکی ده‌ریادا زۆرن.

﴿وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنشَآتُ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ﴾ هه‌ر بۆ په‌روه‌ردگاره
 ئەو که‌شتیانه‌ی به‌ناو ده‌ریادا هه‌موشۆ ده‌که‌ن: که له‌به‌ر گه‌وره‌ییو
 زه‌به‌للاحیان ده‌لێی کیون. خودا عه‌قلی داوه به‌ئاده‌میزاد که ئەو نامیره
 گه‌وره باره‌ه‌لگه‌ره زه‌به‌للاحانه دروست بکه‌ن، به‌قودره‌تی خودا به‌ناو
 ده‌ریادا ره‌و ده‌که‌ن و خۆتان و کالاو به‌روبو‌متانیان پی ده‌گوێزنه‌وه،
 ته‌نانه‌ت نیستا که‌شتی و دروست کراوه پینج سه‌ده هه‌زار ته‌ن و زیاتریش
 نه‌وت هه‌لده‌گرێ. که‌شتیی هه‌لگری فڕۆکه (حاملة الطائرات) ی و هه‌یه بۆ
 خۆی شاریکه ده‌لێی کیشوه‌ریکی سه‌ربه‌خۆیه. خۆ نه‌گه‌ر خودا مه‌یلی
 لی بی ده‌ریا راده‌گرێ و نا‌هیلێ که‌شتی به‌ناویا ره‌وبکه‌ن، بازرگانیو گه‌لێ
 بواری تری ژیا‌نتان ده‌وه‌ستێ. دروستکردنی که‌شتی - له‌وه‌پیش و
 ئیستاشی له‌گه‌لدا بی - له‌نیعمه‌ته گه‌وره‌کانی په‌روه‌ردگاره به‌سه‌ر

به نده کانیه وه. به هوی که شتی یه وه بازرگانی ده کری و هه رزانی ده که ویتنه ولاته وه. به کورتی: هه ر خودایه: عه قلی دروستکردنی که شتی به ناده میزاد داوه، سروشتی ده ریای وا داناوه: که که شتی بار قورسی زه به للاحی ناوای پیتا هاتووچو بکا، که وایی ﴿فَبَآئِیَآلَاءِ رَبِّکُمْآ تَکْذِبَانِ﴾ به کام له نیعمه ته کانی خودا بپروا ناکه نو کام نیعمه ته ی رت ده که نه وه.؟!

نه مانی بوونه وه رو مانه وه ی خودا

کُلُّ مَنْ عَلَیْهَا فَاَنٍ ﴿٢٦﴾ وَبَقِیَ

وَجْهٌ رَبِّکَ ذُو الْجَلَلِ وَالْاِکْرَامِ ﴿٢٧﴾ فَبَآئِیَآلَاءِ رَبِّکُمْآ تَکْذِبَانِ

﴿٢٨﴾ یَسْأَلُهُمْ فِی السَّمَوَاتِ وَالْاَرْضِ کُلَّ یَوْمٍ هُوَ فِی شَأْنٍ ﴿٢٩﴾ فَبَآئِیَ

آلَاءِ رَبِّکُمْآ تَکْذِبَانِ ﴿٣٠﴾

دوای ژماردنی نیعمه ته جوړاوجوړه کانی قیامت و به لگه هیتانه وه

له سهر قیدرده تی خودا و تاكو ته نهایی زاتی پاکی، هه وائی راسته قینه

را ده گه یه نی و جوکم و پریاری نه زه لی خو ی به گو یچکه ی بوونه وه ردا ده داو

ده فهرمو ی: ﴿کُلُّ مَنْ عَلَیْهَا فَاَنٍ﴾ هه رچی له سهر زه وی هه یه له و

گیانله به به ران، هه روه ها نه هلی هه موو ناسمانه کان و ناو زه وی هه موویان

ده‌فه‌وتین و هیچیان نامینن ﴿وَيَبْقَىٰ وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ﴾
ته‌نھا زاتی په‌روه‌ردگار ده‌می‌نیتته‌وه، خودای خاوه‌ن شکوو به‌خشش، نه‌و
خودایه‌ی شیای نه‌وه‌یه به‌ندایه‌تی بۆ بکری به‌گه‌وره‌و شکۆمه‌ند بناسری،
خودای خاوه‌ن تواناو ده‌سه‌لاتی ره‌ها..

له‌ژیر تارمایی ته‌م ده‌قه‌ قوررئانی‌یه‌دا هه‌موو هه‌ناسه‌و جم‌وجوڵێک
مت ده‌بی، هه‌مو ده‌نگێک ده‌نووسی، له‌ناوچون و فه‌وتان گشتی‌یه‌و هه‌موو
شتێک ده‌گریته‌وه، هه‌موو شتێک ده‌پێچریتته‌وه، فه‌ناو نه‌مان هه‌موو بونه‌وه‌ر
ده‌گریته‌وه ته‌نها و ته‌نھا زاتی خاوه‌ن جه‌لال و به‌خشش ده‌می‌نیتته‌وه.
به‌جه‌لال و یقارو شکۆمه‌ندی خۆی هه‌موو عاله‌می هه‌ستی
داده‌پۆشی!!!

بێگومان گه‌وره‌ترین نیعمه‌تی خودا هاتنی رۆژی جه‌زایه، رۆژی
تۆله‌ستاندن و پاداشدانه‌وه، تۆله‌ له‌سته‌مکاران و پاداشدانه‌وه‌ی چاکه‌کاران.
تیرمی‌زی له‌نه‌سه‌وه‌ ریوایه‌ت ده‌کاوه‌ فه‌رموی: پێغه‌مبه‌ر(ﷺ)
فه‌رمویه‌تی: (أَلْظُو بِيَاذِ الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ) واته‌ خوو به‌و دوعایه‌وه‌ بگرن،
له‌پارانه‌وه‌دا دووباره‌ی بکه‌نه‌وه. هه‌روا ریوایه‌ت کراوه‌ پێغه‌مبه‌ر(ﷺ)
به‌لای پیاوی‌ک‌دا رۆیی نوێژی ده‌کرد، له‌دوعا‌کردن‌دا ده‌یگوت (يا ذِ الْجَلَالِ
وَالْإِكْرَامِ) ئیتر پێغه‌مبه‌ر(ﷺ) فه‌رموی دوعاکه‌ت گیرا بوو.

عه‌قیده. له‌ته‌وه‌ره‌ی باسی یه‌کتاپه‌رستی و راستیی پیغه‌مبه‌رایه‌تیی و رابوونی قیامت‌دا ده‌سوپ‌تیه‌وه. باس له‌چۆنیه‌تی نازل‌بوونی نیگا بۆ پیغه‌مبه‌رو وهرگرتنی ده‌کا، قسه له‌باره‌ی هیچ و پوچی بت و صه‌نم ده‌کا...

سه‌ره‌تا سوره‌ته‌که دیارده‌ی نیگا و سروش ده‌سه‌لمیئنی که به‌هۆی جویرانیله‌وه بۆ پیغه‌مبه‌ر دئ. ئە‌مجار باسی می‌عراجی پیغه‌مبه‌رو نزیک‌بونه‌وه‌ی له‌په‌روه‌ردگار ده‌کا. ئاماژه به‌وه ده‌کا: که پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) له‌شهو می‌عراج‌دا جویرانیلی له‌سه‌ر شیوه‌ی خۆی بینیه، له‌مه‌له‌کو‌تی ئاسمانه‌کان شتی عه‌جایب و سه‌رسوپ‌هێنه‌ری دیوه،

ئه‌مجار هه‌پ‌رش ده‌کاته سه‌ر بته‌په‌رسته‌کان له‌سه‌ر نه‌وه‌ی: که دارویه‌رد ده‌په‌رست، فریشته به‌کچی خودا له‌قه‌لم ده‌ده‌ن. دوایی دیته سه‌ر باسکردنی عه‌داله‌تکاری په‌روه‌ردگار و ئاماژه به‌وه ده‌کا: که سزاو پاداش به‌گویره‌ی کرده‌وه‌ی ئاده‌میزاده‌کان خۆیان‌ه‌و نه‌وه ده‌سه‌لمیئنی: که هه‌موو که‌س به‌رپر‌سیاره‌و هه‌موو که‌س پر‌سیاری لی ده‌کری. که‌س تاوانی که‌س هه‌لناگری و که‌س له‌سه‌ر که‌س سزا ندری.

ئه‌مجار باسی ره‌هایی توانا و زانیاری په‌روه‌ردگار ده‌کا و نه‌وه راده‌گه‌یه‌نی: که هه‌ر خودا خاوه‌نی بونه‌وه‌ره‌و مردن و ژیان، سامانداری و هه‌ژاری، له‌ش‌ساغی و نه‌خۆشی،... هتد هه‌مووی به‌ده‌ست خودایه.

فریشته‌کانیش داوای رزق و روژییو لی‌خو‌شبون بو ته‌هلی سه‌رزه‌وی ده‌کهن،
هیچ کهس نیه له‌بونه‌وه‌ردا پی‌ویستی به‌خودا نه‌بی، هه‌موو شتیک
به‌گویره‌ی خو‌ی ئاتاجی په‌روه‌ردگاره، هه‌موویان به‌زمانی حال یان
به‌زمانی گف‌ت‌و‌گو‌ی لی‌ی ده‌پارینه‌وه داوای لی ده‌کهن، وه‌لی خودا هیچ
پی‌ویستی‌یه‌کی به‌که‌س نیه ﴿کُلُّ یَوْمٍ هُوَ فِی شَأْنٍ﴾ په‌روه‌ردگار هه‌موو
روژئ هه‌موو سات و کاتیک ئیشی هه‌یه، خه‌ریکی به‌پیره‌ی بردنی
بونه‌وه‌ره، گیان ده‌به‌خشی و ده‌مریئ، ئه‌م نزم ده‌کاو ئه‌و به‌رز ده‌کاته‌وه،
ئه‌م دینیته دنیا‌وه ئه‌و له‌دنیا ده‌رده‌چیئ، ئه‌م ده‌وله‌مه‌ند ده‌کاو ئه‌و
هه‌زار، ئه‌و زه‌لیل ده‌کاو ئه‌م عه‌زیز، فلان ساغه نه‌خو‌شی ده‌خا، فیسار
نه‌خو‌شه شیفای ده‌دا، له‌تاوانی ئه‌م خو‌ش ده‌بی و سزای تاوانباریک
ده‌دا... ئیبنو‌جه‌ریرو طه‌بره‌س و ئیبنو‌عه‌سا‌کیر له‌عه‌بدو‌ل‌لای کوری
مونییی (الازدی) یه‌وه‌ری‌وا‌یه‌ت ده‌کهن ده‌لی: پی‌غه‌مبه‌ر(ﷺ) ئه‌م نایه‌ته‌ی
خو‌ینده‌وه ﴿کُل یوم هو فی شَأْنٍ﴾ وتمان: ئه‌ی پی‌غه‌مبه‌ری خودا! ئه‌و
(شه‌ئنه) چیه خودا هه‌موو روژئ خه‌ریکیه‌تی؟ پی‌غه‌مبه‌ر(ﷺ)
فه‌رموی: ئه‌وه‌یه: له‌تاوان خو‌ش ده‌بی، ته‌نگانه لا ده‌با، گهل و نه‌ته‌وه‌یه‌ک
به‌رز ده‌کاته‌وه‌و، گهل و نه‌ته‌وه‌یه‌ک دوا ده‌خا... ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّکُمَا
تُکَذِّبَانِ﴾ به‌کام نیعمه‌ت له‌نیعمه‌ته‌کانی خودا پر‌وا ناکهن، کام نیعمه‌ته‌ی
به‌درۆ ده‌خه‌نه‌وه، بی‌گومان به‌پیره‌ی بردنی بونه‌وه‌رو دا‌بین‌کردنی پی‌ویستی‌اتی
مه‌خلوقات نیعمه‌تانیکن که‌س ناتوانی ئینکاریان بکا به‌هیچ که‌ی به‌درۆ ناخه‌نه‌وه.

تَوَلَّهِ لِيَسْتَأْذِنَ لَهُ سَهْرَ تَاوَانٍ وَ يَأْدَاشِ دَانَهْوَهْ لَهُ سَهْرَ كَرْدَهْوَهْ چاك

سَفَرُغُ لَكُمْ أَيُّهُ الثَّقَلَانِ ﴿٣١﴾ فَيَأَيَّ

ءَالَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٢﴾ يَمَعَشَرُ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ إِنْ أَسْتَطَعْتُمْ

أَنْ تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانْفُذُوا لَا تَنْفُذُونَ

إِلَّا بِإِذْنِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٣﴾ فَيَأَيَّ ءَالَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٤﴾ يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا

شَوْاطِئُ مِنْ نَارٍ وَنُحَاسٌ فَلَا تَنْصِرَانِ ﴿٣٥﴾ فَيَأَيَّ ءَالَاءِ رَبِّكُمَا

تُكَذِّبَانِ ﴿٣٦﴾

دوای رانواندنی بریک له نیعمه ته کانی خودا به سهر به نده کانی له ژیانی
دونیادا، نه مجار باسی حیسابو لی کوئینه وهی ژیانی قیامه تیان بو ده کا:
که لهو روزه دا همرکه سهو به گویره ی کرده وه کانی پاداش ده دریتته وه، کهس
هه لاتنی بو ناکرئو رزگار بوونی نیه. ده فهرموئ: ﴿سَفَرُغُ لَكُمْ أَيُّهَا
الثَّقَلَانِ﴾ لهو به ولاره ده ستمان بو تان به تال ده بی نهی کو مه لی ناده منو
جندوکه. بو نه وهی حیسابو لی کوئینه وه تان له گهل بکه یینو تو له ی
تاوانه کانتان لی بستین: پاداشی چاکه تان بده یینه وه. نای لهم هه ره شه
تونودو تیژه ی پهروه ردگار که ناراسته ی ناده میزادو جندوکه ی کردوه.
هه ره شه یه که هیج شتی که خو ی بو رانا گریو هه موو شتی که له گل وگو ده خا.

﴿إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْأَنْفُسُ﴾ تهوانه لهه اوهل دانان بۆ
 خداو له بریاردانی نهو بتانه به خداو لهه موو بیروباوه پیکتی تریاندا
 تنها شوین گومان و هه وه سبازی خویان که وتوون، هیچ رویان له حق
 نه کردوه ﴿وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنْ رَبِّهِمُ الْهُدَى﴾ بیگومان نهوانه له خداوه
 به لگه و نیشانه ی ناشکراو عه یانیان بۆ هاتوه، که نهو بتانه خودا نین
 به که لکی عیبادهت بۆکردن نایه. نهو هتا قورئانمان بۆ پیغه مبه ر ناردوه
 لهوئدا روغان کردو ته وه: که نهو بتانه هیچ و پوچن و که لکی هیچیان نیه،
 که چی نهو نه فامانه رویان لی وهرگیرا و پشتیان لی هه لکردو بوختانیان
 بۆ پیغه مبه ر کردو به ساحیر و شاعیریان له قه لهم دا!

تهجار پهروه ردگار نهوه رون ده کاته وه که (قضیه) که به ویست و
 خواستی ناده میزاد نیه، نهو بتانه هیچ سودو قازانجیکیان نیه، هیچیان
 له دهست نایه. دهفه رموی: ﴿أَمْ لِلْإِنْسَانِ مَا تَمَنَّى. فَلِلَّ الْآخِرَةِ وَالْأُولَى﴾
 نایا ههرچی ناده میزاد ناره زوی بکاوناواته خوازی بی ده بی بوی بیته جی؟!
 نه خهیر هه موو شتیک به ویستی ناده میزاد نایه ته جی. نهوه ی
 ته مه نهای ده که ن: که نهو بتانه شه فاعه تتان بۆ بکه ن و سودیان لی
 وهرگرن ههرگیز نایه ته دی، ده سه لاتی دونیا و قیامهت و هه موو کاریکی
 نایینی و دونیایی به دهست خودایه، ههر نهو کاروبار هه لده سورپین و بتو
 سه نه مه کان هیچیان به دهست نیه نه له دونیادا نه له قیامهت دا: وه کسو

جله و گیری لیّ کردنتان له خراپه. ﴿يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شَوْاظٌ مِّنْ نَّارٍ﴾
 نه گهر له فهرزی مه حالدا ، له ناسوی ناسمانه کان و زهوی دهریچن ده نیردری
 بو سهرتان نهی کومه لی ناده می و جندوکه - لا فاویک له گرو بلیسه ی
 ناگری بی دوکه ل ﴿وَنُحَاسٌ﴾ ههروه ها دوکه لی رهش، یان دهرژینین
 به سهرتاندا می تواوه. ﴿فَلَا تَنْصِرَانِ﴾ هیچ لایه کتان ناتوانن یارمه تی
 لایه نه که ی ترتان بدا، نهی کومه لی ناده می و جندوکه. هه رچی بکه ن
 ناتوانن عه زابی خودا له خو تان دوور بجه نه وه. ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا
 تُكَذِّبَانِ﴾ به کام له نیعمه ته کانی خودا ئیوه پروا ناکه ن و کام نیعمه ته ی
 به درو ده خه نه وه؟

شەق بونی ناسمان و حال و وەزعی تاوانباران لەروژی قیامه تدا

فَإِذَا انشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ

﴿٣٧﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٨﴾ فَيَوْمَئِذٍ لَا يُسْأَلُ عَنْ ذَنْبِهِ

إِنْسٌ وَلَا جَانٌّ ﴿٣٩﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٠﴾

يَعْرِفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَاهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَصِي وَالْأَقْدَامِ ﴿٤١﴾ فَبِأَيِّ

ءَالَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٢﴾ هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ
 ﴿٤٣﴾ يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمٍ ءَانِ ﴿٤٤﴾ فَبِأَيِّ ءَالَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ
 ﴿٤٥﴾

له‌وه‌پیش په‌روه‌ردگار ترسو سامی حساب و لی‌کۆلینه‌وه‌ی قیامت و
 رزگار نه‌بوون له‌و حاله‌ی رانواند، نه‌جار باسی نه‌و گۆرانکارییه‌ ده‌کا، که
 به‌سهر بونه‌وه‌ردا دئ: ده‌فهرموی: ﴿فَإِذَا انشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً
 كَالِدِّهَانِ﴾ که رۆژی قیامت هات و ناسمان شه‌ق و په‌ق بوو وه‌کوو گولاله
 سور هه‌لگه‌را، توایه‌وه‌ وه‌کوو رۆنی قال کراو، یان ناسمان وه‌کوو زه‌یت
 توایه‌وه‌، ره‌نگاوه‌نگ وه‌ستا وه‌کوو بۆیاخ ده‌می به‌سوری و ده‌می به‌زه‌ردو
 وه‌ختیک به‌شین و کاتیک به‌سه‌وز خۆی نواند، نه‌وه‌ش له‌به‌ر ترسی زۆرو
 قورساییی به‌لاو موصیبه‌تی نه‌و رۆژه‌ سه‌خته.

﴿فَبِأَيِّ ءَالَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ به‌کام له‌نیعمه‌ته‌کانی خودا به‌روا ناکه‌نو
 کام نیعمه‌تی رت ده‌که‌نه‌وه. نه‌ی کۆمه‌لی ناده‌می و جندۆکه‌ بی‌گومان
 راگه‌یاندن نه‌و جۆره‌ هه‌والانه‌ ترس ده‌خاته‌ دل و ده‌روونه‌وه‌و
 له‌خراپه‌کاری ده‌تانگیژیتسه‌وه‌، که‌وابی نه‌مه‌ش نیعمه‌تیکی
 که‌وره‌ی په‌روه‌ردگا ره‌.

نیبنو جه ریرو نیبنو نه بی حاتم و نیبنو نه بی عوده ی له حه سه نی
به صریه وه ریوایه ت ده که ن ده لی نیغه مبه ر () فره مویه تی: (قاتل الله
اقواما اقسام لهم ربهم ثم لم یصدقوا) نه و گه لو نه ته وانه داوه شین و
خودا بیان کوژی په روه رد گاریان سویندی بو خواردن که چی پروایان پی نه کرد.

چیروکی میوانه کانی حه زره قی نیبراهیم و نه رکی سه رشانیان بو

له ناو بردنی قهومی لوط

هَلْ أَنتَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِ ﴿٢٤﴾

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴿٢٥﴾ فَرَاغَ إِلَىٰ

أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعَجَلٍ سَمِينٍ ﴿٢٦﴾ فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ

﴿٢٧﴾ فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ وَبَشَرُوهُ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ

﴿٢٨﴾ فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ فِي صَرَخٍ فَصَكَتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ

﴿٢٩﴾ قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٣٠﴾

﴿٣١﴾ قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾ لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّن طِينٍ ﴿٣٣﴾ مُّسَوَّمَةً عِندَ رَبِّكَ

په‌ره‌دگار هۆی پرسیار لی نه‌کردنیاں له‌و مه‌وقیفه‌دا رونا ده‌کاته‌وه‌و ده‌فهرموئ: ﴿يُعْرِفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِمَاهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ﴾ کافرو تاوانباره‌کان روژی رابوونی قیامه‌ت و هاتنه‌ ده‌ره‌وه‌یان له‌گۆره‌کان به‌روخسارو ده‌م‌وچاویان ده‌ناسرینه‌وه، روپه‌شو و روزه‌رد، سه‌رشۆرو خه‌فه‌تبارن، له‌دووره‌وه‌ دیارن، نیت به‌قژی پیتسه‌رو قاچیان راده‌کیشرین و توپ ده‌درینه‌ ناو دۆزه‌خه‌وه! واته‌ گرمۆله‌ ده‌کرین و قاچیان ده‌بریته‌ لای قژی پیتسه‌سریان و ده‌خرینه‌ ناو ناگره‌وه.

﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ به‌کام نیعمه‌ت له‌نیعمه‌ته‌کانی خودا بپوا ناکه‌ن و کام نیعمه‌ته‌ی به‌درۆ ده‌خه‌نه‌وه؟ نه‌وه‌تا پیتش وه‌خت ناگادار کراونه‌وه‌و ترسیندراون. سه‌ره‌نجامی تاوانبارانتان پێ راگه‌یه‌ندراوه‌..

جا له‌و کاته‌دا: که‌ ده‌خرینه‌ ناو دۆزه‌خه‌وه‌ بۆ زیده‌ سه‌رزه‌نشت و نه‌زیه‌تدان پیتیان ده‌گوتری ﴿هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ﴾ ته‌مه‌ نه‌و دۆزه‌خه‌یه‌ تاوانباران به‌درۆیان ده‌خسته‌وه، نه‌وا ئیوه‌ چوونه‌ ناوی به‌چاوی خۆتان بینیتان، ده‌سا به‌چیتۆن عه‌زایی سه‌خت و نه‌براه‌ی. ﴿يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمٍ آتٍ﴾ نیت تاوانباران له‌ناو دۆزه‌خدا ده‌میك به‌ناگر ده‌سوئیندرین و کاتیکیش ناوی کولاتووی وه‌کرو مسی تواوه‌یان به‌قورگا ده‌کرئ، ریخۆله‌و ناوسکیان پارچه‌ پارچه‌ ده‌کاو دایده‌پلۆختین. وه‌کوو له‌نایه‌تیکی تردا ده‌فهرموئ: ﴿إِنَّ الْأَغْلَالُ فِي أَعْقَابِهِمْ

وَالسَّلَاسِلُ يُسْحَبُونَ فِي الْحَمِيمِ ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ ﴿غافر/ ۷۱-۷۱۲﴾ یان ده فرموی: ﴿قَالِذِينَ كَفَرُوا قُطِعَتْ لَهُمْ ثِيَابٌ مِنْ نَارٍ يُصَبُّ مِنْ فَوْقِ رُؤُوسِهِمُ الْحَمِيمُ يُصْهَرُ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ وَلَهُمْ مَقَامِعٌ مِنْ حَدِيدٍ﴾ (الحج: ۱۹-۲۱) دهی/ ^{ویرای} نهم ترساندن و رونکردنه وه پیش وه ختانه ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ نیتوه به کام نیعمه تی خودا پروا ناکهن؟؟ نهم ناگادار کردنه وه ترساندن به ک له دوا ی به کانه نیعمه تی خودان و پیوسته بهرچاویان بگرن و به خوتان دا بچنه وه.

نیعمه ته جورا و جوره کان له به هه شتدا بو ته قواکاران

وَلَمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّاتٍ ﴿٤٦﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ
 ﴿٤٧﴾ ذَوَاتَا أَفْنَانٍ ﴿٤٨﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٩﴾ فِيهِمَا عَيْنَانِ
 تَجْرِيَانِ ﴿٥٠﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥١﴾ فِيهِمَا مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ
 زَوَّاجَانِ ﴿٥٢﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٣﴾ مُتَكِعِينَ عَلَى فُرُشٍ
 بَطَائِنُهَا مِنْ إِسْتَبْرَقٍ وَحَنَى الْجَنَّتَيْنِ دَانٍ ﴿٥٤﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا
 تُكَذِّبَانِ ﴿٥٥﴾ فِيهِنَّ قَصِيرَاتُ الْغُرَفِ لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ

وَلَا جَانٌّ ﴿۵۶﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿۵۷﴾ كَأَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ
وَالْمَرْجَانُ ﴿۵۸﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿۵۹﴾ هَلْ جَزَاءُ
الْإِحْسَنِ إِلَّا الْإِحْسَنُ ﴿۶۰﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

له‌وه‌پیش باسی نه‌و تنگ‌و چه‌له‌مانه‌ی کرد: که توشی تاوانباران
ده‌بی له‌قیامت‌دا، به‌دبه‌ختیو چاره‌پ‌ه‌شی موشریک‌و یاخی بووانی نمایش
کرد، نه‌مجار له‌به‌رام‌به‌ر نه‌وه‌دا باسی پاداشی ته‌قواکاران ده‌کاو
ده‌فهرموی: ﴿وَلِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّاتٌ﴾ بۆ که‌سیک له‌خودا بترس‌و
یادی رۆژی حیساب‌و لی‌کۆلینه‌وه‌ی به‌رده‌م باره‌گای خودا بکا، دو
به‌هه‌شتی ماددی نه‌و شوین‌و له‌ززه‌ت‌و رابواردنه‌ جه‌سته‌یی‌یه‌ی ده‌ست
ده‌که‌وئ. به‌دو جور خوشی پاداشی ده‌دریته‌وه، ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا
تُكَذِّبَانِ﴾ به‌کام له‌نیعمه‌ته‌کانی خودا بر‌وانا‌که‌ن‌و چ نیعمه‌تیکی به‌درۆ
ده‌خه‌نه‌وه، خو نیعمه‌تی به‌هه‌شت بی وینه‌یه‌و به‌رده‌وام و نه‌پراوه‌یه.
مامۆستا سه‌بید ده‌فهرموی: له‌سوره‌تی به‌قه‌ره‌وه تا ئیره‌ نه‌مه‌ یه‌که‌مجاره
قورتان باسی دوو به‌هه‌شت بکا، وادیاره‌ نه‌و باغ‌چانه‌ له‌ناو به‌هه‌شتی
گه‌وره‌و به‌رفراوان‌دان، وه‌لی: که‌ لی‌ره‌ باسیان ده‌کا ده‌گو‌نجی له‌به‌ر
زیده‌خوشیو به‌رزیان بی له‌سوره‌تی (الواقعة) دا باسی نه‌وه ده‌فهرموی:

که به هه شتییه کان دوو تاقمى گه وره و زۆرن، ﴿السابقون السابقون﴾ و
 ﴿اصحاب الیمین﴾ بۆ هدر تاقمیکیشیان نازو نیعمه ت هدی، لیتره وای
 بۆ ده چین نهو دوو به هه شته بۆ تاقمى پله و پایه بهرز بن. له وانه یه نهو
 کۆمه له پيشکه وتوو نزیکه ی خودا بن: که له سوره تى واقیعه دا
 به ﴿السابقون السابقون. اولئك المقربون﴾ ناماژه ی بۆ کردن، نه مجار
 باسی دوو باغچه ی تر ده کا: که له دوو باغچه ی تر نزم ترن، له وانه یه نهو
 دوو ههش بۆ تاقمیکى تر بن که پله و پایه یان له خوار تاقمى پيشووه وه بى،
 ویده چى نهو (اصحاب الیمین) بن.

نه مجار وه صفى دوو به هه شته که ده کاو ده فهرموى: ﴿ذَوَاتَا أَفْنَانٍ﴾
 لقى دارو درهختیان سه وزو تهرو تازه و به ده ماخن، هه موو جوړه
 میوه یه کیان پتویه. یان نهو دوو باغچه یه جوړه ها دارو درهخت و میوه یان
 تیدا یه. ﴿فَبَآئِيَ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ ده ی ئتوه به کام نیعمه تى خودا برپوا
 ناکه نو چ نیعمه تى که به درۆ ده خه نهو نه ی کۆمه لى ئاده منو جندۆکه.
 خو نه م دیمه نو نازو نیعمه ته له وانه ن: که هه ول ده درى وه ده ستیان بى نن.
 ﴿فِيهِمَا عَيْنَانِ تَجْرِيَانِ﴾ له هه ردووک لهو به هه شته نه دا دوو کانیایى ره وان
 هه ن، ئاوه که یان ره وان ده بى بۆ ئاودانى دارو درهخت و گول و گولزارى نهو
 دوو باخانه. ئیتر له هه مو میوه جاتى که به ره هم دى نن. حه سه نى به صرى
 ده لى: نهو دوو کانیاه یه کى کیان پى ده گوترى سه لسه بیل. ﴿فَبَآئِيَ آلَاءِ

رَبُّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿۱﴾ به‌کام له‌نیعمه‌ته‌کانی خودا برپوا ناکه‌ن و چ نیعمه‌تیکی به‌درؤ ده‌خه‌نه‌وه. خوْ نه‌وانه نازو نیعمه‌تیکی حه‌قیقی و راست و دروست و هیچ شك و گومانیک له‌هه‌بوونیان نیه.

﴿فِيهِمَا مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ زَوْجَانِ﴾ ﴿۲﴾ له‌و به‌هه‌شته‌نه‌دا له‌هه‌موو جوْره میوه و نه‌وعه‌کان ده‌خوری و له‌زه‌تیان لی و ه‌رده‌گیری جوْریکیان ته‌پرو تازه و جوْریکیان وشکه ه‌م‌ردوکیان به‌تام‌ن و نازاندی کامه‌یان له‌کامه‌یان خوش‌تره. هی‌نده نایابن شتی و جوان و رازاوه به‌چاو نه‌بینراوه و به‌گوئی‌چکه نه‌بیستراوه و به‌خه‌یالی‌ش به‌سه‌ر دل‌دا رانه‌بردوه، ﴿فَبَآئِيَ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ ﴿۳﴾ به‌کام له‌نیعمه‌ته‌کانی خودا برپوا ناکه‌ن و چ نیعمه‌تیکی به‌درؤ ده‌خه‌نه‌وه.

ئیب‌ن‌وعه‌بباس ده‌فه‌رموی: نیعمه‌تی دنیا به‌نیسبه‌ت نیعمه‌تی قیامه‌ته‌وه ه‌م‌ر ناوه و ناوه‌پۆک نیه. واته: به‌رامبه‌ری ناکرین و جوداوازی نیوانیان زوره. نه‌و به‌هه‌شتیانه ﴿مُتَكِّينَ عَلَىٰ فُرُشٍ بَطَآئِنُهَا مِنْ إِسْتَبْرَاقٍ﴾ ﴿۴﴾ پالی لی ده‌ده‌نه‌وه له‌سه‌ر چه‌ند راخه‌ریک ناواخه‌که‌یان پارچه مه‌خه‌ری نه‌ستوره، نه‌ی ده‌بی دیوی ده‌ره‌وه‌ی چی بی و چه‌ند جوان و رازاوه بی؟ له‌سه‌عیدی کوپی موسه‌یه‌بیان پرسى: که ناواخنی راخه‌ره‌کانیان مه‌خه‌ری نه‌ستور بی نه‌ی ده‌بی به‌رگو دیوه ظاهره‌که‌یان چون بی؟ له‌وه‌لام‌دا وتی: نه‌وه‌یه که خودا فه‌رموویه‌تی ﴿فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةٍ

أَعْيُنُ ﴿السَّجْدَةُ: ۱۷﴾ ثیبنوعه باس ده فرموی: باسی ناواخنه که ی بۆ کردون بۆ
 نه وه ی دلتان پیی ناشنا بی و بیناسن، وه لی دیوی دهره وه ی نه و راخه رانه
 همر خودا ده زانی چون !!

﴿وَجَنَى الْجَنَّتَيْنِ دَانٍ﴾ میوه هاتی دره خته کانی نه و دوو به هه شته
 به یده ستن، همر کاتی به هه شتییه کان بیانیه وی و چۆنیان بوی ئاوا بۆیان
 حازره وه له نزیکه وه بی ماندوبوون ده یان چنن. وه کوو له نایه تی کی تر دا
 ئامازه به م مانایه ده کاو ده فرموی: ﴿قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ﴾ (الحاقة: ۲۳) یان
 ده فرموی: ﴿وَدَانِيَةٌ عَلَيْهِمْ ظِلَالُهَا وَذُلَّتْ قُطُوفُهَا تَذْلِيلًا﴾ (الانسان: ۱۴)
 و پرای نه وه هه موو نازو نیعمه ته جو را و جو رانه ﴿فِيهِنَّ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ لَمْ
 يَطْمِثْهُنَّ اِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ﴾ له و دوو به هه شته دا حۆری شوخ و شهنگ
 هه ن، چاو به دهره وه نین و چاویان ده پر نه می رده کانیان، هه موویان کچن و
 له وه پیش نه ئاده می و نه پهری ده ستیان لی نه دا ون، له به هه شته دا دروست
 کرا ون. ﴿فَبَآئِيَ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ به کام له نیعمه ته کانی خودا بپروا
 ناکه ن و چ نیعمه تی کی به درو ده خه نه وه؟؟

﴿كَأَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالْمَرْجَانُ﴾ نه و حۆریانه ده لی ی یاقوت و مهر جانن
 له سپر صافی و بی گهر دی دا، جهسته یان صاف و لوس و سپی و ناسک و
 سه رکولمه یان سو رو تا بلخی جوان.

﴿فَبَآئِيَ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ به کام له نیعمه ته کانی خودا پروا ناکه ن و
چ نیعمه تی کی به درو ده خه نه وه؟

﴿هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ﴾ نایا پاداشی چاکه چاکه نیه؟
واته: پاداشی کرده وهی چاک له دونیادا به هه شتی جوان و رازاوهیه
له قیامه تدا. نهم دوو به هه شته بو خاوهن باوه پانی کردار چاکن. ﴿فَبَآئِيَ
آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ به کام له نیعمه ته کانی خودا پروا ناکه ن، چ
نیعمه تی کی به درو ده خه نه وه؟

به غه وهی و به یه قی و ئیبنو نه بی حاته م و ئیبنو مه رده وه یه یی
له نه نه سی کوری مالیکه وه ریوایه ت ده کهن ده فهرموی: پیغه مبه ر نایه تی
﴿هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ﴾ یی خوینده وه و فهرموی ده زانن خودا
چی فهرمووه؟ هاوه لان وتیان: خودا و پیغه مبه ر ده زانن. نه مجار فهرموی:
خودا ده فهرموی: پاداشی که سیك: که نیعمه تی یه کتاپه رستی پی
ببه خشم و توفیقی بدهم بو نه نجامدانی نه و نیعمه ته جگه له به هه شتی
جوان و رازاوه هیچی تر نیه.

وه صفی کی تری باخه کانی به هه شت

وَمِنْ دُونِهِمَا جَنَّتَانِ ﴿٦٢﴾ فَبَآئِيَ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

﴿٦٣﴾ مُدْهَامَتَانِ ﴿٦٤﴾ فَبَآئِيَ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٥﴾ فِيهِمَا

عَيْنَانِ نَضَاحَتَانِ ﴿٦٦﴾ فَيَأْيَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٧﴾
 فِيهَا فَاكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُمَّانٌ ﴿٦٨﴾ فَيَأْيَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٩﴾
 فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ حِسَانٌ ﴿٧٠﴾ فَيَأْيَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧١﴾ حُورٌ
 مَّقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ ﴿٧٢﴾ فَيَأْيَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٣﴾
 لَمْ يَطْمِئِنَّ أَنْسُ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌ ﴿٧٤﴾ فَيَأْيَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ
 ﴿٧٥﴾ مُتَكِينٍ عَلَى رَقَرٍ خُضِرَ وَعَبَقَرِي حِسَانِ ﴿٧٦﴾ فَيَأْيَ
 آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٧﴾ بَرَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ﴿٧٨﴾

پهروهر دگار له نایه ته کانی پیښودا باسی جوانو رازاوه یی دوو
 باخچه ی بهه شتی کرد: که پاداشی ته قواکارو له خواترسانه، نه مجار
 وه صفی دو باخچه ی تری بهه شت ده کا: که له خوار دو بهه شته که ی
 تره وهن. ده فرموی: ﴿وَمِنْ دُونِهِمَا جَنَّتَانِ﴾ دوو جوړ باخی رازاوه ی تر
 هه ن له بهه شت دا بو له خوداترسان، یان دوو باخچه ی تر هه ن له خوار نهو
 دوو باخچه یی له وه وپیش باس کران بو: که سانیك : که پله وپایه یان
 له خوار پله وپایه ی نهو تا قمه وهیه: که له نایه ته کانی پیښودا باس کران.

نم دوو باخچه‌یهی لم دوو نایه‌ته‌دا وه‌صفیان ده‌کا بۆ تاقمیکن
قورنان به (اصحاب الیمین) ناویان ده‌با واته نه‌وانه‌ی : که نامه‌ی
عه‌مه‌لیان ده‌دریته ده‌ستی راستیان.

﴿مُذْهَمَّتَانِ﴾ نم دوو باخچه‌یه دره‌خته‌کانیان روه‌کو شیناوردیان
چروپرو زۆر سه‌وزو ته‌ر ده‌ماخن، نه‌وه‌نده سه‌وزن ره‌ش هه‌لگه‌پاون، ﴿فَبَآئٍ
آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ به‌کام نیعه‌ته‌ی خودا بپوا ناکه‌ن و چ نیعه‌تیکی
به‌درۆ ده‌خه‌نه‌وه.

﴿فِيهِمَا عَيْنَانِ نُضَآخَتَانِ﴾ له‌و دوو به‌هه‌شته‌دا دوو کانیاوی هه‌لقولاو
هه‌ن، ئاوه‌که‌یان هه‌لده‌قوتی بی‌نه‌وه‌ی له‌به‌ریان بپوا وه‌کوو ئاوی دوو
باخچه‌که‌ی تر.

﴿فَبَآئٍ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ به‌کام نیعه‌ته‌ی خودا بپوا ناکه‌ن و چ
نیعه‌تیکی ره‌ت ده‌که‌نه‌وه؟؟

﴿فِيهِمَا فَآكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُمَّانٌ﴾ له‌و دوو باخه‌ی به‌هه‌شته‌دا هه‌یه
میوه‌هاتی زۆرو جۆراو جۆر به‌تایبه‌تی خورماو هه‌نار که دوو جۆره میوه‌ی
زۆر جوان و فره به‌سودن. ﴿فَبَآئٍ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ ئیوه به‌کام
نیعه‌ته‌ی خودا بپوا ناکه‌ن و چ نیعه‌تیکی به‌درۆ ده‌خه‌نه‌وه.؟ ﴿فِيهِنَّ
خَيْرَاتٌ حِسَانٌ﴾ له‌و دوو باخه‌دا ئافره‌تی جه‌سته جوان و ره‌وشت شیرین
هه‌ن، روخسار جوان و ره‌فتار په‌سه‌ند.

﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ به کام له نیعمه ته کانی خودا بپروا ناکهن و کام نیعمه تی به درۆ ده خه نه وه.

نهو نافره ته روخسار جوانو رهفتار شیرینانه ﴿خُورٌ مَّقْصُورَاتٍ فِي الْخِيَامِ﴾ چهند جۆریکن سپو صافو بی گهر دو چاوپره شی چاو گهره، داپوشراو له ناو خه یه کانی به هه شت دا، خیمه ی له در دروستکراو، نهوان وه کوو نافره تی دونیا به ناو جاده و کۆلانان دا هاتو چۆ ناکهن، ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ به کام له نیعمه ته کانی خودا بپروا ناکهن و چ نیعمه تیکی به درۆ ده خه نه وه؟!

﴿لَمْ يَطْمِئْنُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ قَبْلَ هَٰذَا أَذْنًا لَا يَسْمَعُونَ﴾ له وه پیش هیچ کهس له ناده میو جندۆ که دهستیان لی نه داو، به تایبه تی بۆ له خودا ترسان و ته قواکاران دروست کراو. ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ به کام له نیعمه ته کانی خودا بپروا ناکهن و چ نیعمه تیکی به درۆ ده خه نه وه؟!

﴿مُتَكِّينَ عَلَىٰ رَقَفٍ خَضِرٍ وَغَبْرَيٍّ حَسَنِ﴾ نهو به هه شتیانه پالیان داوه ته وه له سه ره سهرین و دۆشه کی نه رم و شلو سه وز، فره شی جوانو پر نه خش و نیگاریان بۆ راخراوه: که تا بلتی سه رنج راکیشو جوانو نایاب دروستکراو. ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ به کام له نیعمه ته کانی خودا بپروا ناکهن و چ نیعمه تیکی به درۆ ده خه نه وه؟!

﴿هل جزاء الاحسان الا الاحسان﴾ نایا پاداشی چاکه چاکه نیه،
به‌ئی پاداشی نیمان و کرده‌وی چاکه به‌هشتی رازاویه.

﴿تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ﴾ به‌رزو پیروزو پاک و بی
عه‌یه خودای خاوه‌ن که‌رم و به‌خشش، شیای نه‌ویه به‌شکۆمه‌ند
بناسری و که‌س لئی یاخی نه‌بی، ریزی بگیری و عیباده‌تی بۆ بکری،
سوپاسگوزاری بکری، کوفرانی نیعمه‌ته‌کانی نه‌کری. هه‌میشه
له‌یاد بی و بیر نه‌چیته‌وه،

تیبینی نه‌وه ده‌کری: له‌وه‌پیش له‌دوای باسی نیعمه‌ته‌کانی دونیا
فهرمووی: ﴿وَبَقِيَ وَجْهَ رَبِّكَ..﴾ به‌مه‌ ئاماژه‌ی به‌وه کرد که جگه
له‌خودا هه‌موو مه‌وجودیک ده‌فهوتی. دوا به‌دوای باسکردنی نیعمه‌ته‌کانی
قیامه‌تیش فهرمووی: ﴿تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ..﴾ به‌مه‌ش ئاماژه‌ی به‌وه کرد:
که نه‌هلی به‌هه‌شت بۆ هه‌تا هه‌تایه ده‌میئنه‌وه و ذیکری خودا ده‌که‌نو
له‌زه‌تی لی وهرده‌گرن...!

بسم الله الرحمن الرحيم

سوره‌تی «الواقعة»

نهم سوره‌ته (۹۶) نایه‌تهو مه‌ککویه، ناو‌راوه به‌سوره‌تی (الواقعة) چونکه له‌سوره‌تای سوره‌ته‌که‌دا ده‌فرموی: ﴿إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ﴾. دوا‌به‌دوای سوره‌تی (الرحمن) چونکه له‌چند رویه‌که‌وه په‌یوه‌ندیان به‌یه‌ک‌ت‌روه هه‌یه:

۱- له هه‌ردوو سوره‌ته‌که‌دا باسی قیامت و به‌ه‌شت و دۆزه‌خ هه‌یه،

۲- له‌سوره‌تی (الرحمن) دا حال و وه‌زی تاوان‌باران و له‌خودا‌ترسان له‌قیامت‌دا ^{باسا}ک‌راوه، ناما‌ژه به‌سزای سه‌خت بۆ تاوان‌باران و پاداش بۆ ته‌قوا‌کاران ک‌راوه. له‌م سوره‌ته‌ش‌دا حال و وه‌زی قیامت و ته‌نگ و چه‌له‌مه‌کانی و دا‌به‌ش‌کردنی ئاده‌میزاد بۆ سێ کۆمه‌ل و تا‌قم و سه‌ره‌نجامی هه‌رسێ کۆمه‌له‌کان رو‌ن‌ک‌راوه‌ته‌وه..

۳- له‌سوره‌تی (الرحمن) دا باسی شه‌ق و په‌قبوونی ئاسمانی کرد له‌م سوره‌ته‌ش‌دا باسی له‌گری‌ژه‌نه‌چوونی زه‌وی و وه‌شه‌قه‌تۆله هاتنی ده‌کا. که‌وابێ هه‌ردوو سوره‌ته‌که باسی رابوونی قیامت‌یان له‌خۆ گرتو‌وه و ناو‌ه‌رۆکیان لێک ده‌چی، هه‌رچ‌ند ته‌رتیب و زنجیره‌ی غایش‌کردنی باسه‌کان جودا‌وا‌زیان هه‌یه.

﴿إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْأَنْفُسُ﴾ تهوانه لهه اوهل دانان بۆ
 خداو له بریاردانی نهو بتانه به خداو لهه موو بیروباوه پیکتی تریاندا
 تنها شوین گومان و هه وه سبازی خویان که وتوون، هیچ رویان له حق
 نه کردوه ﴿وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنْ رَبِّهِمُ الْهُدَى﴾ بیگومان نهوانه له خداوه
 به لگه و نیشانه ی ناشکراو عه یانیان بۆ هاتوه، که نهو بتانه خودا نین
 به که لکی عیبادهت بۆکردن نایه. نهو هتا قورئانمان بۆ پیغه مبه ر ناردوه
 لهوئدا روغان کردو ته وه: که نهو بتانه هیچ و پوچن و که لکی هیچیان نیه،
 که چی نهو نه فامانه رویان لی وهرگیراو پشتیان لی هه لکردو بوختانیان
 بۆ پیغه مبه ر کردو به ساحیر و شاعیریان له قه لهم دا!

تهجار پهروه ردگار نهوه رون ده کاته وه که (قضیه) که به ویست و
 خواستی ناده میزاد نیه، نهو بتانه هیچ سودو قازانجیکیان نیه، هیچیان
 له دهست نایه. دهفه رموی: ﴿أَمْ لِلْإِنْسَانِ مَا تَمَنَّى. فَلِلَّ الْآخِرَةِ وَالْأُولَى﴾
 نایا ههرچی ناده میزاد ناره زوی بکاوناواته خوازی بی ده بی بوی بیته جی؟!
 نه خهیر هه موو شتیک به ویستی ناده میزاد نایه ته جی. نهوه ی
 ته مه نهای ده که ن: که نهو بتانه شه فاعه تتان بۆ بکه ن و سودیان لی
 وهرگرن ههرگیز نایه ته دی، ده سه لاتی دونیا و قیامهت و هه موو کاریکی
 نایینی و دونیایی به دهست خودایه، ههر نهو کاروبار هه لده سورپین و بتو
 سه نه مه کان هیچیان به دهست نیه نه له دونیادا نه له قیامهت دا: وه کسو

نیبنو جه ریرو نیبنو ته بی حاتم و نیبنو ته بی عوده ی له حه سه نی
به صرییه وه ریوایه ت ده که ن ده لی نیغه مبه ر () فره مویه تی: (قاتل الله
اقواما اقسام لهم ربهم ثم لم یصدقوا) نه و گه لو نه ته وانه داوه شین و
خودا بیان کوژی په روه رد گاریان سویندی بو خواردن که چی پروایان پی نه کرد.

چیروکی میوانه کانی حه زره قی نیبراهیم و نه رکی سه رشانیان بو

له ناو بردنی قهومی لوط

هَلْ أَنتَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِ ﴿٢٤﴾

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴿٢٥﴾ فَرَاغَ إِلَىٰ

أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعَجَلٍ سَمِينٍ ﴿٢٦﴾ فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ

﴿٢٧﴾ فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ وَبَشَرُوهُ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ

﴿٢٨﴾ فَأَقْبَلَتْ امْرَأَتُهُ فِي صَرَّةٍ فَصَكَّتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ

﴿٢٩﴾ قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٣٠﴾

﴿٣١﴾ قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾ لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَابَ مِّنْ طِينٍ ﴿٣٣﴾ مُّسَوَّمَةً عِندَ رَبِّكَ

وہکوو لهوہدوا باسیان دهکاو دهفہرموی:

۱- ﴿فَأَصْحَابُ الْمِيمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمِيمَنَةِ﴾ نهوانه‌ی که لهو
روژهدا نامه‌ی کرده‌وه‌کانیان به‌دهستی راستیان وهرده‌گرنو به‌رهو به‌هه‌شت
به‌رئ ده‌کرین چهند له‌خو‌شی‌دانو چهند به‌خته‌وه‌رن؟ ههرمه‌پرسه‌ چ
خو‌شو به‌خته‌وه‌رییه‌ک دایان ده‌گری!!

۲- ﴿وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ﴾ نهوانه‌ی لهو
روژهدا نامه‌ی عه‌مه‌لیان به‌دهستی چه‌پ وهرده‌گرنو راپیچی ناو دۆزه‌خ
ده‌کرین نای چهند به‌دبه‌خت و چاره‌په‌شن، چهند خه‌ساره‌تمه‌ندو به‌فتاره
چۆن؟ ههر باس نا‌کری و نایه‌ته‌ گو‌فتار.

۳- ﴿وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ. أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ. فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ﴾
هه‌موو ده‌ست پی‌ش‌خه‌ره‌کان بو نیمانه‌یینان له‌گشتی گهل و نه‌ته‌وه‌یه‌ک،
نهوانه‌ی زوو به‌پیر بانگه‌وازی پی‌غه‌مبه‌ران و بانگ‌خوازانی نایینه‌وه‌ چون و
نیمانیان هی‌ناوه‌و تۆبه‌یان له‌تاوان و تاوانباریی کردوه‌و رویان کردۆته‌ کاری
چاکه‌و به‌دلسۆزی خوداپه‌رستیان نه‌نجام داوه‌ نهوانه‌ ده‌سته‌ی یه‌که‌من بو
چوونه‌ ناو ره‌همه‌تی خوداوه‌، بو وهرگرتنی پاداشی باش و پله‌وپایه‌ی به‌رز،
نهوانه‌ نزیک خراوه‌ن له‌ره‌زامه‌ندیی خودا ، بو هه‌تاهه‌تایه‌ نی‌شته‌جی
ده‌کرین له‌ناو به‌هه‌شتدا.

نیمام نه‌حمد له‌خاتو عاتیش‌ه‌وه له‌پی‌تغه‌مبهره‌وه (ﷺ) ریوایت ده‌کا:
 که فەرمویه‌تی: ده‌زانن کێ له‌روژی قیامت‌دا پیش هه‌موو که‌س ده‌چنه
 ژێر سیپه‌ری عەرشى خوداوه؟ هاوه‌لان عەرزىان کرد: خودا و پی‌تغه‌مبهرى
 خودا ده‌زانن، پی‌تغه‌مبهر فەرمووی: نه‌وانه‌ن: که حەقیان پێ درا قبولی
 ده‌که‌ن، نه‌گەر داواى حەقیان لێ کرا ده‌یده‌ن، حوکم بۆ که‌سانى دیکه
 ده‌که‌ن وه‌کوو نه‌وه‌ی حوکم بۆ خوێان بکه‌ن.

جوړه‌کانى نيعمه‌تى خودا په‌رسته ده‌ست پيش‌خه‌ره‌کان

ثَلَاثَةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ ﴿١٣﴾ وَقَلِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ

﴿١٤﴾ عَلَى سُرُرٍ مَوْضُونَةٍ ﴿١٥﴾ مُتَّكِئِينَ عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ ﴿١٦﴾

يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ ﴿١٧﴾ بِأَكْوَابٍ وَأَبَارِيقَ وَكَأْسٍ مِنْ مَّعِينٍ

﴿١٨﴾ لَا يُصَدَّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنْزَفُونَ ﴿١٩﴾ وَفِيهَا مِمَّا يَحْتَرُونَ

﴿٢٠﴾ وَلَحِيرٍ طَيْرٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٢١﴾ وَحُورٌ عِينٌ ﴿٢٢﴾ كَأَمْثَلِ الذُّلُولِ

الْمَكُونُونَ ﴿٢٣﴾ جزاءُ بما كانوا يعملون ﴿٢٤﴾ لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا

تَأْيِيمًا ﴿٢٥﴾ إِلَّا قِيلًا سَلَامًا سَلَامًا ﴿٢٦﴾

له وه پیتش باسی تاقمی سییه می کرد: که بهنده راستاله دهست
پیشخه ره کانن، نه مجار لیتره دا جوړی نیعمه ته کانیان دیاری ده کاو
ده فهرموئ: ﴿ثُلَّةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ. وَقَلِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ﴾ نهو دهست پیشخه ره
له خودا نزیکانه له گهلو نه ته وه پیشینه کان کومه لیکي زوړن و له هه ژمار
نایه ن، که میکیشیان له م تومنه ن! له واقع زوړن وه لی که مییه که یان
به نبیسه ت هی گهلو نه ته وه پیشینه کانه.

نه مجار باسی رابواردن و کوړ به ستیان ده کاو ده فهرموئ: ﴿عَلَى سُرُرٍ
مَوْضُونَةٍ. مُتَّكِنِينَ عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ﴾ نهوان له به هشت دا داده نیشن له سر
کورسی و قهره ویله ی به بزمار، ژیر داکوتراو و دوشه گی چنراو به ده زوی
له ژیر دروستکراو، به دپرو یاقوت و زو به رجه د نه خشیتر او رازاوه، له سر
نهو کورسی و سریرانه پالی لی ده دهنه وه بهرام بهر به یه ک و دم
به پیکه نین و دم و چاو گه شاول، وهرز نابن و کیسه یان تی ناکه وی و رقیان
لیک هه تناسی.

﴿يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ﴾ بو خزمه تکردن و دل راگرتیان چنده
که نجیکی تازه لاو روخسار جوان به سهریان دا ده سوړپنه وه، نهو خزمه تجیه
لاوانه پیر نابن و رهنګ و روخساریان ناگوړی، به سر به هه شتییه کان دا
ده سوړپنه وه ﴿بِأَكْوَابٍ وَأَبَارِيقَ وَكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ﴾ به سوراخ و په رداخ و
پیاله ی بی ده سک و ده سکدار، پر له شه رابی نایاب و هه لیتجر او

له‌سه‌رچاوه‌و کانی‌اوه‌ه‌لقولاوه‌کانی به‌ه‌ه‌شت، صافو بی‌گه‌ردو بو‌خوش‌و
 فه‌ریشه‌جبه‌خشو مه‌ست نه‌که‌ر ﴿لَا يُصَدَّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنْزِفُونَ﴾
 به‌خواردنه‌وه‌ی نه‌و مه‌یه‌ سه‌ریان نایه‌شی‌و سه‌رخوش نابن‌و عه‌قل‌و
 ه‌وشیان له‌ده‌ست ناده‌ن. ﴿وَفَاكِهَةً مِّمَّا يَتَخَيَّرُونَ﴾ ه‌ه‌روه‌ها میوه‌ی
 نایاب‌و ه‌ه‌لب‌واردو په‌سند کراویان به‌سه‌ردا ده‌گیژن، چ میوه‌یه‌کیان ه‌ز
 لی بی‌ ب‌ویان ه‌سته‌به‌ر ده‌که‌ن. ﴿وَلَحْمِ طَيْرٍ مِّمَّا يَشْتَهُونَ﴾ ه‌ه‌رجی ئاره‌زو
 بکه‌ن له‌گوشتی په‌له‌وه‌رو بالنده‌ ب‌ویان دابین ده‌که‌ن‌و ده‌یخه‌نه‌ به‌رده‌ستیان.

﴿وَحُورٌ عِينٌ. كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ﴾ و‌پ‌رای نه‌و نازو
 نیعه‌تانه‌یان ح‌وری سپی‌و س‌ولی چاوپه‌شو چاو گه‌وره‌یان ب‌و ناماده
 کراوه: که تابل‌ی ره‌شایی چاویان ره‌شو، ه‌تا خودا ه‌ز بکا جوان‌و
 ناسکن ده‌لتی: دورپی ناو سه‌ده‌فن، ده‌ستیان لی نه‌دراوه.
 ﴿جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ نه‌م نازو نیعه‌ت‌و به‌خششانه‌ له‌پاداشی
 کرده‌وه‌ باشه‌کانیانه.

﴿لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْثِيمًا. إِلَّا قِيلًا سَلَامًا سَلَامًا﴾ به‌ه‌شتیه‌کان
 له‌به‌ه‌ه‌شتدا قسه‌ی بی‌هوده‌و پروپوچ‌و بی‌مانا نابیسن، جنی‌و به‌یه‌کدان‌و
 تانوت لی‌کدان نیه، یه‌کتر شکاندن‌و دل ره‌نجانندن‌ی تیدا نیه. به‌ل‌کوو
 شیرین‌ترین قسه‌و گفتوگو‌و له‌یه‌کتر ده‌بیسن‌و سلا‌و ر‌وژباش‌و چاک‌و چ‌ونی
 لی‌کدی ده‌که‌ن. وه‌کوو له‌نایه‌تیکی تردا ده‌فه‌رموی: ﴿تَحِيَّتُهُمْ فِيهَا
 سَلَامٌ﴾ (ابراهیم: ۲۳).

نیعمه‌ته‌کانی (أصحاب الیمین)

وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ مَا أَصْحَابُ

الْيَمِينِ ﴿٢٧﴾ فِي سِدْرٍ مَّخْضُودٍ ﴿٢٨﴾ وَطَلْحٍ مَّنْضُودٍ ﴿٢٩﴾ وَظِلِّ مَمْدُودٍ

﴿٣٠﴾ وَمَاءٍ مَّسْكُوبٍ ﴿٣١﴾ وَفِكَهَةٍ كَثِيرَةٍ ﴿٣٢﴾ لَا مَقْطُوعَةٍ وَلَا

مَمْنُوعَةٍ ﴿٣٣﴾ وَفُرْشٍ مَّرْفُوعَةٍ ﴿٣٤﴾ إِنَّا أَنشَأْنَهُنَّ إِنْشَاءً ﴿٣٥﴾ فَجَعَلْنَهُنَّ

أَبْكَارًا ﴿٣٦﴾ عُرُبًا أَتْرَابًا ﴿٣٧﴾ لِأَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٣٨﴾ ثَلَاثَةٌ مِّنْ

الْأَوَّلِينَ ﴿٣٩﴾ وَثَلَاثَةٌ مِّنَ الْآخِرِينَ ﴿٤٠﴾

له دواى دیاریکردنی نیعمه‌تی به‌نده دست پیشخه‌رو له‌خودا نزیک خراوه‌کان دیته سه‌ریاسی نازو نیعمه‌ت نهو خوداپیداوانه‌ی رۆژی قیامت نامه‌ی نه‌عمالیان له‌لای راسته‌وه ده‌دریتتی، ده‌فه‌رموی: ﴿وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ مَا أَصْحَابُ الْيَمِينِ﴾؟ نه‌صاحبولیه‌مین چی نه‌صاحبولیه‌مین؟ هه‌ر مه‌پرسه چه‌ند به‌خته‌وه‌رن و چ نازو نیعمه‌تیکیان هه‌یه؟! نه‌مانه نهو نه‌صحابی یه‌میننه که له‌سه‌ره‌تای سوره‌ته‌که‌دا باسی کردن. پله‌و پایه‌یان له‌خوار پله‌و پایه‌ی کۆمه‌له ده‌ست پیشخه‌ره له‌خودا نزیک خراوه‌کانه‌وه‌ن چونکه له‌دونیا‌دا خوداپه‌رستی و دلسۆزیان له‌وان که‌متر بووه نازو نیعمه‌تیان که‌متر ده‌بی. وه‌لی ویرای نه‌وه‌ش شویتن و مه‌کانیان خوش و

دلگیره و له خوشی و شادی دان، ﴿فِي سِدْرٍ مَّخْضُودٍ﴾ له ژیر سیبهری داری
 نه‌بقی بئ چقل و گه‌لای زورو به‌ره‌ونه‌قدا ده‌بن ﴿وَوَطَّلِحْ مَنضُودٍ﴾ له‌ناو
 باخی موزدا: که هیشوه‌کانی چین له‌سهر یه‌کنو لاسکی موزه‌که دیار
 نیه. ﴿وَوَطَّلِ مَمْدُودٍ﴾ له ژیر سیبهری به‌رده‌وامی دره‌خته‌کاندانو هه‌تاویان
 لی نادا ﴿وَمَاءٍ مَّسْكُوبٍ﴾ ناوی هه‌لژاوو ره‌وان: که هه‌میشه ده‌کشی و
 جوانیی به‌باخو باخاته‌کان ده‌به‌خشی. ﴿وَفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ﴾ هه‌میشه وان
 له‌ناو میوه‌هاتی زورو جؤراو جؤردا، ﴿لَا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ﴾ نه‌و
 میوه‌هاته نابری و له‌که‌س قه‌ده‌غه‌ناکری، وه‌کوو میوه‌ی دونیا نیه بؤ
 هه‌ندی که‌س هه‌بی و هه‌ندی ده‌ستی نه‌که‌وی، بری کات هه‌بی و بری کات
 بری. ﴿وَفَرُشٍ مَّرْقُوعَةٍ﴾ نه‌ونه‌ی نامه‌ی نه‌عمالیان به‌ده‌ستی راست
 و ده‌دگرن، له‌سهر سه‌ریرو قه‌ره‌ویله‌داده‌نیشن، فهرشی پاک و خاوین و
 به‌نرخ و به‌رز له‌روی مادی و مه‌عنه‌وییه‌وه. بؤ نه‌وه‌ی له‌سه‌ریان له‌گه‌ل
 حؤریه‌کانیان رابویرن. ﴿إِنَّا أَنشَأْنَاهُنَّ إِنِشَاءً﴾ تیمه نه‌و حؤریانه‌مان بؤ
 دروست کردون، ﴿فَجَعَلْنَاهُنَّ أَبْكَارًا﴾ کردومانن به‌کچ، هه‌موویان چوارده
 سال و ده‌ست لی نه‌دراون، هه‌رکاتی بچه‌لایان کچن و ئیش و نازاریان
 نابئ ﴿عُرْبًا أَثْرَابًا﴾ هه‌موویان هاو ته‌مه‌نن و خو خوشه‌ویست که‌رن لای
 می‌رده‌کانیان، ﴿لِلأَصْحَابِ الْيَمِينِ﴾ ته‌مانسه هه‌موو بؤ
 نه‌صحابولیه‌مینه‌کانه. نه‌وانه‌ی نامه‌ی نه‌عمالیان ده‌دریته ده‌ستی

راستیان ﴿ثُلَّةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ. وَثُلَّةٌ مِنَ الْآخِرِينَ﴾ کۆمه‌لیکیان له‌خاوه‌ن
 باوه‌ره پیتشینه‌کان و کۆمه‌لیکیشیان له‌خاوه‌ن باوه‌ره‌کانی دوایین: که
 نومه‌تی پیغه‌مبه‌ری نیسلامن..

سزای نه‌وانه‌ی نامه‌یان ده‌دریته‌ ده‌ستی چه‌ بیان له‌قیامه‌تدا

وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ مَا أَصْحَابُ

الشِّمَالِ ﴿٤١﴾ فِي سَمُومٍ وَحَمِيمٍ ﴿٤٢﴾ وَظِلٍّ مِّنْ يَحْمُومٍ ﴿٤٣﴾ لَا بَارِدٍ
 وَلَا كَرِيمٍ ﴿٤٤﴾ إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُتْرَفِينَ ﴿٤٥﴾ وَكَانُوا يُصْرُفُونَ
 عَلَى الْغَنِيِّ الْعَظِيمِ ﴿٤٦﴾ وَكَانُوا يَقُولُونَ أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا
 وَعِظْمًا إِنْآ لَمَبْعُوثُونَ ﴿٤٧﴾ أَوْءَابَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ ﴿٤٨﴾ قُلْ إِنْ
 الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ ﴿٤٩﴾ لَمَجْمُوعُونَ إِلَىٰ مِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ﴿٥٠﴾
 ثُمَّ إِنَّكُمْ أَنْتَآ الضَّآلُونَ الْمُكَذِّبُونَ ﴿٥١﴾ لَا كَلُونَ مِنْ شَجَرٍ مِّنْ زُقُومٍ ﴿٥٢﴾
 فَالْتَوْنَ مِنْهَا الْبُطُونَ ﴿٥٣﴾ فَشَرِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ ﴿٥٤﴾ فَشَرِبُونَ
 شُرْبَ الْهِيمِ ﴿٥٥﴾ هَٰذَا نُزُلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ ﴿٥٦﴾

له‌وه‌پیش باسی نازونیعمه‌تی دوو کۆمه‌لی خوداییداوی کرد: که
 کۆمه‌لی (السابقون) ده‌ست پیشخه‌رو کۆمه‌لی نه‌صحابولیه‌مین بوون.
 نه‌بجار لی‌ره‌دا باسی کۆمه‌لی‌کی تر‌دا ده‌کا به‌دبه‌خت و چاره‌ره‌ش و له‌ناو
 عه‌زابی جۆراو‌جۆردا ده‌تلی‌نه‌وه‌و رزگار بوونیان نیه. ده‌فه‌رموئ:
 ﴿وَأَصْحَابُ الشَّمَالِ مَا أَصْحَابُ الشَّمَالِ﴾ ته‌وانه‌ی نامه‌ی عه‌مه‌لیان
 به‌ده‌ستی چه‌پ و‌رده‌گرن کیت‌و له‌چ حال‌و وه‌زعی‌کدا ده‌بن؟! هه‌ر مه‌پرسه
 چی! ده‌بی‌چ عه‌زابی‌کی سه‌خت و دژواریان بدری؟!

نه‌بجار په‌روه‌ردگار سزا‌که‌یان دیاری‌ ده‌کا و ده‌فه‌رموئ: ﴿فِي سَمُومٍ
 وَحَمِيمٍ﴾ ته‌وانه‌ وان له‌ناو بۆ‌گه‌ن و هالاو گه‌ری گه‌رمی ناگر‌دا، ناوی
 کولاتووی زۆر گه‌رمیان به‌قور‌گدا ده‌کری. ﴿وَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ يَحْمُومُونَ﴾ له‌ژیر
 سی‌به‌ری دوو‌که‌لی ره‌شی دۆزه‌خ‌دان، ﴿لَا بَارِدٌ وَلَا كَرِيمٌ﴾ وه‌کوو سی‌به‌ری
 تر‌فین‌کایی تیدا نیه، دیمه‌نی جوان و دل‌گیر نیه، خیر‌و به‌ره‌که‌تی تیدا نیه
 بی‌سود و قازا‌جه. تی‌بینی نه‌وه ده‌کری باسی (سه‌موم و حه‌میم) ی کردو
 ناوی ناگری نه‌هینا، بۆ نه‌وه‌ی ناما‌ژه بکا پی‌یان له‌سه‌ر ناخۆشی عه‌زابی
 ناگر‌که: چون‌که له‌کات‌یکدا نه‌و هه‌وا‌یه‌ی هه‌لی ده‌مژن ژه‌هرو بۆ‌گه‌ن بی،
 ناوی خور‌دنه‌وه‌یان ناوی کولاتو بی، که ته‌مانه له‌دونیا‌دا هۆی ره‌حه‌تی و
 فین‌کاین ده‌بی ناگر‌که‌یان چۆن بی له‌قیامه‌ت‌دا !! له‌کات‌یکدا له‌دونیا‌شدا
 سوتینه‌ره؟! که‌وابی هه‌ر مه‌پرسه چه‌ند گه‌رم و سوزه‌نده‌یه.

ته مجار هوی نهو عه زابو ته شکمجه دانه یان رون ده کاته وهو ده فهرموی: ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُتْرَفِينَ﴾ تهوان له ژیانی دنیادا به تاره زوی خویان رایان بواردوه، سه رگهرمی دابین کردنی شه هوهت و تاره زوبازی خویان بوون، هیچ گوئیان به حال و حرام نه داوه، ناموژگاری پیغه مبه ران و بانگ خوازان ریبازی خودایان به لاهه پشم بوو ﴿وَكَانُوا يُصِرُّونَ عَلَى الْحِنثِ الْعَظِيمِ﴾ سور بوون له سه ر ته نجامدانی تاوانی گهره و تزه یان لی نه ده کردن، هاوه لیان بۆ خودا داده ناو بت و صه نه میان ده کردنه هاوشانی، رابوونی قیامهت و زیندویونه یان به لاهه درو بوو، ﴿وَكَانُوا يَقُولُونَ إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا أَأَنَّا لَمَبْعُوثُونَ. أَوْ آبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ﴾ ده یان گوت: نایا ته گهر نیتمه مردین و بوینه گل و خول و نیسقه رزیو تازه زیندوو ده کرینه وه؟! خومان هیچ، نه دی باوک و باپیرانمان چون زیندوو ده کرینه وه دوی تیپه ربوونی نهو هه مو روژگار به سه ر مردنیاندا؟! واته: به هیچ جوریک نه خومان و نه باوک و باپیرانمان زیندوو نابینه وه و نابنه وه،

پهروه ردگار ره دیان ده داته وهو ده فهرموی: ﴿قُلْ إِنَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ لَمَجْمُوعُونَ إِلَىٰ مِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ﴾ نهی پیغه مبه ری خوشه ویست، پییان بلج باوک و باپیری رابردوو له میژینه تان: که پیتان وایه له بهر زور کونی و تیپه ربوونی زور سال و روژگار به سه ریاندا زیندوو نابنه وه و تهوان و

خۆتان و ئەو وەچەو ئەوانەشتان کە لەدوای ئیڤووە دێن و دەمرن و هەموتان
 تیکرا دوای مردن زیندوتان دەکەینەووە لەساری کاکێ بەکاکێ
 مەحشەردا کۆتان دەکەینەووە بۆ حەق و حیساب. لەرۆژێکی دیاری کراودا،
 هیچ پاش و پیشی تێدا ناکرێ و کەم و زیاد ناکا. کاتیەک بەخۆتان دەزانن وا
 لەساری مەحشەردا کۆکراونەووە، وەکوو لەنایه تیکی تردا دەفەرموێ:
 ﴿فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ. فَإِذَا هُمْ بِالسَّاهِرَةِ﴾ (النزعات ۱۳-۱۴) یان
 دەفەرموێ: ﴿ذَلِكَ يَوْمٌ مَّجْمُوعٌ لَّهُ النَّاسُ وَذَلِكَ يَوْمٌ مَّشْهُودٌ. وَمَا تُؤَخِّرُهُ
 إِلَّا لِأَجَلٍ مُّعَدُّودٍ. يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكَلُمُ نَفْسٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ
 وَسَعِيدٌ﴾ (مرد: ۱۰۳-۱۰۵)

ئەجار پەرەردگار بری دیاردە ی سزای خواردن و خواردنەویان دەست
 نشان دەکا و دەفەرموێ: ﴿ثُمَّ إِنَّكُمْ أَنتَ الْضَّالُّونَ الْمُكْذِبُونَ. لَا كِلُونَ
 مِنْ شَجَرٍ مِنْ زُقُومٍ. فَمَالِئُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ. فَشَارِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ.
 فَشَارِبُونَ شُرْبَ الْهَيْمِ﴾ بێگومان ئیڤو ئە ی کۆمەڵی گومراو سەرلی
 شیواوان، ئە ی ئەوانە ی: کە ئینکاری هەبوونی خودا دەکەن و
 بپواتان بەتاک و تەنهایی خودا نیە، پیغەمبەرەکانی بەدرۆ دەخەنەووە،
 زیندوینەووە و حیساب و لیکۆلینەووە ی رۆژی قیامەتتان بەلاو دەرویه،
 دلتیا بن: کە ئەو رۆژە هەر دێ و دەکەوێ ناو سزای سەختی دۆزەخەووە،
 بری لەعەزابی بۆ دیاریکراوتان ئەوێه لەدرەختی زەققوم دەخۆن، ئەو

دره‌خته‌ی هینده ناشیرینه قیزی لیّ ده‌کری، بهره‌که‌شی تالّو تفتو
 بۆگه‌نه، هینده‌تان برسی ده‌بی گه‌ده‌ی خۆتانی لیّ ده‌ناخن، نه‌جار ئیوه
 دوا‌ی خواردنی ناخۆش و تفتو تالّو ، ناوی کولاتووشی به‌سهردا ده‌که‌ن،
 خواردنه‌تان له‌و ناوه کولاتووه وه‌کوو ناو خواردنه‌وه‌ی حوشری تینو
 ده‌بی هه‌ر لیّ ده‌خۆنه‌وه‌و تینوایه‌تیتان ناشکی، واته : ناو خواردنه‌وه‌تان
 به‌شیوه‌یه‌کی ناسایی نیه به‌لکو وه‌کوو ناو خواردنه‌وه‌ی نه‌و حوشرانه
 وایه : که توشی جۆره نه‌خۆشیه‌ک ده‌بن، هه‌ر ناو ده‌خۆنه‌وه‌و تینوایه‌تیان
 ناشکی تا ده‌ته‌قن. دۆزه‌خیه‌کانیش له‌و ناوه کولاتووه ده‌خۆنه‌وه‌و
 تینوایه‌تیان ناشکی.

﴿هَذَا نُزْلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ﴾ نه‌م خواردن و خواردنه‌وه‌ی با‌سمان کردن
 له‌خواردنی ژه‌قنه‌موت و خواردنه‌وه‌ی ناوی کولاتو نه‌وه زیافته‌ت و
 میوانداری‌بانه له‌روژی سزادا، نه‌وه‌یان ده‌رخوارد ده‌دری. به‌لکو نه‌وه
 بریکه له‌سزاو پێشه‌تای سزا‌که‌یانه وێرای نه‌و سزایه سزای تریشیان ده‌دری.

به‌لکه له‌سهر خودایه‌تی خوداو شه‌بوونی توانای ره‌ها له‌سهر

زیندو‌کردنه‌وه‌و دانه‌وه‌ی پاداش و سزا

نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا

نُصَدِّقُونَ ﴿٥٧﴾ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تُمْنُونَ ﴿٥٨﴾ أَأَنْتُمْ تَخْلُقُونَهُ أَمْ نَحْنُ

الْخَالِقُونَ ﴿۵۹﴾ نَحْنُ قَدَرْنَا بَيْنَكُمْ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ ﴿۶۰﴾
 عَلَىٰ أَنْ يُبَدِّلَ أَمْثَلَكُمْ وَنُنشِئَكُمْ فِي مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿۶۱﴾ وَلَقَدْ
 عَلَّمْتُ النَّشَاءَ الْأُولَىٰ فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ ﴿۶۲﴾ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ
 ﴿۶۳﴾ ءَأَنْتُمْ تَرْزَعُونَهُ ۖ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ ﴿۶۴﴾ لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ
 حُطَمًا فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُونَ ﴿۶۵﴾ إِنَّا لَمَغْرُمُونَ ﴿۶۶﴾ بَلْ نَحْنُ مُحْرَمُونَ
 ﴿۶۷﴾ أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ ﴿۶۸﴾ ءَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ
 أَمْ نَحْنُ الْمُنْزِلُونَ ﴿۶۹﴾ لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ أُجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ
 ﴿۷۰﴾ أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ ﴿۷۱﴾ ءَأَنْتُمْ أَنْشَأْتُمْ شَجَرَتَهَا أَمْ
 نَحْنُ الْمُنْشِئُونَ ﴿۷۲﴾ نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذَكُّرًا وَمَتَاعًا لِلْمُقْوِينَ
 ﴿۷۳﴾ فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿۷۴﴾

لهو پیش باسی حالو وه زعی هورسی تاقمه که ی کرد_السابقون،
 نه صاحبو المیه نه، نه صاحبو المه شته مه-سهره نجامی هورسیکیانی رون
 کرده وه، نه مجار ره ددی نه وانیه دایه وه که په یامی خودا به درو ده خنه وه،
 به لگه ی جوړا و جوړی له سهر خودایه تی خوی هی نایه وه به وه که رزق و روژی
 مه خلوقات ددها، بریاری زیندوبونه وه و حیساب و لیکنولینه وه ی روژی

قیامه‌تی دویات کرده‌وه فهرموی: ﴿نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ﴾ نِیمه
سه‌ره‌تا له‌نه‌به‌وه نِیوه‌مان دروستکرد، بۆ خۆتان دان به‌وه‌دا ده‌نِین و ،
ئه‌وه ده‌زانن، نه‌دی بۆچی بپروا به‌زیندوبونه‌وه ناکه‌ن؟ خۆ که‌سیک بتوانی
سه‌ره‌تا شتیک دروست بکا ده‌توانی جاریکی دی دروستی بکاته‌وه.
﴿أَفَرَأَيْتُمْ مَا تُمْنُونَ. أَأَنْتُمْ تَخْلُقُونَهُ أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ﴾ نیشام بده‌ن و پیم
بلین: که‌ ئه‌و تۆماوه‌ی ده‌یخه‌نه ناو ره‌حمی ئافره‌تانه‌وه، ئایا نِیوه
له‌مندا‌لداندا ره‌نگی ده‌پژن و ناده‌میزادی لی دروست ده‌که‌ن؟ یان خودا
به‌دییه‌نره‌و ئه‌و ئه‌و کاره‌ ئه‌نجام ده‌دا؟ بیگومان خودا له‌و دلۆپه‌ مه‌نییه
ئه‌و ناده‌مییه‌ دینیتته وجودو ریکی ده‌خاو په‌روه‌رده‌ی ده‌کا. ژیان و
ته‌مه‌نی، ره‌نگ و روخساری‌رزق و روژی ده‌ست نیشان ده‌کا.

﴿نَحْنُ قَدَرْنَا بَيْنَكُمْ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ. عَلَىٰ أَنْ تُبَدَّلَ
أَمْثَالُكُمْ وَنُنشِئَكُمْ فِي مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ نِیمه مردمان له‌نیتواندا دابه‌ش
کردوو ته‌مه‌ن و نه‌جه‌لی هه‌ریه‌کیک له‌نِیوه‌مان دیاری کردوه، هی واتان
هه‌یه ته‌مه‌نی درێژ ده‌که‌ین و به‌پیری ده‌پژنن، هی واشتان هه‌یه ته‌مه‌نی
کورته‌و به‌گه‌نجی یان به‌ساوایی ژیا‌نی لی ده‌ستینینه‌وه. به‌لام هه‌مووتان
پیا‌له‌ شه‌رابی مردن ده‌چیزن و له‌یاسای مردن دا یه‌کسانن. هیچ شتیک
ناتوانی بیته‌ له‌مه‌په‌رو نه‌هیلێ ئه‌و کاره‌ ئه‌نجام بده‌ین، به‌لکوو نِیمه
ده‌توانن نِیوه له‌ناو به‌رین و له‌جیات‌ی نِیوه چینیکی تر بجه‌ینه‌ گۆره‌پانی
ژیا‌نه‌وه، به‌لکوو ده‌توانن شیوه‌ روخساری تر بده‌ین به‌چینی تازه که‌ نِیوه نایزان.

به‌کورتی نیمه بریاری مردمان بۆ ئیوه داوه، ده‌توانین به‌شوین ئیوه‌دا
چینی تر بینین له‌شکل و شتیوه‌ی ئیوه بۆ ئه‌وه‌ی ژیان له‌سه‌ر زه‌وی به‌رده‌وام
بی، ده‌شتوانین به‌شیوه‌ی تر دروستتان بکه‌ین، شکل و
روخسارتان بگۆرین.

یان مانای ﴿وَنُشِئْكُمْ فِي مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ ئه‌وه‌یه ده‌فه‌رموی: ده‌توانین
له‌دوای مردنتان له‌قیامه‌ت ئیوه دروست بکه‌ینه‌وه به‌شیوه‌یه‌ک: که ئیوه
هیچ له‌باره‌وه نازانن جگه له‌وه‌ی که خودا خۆی هه‌وایی داوێ، واته
نیمه ده‌سه‌وسان نین له‌دروستکردنی نمونه‌ی ئیوه دروستکردنه‌وه‌تان
جاریکی دی پاش مردن و رزین و بوونتان به‌خاک و خۆل. ئیوه ئه‌ی
ئاده‌میزاد خۆتان دان به‌وه‌دا ده‌نێ: که له‌سه‌ره‌تادا به‌دییه‌نهر خودایه،
ده‌ی که‌سی‌ک بتوانی له‌سه‌ره‌تادا له‌نه‌به‌وه ئیوه دروست بکا، ده‌شتوانی
جاریکی تر دوای مردنتان دروستتان بکاته‌وه، ئه‌مه شتیکی ئاشکراو
به‌لگه نه‌ویسته.

﴿وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَىٰ فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ﴾ بیگومان زانیوتانه‌و
ده‌زان: که خودا یه‌که‌جار له‌نه‌به‌وه دروستی کردون، سه‌ره‌تا له‌دلۆیه
ئاوی‌ک و دوایی ئه‌و دلۆیه ئاوه بو‌ه‌ته خۆینه‌پاره‌و پاشان گۆشتپاره نه‌جار
په‌یکه‌ری ئیسقان و دوایی به‌گۆشت دا‌یپۆشیوه، گیانی به‌به‌ردا کرده‌و
ئامی‌ری بیستن و دیتن و دل و باقی نه‌ندامه‌کانی تری ئیوه‌ی هیناوه‌ته دی‌و

کردونی بهو ناده‌میزاده جوان و هه‌ستیاریو داناو لیتزانه، نه‌ری ئیوه بو ته‌وه‌نده سهره‌ق و قیرسیچمن بو بیر له‌وه ناکه‌نه‌وه: که مادام خودا بتوانی سهره‌تا ناوا دروستتان بکا ده‌شتوانی جاریکی دی پاش مردن دروستتان بکاته‌وه نه‌ده‌بوو ئیوه له‌وه‌دا هیچ گومانیکتان هه‌بی، ده‌بویه به‌بی سئو دوو نه‌وه‌تان وه‌ربگرتایه و پرواتان پی بگردایه.

نونه‌ی نه‌م نایه‌ته نایه‌تیکی تره: که ده‌فهرموئ: ﴿وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ﴾ (الروم: ۲۷) یان ده‌فهرموئ: ﴿أَوَلَا يَذْكُرُ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ يَكُ شَيْئًا﴾ (مریم: ۶۷) یان ده‌فهرموئ: ﴿قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنْشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ﴾ (یس: ۷۹) یان ده‌فهرموئ: ﴿أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى. أَلَمْ يَكُ نُطْفَةً مِنْ مَنِيٍّ يُمْنًى. ثُمَّ كَانَ عَلَقَةً فَخَلَقَ فَسَوَّى. فَجَعَلَ مِنْهُ الرُّوحَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى. أَلَيْسَ ذَلِكَ بِقَادِرٍ عَلَى أَنْ يُحْيِيَ الْمَوْتَى﴾ (القيامة: ۳۶-۴۰)

نه‌جار جاریکی تر به‌شیوه‌یه‌کی له‌سه‌رخۆو چه‌سپینه‌ر به‌لگه‌یه‌کی تر راده‌نویتی له‌سه‌ر ده‌سه‌لات و به‌توانایی خودا، موعجیزه‌یه‌کی به‌رچاوو دووباره‌وه بوو نیشانی ناده‌میزاد ده‌داو سه‌رنجیان راده‌کیشتی بو لی ورد بونه‌وه‌ییو پرواکردن پێیو ده‌فهرموئ: ﴿أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ. أَأَنْتُمْ تَزْرَعُونَهُ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ﴾ پیم بلین: نه‌وه‌ی ئیوه ده‌یکیلن، زه‌وی هه‌لده‌گیرنه‌وه‌و تووی تی ده‌که‌ن، نه‌ری ئیوه نه‌و تووه‌ ده‌روینن یان ئیمه‌

ده‌یروئینین؟ رۆلی ئیوه جگه له‌کیلان و تۆو پیوه‌کردن چی تره؟ بیگومان
 ئیمه ده‌یروئینین و شینی ده‌که‌ین و پی‌ی ده‌که‌یه‌نین، وا ده‌که‌ین نه‌و ده‌نکه
 تۆمه ریگای خۆی بگریو قۆناغه‌کانی پیگه‌یشتن بگریته به‌رو پییان‌دا
 برواو هه‌له‌ نه‌کا. بیگومان ده‌ستی قودره‌ت سه‌روکاریی ده‌کاو په‌روه‌ده‌ی
 ده‌کاو پی‌ی ده‌که‌یه‌نی. نه‌و کاروانه سه‌رسوپه‌ینه‌ره‌ی پی ته‌نجام ده‌دا، خۆ
 نه‌گهر له‌به‌ر نه‌وه نه‌بوایه که سالانه‌و وه‌زانه دیارده‌ی تۆو کردن و شین
 بوونی دانه‌ویله‌و پیگه‌یشتن دوباره ده‌بیته‌وه‌و ئاده‌میزاد به‌چاری خۆی
 ده‌یبینی، هه‌رگیز عه‌قل په‌ی پی نه‌ده‌بردو خه‌یال تارمایی نه‌ده‌دی. چ
 عه‌قلێک بروای به‌وه ده‌کردو چ خه‌یالێک تارمایی نه‌وه‌ی ده‌دی که نه‌و
 ده‌نکه دانه‌ویله‌یه نه‌و هه‌موو لاسک و پرژو گه‌لاو هه‌یتو هوتی له‌خۆ
 گرتوو یان نه‌و ده‌نکه خورمایه هه‌موو نه‌و ره‌گو قه‌دو لقو پۆپ و
 میوه‌یه‌ی تێدایه؟؟ چ عه‌قلێک خه‌یال کیشی ده‌کرد بۆ نه‌وه‌ی نه‌م دیارده
 سه‌رسوپه‌ینه‌رانه ته‌سه‌ووور بکا؟

﴿لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُونَ. إِنَّا لَمُعْرَمُونَ. بَلْ نَحْنُ
 مَخْرُومُونَ﴾ واته: ئیمه به‌لوطفو ره‌حه‌تی خۆمان ده‌یروئینین و پی‌ی
 ده‌که‌یه‌نین، خۆ نه‌گهر مه‌یلمان لی بوایه وشکمان ده‌کرده‌وه، پیش
 پیگه‌یشتن و دروینه‌کردنی ده‌مانکرده پوش و په‌لاشو هه‌یج سودتان لی
 نه‌ده‌بینی، نه‌و کاته ئیوه سه‌رسام ده‌بوون و ده‌که‌وتنه په‌که‌په‌کو،
 ده‌تانگوت: مایه‌پوچ خۆمان و مالتوێران و خه‌ساره‌مه‌ند خۆمان، به‌لکوو

ده‌تانگوت: ئیمه به‌تیداچوونی کشت وکاله‌که‌مان خُشمان تیداچوین و ده‌فوتیتین. رزق‌ورژیمان لی براو هیوا براو بووین.

وه‌لیّ خدا به‌فه‌ضلو ره‌حه‌تی خۆی پی‌ی ده‌گه‌یه‌نی وای لی ده‌کا میوه‌و به‌روبومتان بداتی سودی لی وهریگرن. هەر خدا یه‌ریگا ده‌دا نه‌و روه‌که‌یان نه‌و دره‌خته‌رۆلی خۆی بگپێتو کاروانی خۆی ته‌واو بکا، نه‌و قۆناغانی ده‌نکه‌تۆمیتک ده‌یانپێ هه‌مان قۆناغن: که‌ دلۆپه‌ مدنی له‌ناو ره‌حم‌دا ده‌یانپێ. هه‌ردوکیان نمونه‌ی گیان و وینه‌یه‌کن له‌وینه‌ی ژبان: که‌ ده‌ستی قودره‌ت دروستی ده‌کا و چاودێری ده‌کا.

﴿أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ. أَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ أَمْ نَحْنُ الْمُنْزِلُونَ﴾ نه‌ی ئاده‌میزادینه‌ پیم‌ بلین: نه‌و ئاوه‌ شیرینه‌ی ده‌یخۆنه‌وه‌و گری‌ تینه‌وه‌تی خۆتانی پی‌ داده‌مرکیئن، ئایا ئیوه‌ له‌هه‌وره‌وه‌ باراندوتانه‌، یان ئیمه‌ به‌قودره‌ت و فه‌ضلو ره‌حه‌تی خۆمان باراندومانه‌؟ نه‌دی خۆ ئیوه‌ ده‌زانن ئیوه‌ توانای نه‌وه‌تان نیه‌ باران ببارینن، به‌ناچاری دان به‌وه‌دا ده‌نین که‌ خدا باران ده‌بارینێ. ده‌ی بۆچی دان به‌تاک و ته‌نهایی خودادا ناینن، بۆ برا به‌هاتنی قیامه‌ت و زیندوبونه‌وه‌ ناکه‌ن؟!

﴿لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أَجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ﴾ ئیوه‌ هیچ رۆلێکتان نیه‌ له‌باراندنی باران‌دا، بارینی باران هه‌ر به‌ده‌ست خودایه‌و هه‌ر نه‌و ده‌توانی باران ببارینێ... خۆ ته‌گه‌ر مه‌یلمان لی بویه‌ ده‌مانکرده‌ سویراوو

به که لکی خوارد نه وه و ناود تیری نه هاتایه. دهی بوجی نیوه سوپاسی خودا ناکه نو نیعمه تی نه وه تان له بهر چاو نیه: که خودا به فیه ضلی خوی ناوی شیرینی بۆ باراندون لئی ده خونه وه کشت و کالی پی ناودیر ده که نو نازه لتانی پی ناو دده دن. وه کوو له نایه تی کی تر دا ناماژه بهم مانایه ده کاو ده فرموی: ﴿لَكُمْ مِنْهُ شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ. يُنْبِتُ لَكُمْ بِهِ الزَّرْعَ وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخِيلَ وَالْأَعْنَابَ وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ (النحل: ۱۰-۱۱). نیبنو ته بی حاتم له نه بوجه عفره وه ده لی: پیغه مبه (ﷺ): که ناوی ده خوارد وه ده یفرمو (الحمد لله الذي سقانا عذبا فراقا برحمته ولم يجعله ملحا احاجا بذنوبنا). سوپاس و ستایش بۆ نه و خودایه یه: که بهر همه تی خوی ناوی شیرین و گواری بۆ دابین کردوین، به هوی تاوان و سپله یمان نه یکرده بۆ سویرو تالو تفت.

نه مجار نیعمه تی کی تر غایش ده کاو ده فرموی: ﴿أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ. أَنَّكُمْ أَنْشَأْتُمْ شَجَرَهَا أَمْ نَحْنُ الْمُنْشِئُونَ﴾ پیم بلین و نیشانم بدن نه و ناگره ی هلی ده گیرستین نایا نیوه داره که یان دروست کردوه یان نیمه دروستمان کردوه؟!

له ناو ولاتی عهره بدا دوو دره خت هه (مه رخ و غه فار) نه م دوو دره خته نه گهر لیکیان بده ی ناگریان لی پهیدا ده بی، لقی له م لقی له و بیته لیکیان بخشینه ناگریان لی دهرده چی. ﴿نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكِرَةً وَمَتَاعاً

لِّلْمُقْوِينَ ﴿۱۰﴾ نیتە ناگری دونیامان کردوه به‌بیرخه‌روه، ناگری دۆزه‌خیان بیر ده‌خاته‌وه، هەم سودو قازانجی هەیه بۆ رییواران و دانیشتوانی سارا واتە ئەوانە پتر پیتیستیان بە‌ناگر هەیه، ئەگینا هەموو کەسو هەموو کاتێ پیتیستی بە‌ناگر هەیه.

بێگومان کەشفکردن و دۆزینە‌وه‌ی ناگر لە‌لایەن ئادە‌میزادە‌وه روداوێکی گە‌وره‌و وەرچەرخانێکی گرنگ بوو لە‌کاروانی ژیا‌نی‌دا، دە‌تواندرێ بگوترێ: گە‌وره‌ترین روداوێکە: کە شارستانییه‌ت لێ‌یه‌وه دە‌ستی پێ‌کردوه، بە‌لام چونکە زۆر بووه ئولفە‌تی پێ‌وه گیراوه بۆ‌ته شتیکی ئاسایی و سەر‌نجمان راناکی‌شتی. بە‌هەر حال موع‌جیزە‌ی ناگر و نه‌ینێ ئەو مادە‌یه‌ بو‌ته کەرە‌سه‌ی لکۆ‌لینه‌وه‌ی زانایان و لێ‌کۆ‌لەرە‌وه‌کان و ئەوان پتر لە‌کە‌سانی دیکە نرخ‌ی ئەو مادە سەر‌سوپه‌یتنەرە دە‌زانن.

بە‌لێ پەرۆ‌ردگار ناگری ئاسایی دونیای کردوه به‌بیرخه‌روه‌ی ناگری دۆزه‌خ، بێ‌جگە لە‌وه‌ی: کە زۆ‌ربه‌ی کارە‌کانی ژیا‌نی ئادە‌میزاد بە‌هۆی ناگره‌وه ئە‌نجام دە‌درێ.

ئیمام ئە‌حمە‌د و بو‌خاری و موس‌لیم لە‌ئە‌بو‌هورە‌یره‌وه لە‌پێ‌غه‌مبەرە‌وه ریا‌یه‌ت دە‌کا: کە دە‌فەر‌مو‌ی: ناگری دونیا: کە ئادە‌میزاد دا‌یده‌گیر‌سینێ بە‌شێ‌کە لە‌حە‌فتا بە‌شی ناگری دۆزه‌خ، واتە: ناگری دۆزه‌خ حە‌فتا هین‌ده‌ی ناگری دونیا گەر‌مه. ئە‌وه‌ش لە‌یاد ئە‌کە‌ین لە‌یاسای ئابوری ئی‌سلامی‌دا

سئ شت بۆ هه‌موو که‌س چون به‌کن و تی‌یدا شه‌ریکن. -ئاگرو له‌وه‌رو
ئاو- نهم سئ شته ملکی هه‌موو که‌سن و نابئ که‌سیان لئ مه‌نع بکری.

ئیت کاتی سییاتی سوره‌ته‌که ده‌گاته نهم ناسته‌و به‌و جوړه
حه‌قانیق و نه‌ینی‌یه‌کان نمایش ده‌کاو ده‌یانکاته به‌لگه له‌سه‌ر راستیی
په‌یامی ئیسلام و سه‌رنجی ئاده‌میزاد بۆیان راده‌کیشی، ئاوړ
له‌حه‌قیقه‌تیکی تر ده‌داته‌وه: که حه‌قیقه‌ته‌کان پییه‌وه په‌یوه‌ستو هه‌موو
سه‌ره ده‌زوه‌کان بۆلای نه‌و ده‌گه‌رینه‌وه، نه‌وه‌یش حه‌قیقه‌تی هه‌بوونی
خودایه به‌و هه‌موو عه‌ظه‌مه‌ت و شکۆمه‌ندییه‌ی هه‌یه‌تی و فه‌رمان
به‌پیغه‌مبه‌ر ده‌کا: که نهم حه‌قیقه‌ته به‌زیندو بگریو مافی خۆی بداتی.
ده‌فه‌رموی: ﴿فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ﴾ ته‌سبیحاتی خودای گه‌وره‌و
شکۆمه‌ندی خۆت بکه: که به‌ده‌سه‌لاتی ره‌های خۆی نهم هه‌موو شته
جودا جودا و به‌که‌لگ و سه‌رسوړه‌ینه‌رانه‌ی دروست کردون، نه‌و هه‌موو
فه‌ضل و به‌خششانه‌ی به‌سه‌ر ئاده‌میزادا رشته‌و، که نه‌و خه‌لکه ته‌مبئ
خوارد و نابن و په‌ند وهرناگرن، نه‌تۆ نه‌رکی خۆت نه‌نجام بده‌و ته‌سبیحات و
ته‌قدیسی خودا بکه.

سه لاندنی پیغهمبه رایه‌تی چه زرده‌تی موحه ممه‌دو راستیی قورئان و
سه زده‌نشتکردنی موشریکه‌کان

﴿۷۵﴾ فَلَا أُقْسِمُ

بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ ﴿۷۵﴾ وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لِّو تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ ﴿۷۶﴾
إِنَّهُ لَقُرْءَانٌ كَرِيمٌ ﴿۷۷﴾ فِي كِتَابٍ مَّكْنُونٍ ﴿۷۸﴾ لَا يَمَسُّهُ إِلَّا
الْمُطَهَّرُونَ ﴿۷۹﴾ تَنْزِيلٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿۸۰﴾ أَفَبِهَذَا الْحَدِيثِ
أَنْتُمْ مُدْهِنُونَ ﴿۸۱﴾ وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنْتُمْ تُكَذِّبُونَ ﴿۸۲﴾ فَلَوْلَا
إِذَا بَلَغَتِ الْحُلُقُومَ ﴿۸۳﴾ وَأَنْتُمْ حِينِيذٍ نُّنْظَرُونَ ﴿۸۴﴾ وَنَحْنُ أَقْرَبُ
إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا بُصْرُونَ ﴿۸۵﴾ فَلَوْلَا إِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ
﴿۸۶﴾ تَرْجِعُونَهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿۸۷﴾ فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ
﴿۸۸﴾ فَرُوحٌ وَرِيحَانٌ وَجَنَّاتٌ نَّعِيمٍ ﴿۸۹﴾ وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنْ أَصْحَابِ
الْيَمِينِ ﴿۹۰﴾ فَسَلَامٌ لَّكَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿۹۱﴾ وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ
الْمُكَذِّبِينَ الضَّالِّينَ ﴿۹۲﴾ فَنُزْلٌ مِّنْ حَمِيمٍ ﴿۹۳﴾ وَتَصْلِيَةٌ جَمِيمٍ
﴿۹۴﴾ إِنَّ هَذَا لَهُوَ حَقُّ الْيَقِينِ ﴿۹۵﴾ فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿۹۶﴾

سوره‌ته که مه‌ککیه و باس له‌بنه‌ماکانی عه‌قیده ده‌کا: له‌وه‌پیش به‌لگه‌ی له‌سه‌ر حه‌ق و راستیی خودایه‌تی خداو رابوونی قیامه‌ت و حیساب و لیک‌کۆلینه‌وه‌ی سارای مه‌حشرو سزاو پاداش هینانه‌وه. نه‌جار لی‌ره‌دا به‌لگه له‌سه‌ر راستیی پی‌غه‌مبه‌رایه‌تی حه‌ززه‌تی موحه‌مه‌دو راستیی قورنانی پرۆز ده‌هینیتته‌وه، سویند به‌شوینی لی‌ ئاوابوونی نه‌ستیره ده‌خوا: که قورنان قسه‌ی جندۆکه‌و شه‌یاتینی نیه، شیعو سیحرو جادو‌بازی نیه، به‌لکوو که لامی خودایه‌وبه نیگا بۆ پی‌غه‌مبه‌ری نازل کردوه. سه‌رزه‌نشتی موشریکه‌کان ده‌کا له‌سه‌ر پرۆپوچی بیرویاوه‌ریان، له‌سه‌ر پروا نه‌بوونیان به‌تاک‌وته‌نهایی خودا، له‌سه‌ ره‌تکردنه‌وه‌ی په‌یامی پی‌غه‌مبه‌ر (ﷺ).

نه‌جار ده‌گه‌ریتته‌وه بۆ غمایشکردنی حال و وه‌زعی نه‌و سی‌ تا‌قمه‌ی که له‌سه‌ره‌تای سوره‌ته‌که‌دا باسی کردنِ السابقون، نه‌صحابولیه‌مین، نه‌صحابوشمال ده‌فه‌رموی: ﴿فَلَا أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ﴾ سویند ده‌خۆم به‌شوینی لی‌ ئاوابوونی نه‌ستیره، که گه‌وره‌ترین به‌لگه‌یه له‌سه‌ر به‌توانایی خودا ده‌لین پیتی (لا) زیاده‌یه‌و بۆ ته‌ئکیده، له‌زوبانی عه‌ره‌بدا له‌پیش فی‌علی (أقسم) وه‌ وشه‌ی (لا) زیاد ده‌کری. هه‌ندیکی تر ده‌لین: وشه‌ی (لا) زیاد نیه‌و له‌سه‌ر مانای خۆیه‌تی. چونکه له‌ناو عه‌ره‌بدا وا باو بوو هه‌ر کاتی‌ک یه‌کی‌ک بیویستایه له‌سه‌ر شتیکی ئاشکرا سویند بخوات، ده‌یگوت (لا أقسم) واته: سویند ناخۆم، واته: نه‌و شته

نه‌وه‌نده ئاشکراو عه‌یانه پێویست به‌سویند نا‌کا. هه‌ندی جاریش: که بیانویستایه سویند به‌شتیکی گه‌وره بخۆن ده‌یانگوت (لا أقسم) واته: من نه‌م شته به‌سویند پێ‌خواردن گه‌وره‌ی نا‌که‌م به‌لکوو خۆی له‌خۆیدا گه‌وره‌یه، سویندی پێ‌بخۆم یان نه‌بخۆم چون یه‌که.

هه‌رچۆنیک بێ مه‌به‌سته‌که سویند خواردنه. سویند خواردن له‌قورئان دا به‌چه‌ند شیوه‌یه‌که هاتوه:

۱- په‌روه‌ردگار سویند به‌زاتی خۆی بخوا. وه‌کوو ده‌فه‌رموی: ﴿قَوْرَبَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ لَحَقٌّ﴾ (الذاریات: ۲۳) یان ﴿وَتَاللَّهِ لَأَكِيدَنَّ أَصْنَامَكُمْ﴾ (الانبياء: ۵۷)

۲- سویند خواردن به‌مه‌خلوقاتى خۆی وه‌کوو ﴿وَالصَّافَّاتِ صَفًّا﴾، ﴿وَالطُّور﴾، ﴿وَالذَّارِيَات﴾، ﴿وَالنَّجْم﴾، ﴿وَالشَّمْس﴾، ﴿وَالْقَمَر﴾، ﴿وَاللَّيْلِ﴾، ﴿وَالنَّهَار﴾... هتد

۳- سویند خواردن به‌قورئان وه‌کوو ﴿يَس. وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ﴾ (یس: ۲) یان ﴿ص وَالْقُرْآنِ ذِي الذِّكْرِ﴾ (ص: ۱) یان ﴿ق وَالْقُرْآنِ الْمَجِيدِ﴾ (ق: ۱) یان ﴿حَم وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ﴾ (الزخرف: ۲)

به‌لای جه‌ماوه‌ری زانایانه‌وه یه‌کێک له‌نیشانه‌ی گه‌وره‌یی خودا نه‌وه‌یه: که سویند به‌مه‌خلوقاتى خۆی ده‌خوا. ﴿وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لِّو تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ﴾ بێ‌گومان سویند خواردن به‌شوین لێ ئاوابوونی نه‌ستیره سویندیکى گه‌وره‌یه نه‌گه‌ر بزائن.

بیگومان نهو رۆژهی قورشان نازل بووهو نهو خیطابهی ناراستهی
 ئاده‌میزاد کردوه، رۆژگارێک بووه ئاده‌میزاده‌کان زانیارییه‌کی زۆر که‌میان
 ده‌باره‌ی شوینه‌لاتو شوینی لی ئاوابوونی نه‌ستیره‌کان هه‌بووه، هه‌ر
 نه‌وه‌نده‌یان لی زانیوه که به‌چاو دیتویانه هه‌لدینو ئاوا ده‌بن، هه‌یانه
 خه‌فوکو هه‌یانه پرشنگدار. بۆیه فهرمووی سویندخواردن به‌شوینی لی
 ئاوابوونی نه‌ستیره، سویندیکی گه‌وره‌یه نه‌گه‌ر بزائن. وه‌لی زانیاری
 ئاده‌میزاد نه‌مپۆ ده‌باره‌ی ژماره‌و چۆنیه‌تی نه‌ستیره‌کان زۆر زۆر له‌هی
 نه‌و رۆژگاره پترو هه‌ست به‌گه‌وره‌یی نه‌و سوینده ده‌که‌ین، هه‌رچه‌نده
 ئیمه‌یش تا ئیستا که‌میك له‌گه‌وره‌یی شوینی نه‌ستیره‌کانو قه‌باره‌و
 روناکییان ده‌زانین، به‌لام به‌و زانیاریه که‌مه‌یشمانو به‌هۆی نه‌و نامپرو
 دورینه‌ بچوکو سنوردارانمان نه‌وه‌نده‌مان بۆ ده‌رکه‌وتووه: که‌ ته‌نیا
 کۆمه‌له‌ نه‌ستیره‌یه‌ک له‌کۆمه‌له‌ نه‌ستیره‌کانی ناو بۆشایی به‌رفراوان، که
 بریتییه له‌«مه‌جه‌رپه» وکۆمه‌له‌ی خۆری ئیمه سه‌ربه‌و مه‌جه‌رپه‌یه
 ژماره‌ی نه‌ستیره‌کانی ده‌گاته هه‌زار ملیۆن نه‌ستیره.

زانایانی فه‌له‌ک ده‌بیژن نه‌م نه‌ستیرانه که ژماره‌یان چه‌ند بلیۆن
 نه‌ستیره‌یه، هه‌یانه به‌چاوی ئاسایی ده‌بیندری، هه‌یانه به‌دورینه‌و نامپری
 تاییه‌تی نه‌بی نابیندری، هه‌یه هه‌ر نابیندری وه‌لی هه‌ست به‌بوونی
 ده‌کری. هه‌موو نه‌م ژماره‌ زۆرو بی‌ژماره‌ی نه‌و نه‌ستیرانه له‌ناو بۆشایی
 به‌رفراواندا له‌گه‌ردان و دینو ده‌چن، نه‌گه‌ری لیك نزیك بوونه‌وه‌و پیکدا

هه‌لته‌قینی نه‌ستی‌یه‌ک له‌گه‌ل یه‌کی‌کی تردا نه‌گه‌ری‌کی هی‌نده دووره ده‌گاته ناستی مه‌حال!

هه‌ریه‌که له‌م نه‌ستی‌زانه ری‌په‌وی خۆی هه‌یه و له‌مه‌داری خۆی‌دا هه‌لده‌سوپی، کاری‌گه‌ری و کار‌دانه‌وه‌ی له‌گه‌ل نه‌ستی‌یه‌کانی تردا به‌ته‌نسیق و نه‌خشه و پلانه و ده‌ستی قودره‌ت کیشی را‌گرتوون و مه‌هاری گرتوون و نا‌هیل‌ی هی‌چیان له‌ری‌بازی خۆی لا‌یدا.

هه‌تا زانیاری ناده‌میزاد پتر پیش بکه‌وی و نامی‌ری دورین ترو به‌توان‌تر ب‌خاته کار پتر هه‌ست به‌وه‌ده‌که‌ین: که ﴿مَوَاقِعِ النُّجُومِ﴾ شی‌ای نه‌و سو‌یند خوار‌دنه‌یه که خودا سو‌یندی پی‌ خوار‌دوه!

نه‌جار وه‌لامی سو‌ینده‌که دینی و ده‌فه‌رموی: ﴿إِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ. فِي كِتَابٍ مَّكْنُونٍ. لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ. تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ بی‌گومان نه‌و نام‌یه‌ی بۆ تۆ به‌نیگا نیت‌رداوه قور‌نانی‌کی گه‌وره و پی‌ژه، پره له‌فه‌رو به‌ره‌که‌ت، سود و به‌های زۆره، هیدایه‌ت و زانیاری و حیکمه‌ت و ره‌هنومایی بۆ به‌ده‌ست هی‌نانی به‌خته‌وه‌ری دویا و قیامه‌ت بی‌شماره.

مونا‌سه‌به‌و ته‌نسیق له‌نیوان سو‌یند پی‌‌خوار و که نه‌ستی‌یه‌و سو‌یند له‌سه‌رخوار: که قور‌نانه‌ ئاشکرا و عه‌یانه. له‌م روه‌وه: که نه‌ستی‌یه تاریکایی حی‌سی لاده‌با و روناکی ده‌خاته شو‌ینی، قور‌نانیش تاریکایی مه‌عه‌وی: - که کوفرو نه‌زانی‌یه - لاده‌با و هیدایه‌ت و ئیمان له‌ده‌ل‌ه‌کان‌دا ده‌پو‌ینی!

﴿فِي كِتَابٍ مَّكُونٍ﴾ نهم قورئانه له له حوله فوظ دا پارئیزراوه جگه له فریشته نزیکه کانی باره گای ته قدهس کهسی تر به سه ری دا ناگادار نین، نهم فریشته نزیکه کانه ی باره گای خودا پییان ده گو ترئ (الکروبیون) ههروه ها له ناسمان دا جگه له فریشته کهسی تر دهستی ناگاتئ. نهمه ره تدانه وهی موشریکه کانه: که ده یانگوت: شه یاتینی نهم قورئانه یان بۆ موحه ممد هیئاو ته خواری، یان ده یانگوت: قسه ی کاهینه کانه، یان موحه ممد بۆ خۆی شیت بوهو له خۆیه وه قسه ده هاوئ، ههروا چند قسه بوختانی تری له م جوړه خوزه به لاته. ئیتر پهروه ردگار بهم نایه ته ره دی دانده وه و نه وهی راگه یاند: که قورئان له له حوله فوظ دایه و له ویتوه هاتووه، فریشته ی تایبته له ناسمانده دایه بزه اندو ته سه ر دئی حه زره تی موحه ممد (ﷺ) نه ک شه یاتینی.

وشه ی (لا) نافیه یه و ناهیه یه نه وه ده چه سپیئئ که جگه له فریشته له له و حوله فوظ داو له کاتی هیئانئ دا بۆ سه ر زه وی که سه تر به سه ری دا ناگادار نه وه دهستی لی نادا. ته گه ر بهم جوړه مانا نه کړئ نه فی فیعله که نایه ته جئ. واته: مانای (لایمسه) به حه قیقی نایه ته دی چونکه نه وه تا له دونیادا کافرو گاورو جوله که پاک و بیس دهستی لی ده ده ن.

فه‌حوای نایه‌ته‌که نه‌وه ده‌گه‌یه‌نی: که کافرو له‌شپیس و بی‌ده‌ست‌نوئو
 نابئی ده‌ست بکه‌نه قورئان به‌لکوو ده‌بی به‌ده‌ستی به‌ده‌ست‌نوئو ده‌ستی
 بکریتی. ئیمام مالیک له (موطأ) ه‌که‌ی داو ئیبنو حیبان له‌ص‌حیح‌ه‌که‌ی دا
 ریوایه‌تیان کرده: ده‌لئن: پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) له‌و نامه‌یه‌ی دا که بۆ عه‌مری
 کوپی حه‌زمی نووسی نه‌وه‌ی تیدا بوو: که نابئی که‌س ده‌ست بکاته قورئان
 مه‌گه‌ر به‌ده‌ستی به‌ده‌ست‌نوئو ده‌ستی به‌بی. واته له‌شپیس و بی‌ده‌ست‌نوئو نابئی
 ده‌ستی لی‌بدن. نه‌بوداود له (مه‌راسیل) داو (أصحاب السنن)
 له‌فه‌رموده‌که‌ی (الزه‌ری) یه‌وه ریوایه‌تیان کرده: که ده‌لی:
 له‌په‌راوی عه‌بد نه‌بی به‌کری کوپی موحه‌مه‌دی کوپی عه‌مری کوپی حه‌زم
 دا خوئندومه‌ته‌وه: پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) فه‌رمویه‌تی: (ولا یمس القرآن الا
 طاهر) نابئی جگه له‌پاک و ده‌ست به‌ده‌ست‌نوئو که‌سی تر ده‌ست
 بکاته قورئان.

ده‌ست لی‌دانی قورئان به‌بی ده‌ست‌نوئو به‌لای زۆربه‌ی زانایانی
 ئیسلامه‌وه قه‌ده‌غه‌یه، هه‌موشیان هه‌دیشه‌که‌ی (عه‌مری کوپی حه‌زم) یان
 کردۆته به‌لگه: که پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) فه‌رمویه‌تی (پاک و ده‌ست به‌ده‌ست‌نوئو
 نه‌بی نابئی ده‌ست بکاته قورئان)..

مالیکیه‌کان ده‌بیژن دروسته بۆ فی‌ربوون و فی‌رکردن به‌بی ده‌ست‌نوئو
 مامۆستاو قوتابی ده‌ست له‌قورئان بدن. له (الحکم) و هه‌مادو داوودی

کورِی عه‌لی (الظاهر) یه‌وه ریوایه تکراره: که هه‌لگرتن و ده‌ست لیدانی
قورنان بۆ له‌شپیس و بی ده‌ستنویژی موسولمان و بۆ کافر چ مه‌نعیکی
تیدا نیه. ته‌نیا داوود نه‌وه‌ی چهرت کردره: وتویه‌تی نابئ موشریک
قورنان هه‌لبگرئ.

به‌لگه‌ی نه‌م کۆمه‌له زانایه نه‌وه‌یه ده‌فهرموون پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) نامه‌ی
بۆ قه‌یصری رۆم نووسی، له‌و نامه‌دا نایه‌تی قورنانی تیدا بوو، ده‌ی نه‌و
نامه‌یه هه‌م بی ده‌ستنویژ ده‌ستی لیداووه هه‌م ناموسولمان. وه‌لامیان
دراوه‌ته‌وه به‌وه: که نه‌وه کاتی ضروره‌ت و نا‌عیلاجی بووه، نابیتته
به‌لگه. که‌وابئ یاسا‌گکردنی ده‌ست لیدانی قورنان به‌بی ده‌ستنویژ
به‌فهرمووده‌ی پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) چه‌سپاوه نه‌ک به‌صهرمی نایه‌ته‌که.

له‌لایه‌کی تره‌وه زانایانی ئیسلام نه‌وه‌یان به‌لاوه راجیحه که مه‌به‌ست
به‌(کتاب) له‌نایه‌تی (فی کتاب مکنون) دا نه‌و قورنانه‌یه: که به‌ده‌ست
فریشته‌وه‌یه و له‌له‌و حوله‌حفوظ‌لایه. ناماژه به‌نایه‌تیکی تر: که ده‌فهرموئ:
﴿فِي صُحُفٍ مُّكْرَمَةٍ. مَرْفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ. بِأَيْدِي سَفَرَةٍ. كِرَامٍ بَرَرَةٍ﴾ (عبر ۱۳-
۱۶) چونکه نایه‌ته‌که بۆ نه‌وه هاتووه قورنان دوور بخاته‌وه له‌وه‌ی
شه‌یاتینی دایانه‌زان‌دبی، ره‌د دی موشریکه‌کان ده‌داته‌وه و بیر بۆ‌چونیان
ره‌ت ده‌کاته‌وه. هه‌روه‌ها چونکه سوره‌ته‌که مه‌ککییه، پئ له‌سه‌ر
مه‌وزوعی بنه‌ماکانی عه‌قیده داده‌گرئ، باسی یه‌کتا‌به‌رستی و

زیندوبونه‌وهو پیغه‌مبه‌رایه‌تی له‌خۆ‌گرتوه! باسی ده‌ست لیدانی قورئان به‌بی ده‌ستنۆژ یان به‌ده‌ستنۆژ‌وه، یاسا‌گکردنی یان ره‌وایی، مه‌وزوعیکی فیهی‌یه‌و عاده‌ته‌ن نایه‌ته مه‌ده‌نییه‌کان باسی لیوه ده‌که‌ن!

له‌لایه‌کی تره‌وه وشه‌ی (مکنون) به‌مانا پارێزراو و دا‌پۆشراوه، واته‌ چاوی ناده‌میزاد نایبینی‌و ده‌ستیان لێ‌تی ناکه‌وێ. ده‌ی نه‌گهر مه‌به‌ست به‌(کتاب) له‌نایه‌ته‌که‌دا ئه‌م قورئانه‌ بی: که‌ ئیستا به‌ده‌ستمانه‌وه‌یه، وه‌صفدار کردنی به‌(مکنون) چ فائیده‌یه‌کی وای تیدا نیه.^(۳)

﴿أَفَبِهَذَا الْحَدِيثِ أَنْتُمْ مُذْهِبُونَ﴾ نایا ئیوه گوماتان هه‌یه له‌ئه‌م قورئانه‌ پیرۆزه‌ی پیتان راده‌گه‌یه‌نی: که‌ قیامه‌ت هه‌یه، نایه‌ته‌کانی به‌درۆ ده‌خه‌نه‌وه؟ برۆا به‌و بنه‌ما عه‌قیده‌ییانه‌ ناکه‌ن: که‌ بۆتان شی ده‌کاته‌وه؟ پشتگیری کافری تر ده‌که‌ن له‌سه‌ر کوفرو ده‌بنه‌ هاو‌په‌یمانی یه‌کتر؟ ﴿وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنْتُمْ تُكْذِبُونَ﴾ سوپاس‌گوزاریتان بۆ نه‌و رزق و رۆژییه‌ی پیتان ده‌به‌خشێ ئه‌وه‌یه‌ نیعه‌ته‌کانی به‌درۆ ده‌خه‌نه‌وه؟ واته‌: له‌شوینی سوپاس‌کردنتان له‌سه‌ر نیعه‌ت، نیعه‌ته‌کانی به‌درۆ ده‌خه‌نه‌وه، برۆاتان به‌زیندوبونه‌وه‌ نیه، نایه‌ته‌کانی قورئان ره‌تده‌که‌نه‌وه!! جا ده‌بی کێ‌له‌و که‌سه‌ سه‌مه‌کار تر بی له‌جیاتی سه‌پاس‌کردنی نیعه‌ت، په‌یامی پیغه‌مبه‌ر ره‌ت بکاته‌وه؟!

نه جار کۆتایی سوره ته که به نمایش کردنی دیمه نیک دهیښی، که ته ورکردنی مچوپکه به جهسته دا دینی و مروژ لینگه لهرزه ی پی ده که وی، نه ووش دیمه نی کاتی سهره مهرکه، نه وکاته ی هه موو ده مه ده می و کیشه یه که ده بریتته وه، نه و کاته ی ناده میزاد له نیوان کۆتایی ژبانی دونیاو سهره تای ده ست پیکردنی ژبانی قیامت دایه. که ناتوانی چرکه یه که بۆ دواوه بگه ریتته وه و خو له و وه زعه قوتار بکا ده فهرمووی:

﴿فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْحُلُقُومَ﴾ ده ی بۆچی کاتی که نه خوشتان ده که ویتته حاله تی گیانه لاوه، ده ست ده کا به چه ناگه کوتان و چاوی به ملوق ده وه ستن روح ده گاته قورگی.

﴿وَأَنْتُمْ حِينِدِ تَنْظُرُونَ﴾ نیه ووش به خه م و په ژاره وه له ده وری کۆبونه وه ته ماشای ده که نه و سهرنج ده ده نه حال و وه زعی له ناو نیشو نازاری گیانکیشان دا ﴿وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا تُبْصِرُونَ﴾ وه حال نیمه به عیلم و به قودره تی خو مان به فریشته کاغمانه وه له نیوه ی لی نزیک ترین، وه لی نیوه نابین چى روده دا، فریشته ی گیانکیشان نابین، ناله م کات و ساته دا: که ژبانی دونیای ته واو کرده، دونیاو کاروباری، مال و سامان و مندالی، دوست و ناسیاو و کهس و کاری به جی دلی و به ره و جیهانی که ده روا: که پی ناشنا نیه، جگه له کرده وه ی باشی و تیمانی راستی، هیچ شتیکی تر فریای ناکه ویتته به که که نایه.

نالهم کاته‌دا گیانه‌که‌ی شت ده‌بینی وه‌لی ناتوانی قسه له‌و روداوانه
 بکا: که ده‌یان‌بینی، نه‌وانی له‌ده‌وره‌شی کۆبونه‌وه هیچ نابین، نه‌وه‌ی
 له‌به‌رچاویان دیاره جه‌سته‌که‌یه‌و چاویان تی‌برپوه، نازانن چی روده‌داو
 هیچیشیان پی ناکری. تیر لیره‌دا توانای ناده‌میزاد زانیاری ده‌وه‌ستی‌و
 مه‌ودای نامیتی. ده‌زانی چهند ده‌سه‌وسان و بی توانایه. چهند
 زه‌بون و لاوازه!!

﴿فَلَوْلَا إِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ تَرْجِعُونَهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ ده‌ی نه‌گهر
 حال و وه‌زع وه‌کوو ئیوه ده‌لین وایی، زیندوبونه‌وه نه‌بی حیساب و
 لی‌کۆلینه‌وه نه‌بی، سزاو پاداش نه‌بی. نه‌دی بۆچی گیانه‌که‌ی نابنه‌وه
 شوینی خۆی؟!

نه‌گهر ئیوه راست ده‌که‌ن زیندوبونه‌وه نیه، خودایه‌ک نیه،
 تا‌ک‌وته‌نهاو به‌دی‌هینه‌ری ئیوه، سزاو پاداش نیه، ده مه‌هیلن نه‌و
 خۆشه‌ویسته‌تان بری‌و مالتا‌وا‌ییتان لی بکا.

به‌کورتی نه‌گهر ئیوه (وه‌کوو خۆتان ده‌لین) به‌دی‌هینه‌رتان نیه‌و خۆتان
 خالقن، ده‌ی بۆ ناتوانن گیان له‌قورگه‌وه بگێرنه‌وه بۆ شوینی خۆی؟!
 نه‌گهر راست ده‌که‌ن زیندوبونه‌وه نیه، ده‌گیانی نه‌و که‌سه‌ی له‌گیانه‌لادایه
 بگێرنه‌وه بۆ ناو جه‌سته‌ی بامردنی له‌کۆل بیته‌وه‌و زیندوبونه‌وه‌ی
 به‌سه‌ردا نه‌یه.

نه بچار په روه ردگار سهره نجامی نهو ئاده میزادانه رونه ده کاته وه لهو کاته دا: که له گیانه لادان و دوا مردنیان، ده یان کاته سی تاقم و ده فهرموی:

۱- ﴿فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ. فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّتُ نَعِيمٌ﴾ نهو به ندهیهی له گیانه لاودایه یان مردوه، نه گهر له خودا پیداو ده کان بپو له ژبانی دا ده ست پیشخهر بووی بۆ نیمانه یان و نه نجامدانی کرده وهی چاک و له خودا نزیک بی، واته لهو پپو تاقمه بی: که له سهره تای سوره ته که دا به ﴿السَّابِقُونَ السَّابِقُونَ﴾ ناما ژه یان بۆ کرا، نهوا له خوشی و هسانه وده دایه، په روشی ژبانی دونیای نیه، رازیبه بهو بهش و نیعمه تهی خودا لهو دنیا پیی داوون. رزق ورؤژی زؤرو زه بنده له به هه شتدا بۆیان دابینکراوه، له گیانه لاودا فریشته موژدهی به هه شتی پیی ده دن. ریوایت کراوه: که موسولمان له دنیا دهرناچی هه تا له به هه شته و ریحانه یه کی بۆ دینن بۆنی پیوه ده کا.

۲- ﴿وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ. فَسَلَامٌ لَكَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ﴾ خو نه گهر نهو که سهی: که له گیانه لاودایه، یان مردوه لهو پیړه بی: که نامه ی نه عمالی به دهستی راست وهرده گری، نهوه فریشته مزگیننی ده دهنی و پیی ده بیژن سلاوت لی بی، سلاوی براو هاوه له کانت له وانیه نامه ی کرده وه کانیان به دهستی راستیان وهرگرتووه، هیچ ناخوشی و تهنگ و چه له مویه کت له پیش نیه، نه تو

له پیری نه صاحبولیه مینی به سلاو و ریژه وه پیشوازیت لی ده کهن،
 وه کوو له نایه تیکی تردا ده فهرموی: ﴿إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ
 اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا
 بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ. نَحْنُ أَوْلِيَاؤُكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي
 الْآخِرَةِ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهِي أَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدَّعُونَ. نُزِّلَ
 مِنْ غَفُورٍ رَحِيمٍ﴾ (نصت ۳۰-۳۲).

۳- ﴿وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُكَذِّبِينَ الضَّالِّينَ. فَنُزِّلَ مِنْ حَمِيمٍ. وَتَصْلِيَةٍ
 جَحِيمٍ﴾ خو نه گهر نهو ناده میزاده له گیانه لاو که وتوه، یان نهو
 مردوه لهو که سانه بی: که گومراو حق به دروخه وهن، پروایان
 به زیندوبونه وه نیهو له ریپازی راست و حق لایان داوه، روژی
 قیامت نامدی عه مه لیان به دهستی چهپ وهرده گرن، له زومره ی نهو
 به دبه ختانه یه که له سه ره تای سوره ته که دا به (أصحاب الشمال)
 ناماژه یان بو کرا. نهوانه (خودا په نامان بدا) خوانیان بو ناماده
 کراوه له ناوی کولاتوو خو راکی ژه قنه موت، نه بچار خستنه ناو
 دوزه خه وه به زهخت و نو غرو بوونی له ناو ناگردا.

۴- نای لهو به دبه ختیو چاره ره شیییه ی به ره و پیری ده چی و تیی ده که وی،
 لهو میوانداری و سفره و خوانه ی بو ناماده کراوه و چاره ره شیه تی.
 ﴿إِنَّ هَذَا لَهُوَ حَقُّ الْيَقِينِ﴾ بیگومان هه موو نهو خه به رو زانیاریانه ی

نیبنو جه ریرو نیبنو ته بی حاتم و نیبنو ته بی عوده ی له حه سه نی
به صریه وه ریوایه ت ده که ن ده لی نیغه مبه ر () فره مویه تی: (قاتل الله
اقواما اقسام لهم ربهم ثم لم یصدقوا) نه و گه لو نه ته وانه داوه شین و
خودا بیان کوژی په روه رد گاریان سویندی بو خواردن که چی پروایان پی نه کرد.

چیروکی میوانه کانی حه زره قی نیبراهیم و نه رکی سه رشانیان بو

له ناو بردنی قهومی لوط

هَلْ أَنتَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِ ﴿٢٤﴾

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴿٢٥﴾ فَرَاغَ إِلَىٰ

أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعَجَلٍ سَمِينٍ ﴿٢٦﴾ فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ

﴿٢٧﴾ فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ وَبَشَرُوهُ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ

﴿٢٨﴾ فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ فِي صَرَخٍ فَصَكَتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ

﴿٢٩﴾ قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٣٠﴾

﴿٣١﴾ قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾ لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّن طِينٍ ﴿٣٣﴾ مُّسَوَّمَةً عِندَ رَبِّكَ

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿سورة الحديد﴾

سوره‌تی حەدید مەدەنییه واتە لەدوای کۆچکردنی پێغەمبەر (ﷺ) بۆ مەدینە نازل کراوە. بۆیه ناوئراوە سوره‌تی حەدید چونکە لەنایه‌تی ژمارە (۲۵)ی‌دا ئاماژە بەسودەرگرتن لەناسن دەکاو ئەو رادەگەیەنێ: کە ناسن کەرستەیه‌کی گرنگە بۆ پیشەسازی و پیشکەوتنی شارستانییه‌ت. مونسەبەو گونجانی ئەم سوره‌تە لەگەڵ سوره‌تی (واقیعە) لەم رەه‌وه‌یه‌:

۱- کۆتایی سوره‌تی پێشوی بەرستەي ﴿فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ﴾ هینا، سەرەتای سوره‌تی حەدیدیشی بە ﴿سَبِّحْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ دەست پێکرد.

۲- سەرەتای سوره‌تی حەدیدي کرد بەهۆکارو عیله‌ت بۆ کۆتایی سوره‌تی (الواقعة) واتە: کە لەکۆتایی سوره‌تی واقیعەدا فەرمانی کرد بەتەسبیحات و فەرمووی ﴿فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ﴾ لەسەرەتای سوره‌تی حەدیدا پاساوی بۆ ئەو فرمانە هینایەوه‌و فەرمووی ﴿سَبِّحْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ واتە: تەسبیحاتی خودا بکەن چونکە هەرچی لەئاسمانەکان و زه‌وی‌دا هەیه‌ تەسبیحاتی خودا دەکا...!

سهره‌باس و مه‌وضوعی نهم سوره‌ته وه‌کوو باقی سوره‌ته مه‌ده‌نییه‌کانی تر باسی حوکه شه‌رعیه‌کان ده‌کا، بانگه‌وازیی کۆمه‌لگای ئیسلامیی ده‌کا بۆ شه‌وه‌ی که‌سایه‌تی خزی له‌بیروباوه‌رپه‌که‌ی‌دا بینیته‌دی. دلو دهرونی تاکه‌کان پالفته‌بکا بۆ بانگه‌وازیی خودا « مال و سامانی خۆیان، گیان و ته‌مه‌نی خۆیان له‌پینا ئایینی خودادا به‌خت بکه‌ن، جیهاد و تیکۆشان له‌ریگه‌ی خودادا بکه‌نه به‌رنامه‌و هه‌ول بده‌ن نالای (لااله الا الله) له‌به‌ری بشه‌کیته‌وه.

بنه‌ماکانی حوکه‌ی ئیسلامی دیاریی ده‌کا و په‌رده له‌سهر عه‌یب و ریسوایی دووپه‌ره‌کان هه‌لده‌داته‌وه، حه‌قچه‌تی دنیا و قیامت دهر دوخوا شه‌وه رۆن ده‌کاته‌وه: که دنیا خانوی له‌ناوچونه نه‌مانی به‌سهردا دی، قیامت خانوی شه‌به‌دییه‌و برانه‌وه‌ی نیه.

نامۆزگاری موسولمانان ده‌کا: که صه‌بر بگرن له‌سهر به‌لا و ناخۆشی، هه‌لیان ده‌نی بۆ دادوه‌ری و ئاوه‌دان کردنه‌وه‌ی زه‌وی، فه‌رمان ده‌کا به‌ته‌قوا و شوینکه‌وتنی په‌یامی پیغه‌مبه‌ر.

نه‌جار کۆتایی سوره‌ته‌که به‌وه‌ دینی: که په‌ند له‌به‌سه‌ره‌اتی گه‌له پیشینه‌کان وهریگرین

هه موو بونه وهر ته سبیحاتی خودا دهکا

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿۱﴾ لَهُ مُلْكُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿۲﴾
هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿۳﴾
هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى
عَلَى الْعَرْشِ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ
السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ
بَصِيرٌ ﴿۴﴾ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ
﴿۵﴾ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ
الصُّدُورِ ﴿۶﴾

﴿سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ هه رچی
له ناسمانه کان و زهوی دایه ته سبیحاتی خودا دهکا، له هه موو که م و کوچی و
عیب و نه نگیه که به دوری ده گری، هه ریه که له ناده میزاد و فریشته و
جندوکه، له نازله و روه که و درخت و جه مادات به زمانی گوتن یان به زمانی

حال ته سبیحاتی خودا ده‌کهن و دان ده‌نیتن به‌گه‌وره‌یی و خودایه‌تی‌دا،
 ملکه‌چی غرمان و پریارنی، هم‌موو نهم بونه‌وره به‌گیاندارو بی‌گیانییه‌وه
 به‌لگن له‌سهر هه‌بوونی خودای خاوه‌ن ده‌سه‌لاتی ره‌هار زانیاری
 به‌درفراوان. هه‌مویان تی‌کرا گه‌ردنکه‌چی په‌روه‌ردگارن و هه‌ریه‌که‌یان
 به‌جوړیک به‌ندایه‌تی خو‌ی ده‌نوینتی. خودا عه‌زیزو بالاده‌ست و شکومه‌نده،
 له‌روانگه‌ی نمو بالاده‌ستییه‌وه‌تی هه‌رچی له‌ناسمانه‌کان و زه‌وی‌دا هه‌یه
 ته‌سبیحاتی ده‌کهن، جه‌کیم و زانییه له‌هه‌لسوراندنی بوونه‌وه‌ردا هه‌موو
 شتیکی وامه‌هار کردوه به‌گویره‌ی حیکمه‌تی خودایانه‌ی خو‌ی بی‌و بجی.
 وه‌کوو له‌نایه‌تیکی تردا ناماژه به‌م مانایه ده‌کاو ده‌فرموی: ﴿تَسْبِيحُ لَهُ
 السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
 وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا﴾ (الاسراء: ۴۴) ده‌قه
 قورئانییه‌که به‌روونی بی‌په‌رده نه‌وه ده‌گه‌یه‌نی: که هه‌موو شتیکی
 له‌ناسمانه‌کان و زه‌وی‌دا ته‌سبیحاتی خودا ده‌کا. نیتر پیویست به‌وه‌ نا‌کا
 له‌مانای ده‌قه‌که لا بده‌ین و ته‌ئویلی جو‌راو‌جو‌ری بۆ بدۆزینه‌وه، نیتمه‌چی
 وا له‌تاییه‌تمه‌ندی و سروشتی نهم بوونه‌وره نازانین جگه‌ له‌وه‌ی خودای
 به‌دیپهنه‌ر پیمان ده‌فرموی: نیتر: که خودای به‌دیپهنه‌ر ده‌فرموی:
 ﴿سَبِّحْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ مانا‌که‌ی ئاشکرا و رونه‌ پیویست
 به‌پیچ و په‌ناو ته‌ئویل نا‌کا، به‌ل‌کوو نیتمه‌ بۆمان هه‌یه له‌مانای نهم نایه‌ته‌و
 نموننه‌ی نهم نایه‌ته‌ دان به‌وه‌دا بنیین: که هه‌رچی

له ناسمانه کان و زهوی دا هدییه خاوهن گیانهو ههست و شعوری ههینهو رو ده کاته خودای به دیهینهو به زمانی خۆی ته سبیهاتی پهروهردگار ده کا.

بییگومان نه مه ویچوترین ماناو گونجاوترین ته صوره که له گهڼ مانای ناثاری صه حیج و راست یه که ده گریته وه. ههروه کوو چۆن نه زمونی هه ندی دلی صاف و بیگهرد له بری کاتی ناوازه دا، له حالی نه مانی په رده ی مادی به سهر دله وه و دهسته بهر بوونی ئیشراقی نه فسی و په یوه ند بوونی به خه قیقه تی شاره وی نیو شته کان. پشتگیری نه و مانایه ده کا. هه بوونی ههست و گیانی تاییه تی بۆ هه موو شتی که ده چه سپی. نه وه تا پهروهردگار فرمانی خۆی ناراسته ی کیوو په له وه ر ده کا و ده فرمانی: ﴿یا جبال اوبی معه والطیر﴾ نه وه تا فرمانه که ناراسته ی جه مادات و په له وه ر کراوه: که له گهڼ داودا به ندایه تی خودا بکه ن. ئیمامی موسلیم له صه حیحه که ی دا له جابیری کوپی سومروه ریوایه ت ده کا ده لی: پیغه مبه ر (ﷺ) فرمانی: (ان بمکه حجرا کان یسلم علی لیالی بعثت. انی لأعرفه الآن) به ردیک هدییه له مه که که، له وسه روبه ند ده دا: که کرابوم به پیغه مبه ر سلاوی لی ده کردم، ئیستا ده زانم نه و به رده کامه یه و له کوپی وه یه ..

تیرمیزی به ئیسنادی خۆی له ئیمامی عهلی یهوه ریوایه تی کردوه
 ده فەرموئ: له تهك پیتغه مبهردا بووم له مهككه، بهیه كهوه ده رچوین بۆ
 قهراغ و بیجاغی مهككه، توشی ههر گردو کیوو دره ختیک ده بوین
 به زمانی خۆی ده یگوت (السلام عليك یا رسول الله)

بوخاری له صه حیه که ی دا به ئیسنادی خۆی له نه نه سی کوری
 مالی که وه ریوایه ت ده کا: ده لئ: پیتغه مبهردا (ﷺ) له سهر بنکه
 دارخورمایه ک وتاری خوینده وه، دواپی: که مینه بریان بۆ دروست کردو
 له سهر مینه به ره که وتاری خوینده وه بنکه دارخورماکه دهستی کرد به
 ناله نال. پیتغه مبهردا (ﷺ) له مینه به ره که دابه زی و دهستی به سهردا هیناو
 ئیتر داسه کنا!

ده باره ی چه سپاندنی نه و عقیقه ته که ونیه نایه تی قورئان زۆرو
 رونا و ئاشکران بۆ نمونه:

۱- ﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالطَّيْرِ
 صَافَاتٍ كُلُّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُ وَتَسْبِيحَهُ...﴾ (النور: ۲۱).

۲- ﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ
 وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالدَّوَابُّ وَكَثِيرٌ مِنَ
 النَّاسِ...﴾ (الحج: ۱۸)

۳- ﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ﴾ (الاسراء: ۴۴)

دهی هیچ پیتویست ناکا تهنویل بۆ ئەم دەقه قورئانی و فەرمودانە بدۆزینەو و لەمانای خۆیان لایان بدەین، ﴿لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ هەر بۆ خودایە خواوەنی و فەرمانەر وایى ئاسمانەکان و زەوی، بەویستی خۆی هەلیان دەسورێتی و گۆرانکارییان تێدا دەکا، دەسلاتی رەها و بێ سنووری هەیه، کەس نیه هاوێ و هاوشانی بێ، کەس ناتوانی تەگەرە بخاتە نیش و کارییه‌و، فەرمانی رەوایه و دەبی بیتە جی، جگە لەویستی ئەو هیچی تر نایەتە دی، ژیان دەبەخشی و زیندوان دەمرێتی، ژیان دەخولقی و مردن وەدی دینی، ئەندازەى ژیان و تەمەن بۆ هەموو زیندەوهرێک دەکا، کاتى مردن بۆ هەموو گیاندارێک تەقریر دەکا. ئەو زاتە بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانا و بەدەسلاتە. هەرچی بییه‌وى بێ دەبی، هەرچی نەیه‌وى نابێ. گیان تانیستا نەینییه و نازاندی سڕوشتی چۆنە و چۆن پەیدا بوو. کەس دارای ئەو‌ه‌ی نیه بلێ: لەویۆه هاتوہ یان ناوا هاتوہ بەلکوو کەس نازانی چیە و چۆنە، دەقه قورئانیە کە ئەومان پێ رادەگەیه‌نی: کە خودا ژیان دەبەخشی بەزیندەوهر، کەس ناتوانی ئینکاریی ئەوہ بکا یان پێچەوانەى ئەوہ بسەپێتی.

مردنیش وه کوو گیان نهینیه کی شاردراوویه ، کهس سروشتی نازانی،
کهس ناتوانی بیخولقیینی. چونکه جگه لهخودا : که خوی بهخشندهی
گیانه کهسی تر ناتوانی وهری بگریتهوه بهزیندوکردن و مراندن دوو
دیاردی فرمانپه وایی ره های پهروه دگاران. هر خوی دهتوانی ژیان
ببهخشی و وهریشی بگریتهوه.

﴿هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ ذاتی خودا
هر هه بووه و نه بوونی پیش نه که وتوو، له پیش نهودا هیچ شتیك نه بووه،
باقییه و هر ده مینی و دوی هه موو شتیكه، ظاهر و ناشکرا و بلنده،
له ژور هه موو شتیكه ویه، په نهان و نادیاره، هیچ شتیك له و په نهان و
نادیارتر نه، زانیه به هه موو نهینیه كه ، عدقل و ژیر و حقیقه تی ذاتی
نازان چونه. هه سته کان ده کی ناکه، زانیه به هه موو شتیك و هیچی لی
گوم نابی.

نیمامی موسلیم له صهیحه که یدا له نه بوهوره یروه که
پیغه مبه (ﷺ) فهرمووی: (الهم انت الاول فلیس قبلك شیء، وانت
الآخر فلیس بعدك شیء، وانت الظاهر فلیس فوقك شیء، وانت الباطن
فلیس دونك شیء، أقض عنا الدین واغننا من الفقر) نه مجار باسی
به دیهینانی که ون ده کاو ده فهرموئی: ﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ
فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ﴾ خودایه کی وهمایه: که ناسمانه کان و

زەوی لەشەش رۆژدا یان لەشەش قۇناغدا بەوپەری رێک و پێک و جوان و رازاو و گونجاو بەدیھێنان، هەرچەندە دەیتوانی بەچرکەیک ئەو کارە ئەنجام بدات. وەلێ لەوانەیە حیکمەتەکە ئەوە بێ: بەندەکان فێری لەسەر خۆیی پشوو درێژی بکا.

حەقیقەت و چۆنیەتی ئەو شەش رۆژە یان ئەو شەش قۇناغە هەر خۆدا دەیانێت بەس! چونکە رۆژگاری ئێمە بەهۆی هەڵسوپانی زەوی بەدەوری خۆی دا لەبەرامبەر خۆرەو و پەیدا دەبن، دەی ئەم کات و ساتە ی ئێمە: کە رۆژو شەویان پێ دەلێن.

دوای دروستبوونی خۆرو زەوی پەیدا بوون، کەوابێ ئەم رۆژانەی ئاسمانەکان و زەوییان تێدا دروست کراوە جودایە لەرۆژی ئێمە و هەر خۆدا دەزانێ چۆن.

ئەجار عەرشی کۆنترۆڵ کرد بەو شیوەی شیاوی خودایەتی خۆیەتی و ئێرادی کردووە. دەسلالت و ھەمەنە ی خۆی بەسەر بوونە وەردا چەسپاندو بونە وەری خستە گەرو هەڵسوپان.

وێرایی بەدیھێنان و کۆنترۆڵ کردنی ھەموو بونە وەر بەو شیوە تۆکمە و مەحکەمە. ﴿يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا﴾ دەزانێ چی دەچیتە ناو زەوی و ھەو چی لێ دیتە دەر، چی لە ئاسمان دیتە خوارو چی بەرز دەبیتە وە بۆی، لە ھەموو

چرکه‌یه‌کدا بئ‌شمار له‌هه‌موو جوړيک زینده‌و نازینده ده‌چيته ناو جه‌رگی زه‌وییه‌وه. هه‌ر خودا ده‌زانی روژانه چهند دل‌په باران و چهند مردو چهند شتی تر زه‌وی هه‌لیان ده‌لوشی، هه‌ر خودا ده‌زانی له‌چرکه‌یه‌کدا چهند رو‌ه‌ک و دره‌خت و به‌روبوم کان و کاتزاو شتی تری لی د‌پته‌ ده‌ر“ هه‌ر خودا ده‌زانی له‌چرکه‌یه‌کدا چهند به‌فرو باران و ته‌رزو تیشک و نه‌یازیک و فریشته‌و قه‌زاوقه‌ده‌رو شتی تر له‌ئاسمانه‌وه د‌پنه خوار و چهند له‌فریشته‌و کرده‌وی به‌نده‌کان و دوعاو پارانه‌وه و هه‌ل‌م گه‌لی شتی تر له‌بینه‌راو نه‌بینه‌راو بۆ ئاسمان به‌رز ده‌بنه‌وه.

هه‌ر زانیاری خودا ده‌توانی کۆنتروڵ و سه‌رژمیتری ئەم هه‌موو شتانه بکاو هیچی لی گوم نه‌بی.

نموونه‌ی ئەم نایه‌ت نایه‌تیکی تره که ده‌فه‌رموی: ﴿وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٌ فِي ظِلْمَاتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٌ وَلَا يَابِسٌ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ﴾ (الأنعام: ۵۹)

له‌ کاتی‌کدا ئاده‌میزاد د‌لی د‌لوه‌ته زه‌وی و ئاسمان و بیو له‌و تیکه‌و لیکه‌یه ده‌کاته‌وه، گورج قورئان ده‌یگ‌پ‌ر‌پ‌ته‌وه بۆ لای زاتی خۆی و ده‌فه‌رموی: ﴿وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ خودا به‌زانیاری و توانا و ده‌سه‌لاتی خۆی له‌گه‌لتانه نه‌ی ئاده‌میزاد“ له‌هه‌ر

کۆییه ک بن، خودا ناگاداره بهو کرده وانهی نهنجامیان دده نه و هیچی لی
تیک ناچی و لی گوم نابی. پهروهردگار هه موو کاتی له گهل هه موو
که سهو له هه موو شوینیکه، ناگااری هه موو کردارو گوشتاریکه گه وره و
بچوک نهیتهی و ناشکرا لای نه و چون یه که.

﴿لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ﴾ خاوه نیه تی و
فه رمان په وایی ناسمانه کان و زهوی هی خودایه و که سی تر هاوبه شی نیه.
دونیا و قیامهت هی خۆیه تی و هه رچی بیهوی ده یکا و که س نیه بتوانی
حوکم برپاری رابگری یان نهیتهی نهنجامی بدا. له سهه هه موو کاریکی
سوپاسی ده کری، هیچ برپارو حوکیکی جیگای ره خنه نیه. سهه نهجم
روژی قیامهت هه موو کاروباریک بو لای خودا ده گه پیته وه، حیساب و
لیکۆلینه وه له گهل بهنده کانی ده کا، بهعه دالته سزا و پاداشی
کرده وه کانیان ده داته وه، هیچ که س به ته ندازه ی گه ردیله یه ک
سته می لی ناکری.

﴿يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ
الصُّدُورِ﴾ پهروهردگار هه ر خۆی هه تسوپینه ری بوونه وه ره، شهو و روژ
ده گۆری و به حیکمهت و دانایی خۆی نه ندازه یان دیاری ده کا، شهو ده خاته
ناو روژو، روژ ده خاته ناو شهو وه، جاری و ده بی شهوگار درێژ ده بن و
روژگار کورت ده بن، جاری وایش ده بی به پیچه وانه وه شهو کورت ده بن و

نیبنوجهریرو نیبنو نه بی حاتم و نیبنو نه بی عوده ی له حه سه نی
به صریه وه ریوایه ت ده که ن ده لی نیغه مبه ر () فره مویه قی : (قاتل الله
اقواما اقسام لهم ربهم ثم لم یصدقوا) نه و گه لو نه ته وانه داوه شین و
خودا بیانکوژی پهره رد گاریان سویندی بو خواردن که چی پروایان پی نه کرد .

چیروکی میوانه کانی حه زره قی نیبراهیم و نه رکی سه رشانیان بو

له ناو بردنی قهومی لوط

هَلْ أَنتَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِ ﴿٢٤﴾

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴿٢٥﴾ فَرَاغَ إِلَىٰ

أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعَجَلٍ سَمِينٍ ﴿٢٦﴾ فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ

﴿٢٧﴾ فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ وَبَشَرُوهُ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ

﴿٢٨﴾ فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ فِي صَرَخٍ فَصَكَتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ

﴿٢٩﴾ قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٣٠﴾

﴿٣١﴾ قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾ لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّن طِينٍ ﴿٣٣﴾ مُّسَوَّمَةً عِندَ رَبِّكَ

فریشته کان پییان بیژن: ﴿كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾
 بخون و بخونه وه، چ شتیک نارهزو بکهن بۆتان بهرده سته و نوشی گیانتان
 بی، خواردن و خواردنه و تان بی عهیب و خهشه، به تام و له زه ته. نه مهش
 له پاسای نه و کردار و رهفتاره باشانه تان: که له دونیادا نه نجامتان داوه.
 خدا به فله زل و نیحسانی خوی نیوهی خستوته نه م نازو نیعمه تانه وه.

نه مجار پهروه ردگار باسی راخهرو شوینی حه وانه وه و کورسی و
 مویله و رابواردن له گه ل هاوسه ره کانیان داده کاو ده فرموی: ﴿مُتَكِّبِينَ عَلَى
 سُرُرٍ مَّصْفُوفَةٍ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ﴾ نه و به هه شتیانه حال و وه زعیان
 وایه: پالیان داوه ته وه له سه ر کورسی و مویله ی نه رم و جوان و رازاوه و
 ریزکراو، حوری چاوره شو و شوخ و شه نگمان کردونه هاوسه ریان و
 له گه لیان راده بویرن.

ویرای نازو نیعمه تی به هه شتییه کان خویان، خوشیییه کی تریشیان
 ههیه ته ویش ته وهیه: که به م نایه ته ئامازه ی پی ده کاو ده فرموی:
 ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلَتْنَاهُمْ
 مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْءٍ﴾ نه وانه ی نیمانیان هیناوه به کرده وه نیمانداری
 خویان چه سپاندوه، منال و وه چه شیان له بیروباوه ردا شوینیان که وتوون،
 خدا به فله ضل و گه ورهیی خوی بۆ زیده خوشگوزهرانی و فینکایی چاویان و
 منداله کانیان به مرز ده کاته وه بۆ پله و پاییه باوکه کانیان و شایسته ی نه و

﴿وَأَنْفَقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ مُسْتَخْلَفِينَ فِيهِ﴾ به‌خشن لهو مالو سامانه‌ی
خودا نیوه‌ی کردوه به‌جی‌نشین تی‌یدا، ﴿فَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَنْفَقُوا لَهُمْ
أَجْرٌ كَبِيرٌ﴾ نه‌وانه‌ی ویری نیمانه‌یتان به‌خوداو به‌پیغه‌مبه‌ر مالو
سامانی‌شیان ده‌به‌خشن له‌ریگه‌ی خودادا، نه‌وانه پاداشی گه‌وره‌و باشیان
هه‌یه: که به‌هه‌شتی رازاوه‌یه‌و ره‌زامه‌ندی خودایه..

نیمام نه‌حمده له‌عه‌بدو‌للا‌ی کوری (الشخیر) هوه ده‌لی: چومه خزمه‌ت
پیغه‌مبه‌ر(ﷺ) ده‌یفه‌رموو: (الهاکم التکاثر، یقول ابن آدم؛ مالی مالی،
وهل لك من مالك الا ما اكلت فافنيت، او لبست فابليت او تصدقت
فابقيت) زوری مالو سامانو وه‌چو مندال نیوه‌ی بی‌ناگا کردوه،
هه‌ولدان بۆ زۆر کردنیانو خۆ هه‌له‌وگیر کردن پییانه‌وه نیوه‌ی له‌کاروباری
قیامه‌ت بی‌ناگا کرد، ناده‌میزاد هه‌ر ده‌لی: مال‌که‌م مال‌که‌م، نایا مالی
تۆ چیه تا نه‌وه‌نده خۆتی پی هه‌له‌وگیر بکه‌ی؟؟ نایا مالی تۆ جگه
له‌وه‌ی خواردوته‌و فه‌وتاه، نه‌وه‌ی له‌بهرت کردوه کۆن بووه‌و دراهه،
نه‌وه‌ی به‌خشیوته‌و په‌زمه‌نده‌ت کردوه بۆ قیامه‌ت، هیچی ترت هه‌یه؟!

نیمام موسلیم ته‌م فه‌رموده‌یه‌ی ریوایه‌ت کردوه ته‌مه‌شی لی زیاد
کردوه ﴿وما سوى ذلك فذاهب و تاركه للناس﴾ جگه له‌وه تۆ
ده‌مری به‌جی‌ی دیلی بۆ که‌سانی دیکه.

﴿وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ چیه بۆ ئیوه ئیمان ناهینن؟ چ له‌مپهریک هه‌یه ناهیلئ ئیمان بینن به‌خودا خو ﴿وَالرُّسُولُ يَدْعُوكُمْ لِتُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ﴾ پیغه‌مبهر (ﷺ) له‌ناوتان دایه‌و له‌خۆتانه‌و بانگه‌وازی‌تان ده‌کا بۆ ئیمان‌هینان، هه‌میشه نامۆزگارییان ده‌کا و به‌لگه‌و نیشانه له‌سه‌ر راستی په‌یامه‌که‌ی ده‌هینیتته‌وه. قورئانتان بۆ ده‌خوینیتته‌وه، که‌ پره له‌به‌لگه‌و نیشانه‌ی ئاشکرا، هه‌لتان ده‌ئۆ بۆ ئه‌وه‌ی ئیمان به‌تاک‌وته‌نهایى خودا بینن ﴿وَقَدْ أَخَذَ مِيثَاقَكُمْ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ بیگومان په‌روه‌ردگار له‌عالمی زپویتدا په‌یانی له‌ئیوه وه‌رگرتوه، ئه‌و کاته‌ی گه‌رای هه‌موو ئاده‌میزادی له‌پشتی ئاده‌م هینایه ده‌رئو خیطابی ئاراسته‌کردن و فهرموی: ئه‌رئ من خودای ئیوه نیم؟ هه‌مویان به‌یه‌کده‌م وه‌لامیان دایه‌وه‌و وتیان: به‌ئۆ تۆ خودای ئیغه‌ی، هه‌روه‌ها له‌بونه‌وه‌ردا، له‌ناسۆ ده‌وره‌به‌رتان‌دا، له‌خودی خۆتان‌دا چه‌نده‌ها به‌لگه‌ی تاک‌وته‌نهایى خۆی نیشانی ئیوه داوه، عه‌قلی پێ‌داون بۆ ئه‌وه‌ی خودای پێ‌بدۆزنه‌وه، ئه‌گه‌ر ئیوه راست ده‌که‌نو ده‌تانه‌وئ ئیمان بینن هیچ بیانویکتان نیه، ئیمامی بوخاری له‌صحیحه‌که‌ی‌دا ریوایه‌تی کردوه‌و ده‌فهرموی: رَوَّيْتُكَ پیغه‌مبهر (ﷺ) به‌هاوه‌لائی خۆی فهرموو: ئیوه له‌ئیمانی کام خاوه‌ن باوه‌ران سه‌رتان سوپماوه؟ وتیان له‌ئیمانی فریشته، فهرموی: جا ئه‌وان بۆ ئیمان ناهینن و ئیمانیان پته‌ نابێ هه‌میشه له‌لای خودای خۆیانن؟ وتیان: پیغه‌مبه‌ران، فهرموی جا ئه‌وان بۆ ئیمان ناهینن و ئیمانیان پته‌و

نابی په‌یتا په‌یتا نیگیان له‌خوداوه بۆ دئ؟ وتیان: که‌وابی نیمانه‌یتانی
خۆمان جیگای سه‌رسوپمانه، فەرمووی: جا ئیوه بۆ نیمان ناهیتن و
نیمانتان پتهو نابی من له‌ناوتان دام وه‌لی نیمانه‌یتانی نه‌وانه جیگای
سه‌رسوپمانه: که له‌مه‌ودوا دینه گۆره‌پانی ژیا‌نه‌وهو قورئانیان ده‌ست
ده‌که‌وی و نیمانی پی ده‌هیتن.

بیگومان پیغه‌مبه‌ر(ﷺ) راستی فەرموه: جوداوازی‌ده‌که زۆر رون و
ناشکرایه، فەرقی ئیمه و هاوه‌لانی پیغه‌مبه‌ر(ﷺ) ناسمان و ریسمانه،
داخوازی نیمانه‌یتان و به‌لگه‌ی نیمانه‌یتان لای نه‌وان زۆر به‌هیتتر بووه
له‌وه‌ی لای ئیمه‌یه. ﴿هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَى عَبْدِهِ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِّيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَرَؤُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ خودایه‌کی وه‌هایه
که قورئانی بۆ به‌نده‌ی خۆی چه‌زهرتی موحه‌مه‌د(ﷺ) نازل کردوه،
موعجیزه و نیشانه‌ی پی به‌خشیوه، که له‌هه‌موانیان گه‌وره‌تر نایه‌ته‌کانی
قورئانه، بۆ نه‌وه‌ی ئیوه له‌تاریکی کوفرو نه‌فامیی رزگار بکا و بتا‌خاته
سه‌ر ریبازی هیدایه‌ت و روناکی نایینی ئیسلام، یه‌قین و باوه‌ر له‌دلتان‌دا
جیگه‌ر ببی، بیگومان خودا ره‌حم و به‌زه‌یی زۆره بۆ به‌نده‌کانی،
پیغه‌مبه‌ری بۆ ناردون، نامه‌ی ناسمانی بۆ نازل کردون، بیانوی بریون،
شوبه‌ه و گومانی ره‌واندونه‌وه.

دوای نه‌وی هه‌لینان بۆ ئیمانیه‌تنان و مالبه‌خشین، سه‌رزه‌نشتی کردن
 له‌سه‌ر ئیمان نه‌هینان، نه‌جارج سه‌رزه‌نشتیان ده‌کا له‌سه‌ر مال نه‌به‌خشین و
 چروکی. ده‌فه‌رموی: ﴿وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ
 السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ چیه بۆ ئیوه چ بیانویه‌کتان هه‌یه؟ چ له‌مه‌په‌ریکتان
 له‌به‌رده‌م‌دایه ناهیلێ مال و سامانتان بیه‌خشن؟ بیه‌خشن له‌هه‌ژاری
 مه‌ترسن، چونکه نه‌و که‌سه‌ی له‌به‌ر خاتری نه‌و مال و سامان ده‌به‌خشن
 خاوه‌نی ناسانه‌کان و زه‌وییه، خۆی تیپان‌دا فه‌رمان‌په‌راوه، که‌نجینه‌ی
 ناسانه‌کان و زه‌وی هه‌مووی لای نه‌و. هه‌موو مال و سامانی‌ک ده‌که‌په‌رته‌وه
 بۆ لای خودا، مال و سامان هی خودایه و ئیوه بریکار و جی‌نشین
 له‌سه‌ری. چی بیه‌خشن خودا بۆتان پڕ ده‌کاته‌وه، وه‌کوو له‌نایه‌تیکی تر‌دا
 ده‌فه‌رموی ﴿وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ﴾ (سبا: ۳۹)
 یان ده‌فه‌رموی: ﴿مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ﴾ (النحل: ۹۶).

له‌راستی‌دا ده‌سته‌ی یه‌که‌م له‌موسولمانان (مه‌اجرین و نه‌نصار)
 نه‌وی له‌توانایان‌دا بوو له‌مالبه‌خشین و خۆیه‌ختکردن نه‌نجامیان‌دا،
 له‌کاتی ته‌نگانه‌و رۆژی ره‌ش‌دا جوانترین نمونه‌ی جوانمیری و سه‌خاوه‌تیان
 نواند، له‌روژگاری پیش رزگار کردنی مه‌که‌که یان پیش په‌یماننامه‌ی
 ناشتی (خوده‌بیه‌یه) : که ئیسلام غه‌ریب و بی‌هێزو که‌مار و درا‌بوو
 له‌هه‌موو لایه‌که‌وه، هه‌موو جیهان دوژمنی بوو، نا له‌و رۆژگاره‌دا

هاوه لانی پیغه مبهەر (ﷺ) ئەوپەری دڵ قایمی و وره بهرزی و گیان به خشی و
مال به خشینیان لی وهشایه وه. بۆیه له ماوه یه کی کهم دا سهروه رییان
به دهست هیناو نیمپراتۆرییه تی فارس و رۆمیان روخاندو بوونه تاکه هیزی
دونیا ی ئەو رۆژگار و زۆریه ی جیهانی ناوه دانی نهوسایان کۆنترۆل کرد!!!

﴿لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَاتِلٌ﴾ ئەو موسولمانه ی
له پیش رزگار کردنی مه کهم دا مال و سامانی خۆی له رینگای خودادا
به خشیوه و دژی کوفر جهنگاوه نابێته هاوتای که سیک که له دوا ی فهتی
مه کهم مال و سامانی به خشیوه و دژی کوفر جهنگاوه، ئەم دوو تاقمه
یه کسان نین، ﴿أُولَئِكَ أَكْثَرُ دَرَجَةً مِنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدِ وَقَاتِلُوا﴾
ئهوانه ی پیش رزگار کردنی مه کهم مالتیان به خشیوه و جهادیان کردوه
پله ی پایه یان گهوره تره لهوانه ی دوا ی رزگار کردنی مه کهم ئەو کاره یان
ئه نجام داوه. چونکه ئەو کاته پتووستی موسولمانان به مال به خشین و
به خشنده یی پتر بوو له کاتی دوا ی فهت، پیش فهت موسولمانان بی هیز و
هه ژار زه بوون بون، به لام دوا ی فهت موسولمان زۆر بون و به هیز بون و
خیر و بهره کهت زیاد بوو، مال و سامان زۆر بوو. ئەو ئاتاجی یه ی پیش
فهت هه بوو دوا ی فهت نه ما.

به لام له گه له ئەوه شدا ﴿وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَى﴾ ههردوو تاقمه که
خودا واده ی پاداشی باشی پێ داون: که به ههشتی رازاوه یه وه لی پله یان

خوارو ژووره. ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ خدا ناگاداره به کردارو ره‌فتارتان، حالو وه‌زعی نه‌ئیسو په‌نامه‌کیتان ده‌زانیو پاداشتان ده‌داته‌وه به‌گویره‌ی کرده‌وه‌کانتان.

نیام نه‌حمد له‌نه‌سه‌وه ریوایه‌ت ده‌کاو ده‌لی: خالیدی کوری وه‌لیدو عه‌بدو ره‌همانی عه‌وف دهم به‌قالیه‌کیان بوو، خالید وتی: چهند رُوژنیک پیش نیمه موسولمان بون نه‌جار خوتانمان به‌سردا راده‌وه‌شینن؟! نه‌مه‌یان بز پیغه‌مبهر (ﷺ) گیرایه‌وه، پیغه‌مبهر (ﷺ) فرمووی: (دعوا لی اصحابی فو الذی نفسی بیده لو انفقتم مثل أحد او مثل الجبال ذهباً ما بلغت اعمالهم) واز له‌هاوه‌لا تم بینن، سویندم به‌و که‌سه‌ی گیانی منی به‌ده‌سته نه‌گهر یه‌کیتک له‌ئیوه به‌نه‌ندازه‌ی کتوی توحود یان به‌نه‌ندازه‌ی کتوان زیر بیه‌خشن ناگه‌نه کرده‌وه‌ی نه‌وان.

بوخاریو موسلیمو هی تریش له‌نه‌بوسه‌عیدی خودریه‌وه ریوایه‌تیا ن کرده‌وه: ده‌لی: پیغه‌مبهر (ﷺ) فرمووی: (لا تسبوا أصحابی، فو الذی نفس محمد بیده لو ان أحدکم انفق مثل أحد ذهباً ما ادرك مد أحدهم ولا نصیفه) جنیو به‌هاوه‌لا تم مده‌دن، سویندم به‌و که‌سه‌ی گیانی موحه‌مده‌ی به‌ده‌سته نه‌گهر یه‌کیتک له‌ئیوه به‌نه‌ندازه‌ی توحود زیر بیه‌خشن ناگاته موددی یه‌کیتکیان به‌لکوو نیوه موددی‌کیش.

نه مجار به‌رومی به‌خشین دیاری ده‌کاو ده‌فرموی: ﴿مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ لَهُ وَلَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ﴾ کی‌یه نهو که‌سه‌ی مالی خوی له‌ریگی خودادا ده‌به‌خشیو به‌ته‌مای پاداشی خودایه، واته: مالیکی حلال بیه‌خشیو منه‌ت به‌سر بابای هه‌ژاردا نه‌کاو به‌دزیه‌وه نهو کاره نه‌نجام بدا، پاداشی خودا چاو‌ه‌روان بکا، نه‌وه خودا نه‌و قه‌رزهی بۆ دوچه‌ندانه ده‌کاته‌وه، له‌ده هینده تا حه‌وتصد هینده‌ی بۆ ده‌نوسی. به‌گویره‌ی گوپانی وه‌زع و حالی به‌خشنده‌و پی‌به‌خشاوه‌که، سه‌رباری نه‌وه‌ش پاداشی باشو به‌نرخ تریشی ده‌داتی: که به‌هه‌شتی رازاوه‌یه.

ئیب‌نونه‌بو حاتم له‌عه‌بدولائی کوری مه‌سعوده‌وه ریوایه‌تی کردوه ده‌لی: که نایه‌تی ﴿مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا...﴾ نازل بوو نه‌بو ده‌حداحی نه‌نصاری وتی: نه‌ی پیغه‌مبه‌ر نه‌وه به‌راستی خودا داوای قه‌رزمان لی ده‌کا؟ پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) فه‌رموی به‌لی نه‌ی نه‌بوده‌حداح! وتی ده‌ده‌ستتم به‌ده‌ری نه‌ی پیغه‌مبه‌ر خودا! پیغه‌مبه‌ریش (ﷺ) ده‌ستی خسته‌ناو ده‌ستییه‌وه، نه‌مجار نه‌بوده‌حداح وتی: نه‌وا باخه‌خورماکه‌م به‌قه‌رز دا به‌خودا، (باخه‌خورماکه‌ی شورییه‌کی به‌ده‌وردا کرابوو شه‌شسه‌د سه‌خورمای تیدا بوو، مال و مندالیشی هه‌ر له‌ناو باخه‌که‌دا ده‌ژیان). ئیتر نه‌بوده‌حداح هاته‌وه بۆ

ماله وه بانگی له خیزانه که ی کرد نه ویش به وشه ی به لی وه لامی دایه وه،
نه بوده حاح وتی له باخه که وهره دهره وه به قمرز دارمه به خودای گهره وه مزن.

له ریوایه تی کی تر دا هاتوه: که خیزانه که ی وتویه تی: نه بوده حداح،
سه ودا که ت قازنجی کردوه، ئیتر که لویه لو منداله کانی لی هینایه
دهره وه، نه مجار پیغه مبه ر(ﷺ) فهرموی: چند بړه دارخورمای به رد ار
له به هشت دا بۆ نه بوده حداح ناماده کراوه.

نه مجار په روه ردگار باسی نه و رۆژه ده کا که پاداشی خودا په رستانی
تیدا دوچه ندانه و چند چندانه ده دریتته وه. ده فهرموی:
﴿يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَىٰ نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ﴾
نه ی پیغه مبه ر! باسی نه و رۆژه بۆ هاوه لانت بکه: که تۆ ده بین ی پیاوای
بروادارو ئافره تانی خودا په رست "نه وانه ی له زیانی دنیادا به خشنده بوون
نورو روناکی له سهر پردی سیرات له پیشیانوه ده پواو ریگیان بۆ روناک و
خۆش ده کاو به دهستی راستیان نامه ی عه مه لیان گرتوه وه به ره وه به هشت
ده پۆن. واته: کرده وه باشه کانیان ده بڼه هوی رزگار یونیان و ره نومای
کردنیان بۆ به هشت.

نه مجار فریشته کان پییان ده لئین: ﴿بُشْرَاكُمْ الْيَوْمَ جَنَّتْ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ مزگینیتان لی بن

نیبنوجهریرو نیبنو نه بی حاتم و نیبنو نه بی عوده ی له حه سه نی
به صرییه وه ریوایه ت ده که ن ده لی نیغه مبه ر () فره مویه تی: (قاتل الله
اقواما اقسام لهم ربهم ثم لم یصدقوا) نه و گه لو نه ته وانه داوه شیئ و
خودا بیانکوژی پهره رد گاریان سوئندی بو خواردن که چی بروایان پی نه کرد.

چیروکی میوانه کانی حه زره قی نیبراهیم و نه رکی سه رشانیان بو

له ناو بردنی قهومی لوط

هَلْ أَنتَ حَدِيثُ ضَيْفٍ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِ ﴿٢٤﴾

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴿٢٥﴾ فَرَاغَ إِلَىٰ

أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعَجَلٍ سَمِينٍ ﴿٢٦﴾ فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ

﴿٢٧﴾ فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ وَبَشَرُوهُ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ

﴿٢٨﴾ فَأَقْبَلَتْ امْرَأَتُهُ فِي صَرَّةٍ فَصَكَّتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ

﴿٢٩﴾ قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٣٠﴾

﴿٣١﴾ قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾ لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَابَ مِّنْ طِينٍ ﴿٣٣﴾ مُّسَوَّمَةً عِندَ رَبِّكَ

حال و وه زعی دوو پرووه کان له روژی قیامه تدا

يَوْمَ يَقُولُ الْمُنْفِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ لِلَّذِينَ
 ءَامَنُوا انظُرُونَا نَقْتَبِسْ مِنْ نُورِكُمْ قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ فَالْتَمِسُوا نُورًا
 فَضُرِبَ بَيْنَهُم بِسُورٍ لَهُ بَابٌ بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ
 الْعَذَابُ ﴿١٣﴾ يُنَادُوهُمْ أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنَّكُمْ فَتَنْتُمْ
 أَنْفُسَكُمْ وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ وَغَرَّتْكُمُ الْأَمَانِيُّ حَتَّىٰ جَاءَ أَمْرُ
 اللَّهِ وَغَرَّكُمْ بِاللَّهِ الْغُرُورُ ﴿١٤﴾ فَالْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنْكُمْ فِدْيَةٌ وَلَا
 مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مَأْوِيَّتُكُمُ النَّارُ هِيَ مَوْلَانِكُمْ وَفِي السَّيْرِ

له وپیش حال و وه زعی موسولمانه به خشنده کانی کرد، نه مجار لیږدها
 باسی دوو پرووه کان ده کا، حال و وه زعی په پوتن و هیوا پر او بیان له و روژدها
 رون ده کاته وه و ده فهرموئ: ﴿يَوْمَ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ لِلَّذِينَ
 ءَامَنُوا انظُرُونَا نَقْتَبِسْ مِنْ نُورِكُمْ﴾ له و روژدها که روژی قیامه ته پیاوانی
 دوو پروو نافرته تانی دوو پروو به و موسولمانانه ده لین: که له ناو نورو
 روناکی دان و نامه ی نه عمالیان به ده سستی راستیان گرتووه، نه ی موسولمانه
 به خته و هرو به مراز که بیستوه کان! توژیک چاوه ږیمان بکه و ناوړیکمان لی

بدنه‌وه به‌لکوو لیتان نزیك ببینه‌وه كه میك له‌نوورو روناکی ناوچه‌وانتان
وه‌رېگرین و له‌م تاریكستانو سزا به‌نازاره رزگارمان ببی.

كۆمه‌لنك له‌زانایانی ئیسلام ده‌فرموون: ئاده‌میزاد هه‌موویان روژی
قیامت له‌ناو تاریكی‌دان، وه‌لی پهره‌ردگار ئەم نورو روناکییه
به‌موسولمانان ده‌به‌خشیو دوورووه‌كان داویان لی ده‌كه‌ن: كه ئاورپكیان
لی بدنه‌وه، چونكه ئەگەر ئاورپان لی بدنه‌وه روناکی ده‌م و چاویان
له‌دووړوه‌كان ده‌دا.

وه‌لی وه‌لامیكی هیواب و وه‌لامیان ده‌دریته‌وه مرادیان حاصل نابی،
وه‌كوو ده‌فرموئ: ﴿قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ فَالْتَمِسُوا نُورًا﴾ له‌لایه‌ن
فریشته‌وه یان له‌لایه‌ن موسولمانه‌كانه‌وه پێیان ده‌گوترئ: بگه‌رپنه‌وه بۆ
دوینا له‌وئ هه‌ول به‌ن ئەم نووره به‌ده‌ست بێنن، وه‌كوو چۆن ئیتمه
به‌ده‌ستمان هیناوه، ئەم گالته پێکردن و سوکایه‌تی پێکردنه‌یان تۆله‌ی
ئه‌وه‌یه: كه له‌ژیانی دنیادا مونا‌فقه‌كان گالته‌یان به‌موسولمانه‌كان
ده‌کرد، ده‌یانگوت ئیتمه‌یش موسولمانین و پروامان به‌په‌یامی ئیسلام هه‌یه
به‌لام له‌راستی بێ پروا بوون.

﴿فَضْرِبَ بَيْنَهُم بِسُورٍ لَهُ بَابٌ بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ
الْعَذَابُ﴾ ئیتر خیرا شوره‌یه‌ك له‌نیوان پرواداران و بی‌پروایان ده‌کیشری،
ئه‌و شوره‌یه ده‌روازه‌یه‌کی تێدایه‌ خودا په‌رستانی لی ده‌چنه ژووره‌وه،

دیوی ناوه وهی نهو شوره یه به لای بههشت دایه و پره له ره حمت و نیعمه قی
خودا، دیوی دهره وهی به لای دۆزه خ دایه و پره له سزا !

نه مجار لهو ده مه دا: که پرواداران و بی پروایان لیک جیا ده کرینه وهو
نه وان بۆ بههشت و نه مان بۆ دۆزه خ ﴿يُنَادُوهُمْ أَلَمْ تَكُنْ مَعَكُمْ﴾
بی پرواکان بانگی پرواداران ده که نو پییان ده لئین: ئه ری ئیمه له جیهان دا
له گهل ئیوه نه بووین؟ وه کوو ئیوه حازری جومعه و جماعت نه ده بووین؟
له گهل ئیوه کاروباری حه جان نه کرد؟ وه کوو ئیوه نه چوین بۆ جیهاد و
روبه روی دوزمن نه بوینه وه؟ هه موو ئه رکیتی نایینیمان وه کوو ئیوه
نه نجام نه دا؟ ئه دی بۆچی ئیستا ئیوه به ره بههشت ده چو ئیمه به ره دۆزه خ!!!

﴿قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنْ كُنْتُمْ أَفْسَكُمْ وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ وَغَرَّكُمْ
الْأَمَانِيُّ حَتَّىٰ جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ وَغَرَّكُمْ بِاللَّهِ الْغُرُورُ﴾ موسولمانه کان
وه لامیان ده ده نه وهو ده لئین: به لئ: ئیوه به روا له گهل ئیمه بوون وه لئ
بۆ خۆتان به هۆی دوو پروو بیتانه وه نه فسی خۆتان به فتاره برد، به روا له
موسولمان و له دل دا کافر خۆتان تووشی ئه م رۆژه سه خته کرد، سه رگه رمی
تاوان و دا بین کردنی پیوستیاتی ئاره زۆبازی خۆتان بوون. تۆبه تان
دوا خست و چاوه روانی شه وه بوون موسولمانان تووشی چورتم و به لای رۆژگار
بین و ئیعلانی کوفرو بی دینی خۆتان بکه ن، بهر حاله قی نیفاقه وه مانه وه
شک و گومان تان له بنه ماکانی نایین دا هه بوو، زیندو بوونه تان به لاوه په شم

بوو، له راستی قورتان دوودل بوون، مو عجیزه ی ناشکراتان به سیحر ده زانی. هیوای پوچ و بی بڼه ما ده سخږوی کردن، ده تانگوت: خدا لیمان خوش ده بی، ئاوا ژیان تان برده سهر تا مردن یه خه ی گرتن، شهیتان فیلی لی کردن، نه وه ی برده گوئیچکه تانه وه: که خدا غه فوورو ره حیمه وه له سهر تاوان سزاتان نادا!! نیت سزای سه ختی دۆزه خ بچیژن وسهر زه نشتی خودی خوتان بکن.

﴿فَالْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنْكُمْ فِدْيَةٌ وَلَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مَأْوَاكُمُ النَّارُ هِيَ مَوْلَاكُمْ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ نه مړو فیدیه له ئیوه وه له کافره کان وه رناگیری، جیگه تان دۆزه خه و باشتین شوینه بو ئیوه ههر نه وه تان قابیله، دۆزه خ قوئاغیکی به دو خراپه کهوا بوی ده جن!

ترسان له خوداو پاداشی موسوئلمانانی به خشنده و سزای کافره کان
 ﴿الَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ﴾
 ﴿۱۶﴾
 آعلمووا ان الله يحيي الارض بعد موتها قد بينا لكم الايات لعلكم تعقلون ﴿۱۷﴾
 ان المصدقين والمصدقات واقروا

اللَّهُ قَرْضًا حَسَنًا يُّضْعَفُ لَهُمْ وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿١٨﴾
 وَالَّذِينَ ءَامَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ۚ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّٰدِقُونَ وَالشُّهَدَآءُ
 عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ ۚ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا
 بِآيَاتِنَا ۚ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١٩﴾

له وه وپیش باسی حالو وه زعی خوداپه رستان و دوپرووه کانی کرد
 له روژی قیامتدا، نه مجار موسولمانان هه لدهنی بو زیده له خودا ترسانو
 کردنه وهی دلو گوچکجه یان بو بیستنی نایه تی قورئان و په پیره وکردنی
 رینوما ییه کانی. نه مجار موسولمانان ده ترسینی له لاسایی کردنه وهی
 نه هلی کیتاب و هه رگرتنی خووره وشتی نه وان. ده فهرموی: ﴿أَلَمْ يَأْنِ
 لِلَّذِينَ ءَامَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ﴾ نایا
 کاتی نه وه نه هاتووه: که موسولمانان دلیان نه رم بیو له کاتی بیستنی
 نایه ته کانی قورئاندا چاویان فرمیسک هه لوه رینتی، پاشان له نیازو
 مه به سته کانی قورئان حالی بنو پابه ندی فهرمان و جله وگیریه کانی بن؟

په روه ردگار ده یه وی موسولمانان وای بکا هه میسه جیددی بن
 له نایینه که یاندا، هه موو کاتی دلو دهرونیان ناماده باشی نه وهی تیدا بیو
 قورئان وهریگرن به بیستنی نایه ته کانی چاویان ناوی تی بجزیو دلیان
 بیته کول، ته مه به لی نه یانگریو پشتیان له خوداپه رستی راسته قینه سارد

نه‌بیته‌وه، له‌سه‌ره‌تاوه موسولمانان به‌و گورو تینو ته‌وژمه‌وه باوه‌شیان به‌نیسلامدا کردو به‌حه‌ماسه‌ت و وره‌به‌رزو پرواوه جه‌نگان، بۆیه توانیان له‌ماوه‌یه‌کی کورت و قیاسی‌دا وێرای که‌می ژماره‌و که‌می که‌ره‌سته‌ی جه‌نگیان ره‌وره‌وه‌ی میژوو بگۆرن، وا دیاره به‌ره‌به‌ره پاش ماوه‌یه‌ک نه‌و تینو ته‌وژمه له‌دلی هه‌ندێ له‌موسولمانه‌کاندا کز بووه بۆیه خودا به‌و ئوسلوبه سه‌رنج راکێشه سه‌رزه‌نشتی کردو وه‌ناگای هیئانه‌وه.

ئیبنو نه‌بی حاتم له‌ئیبنوعه‌بباسه‌وه ریاویه‌ت ده‌کا ده‌فه‌رموئ: خودا ته‌مبه‌له‌یه‌کی له‌دلی موسولمانه‌کاندا بینێ بۆیه دوا‌ی تیپه‌ر بونی سیانزه سال له‌نازل بونی قورئان سه‌رزه‌نشتی کرد!

نه‌جار جله‌وگیری نه‌وه له‌موسولمانه‌کان ده‌کا که لاسایی گاورو جوله‌که بکه‌نه‌وه، فرمانیان پێ ده‌کا له‌خوره‌وشتی نه‌وان دور بن. ده‌فه‌رموئ: ﴿وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ﴾ با موسولمانان لاسایی نه‌هلی کیتاب نه‌که‌نه‌وه، نه‌چن وه‌کوو نه‌و گهل و نه‌ته‌وانه‌ی له‌پیش هاتنی ئیسلامدا نامه‌ی ئاسمانیان بۆ نێردراوه له‌گاورو جوله‌که‌و کاتی رۆژگاریکی درێژ به‌سه‌ر ئایینه‌که‌یاندا تیپه‌ری سه‌رده‌می هاتنی پیغه‌مبه‌ره‌کانیان دوور که‌وته‌وه، ئیتر دلایان ره‌ق بوو وایان لی هات

وه‌عظو نامۆزگاریی کاری تیینه‌کردن، واده‌و هه‌ره‌شه هه‌ستی نه‌بزواندن، گۆرانکاریان له‌ته‌ورات و نینجیل‌دا کرد، ده‌ستیان کرد به‌دوینا خواردن و نایین فرۆشتن، شه‌ریعه‌تی خۆیان وا شیواند هیچی به‌سه‌ر هیچه‌وه نه‌ما، جوژه‌ها راو بۆچونی جیا‌جیاو بی بناغه‌و بی‌ه‌لگه له‌ناینه‌که‌یاندا به‌ریا بوو، کوێرانه شوین مالم و قه‌شه‌کانیان که‌وتن، زۆریه‌ی مالم و قه‌شه‌کانیشیان له‌سنوری نایینی خودا ده‌رچوون و نه‌وه‌ی به‌نایینیان حسیب ده‌کرد فپی به‌سه‌ر نایینی خوداوه نه‌بوو. دلایان له‌تاوانکاری‌دا ره‌ش بوویوو، کرده‌وه‌کانیشیان به‌تال و پوچ! وه‌کو له‌نایه‌تیکی تردا قورئان ده‌رباره‌یان ده‌فرموی: ﴿فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ لَعَنَّاهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَاسِيَةً يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ﴾ (المائد: ۱۳) ته‌جار په‌روه‌ردگار نمونه‌یه‌ک دیتیتته‌وه بۆ کاریگه‌ریی وه‌عظو نامۆزگاریی و خۆیندنی قورئان، ده‌فرموی: ﴿اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُخَيِّ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا قَدْ بَيْنَا لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بزائن: که خودا دوا‌ی نه‌وه‌ی زه‌وی وشک و سوته‌مه‌رۆیه زیندوی ده‌کاته‌وه. بی‌گومان ئیمه نیشانه‌کانی ده‌سه‌لاتی خۆماتتان بۆ رون ده‌که‌ینه‌وه بۆ نه‌وه‌ی ئیوه ژیر بینو به‌خۆتان‌دا بچنه‌وه. به‌م جوژه په‌روه‌ردگار جله‌و‌گیری له‌موسولمانه‌کان ده‌کا که وه‌ک گا‌ورو جوله‌که‌کانیان لی نه‌یه، به‌وینه‌ی نه‌وان سه‌ریان لی نه‌شیوئ، بۆیه په‌روه‌ردگار فرمانی ناراسته‌کردن و پئی فرمان با ئیوه وه‌کو وه‌لی کیتابتان لی نه‌یه، نایینتان له‌بیر

بچیته‌وهو شمربعه‌تتان لی بگۆرئ. هه‌میشه قورئان بخویننه‌وهو له‌مانای
 نایه‌ته‌کانی ورد ببنه‌وه، گوئی لی رابگرنو بیری لی بکه‌نه‌وه، چونکه
 قورئان بارانی ره‌حه‌ته‌و بیرویاوهر له‌دله‌کاندا تازه ده‌کاته‌وه، گه‌شه‌و
 نه‌شه‌یان پی‌ده‌کا، چون زه‌وی وشکو سوته‌مه‌رۆ: که بارانی لی ده‌باری
 زیندوو ده‌بیته‌وهو گژوگیاو گۆلو گۆلزاری تیدا ده‌رۆ، قورئانیش بو دله
 مردوه‌کان وه‌هایه، زیندویان ده‌کاته‌وهو نه‌شو‌غایان تیدا به‌دی دینی.
 مشتو مالیان ده‌کا، ژه‌نگو چلکیان له‌سه‌ر لاده‌با.

نه‌جار په‌روه‌ردگار پاداشی به‌خشنده‌کان چ پیاو بن چ ئافره‌ت
 دیاری ده‌کاو ده‌فه‌رموی: ﴿إِنَّ الْمُصَّدِّقِينَ وَالْمُصَّدَّقَاتِ وَأَقْرَضُوا اللَّهَ
 قَرْضًا حَسَنًا يُّضَاعَفُ لَهُمْ وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ﴾ بیگومان پیاوانی به‌خشنده‌و
 ئافره‌تانی دلاوا نه‌وانه‌ی که له‌مال‌وسامانی خویان ده‌به‌خشنه‌هه‌ژارو
 ئاتاجان، به‌نیازی به‌ده‌سته‌یێنانی ره‌زامه‌ندیو پاداشی خودا یارمه‌تی
 بی‌نه‌وایان ده‌ده‌ن، به‌روی گه‌شو ناوچاوانی رونه‌وه ده‌سگرویی هه‌ژارو
 لیقه‌وماوان ده‌که‌ن، منه‌تیان به‌سه‌ردا ناکه‌ن و خویان هه‌لئانیته‌وه، نه‌وانه
 خودا چاکه‌کانیان به‌ده‌چه‌ندانه‌ بو تۆمار ده‌کا، به‌به‌ریشیه‌وه هه‌یه تا
 چه‌وتسه‌د هینده‌و زیاتریش پاداشیان بداته‌وه، بو نه‌وان هه‌یه پاداشی
 زۆرو به‌به‌هاو ریز! ده‌بی چ پاداشتیێک بی، خودا به‌﴿أجر کریم﴾ ناما‌ه‌ی
 بو کردبی؟!

﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ وَالشُّهَدَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ﴾ ئەوانەى خواوەن بیروپروان دان بەتاک و تەنهایى خودادا دەنێن و بروایان بە پیغەمبەرانى خودا ھەبە، ئەوانە لەپلە و پایەى سیددیقیندان، وەکوو ئەوان لای خودا رێز لێ گیراون، ئەوانەیش کە لەرێگای خودادا شەھید بون و گیانی خۆیان بەخت کردووە بۆ ئەوەى ئالای (لا اله الا الله، محمد رسول الله) لەبەرزیی بەشەکی تەو و ئایینی خودا بەرقەرار بێ و شەریعەتى خودا یاسای کۆمەڵە و فرمانەرە وای بێ، ئەوانە پاداشی گەورەیان لای خودا بۆ ئامادە کراوە، نوورو روناکی قیامەتیان بێ دەدرێ و بەرەو بەهەشت بەرێ دەکرێن و بەمراز دەگەن، ئیمامى عەلى دەفەرموی: پیغەمبەر (ﷺ) بەھاوێ لانی فەرمو: ئێوە کێ بەشەھید حسیب دەکەن؟ وتیان: کەسێک لە پێناو ئایینی خودادا گیانی خۆی بەخت بکا. پیغەمبەر (ﷺ) فەرمووی کەوابێ شەھیدی ئومەتی من کەمن. نەخەیر شەھید ھەر ئەوانە نین بەلکو کەسێک بەناحەق بکوژێ شەھیدە، کەسێک بەتاعون بمرێ شەھیدە، کەسێک بەسک ئێشە بمرێ شەھیدە.

﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾ ئەوانەى کافرو بێ پروان ئینکاریی ھەبوون و تاک و تەنهایى خودا دەکەن، نایەتەکانى قورئان رەت دەکەنەو، پشت لەبەلگە و نیشانەکانى خودایەتى خودا ھەلەدەکەن. پیغەمبەر بەدرۆ دەخەنەو، ئەوانە ئەھلى دۆزەخن، رۆژی قیامەت توپ دەدرێنە ناوی و بۆ ھەتا ھەتایە تێیدا دەمێننەو!

نیبنوجهریرو نیبنو نه بی حاتم و نیبنو نه بی عوده ی له حه سه نی
به صریه وه ریوایه ت ده کن ده لی نیغه مبه ر () فره مویه تی: (قاتل الله
اقواما اقسام لهم ربهم ثم لم یصدقوا) نه و گه لو نه ته وانه داوه شیئ و
خودا بیانکوژی پهره رد گاریان سوئندی بو خواردن که چی پروایان پی نه کرد.

چیروکی میوانه کانی حه زره قی نیبراهیم و نه رکی سه رشانیان بو

له ناو بردنی قهومی لوط

هَلْ أَنتَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِ ﴿٢٤﴾

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴿٢٥﴾ فَرَاغَ إِلَىٰ

أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعَجَلٍ سَمِينٍ ﴿٢٦﴾ فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ

﴿٢٧﴾ فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ وَبَشَرُوهُ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ

﴿٢٨﴾ فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ فِي صَرَخٍ فَصَكَتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ

﴿٢٩﴾ قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٣٠﴾

﴿٣١﴾ قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ

مُجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾ لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّن طِينٍ ﴿٣٣﴾ مُسَوَّمَةً عِندَ رَبِّكَ

ژیانی دنیا گالتو گه‌په، ماوه‌یه‌که‌و به‌سەر ده‌چی، یاری مندا لانه‌و زوو
 تیک ده‌چی، خو خه‌ریک کردنه به‌شتیکه‌وه سودی نیه، نارایشتی‌که‌و
 ناده‌میزادی دنیا په‌رست خو‌ی پی ده‌پازینیتته‌وه زوری پی ناچی نامینی.
 خو‌هه‌لانه‌وه‌و شانازی کردنه به‌سەر یه‌کتردا، هه‌ندی‌کتان به‌سەر
 هه‌ندی‌کتان‌دا شانازی ده‌کا به‌مال‌و سامان‌و مندا‌و خزم‌و که‌سو‌کارو
 داروده‌سته. خو‌یان پی‌وه هه‌لده‌کی‌شی‌و لاف‌و گه‌زاف لی ده‌دا. وه‌کو
 له‌نایه‌تی‌کی تردا ناما‌زه به‌م مانایه ده‌کا‌و ده‌فرموی: ﴿زَيْنَ النَّاسِ حُبُّ
 الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ
 وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْعَامِ وَالْحَرْثِ ذَلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاللَّهُ عِنْدَهُ
 حُسْنُ الْمَبَإِ﴾ (آل عمران: ۱۴) نه‌مه‌ش نیشانه‌ی بی‌بایه‌خی جیهانه، نه‌وه
 ده‌خو‌ازی که ناده‌میزاد هی‌نده خو‌ی پی‌وه هه‌لده‌و‌گپ‌ر نه‌کا قیامه‌تی
 له‌بیر به‌ریتته‌وه.

نه‌جار ژیا‌نی دنیا ده‌شو‌به‌ی‌نی به‌گ‌زو‌گی‌ایه‌کی ته‌مه‌ن‌کورتی زوو
 به‌سەر‌چو‌و خیرا په‌ری‌وو بی‌سود، ده‌فرموی: ﴿كَمْثَلٍ غَيْثٍ أَعْجَبَ الْكُفَّارَ
 نَبَاتُهُ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا﴾ دنیا وه‌کو‌و باران‌یک وایه:
 که نه‌و گ‌زو‌گی‌ایه‌ی پی شین ده‌بی که‌شتیار سه‌رسام بکا‌و دل‌ی پی خو‌ش
 بی‌پاشان وشک بی‌و، بی‌ینی زه‌رد هه‌ل‌ب‌گه‌ر‌ی‌و نه‌جار بی‌ته‌پوش‌و
 په‌لاش‌و با به‌ملاو به‌ولای‌دا بدا‌و پاش ماوه‌یه‌ک شو‌ینه‌که‌ی بی‌ته‌وه
 به‌زه‌وی‌یه‌کی سوته‌مه‌ر‌و، وه‌کو‌و له‌نایه‌تی‌کی تردا ناما‌زه به‌م مانایه ده‌کا‌و

ده فەرموی: ﴿إِنَّمَا مَثَلُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَاءٍ أُنْزِلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ مِمَّا يَأْكُلُ النَّاسُ وَالْأَنْعَامُ حَتَّى إِذَا أَخَذَتِ الْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَازْيَنْتَ وَظَنَّ أَهْلُهَا أَنَّهُمْ قَادِرُونَ عَلَيْهَا أَتَاهَا أَمْرُنَا لَيْلًا أَوْ نَهَارًا فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا كَأَن لَّمْ تَغْنَ بِالْأَمْسِ﴾ (یونس: ۲۴) نیتەر هه رکه سیکی د دنیا په رست بڼو خوی پتو هه له وگړ بکا، جوانی و رازاوه یی کور تخایه نی ده سخره وی بکا، به ته وای قیامه تی له بیر بچیته وه، نه وه به د به خت و چاره په شه ﴿وَفِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ﴾ له ژیا نی قیامه ت دا دوو حال هه ن یان سزای به شیده ده ت بو دوژمنانی خودا، یان لیخو شوبون و ره زامه ندی خودا بو خو شه ویستانی. ژیا نی د نیا ش جگه له مه تاع و هو کار یکی رابواردن هیچی تر نیه، داوو ته له یه که بو که سیکی تی ی بکه وی و خوی بداتی.

که سیکی وای لی هات له د دنیا په رستی دا پی ی و ابو و هه ر ژیا نی د دنیا په و ژیا نی تر نیه، نه وه مالو یران و به د به خت و چاره په شه.

سه عیدی کوړی جوبه یر فەرمویه تی د دنیا نامیری هه له خه له تاندنو ده سخره پو بونه، نه گهر هینده ده خو دایه قیامه تی له بیر بر دیه وه، وه لی نه گهر د نیا ت کرد به مه زره عی قیامه ت و به کارت هی نا بو به خته وه ریی دواړو و ده سه تینانی ره زامه ندی خودا ، نه وه با شترین کالایه و به نر خترین هو کاره.

نیمامی بوخاری و نه محمد له عه بدولای کوری مه سعودوه ریوایت ده کا: ده لئ: پیغه مبه ر(ﷺ) فهرمووی: (به هشت بۆ هه ریه کی له ئیوه له سیرمه ی نه عله که ی لئی نزیکتره. دۆزه خیش هه روا) که وابی خیرو شهر له ئاده میزاد نزیکنو خۆی کامه یانی بوی له ئامیزی ده گری.

نه بچار پهروه دگار موسولمانان هه لده نئ بۆ پیشپرکی کردن له کاری چاکه دا بۆ ده ست پیشخه ری له وه ده ست هیئانی لیخو شبون و به هشت، به هۆی نه نجامدانی کرده و ی چاک و خۆگرتنه وه له شتی حرام و کاری نادرست. ده فهرمووی: ﴿سَابِقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ﴾ نه ی خاوه ن باوه ران، په له بکه ن له نه نجامدانی کاری چاکه و بکه ونه پیشپرکی و موسابه قه له گه ل په کتری بۆ نه نجامدانی نه و کرده وه چاکانه ی ده بنه هۆی لیخو شبونی خودا لیتان، په له بکه ن له تویه کردن و گه رانه وه بۆ لای خودا و په شیمان بونه وه له تاوان، بۆ نه وه ی بگه ن به به هشتیکی پانو پۆر: که پانیه که ی به نه ندازه ی پانی ئاسمان و زهویه، که ناماده کراوه بۆ نه وانه ی برپایان به تا و ته نهایی خودا و راستیی پیغه مبه رانی هه یه. نه رکی سه رشانیان نه نجام ده دن خۆ له و شتانه ده پارێژن: که خودا نه ی لی کرده. ﴿ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ نه و پاداشه گه وره و به صراز گه یشتنه بئ وینه یه، نه و به هه شته رازاوه و لیخو شبون و ره زامه ندیی خودایه لیتان فه ضلو ره حمه تی خودایه پیتان ده به خشی و واجب نیه له سه ری.

خودا خاوه‌نی فەضلی گەورەو کەرەم و میهرەبانیی زۆرو
زەبەندەییە بۆ موسولمانان.

بە لاو موصیبەت پەییوەندن بە قەزاو قەدەرەو، ئەوانە ی چروکن
ستەم لە خویان دەکەن

مَا أَصَابَ

مِنْ مُصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ
مِّن قَبْلٍ أَن نَّبْرَأَهَا إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٢٢﴾ لَّكَيْلَا
تَأْسَوْا عَلَى مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ وَاللَّهُ
لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿٢٣﴾ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ وَيَأْمُرُونَ
النَّاسَ بِالْبُخْلِ وَمَن يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٤﴾

لەو پێش ئەوێ راگەیاندا: کە هەموو خێرو خۆشییەکی قیامەت
لەچوونە ناو بەهەشت و لیخۆشبون و رەزامەندیی، هەمووی فەضلو
کەرەمی خودایە، ئەجار ئەو رادەگەینی: کە هەرچی روداو بە لاو
موصیبەتی دنیا هەن هەموویان بە قەزاو قەدەری خودان. ئەجار
موسولمانان هەڵدەن بۆ ئەوێ بە لە دەستدانی مال و سامان و نازو

نیعمه‌ت خه‌فەتبار نه‌بن و به‌رژانی نازو نیعمه‌ت به‌سه‌ریان‌دا له‌خۆیان بایی نه‌بن. هه‌ره‌شه له‌وانه‌ش ده‌کا: که به‌خیلو چروکنو شه‌وی له‌سه‌رشانیانه شه‌نجامی ناده‌ن، به‌لکوو ده‌نه ده‌نه‌ی که‌سانی تریش ده‌ده‌ن بۆ به‌خیلی و ده‌ست قوچاندن. ده‌فه‌رموئ: ﴿مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَبْرَأَهَا﴾ هیچ به‌لاو موصبیه‌تی‌کتان توش نابێ نه‌ له‌زه‌وی‌دا وه‌کوو گرانو لافاوو بومه‌له‌رزو شه‌و جوژه شتانه، نه‌ له‌خودی خۆتان‌دا وه‌کوو نه‌خۆشی و هه‌ژاری و مردن و قه‌له‌ق و خه‌مباریی، ئیلا له‌زانیاری خودادا، له‌له‌وحوله‌حفوظدا تۆمار کراوه پیش شه‌وی شه‌م مه‌خلوقاتانه دروست بکه‌ین! هه‌رچی به‌لاو موصبیه‌تی دنیا هه‌یه هه‌مووی به‌قه‌زاو قه‌ده‌ری خودایه، خودا له‌شه‌له‌دا ته‌قدیری کردوه له‌له‌وحوله‌حفوظدا تۆمار کراوه ﴿إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ بێگومان تۆمارکردنی شه‌و هه‌موو روداو کاره‌ساتانه له‌شه‌له‌داو زانیاری خودایی پێیان پیش په‌یدا بوونیان کاریکی سه‌هل و ئاسانه بۆ خوداو هیچ گرانی تێدا نیه، چونکه خودا بۆ خۆی به‌دییه‌نه‌ری هه‌موو شتی‌که‌و ده‌زانێ چی دروست کردوه و چۆنی هێناوه‌ته دی و چی ده‌کا و چی به‌سه‌ر دێنێ، له‌فه‌رموده‌ی پێغه‌مبه‌ردا هاتوه: ده‌فه‌رموئ: (مَنْ عَرَفَ سِرَّ اللَّهِ فِي الْقَدْرِ هَانَتْ عَلَيْهِ الْمَصَائِبُ) که‌سی‌ک نه‌یێنی خودا بزانی ده‌رباره‌ی قه‌زاو قه‌ده‌ر، قورسایی به‌لاو موصبیه‌تی له‌سه‌ر سوک ده‌بێ.

له حقیقه ت و راستی دا هه موو روداوو به لاو موصیبه تیک به ده ست
خودایه و نهو خه لقی ده کا، خه لق و ئیجا د به ده ست خودایه، کرده و ی
ئاده میزا د سه به ب و هو کار یکی روا له تییه نه ک حقیقی، سیحرو چاوه زارو
کوشتن هه موویان به کاریگه ری پهروه ردگار دینه دی، (مؤثری حقیقی و
کاریگه ر خودایه.

بیگومان نه م بونه وهره به رفراوانه پهروه ردگار به نه خشه و پلانیك
هیئاویه ته وجود، هینده ی وردیستی و نه دازیاری تی دا کرده، هه ر
روداو یکی تی دا رویدا پیش به دیه یانی بونه وهر خوی، مه زنده کراوه
برپاری خودایی بو دراوه، هیچ شتیکی تی دا به ریکه وت و بیه وده رونادا،
هه رچی رویدا له م بونه وهره دا پیش خه لقی زه و ی و ئاده میزا د له زانیاری
خودا دا به وردی ته قدر کراوه، کات و شوتنی روداوه که و چۆنیه تی رودانی
له عیلمی خودا دا به شه فافی دیاری کراوه. چونکه له زانیاری خودا دا
رابردو و حال و داهاتوو له زه مان دا یه که و به نیسبه ت پهروه ردگار هه
ماضی و حال و موسته قبل وجودیان نیه. نهو زه مه نه رابردو و ئیستایه
دوایی به به نیسبه ت ئیمه ویه که روژیک بووه نه بووین و روژیکیش دی
نابین. ئیمه بهو زه مانه جیا جیا یانه سنووری شته کان ده زانین به بی سنووری
مه کانینی و زه مانینی ناتوانین مه زنده ی شته کان بکه یین. خودا بو خوی
حقیقه تی مو طله قه و ده توانی به چرکه یه ک ناگاداری هه موو بونه وهر

بئی، به‌بئی سنوورو له‌مپەر کون و قوزبئی ناو ئەم کەونەو هەر گەردیلەو
 خانەییەکی دەزانئ چیه و چۆنەو چۆن بووەو چی لی دئ! ئەم کەونەو هەرچی
 تێدا یەو تێیدا رو دەدا هەر لەئەزەلەو تا ئەبەد لەزانباری خودادا بەبئی
 سنوورو هەبوونی پەردەو له‌مپەر دیارینی یەو گەردیلەییەکی لی نەدیو نیە.
 هەر موصیبەتێک خێر بئی یان شەڕ بئی کە لەزەوی روودەدا یان یەخە
 نادەمیزادەکان خۆیان دەگرئ لەکتی بی ئەزەلی خودادا تۆمار کراوە.
 کەوابئی پێویستە دلەکان بەوردی هەست بەو حەقیقەتە بکەن و بەو
 بیروباوەرەو هەنگاو بهاون و روبەرپی بەلاو موصیبەت ببەنەو، ﴿لَکَیْلَا
 تَأْسَوْا عَلَى مَا فَاتَکُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاکُمْ﴾ بۆ ئەوەی ئەگەر شتی کتان
 لەکیس چوو ئەوەندە خەفەتی بۆ نەخۆن سەنتەرتان تێک بدا ئەگەر خێرو
 خوشیتان هاتەرپی و مال و سامانتان زۆر بوو لەشساع و تەن دروست بوون
 لەخۆتان بایی نەبن و بوغراییی روتان تئ نەکا. ﴿وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ
 فَخُورٍ﴾ خودا هیچ خۆبەزلزان و شانازیکەر و خۆهەلکیشیکی خوش ناوی،
 هەرکەسێ لەدلی خۆی دا خۆی بەلاو زل بئی و لوتبەرزی بئی، شانازی بەسەر
 مەردومدا بکا، بەمال و مندال و کورس و پلەوپایە بنازی تاوانەو خودا
 سزای دەداو تۆلەیی لی دەستینئ. بێگومان خەفەت و خوشی، دلەنگی و
 دلخۆشی لەسروشتی نادەمیزادان و جەلوگیری لەشتیک ناکرئ سروشتیی
 بئی، کەوابوو نەهیەکە روودەکاتە ئەو حالەتانەیی لەفەرەح و حوزنەکەو سەر
 هەل دەدەن. بەم جۆرە کەیفخۆشی یەکە وای لی بکا کوفرانی نیعمەت

نیبنو جه ریرو نیبنو ته بی حاتم و نیبنو ته بی عوده ی له حه سه نی
به صرییه وه ریوایه ت ده که ن ده لی نیغه مبه ر () فره مویه تی: (قاتل الله
اقواما اقسام لهم ربهم ثم لم یصدقوا) نه و گه لو نه ته وانه داوه شین و
خودا بیان کوژی په روه رد گاریان سویندی بو خواردن که چی پروایان پی نه کرد.

چیروکی میوانه کانی حه زره قی نیبراهیم و نه رکی سه رشانیان بو

له ناو بردنی قهومی لوط

هَلْ أَنتَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِ ﴿٢٤﴾

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴿٢٥﴾ فَرَاغَ إِلَىٰ

أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعَجَلٍ سَمِينٍ ﴿٢٦﴾ فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ

﴿٢٧﴾ فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ وَبَشَرُوهُ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ

﴿٢٨﴾ فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ فِي صَرَخٍ فَصَكَتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ

﴿٢٩﴾ قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٣٠﴾

﴿٣١﴾ قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾ لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّن طِينٍ ﴿٣٣﴾ مُّسَوَّمَةً عِندَ رَبِّكَ

دهستوری کۆمه‌لگای ئیسلامیی و یاسای حوکم

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ
وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ
بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنْفَعٌ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ
بِالْغَيْبِ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٢٥﴾

له‌وه‌پیش باسی حالو وه‌زعی دونیاو قیامه‌تی کرد، نه‌جار لی‌رده‌ا
مه‌به‌ست له‌ناردنی پی‌غه‌مبه‌ران دیاری ده‌کا که خودا ناردونی بو
ری‌ک‌خستنی کۆمه‌لگاو ره‌هنومایی کردنی ئاده‌میزاد بو ریتیازی راستو
به‌خته‌وه‌ری و چه‌سپاندنی عه‌داله‌تکاری له‌ناو کۆمه‌لگادا بو نه‌وه‌ی
به‌خته‌وه‌ری دونیاو قیامه‌ت به‌ده‌ست به‌یئن. ده‌فه‌رموی: ﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا
رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ﴾ پی‌گومان ئیمه‌ فریشته‌مان ناردوه بو لای
پی‌غه‌مبه‌رانمان و نیگاو سروشان پیدا ناردوه بو‌یان، پی‌غه‌مبه‌رانیشان
ره‌وانه‌ کردون بو سه‌ر گه‌لو نه‌ته‌وه‌کانیان، مو‌عجیزه‌و به‌لگه‌ی ناشکرمان
له‌سه‌ر راستیی پدیامه‌کیان پی‌داون، شه‌ریعه‌ت و یاسامان بو ناردون تا
بی‌گه‌یه‌نن و بو مه‌ردومی شی بکه‌نه‌وه، ﴿وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ
لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ﴾ نازلمان کردوه بو سه‌ر نه‌و پی‌غه‌مبه‌رانه‌مان نامه‌ی

عه‌قیده. له‌ته‌وه‌ره‌ی باسی یه‌کتاپه‌رستی و راستیی پیغه‌مبه‌رایه‌تیی و رابوونی قیامت‌دا ده‌سوپ‌تیه‌وه. باس له‌چۆنیه‌تی نازل‌بوونی نیگا بۆ پیغه‌مبه‌رو وهرگرتنی ده‌کا، قسه له‌باره‌ی هیچ و پوچی بت و صه‌نم ده‌کا...

سه‌ره‌تا سوره‌ته‌که دیارده‌ی نیگا و سروش ده‌سه‌لمیئنی که به‌هۆی جویرانیله‌وه بۆ پیغه‌مبه‌ر دئ. ئە‌مجار باسی می‌عراجی پیغه‌مبه‌رو نزیک‌بونه‌وه‌ی له‌په‌روه‌ردگار ده‌کا. ئاماژه به‌وه ده‌کا: که پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) له‌شهو‌ی می‌عراج‌دا جویرانیلی له‌سه‌ر شیوه‌ی خۆی بینیه، له‌مه‌له‌کو‌تی ئاسمانه‌کان شتی عه‌جایب و سه‌رسوپ‌هێنه‌ری دیوه،

ئه‌مجار هه‌پ‌رش ده‌کاته سه‌ر بته‌په‌رسته‌کان له‌سه‌ر نه‌وه‌ی: که دارویه‌رد ده‌په‌رست، فریشته به‌کچی خودا له‌قه‌لم ده‌ده‌ن. دوایی دیته سه‌ر باسکردنی عه‌داله‌تکاری پی‌روه‌ردگار و ئاماژه به‌وه ده‌کا: که سزا و پاداش به‌گویره‌ی کرده‌وه‌ی ئاده‌میزاده‌کان خۆیان‌ه‌و نه‌وه ده‌سه‌لمیئنی: که هه‌موو که‌س به‌رپر‌سیاره‌و هه‌موو که‌س پر‌سیاری لی ده‌کری. که‌س تاوانی که‌س هه‌ل‌ناگری و که‌س له‌سه‌ر که‌س سزا نادی.

ئه‌مجار باسی ره‌هایی توانا و زانیاری پی‌روه‌ردگار ده‌کا و نه‌وه راده‌گه‌یه‌نی: که هه‌ر خودا خاوه‌نی بونه‌وه‌ره‌و مردن و ژیان، سامانداری و هه‌ژاری، له‌ش‌ساغی و نه‌خۆشی،... هتد هه‌مووی به‌ده‌ست خودایه.

کالاو پئداویستی ژیان، هه‌موویان پیوئیستیان به‌ئاسن هه‌یه، به‌شی
 زۆریان له‌ئاسن به‌ره‌هم ده‌هینرئین. هه‌ر به‌ئاسن ئاده‌میزاد ده‌توانی پر دو
 ریگاویان رابکیشی و سروشت بۆ سودی خۆی به‌کار بیئنی. هه‌رچی
 شارستانیته هه‌یه به‌بی ئاسن ده‌سته‌به‌ر نابی، هه‌موو ئامیتریکی
 کارکردن به‌ده‌گمه‌ن نه‌بی به‌شیکی ئاسن تئدایه، شه‌مه‌نده‌فه‌رو ئامیتری
 کشت و کال و رستن و چین و بیناسازی و چاپ و چاپه‌مه‌ئو گه‌لی شتی تر
 په‌یوه‌ستن به‌ئاسنه‌وه. به‌لکوو به‌ئاسن پارێزگاری له‌ئایین و له‌ولات ده‌کری،
 بۆ تیکشکاندن و ته‌مه‌بی کردنی دوژمن به‌کار ده‌هیندری.

پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) دواي ئه‌وه‌ی کرا به‌پیغه‌مبه‌ر سیانزه سال له‌مه‌که
 مایه‌وه، نایاتی مه‌ککی بۆ نازل ده‌کران بۆ چه‌سپاندنی بنه‌ماکانی
 عه‌قیده و ره‌وشی جوان. له‌ماوه‌ی ئه‌و سیانزه ساله‌دا هه‌ر خه‌ریکی
 ئامۆژگاری و بانگکردنی خه‌لک بوو، مو‌عجیزه‌ی ده‌نواند، قورئانی بۆ
 ده‌خویندن، به‌شیوه‌ی جوان و له‌سه‌ره‌خۆ مونا‌قه‌شه‌ی ده‌کرد، به‌رنامه‌ی
 ئایینی خودای راده‌گه‌یاند، کاتیک فەرمانی پێ‌کرا کۆچ بکا بۆ مه‌دینه و
 ئیزن درا شه‌ر بکا بۆ دیفاع له‌عه‌قیده و بیروباوه‌رو ده‌وله‌تی تازه رسکاوی
 ئیسلامی له‌مه‌دینه.

نه‌جار وێرای ده‌عه‌وت و بانگه‌وازی و نه‌صیحه‌ت و ئامۆژگاری تاوی
 دایه شمشیریش، بۆ روبه‌رپه‌وه‌ی دوژمنه سه‌ره‌قه‌کان و به‌گژدا

چونه‌وه‌یان. نیمام نه‌همه‌دو نه‌بوداود له‌ئینبوعومه‌روه ریوایه‌تیان کردوه ده‌لی: پیغه‌مبه‌ر(ﷺ) فرمووی: (بعثت بالسيف حتى يعبد الله وحده لا شريك له، و جعل رزقي تحت ظل رمحي، و جعلت الذلة الصغار على من خالف امری، و من تشبه بقوم فهو منهم)

به‌کورتی ئاده‌میزاد دوو جوژن، هه‌یانه به‌نه‌صیحه‌ت و ناموژگاریی دپته‌ سهر رێگای راست و واز له‌خراپه‌کاریی ده‌هێنێ، هه‌شیانه به‌زه‌برو زه‌نگ و شمشیر و تفه‌نگ نه‌بێ مه‌هار ناکرێ. زۆر جاری وا هه‌یه کاریگه‌ریی هێزو ده‌سه‌لات له‌کاریگه‌ریی قورئان پتره. وه‌کوو له‌ئه‌شه‌ردا هاته‌وه (ان الله ليزع بالسلطان ما لا يزع بالقرآن)

ئیتێر خودا: که پیغه‌مبه‌رانی ئاردوه به‌نامه‌ی ئاسمانی‌یه‌وه شه‌ریعه‌ت و یاسای بۆ داناوه، ئاسنیشی دروست کردوه بۆ ئه‌وه‌ی هه‌موو جوژه چه‌کیکی لی دروست بکه‌ن، ئایینی پێی بپاریژن و عه‌داڵه‌ت و دادی پێی بچه‌سپێن. ﴿وَلْيَعْلَمْ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ﴾ واته: خودا هه‌موو ئه‌و کارانه‌ی کرد بۆ ئه‌وه‌ی ده‌ری بخاو ده‌ریکه‌وی کێ یارمه‌تی ئایینی خودا ده‌دا، کێ پشتگیریی پیغه‌مبه‌ره‌کانی ده‌کا، کێن ئه‌وانه‌ی دلسۆزانه به‌هۆی نیمان بریایان به‌و شتانه‌ی که په‌نامه‌کین لییان وه‌کوو بریو به‌روژی قیامه‌ت. چه‌ک هه‌لده‌گرن و ئاسن به‌کار دێنن و دژی دوژمن ده‌جه‌نگن، بیگومان خودا بۆ خۆی توانا و ده‌سه‌لاتی ره‌های هه‌یه‌و

پتویستی به یارمه تیدانی نئوه نیه، عزیزو بالادهسته
له فرمانره وایو حوکرانی خزی دا. وه لی: که فرمان به موسو لمانان
ده کا به جیهاد کردن بو شهویه خزیان سودی لی وهریگرن، له دونیادا
سهریبرز بژینو له قیامه تدا به خته وهر بنو به مرازی گه وره بگن که چونه
ناو به ده شته.

شهریه ته ناسمانییه کان له بنه مادا هه موویان یه کن

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ
وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِمَا النَّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ فَمِنْهُمْ مُهْتَدٍ
وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٢٦﴾ ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَرِهِم
بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَآتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ
وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً وَرَحْمَةً وَرَهَابَانِيَّةً
أَبْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَا عَلَيْهَا إِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ فَمَا
رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا فَآتَيْنَا الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ
وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٢٧﴾ يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ

وَأَمِنُوا بِرَسُولِهِ يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَجْعَلْ لَكُمْ
 نُورًا تَمْشُونَ بِهِ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٨﴾
 أَهْلُ الْكِتَابِ أَلَّا يَقْدِرُونَ عَلَى شَيْءٍ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَأَنَّ
 الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٢٩﴾

له‌وه‌پیش پ‌روه‌ردگار نه‌وه‌ی راگه‌یاند: که پی‌غه‌مبه‌رانی
 به‌م‌وع‌جیزه‌و نایاته‌وه‌ ره‌وانه‌ کرده‌، ف‌هرمانی‌شی به‌ئاده‌میزاد کرده‌: که
 پشت‌گیریی نایینی خداو پی‌غه‌مبه‌ره‌کانی ب‌کن، نه‌جار له‌م ک‌ؤمه‌له
 نایه‌ته‌دا نه‌وه‌ راده‌گه‌یه‌نی که ه‌م‌وو پی‌غه‌مبه‌ران یه‌ک به‌رنامه‌یان ه‌یه‌و
 ب‌و یه‌ک م‌ه‌به‌ست بانگ‌ه‌وازی‌یان کرده‌، بنه‌مای بی‌روباو‌ه‌ریان یه‌ک بو‌وه
 ده‌ف‌هرم‌وی: ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ
 وَالْكِتَابَ﴾ پی‌گومان نی‌مه‌ باب‌ه‌ گ‌ه‌وره‌ی دو‌وه‌می ئاده‌میزاد که ح‌ه‌زره‌تی
 (نوح) ک‌ردمانه‌ پی‌غه‌مبه‌رو ناردمان ب‌و س‌هر گ‌ه‌له‌ک‌هی، ه‌ه‌روه‌ها
 ئی‌براهیم: که خ‌ؤشه‌ویستی خ‌ودایه‌ به‌باو‌کی پی‌غه‌مبه‌ران ناسراوه
 ره‌وانه‌مان ک‌رد ب‌و س‌هر نه‌ته‌وه‌ی تر، ئی‌تر له‌وه‌چه‌و نه‌وه‌ی نه‌م دو‌و زاته
 زنجیره‌ی پی‌غه‌مبه‌رانمان تی‌دا ه‌ه‌ل‌ب‌زاردن و ره‌وانه‌مان ک‌ردن، نامه‌ی
 ئاسمانیمان پی‌دا ناردن، ه‌م‌وو پی‌غه‌مبه‌ره‌کانمان له‌ته‌وه‌ی نه‌و دو‌و
 پی‌غه‌مبه‌ره‌ به‌ر‌پ‌زهن. ه‌هر چ‌وار نامه‌ ئاسمانییه‌کان: که ته‌ورات و ئینجیل و

زه بوورو قورثانه له نه وهی نوح و ئیبراهیم به دهر نیه، وه لی نه ته وانه ی: که نه وه موو پیغه مبه رانه یان بو سهر ره وانه کراو نه و نامانه یان بو نیردرا هه موویان وه کوو یه که نه بوون، به لکوو دابه ش بون به دوو کو مه ل، ﴿فَمِنْهُمْ مُهْتَدٍ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ﴾ سهره نجامی نه و نه ته وانه نه وه بوو بوونه دوو تا قم، کو مه لیکیان به پیر بانگه وازی پیغه مبه ره کانیا نه وه چونو شوین نامه ی ناسمانی که وتن، زۆرینه شیان له ریگا لایان داو سنووری خودایان شکاندو فاسق بوون. به روا له ت له ناو نایینه که دا مابوونه وه به لام هه موو جو ره تاوانیکیان نه نجام ده دا.

﴿ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَى آثَارِهِم بِرُسُلِنَا﴾ نه جمار دوا ی نوح و ئیبراهیم و گه له کانیا ن په یتا په یتا پیغه مبه رانی خو مانان نارد ه سهر گه لو نه ته وه کانی دوا نه وان، به گویره ی پیو یست و به در یژای ی روژگار یه که له دوا ی یه که پیغه مبه رمان ناردن. تا گه یشته سهر ده م و روژگاری عیسا ی کوپی مه ریه م، ئیتر ﴿وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَآتَيْنَاهُ الْإِنجِيلَ﴾ به شوین زنجیره ی پیغه مبه ران دا عیسا ی کوپی مه ریه مان هی ناو کر دمانه پیغه مبه رو (ئینجیل) مان پیتا: که ته واو که ری کتیبی ته ورات بوو، حه قیقه ت و ناوه روکی شه ریه تی عیسا ی له خو گر تبوو، هه ندی نه حکامی ته وراتی سوک کر دبوون: که کاتی خو ی په روه ردگار له سهر نه ته وه ی ئیسرائیلی قورس کر دبوون. وه کوو له نایه تی کی تر دا ناماژه ی پی ده کاو ده فهر مو ی: ﴿فَيُظْلَمُ مِنَ الَّذِينَ هَادُوا حَرَمًا عَلَيْهِمْ طَبِيبَاتٌ أُحْلَتْ لَهُمْ﴾ (النسار: ۱۶۰)

نه مجار په‌روه‌ردگار بری ره‌وشتی نه‌تموه‌ی حه‌زره‌تی عیسا باس ده‌کاو ده‌فرموی: ﴿وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً وَرَحْمَةً وَرَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ إِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا﴾ گپ‌رامان له‌دلی شوینکه‌وتوه‌کانی عیسا دا دلنه‌رمو به‌زه‌یی هاتنه‌وه به‌که‌سانی دیکه‌دا به‌پیچه‌وانه‌ی جوله‌که‌کان: که دل‌په‌قو بی‌ویژدان بوون. شوینکه‌وتوه‌کانی عیسا له‌خوینانه‌وه دیارده‌ی ره‌به‌نییان داهینا، له‌ناکامی نه‌و زۆرو سته‌مه‌ی چه‌شتیان له‌ده‌ستی سته‌مکاران، هیچیان به‌ده‌سته‌وه نه‌ما ده‌ستیان کرد به‌خوداپه‌رستییه‌کی تاییه‌تی: نه‌وه بوو رویان ده‌کرده ته‌شکه‌وت و بن به‌ردو چۆلو بیابان، جل‌وبه‌رگی زیریان ده‌پۆشی و خواردنیکی که‌مو هه‌ژارانیه‌یان ده‌خوارد، ژن هینانیان له‌خوین قه‌ده‌غه ده‌کردو له‌کۆمه‌لو ناوه‌دانی گۆشه‌گیر ده‌بوون، خودا له‌سه‌ری پیویست نه‌کردبوون خوین دایانه‌ینابوو. نه‌وان نه‌و گۆشه‌گیریه‌یان که دایانه‌ینابوو مه‌به‌ستیان ره‌زامه‌ندی خودا بوو، له‌سه‌ر خوین نه‌زر ده‌کردو به‌باشی نه‌نجامیان ده‌دا، وه‌لی پاش ماوه‌یه‌ک که له‌روژگاری حه‌زره‌تی عیسا دوور که‌وتنه‌وه، نایینه‌که‌یان شی‌واو گۆرانکاری تی‌دا کرا، ئیتر موراعاتی ئه‌رک و پید‌اویستی گۆشه‌گیریه‌که‌یان نه‌کرد عیباده‌ته‌که‌یان کرده روپاماییو بۆ مه‌به‌ستی دنیا‌یی به‌کاریان هینا، فه‌سادیان له‌ناودا بلاو به‌وه‌ه. واته: (نه‌وان دوو تاوانیان نه‌نجام دان، یه‌که‌م گۆشه‌گیریو ره‌به‌نی خوین دایانه‌یناوه له‌نایینه‌که‌یان‌دا نه‌بوو، دووه‌م پابه‌ندیشی نه‌بوون..)

ئیبنو نهبی حاتم له ئیبنومه سعوده وه ریوایه ده‌کا ده‌لی: پیغه‌مبهر (ﷺ) فرمووی نهی ئیبنومه سعود، وتم به‌لی: نهی پیغه‌مبهری خودا! فرمووی ده‌زانی نه‌ته‌وهی ئیسرائیل به‌سهر هه‌فتاو دو تاقددا دابه‌ش بوون؟ سی تاقمیان نه‌بی نه‌وانی تر هه‌موویان گومراو خه‌ساره‌مه‌ندن:

۱- تاقمیک له‌دوای عیسا له‌دژی پاشاو مله‌پرو بی‌ویژدانه‌کان راپه‌رپینو بانگه‌وازیان کرد بۆ پابه‌ند بوون به‌نایینی هه‌زهره‌تی عیساو. شه‌ریان کردو لییان کوژرا خۆیان راگرت و رزگاریان بوو.

۲- تاقمیکی تریان له‌دژی پاشاو مله‌پره‌کان راپه‌رپینو بانگه‌وازیان کرد بۆ نایینی عیسا کوژرانو به‌مشار دایانه‌پنانو سوتاندنیان، خۆیان راگرتو به‌شه‌هیدی دونیایان به‌جی‌هیشته‌و به‌مراز گه‌یشته‌ن.

۳- تاقمیکی تریان توانای شه‌پرو خه‌باتیان نه‌بوو نه‌یان‌توانی بانگه‌وازیی بکه‌نو بیروباوه‌ری خۆیان له‌ناو کۆمه‌لدا بلاو بکه‌نه‌وه، ناچار رویان له‌کیتو که‌ژو بیابان کردو گۆشه‌گیر بوو بون به‌ره‌به‌ن، نه‌مانه‌ نه‌و که‌سانه‌ن که‌ خودا ده‌رباره‌یان ده‌فرمووی: ﴿وَرَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ...﴾

﴿فَاتَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ﴾ به‌خشیمان به‌وانه‌ی به‌راستی نیماندار بوون و دلسوزانه خوداپه‌رستیان کرد پاداشی خویان، زۆربه‌ی زۆری نهو ره‌به‌نانه فاسق و گومپان، له‌نایینی خویان لایان داوه و سنووری خودایان شکاندوه، به‌ناحق‌ی مالی خه‌لک ده‌خۆن، فریان به‌سەر شه‌ریعه‌تی عیساوه نیه. ناشکرایه زنده‌په‌روی له‌هه‌موو شتیک را ناپه‌سه‌نده. ته‌نانه‌ت له‌ته‌نجامدانی نه‌رکی نایینیش‌دا.

هه‌ر بۆیه نایینی نیسلام نایینیک‌ی میانه‌کاره‌و دژی توند ره‌ویییه. نه‌بو یه‌علا له‌ته‌نه‌سی کوری مالیکه‌وه ریوایه‌ت ده‌کا و ده‌لی: پیغه‌مبه‌ر(ﷺ) ده‌یفه‌رموو: نه‌رکی نایینی له‌سەر خۆتان قورس مه‌که‌ن قورس ده‌بی له‌سه‌رتان، بی‌گومان گه‌لو نه‌ته‌وه‌یه‌ک نه‌رکی نایینیان له‌سەر خۆیان قورس کرد قورس بوو له‌سه‌ریان نه‌وته‌تا نه‌وه پاشماوه‌ی نه‌وانه له‌دیرو که‌نیشته‌کاندا به‌دی ده‌کرین. نیمام ته‌حه‌مد له‌نیاسی کوری مالیکه‌وه ریوایه‌ت ده‌کا: ده‌لی: پیغه‌مبه‌ر(ﷺ) فه‌رمووی: (لکل نبی ره‌بانیة وره‌بانیة هذه الامة الجهاد فی سبیل الله عزوجل)

ته‌جار په‌روه‌ردگار خیطاب ناراسته‌ی کۆمه‌لی موسولمانان ده‌کا که دوا زنجیره‌ن له‌زنجیره‌ی برواداران‌ی تاده‌میزاد له‌میژووی که‌ونا‌رای‌داو میراتگرو جی‌نشینی هه‌موو نایینه‌کان... ده‌فه‌رموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا بِرَسُولِهِ يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَجْعَلْ لَكُمْ

ئوراً تَمْشُونَ بِهِ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ» ئەى خاوەن باوەپانی
 ئەهلی کیتاب ئەى ئەو کەسانەى بپرواتان بەتاک و تەنهایی خۆدا هەیدەو
 پێغەمبەر بەراست دەزانن و شوێنی کەوتوون تەقوای خۆدا بکەن، بترسن
 لەخۆدا بەو هەرچی لى قەدەغە کردون توخنی مەکەون، هەرچی فەرمانی
 پێکردون بەگوێزەى توانا ئەنجامی بدەن، شوێن پەيامی پێغەمبەری
 ئیسلام بکەون، خۆدا دو بەشتان لەرەحمەتی خۆی دەداتى چونکە ئیماتتان
 بەپێغەمبەری خۆتان هەبوو. سەرباری ئەو بەشە رەحمەتە نورو روناکیان
 پى دەبەخشى بەو نۆرەو بەسەر پردی سیراتدا تێدەپەرن، رێگای
 بەهەشت دەگرنەبەر، لەدونیادا بەهۆی ئەو نۆرەى ئیمانەو چاک و خراپ
 جیا دەکەنەو، خۆتان لەکوفرو نەقامی دەپاریزن. پەرورەدگار لەتوانی
 رابوردوتان خۆش دەبى و خۆدا زۆر لى خۆشبوو و خاوەنى بەزەینییه.

پەرورەدگار لەم نایەتەدا وادەى بەوانە داوێ کە بپوایان بەپێغەمبەری
 ئیسلام هیئەوێ دواى ئەوێ ئیمانیا بەپێغەمبەرانى پێشوو هەبوو، کە
 سى پاداش و سەرورەریان بداتى. دوو چەندانەى پاداش و بەخشینی نورو
 روناکیو لیخۆشبوون لەتوانی پێشویان..

خاوەن نامەکان (بەتایبەت جولەکەکان) پێیان وابوو ئەوان
 هەلبژاردەى رەگەزى ئادەمیزادن، خۆیان بەکۆری خۆداو خۆشەویستی
 خۆدا دەزانی، دەیانگوت: خۆدا دلای نایە ئیمە سزا بدا، هەرەها

دهیانگوت همرکه سی جوله که و فله نه بی ناچیتته بهه شته وه، بهه شت
 هر بۆ نه وان قورغ کراوه. لهه مان کاتدا جوله که کان پییان وابو
 پیغه مبه رایه تی هر ده بی له ره گزی نه ته وه ی نیرانیلدا بی و تایبه ته
 به وان وه. نیتر په روه ردگار ره ددی دانه وه و فهرمووی: نه ی نه هلی کیتاب
 ته قوای خودا بکن ایمان به پیغه مبه ری نیسلام بینن، وه کوو ده فهرمو ی:
 ﴿لَيْلًا يَعْلَمُ أَهْلُ الْكِتَابِ أَلَّا يَقْدِرُونَ عَلَى شَيْءٍ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَأَنَّ
 الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ بۆ نه وه ی
 خاوه ن نامه کان له و گاوو جوله کانه ی پروایان به حه زره تی موحه مه د
 نه هی ناوه تی بگه ن و بزائن: که هیچ فه ضل و ره جه تی کی خودایان ده ست
 ناکه وی، تا پروا به حه زره تی موحه مه د نه که ن و شوین په یامه که ی نه که ون.
 دلنیاش بن: که ناتوانن نه و فه ضل و میهره بانیه قه ده غه بکن له وان وه ی
 خودا پی ی به خشیون. نه وه ش بزائن: که نه و فه ضل و میهره بانیه به ده ست
 خودایه و خودا دهیدا به که سینک شایه نی نه و سه روه ری و به هریه بی وه کوو
 چون به موحه مه د و هاوه لانی به خشیوه. خودا فه ضل و ره جه تی به رفراوانه و
 به خشاینده و خاوه ن به زه یی یه و به خشی گه و ره ی هیه و دهیدا
 به به نده راستاله کانی.

به‌کورتی ئیمان‌هێنان به‌موسا و عیسا و به‌تهورات و به‌ئینجیل بئ‌سوده
نه‌گەر برّوا به‌حه‌زره‌تی موحه‌مه‌د نه‌که‌ن و شوین په‌یامی
ئیسلام نه‌که‌ون...

به‌ یارمه‌تی خودا شه‌وی به‌که‌سی ره‌مه‌زانی سالی ۱۴۲۳ی کۆچی
له‌پاکنوسی ئهم‌جزمه‌ له‌ته‌فسیری ره‌وان بومه‌وه. که‌ به‌رامبه‌ر بوو
به‌ ۲۰۰۲/۱۱/۶

له‌کاتی‌کدا که‌ له‌ژبانه‌دا هه‌بنده‌ خه‌م و خه‌فت روی تئ نه‌کردوم،
خودا به‌که‌وره‌یی خۆی و به‌قه‌ضله‌ که‌ره‌سی
د‌خۆشمان بکا و خه‌م و خه‌فته‌مان له‌دل ده‌ربهاوی..
سه‌لا سه‌حمود احمد

پیرستی بابته‌کان

لایحه	بابته
۳	سوره‌تی ((الذاریات))
۹	پاداشتی له‌خودا ترسان و هه‌ئس و که‌وتو نا‌کار و ره‌فتاریان له‌دونیا‌دا
۱۷	چیرۆکی میوانه‌کانی حه‌زده‌تی ئیبراهیم و نه‌رکی سه‌رشانیان بۆ له‌ناوێردنی قه‌ومی لوط
۲۳	چیرۆکی هه‌ندێ له‌ پیغه‌مبه‌رانی تر له‌گه‌ڵ نه‌ته‌وه‌کانیان
۲۷	به‌لگه‌ی جۆرا و جۆر له‌سه‌ر تا‌ک و ته‌نه‌ایی خودا و ره‌هایی ده‌سه‌لاتی
۳۰	هه‌ره‌شه‌کردن له‌موشریکه‌کان به‌ناردنی عه‌زاب بۆ سه‌ریان
۳۵	سوره‌تی (الطور)
۳۶	رابوونی قیامه‌ت و هه‌بوونی عه‌زاب له‌ژیانی قیامه‌ت‌دا
۴۲	پاداشی ته‌قواکاران و نیعمه‌تی خودا به‌سه‌ریان‌ه‌وه له‌به‌هه‌شت‌دا
۴۹	فه‌رمان‌کردن به‌ پیغه‌مبه‌ر: که‌ به‌رده‌وام بێ له‌سه‌ر بانگه‌وازی و گه‌یاندنی په‌یامی پیرۆزی
۵۲	به‌لگه‌ی جۆرا و جۆر له‌بونه‌وه‌رو له‌نه‌فسی ئینسان له‌سه‌ر هه‌بوونی خودا و تا‌ک و ته‌نه‌ایی زاتی پاکی
۵۸	رو وهرگیران له‌کافره‌کان، چونکه‌ ئینکاری مه‌حسوسات ده‌که‌ن
۶۲	سوره‌تی (النجم)
۶۴	راستی پیغه‌مبه‌رایه‌تی و دیارده‌ی سروشت

لایه	بابته
۷۳	هیچ و پوچی بیرویاوه ری بتپه رستی
۸۰	سهرزه نشتر دنی موشریکه کان چونکه فریشته یان به کچی خودا داناون
۸۲	سزاو پاداشی خراپه کاران و چاکه کاران
۸۷	سهرزه نشتر دنی موشریکه مله وره کان چونکه پشتیان نه حق کرد
۹۷	په ند و مرگرتن به قورنان و شوینکه و تنی پیغه مبهرو ترسان نه رودای ترسناکی قیامت
۱۰۱	(سورة القمر)
۱۰۳	دووله تبوونی مانگو وه لونیستی موشریکه کان به رامبه ری
۱۰۹	گیرانه وی سهرگورشته ی نه ته وه پیشینه کان : که پیغه مبهره کان یان به درو خسته وه. چیروکی قهومی نوح (الکاف)
۱۱۳	چیروکی عاد (قهومی هود (الکاف))
۱۱۶	چیروکی ثمود (هزرتی صالح (الکاف))
۱۲۱	چیروکی قهومی لوط (الکاف)
۱۲۵	چیروکی فیرعه ون و داروده سته که ی
۱۲۶	سهرزه نشتر دنی موشریکه کان قوره نش و نامه کردن به سزای تاوانباران و پاداشتی خودا په رستان.
۱۳۵	سورة الرحمن

بابەت	لاپەرە
گەرەترىن نىعمەتى خودا لەدۇنياو قىامت - نىعمەتى قورئان و نىعمەتە كەونىيەكان	۱۳۸
دەست نىشان كردنى ھەندى ئەنىعمەتەكان	۱۵۳
نەمانى بوونەومرو مانەوھى خودا	۱۶۱
تۆلە ئىستاندن لەسەر تاوان و پاداش دانەوھە لەسەر كەردەوھى چاك	۱۶۵
شەق بونى ئاسمان و حال و وزعى تاوانباران لەرۇزى قىامتدا	۱۶۷
نىعمەتە جۇراو جۇرەكان لەبەھەشتدا بۇتەقواكاران	۱۷۱
وھىفىكى ترى باخەكانى بەھەشت	۱۷۶
سورەتى (الواقعة)	۱۸۱
رابوونى قىامت و دابەشكردنى ئادەمىزاد بۇسى تاقم	۱۸۲
جۇرەكانى نىعمەتى خودا پەرستە دەست پىشخەرەكان	۱۸۵
نىعمەتەكانى (أصحاب اليمين)	۱۸۸
سزاي ئەوانەى نامەيان دەدرىتە دەستى چە پىيان لەقىامتدا	۱۹۰
بەلگە لەسەر خودايەتى خودا و ھەبوونى تواناي رەھا لەسەر زىندو كەردنەوھە دانەوھى پاداش و سزا	۱۹۴

لایه	بابته
۲۰۴	سه لاندنی پیغه مبه رایه تی جه زره تی موجه ممدو راستیی قورنان و سه زره نشتردنی موشریکه کان
۲۱۸	سورة (الحديد)
۲۲۰	هه موو بونه ومرت سبیجاتی خودا دهکا
۲۲۹	هه ثنانی ناده میزاد بو نیمانه ینان به خوداو برپا کردن به پیغه مبهرو به خشینی مال له ریگهی خودادا
۲۴۰	حال و وزعی دوو پرووه کان له رژی قیامه تدا
۲۴۳	ترسان له خوداو پاداشی موسو ثمانانی به خشندمو سزای کافره کان
۲۴۹	دونیا بی بایه خه و هه ول بدن له قیامه تدا به خته وهر بن
۲۵۳	به لاو موصیبت په یوهندن به قهزاو قه دهره وه، نه وانهی چروکن سته م له خویان دهکهن
۲۵۸	دهستوری کومه لگای نیسلامیی و یاسای حوکم
۲۶۲	شهریعه ته ناسمانییه کان له بنه مادا هه موویان یه کن
۲۷۱	پیوستی بابته کان